

Տ Ա Ղ Ք

Մ Խ Ի Թ Ա Ր Ե Ա Ն Վ Ա Ր Դ Ա Պ Ե Տ Ա Յ

Ն Ե Տ Ո Ր Ե

891.99
S-16

Տ Ա Ղ Ք

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՅ

ՆԵՏՈՐ ԵՌԵՋԻՆ

4
195

Պ Ե Ն Կ Մ Ի Կ

Ի ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

1852

Ա Ռ Ա Ջ Ա Տ Ն

Մ Ա Ն Ո Ւ Կ Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Ծ Ա Տ Ր Ե Ա Ն

Յ Ա Դ Ի Ն

Հայ Մուսա յո՞վ ցաւագին , յո՞ գծիրանի ծաղկանց կողովդ : —
 Որ ալեացըն Բիւրականց գոզերգողացըն Սեկուանայ
 Ոյր չքանայ Յաւերժանարան արքոյց Քեզ խանդ ի սահորոյն
 ԸզՊօղ՝ և Վիրգիկին ևտոշր ողբայ վերսընչաձայն ,
 Յերկրի դռ գրրգեարդ հայկաստեօից պերձ Գոշուանաց
 Այժմ ընդ ևտսին պարակից յԱդին դրահետի Հոգի անևանձ
 Վերձեւեալ ի ստուերացս յիմանալի շուտոյն զաւաւ ,
 Եւ սառ իսկ հոշայ ի ծագել ևրչոյ՛ յաշխարհ քո սիրանայր
 Ուրու մեծ եռանդեաշարժ ի հայրաբուն քոց իմաստից ,
 Քովին արդ ակնարկելով բնաբուսեալ Տաղքս երփներանգ
 Սաւառնեղ յարփին չերոտ յայրաբաւտեան ձախրել ի սիք ,
 Յորս յուսամ քէ բերկրալիւր սրբոտի աշօքրդ դիտելով
 Լրբչացին գուարբուն երեւքդ ի մշայ մաճեալ մեզ սրգապատ
 Ընդ դեաւփքիք հանձարոյդ խաւրեալ բողբոջ վաղաբարշաւ
 Զոր անդոյ՛ արտասուշեմք և Երասխայ մերնչեմ խոխոչք ,
 Զայս ևրկարեմ վոռնչս ձաւնասպրամ ի քոյդ բերեմ սրփոնկ Շիրիմ :

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻՆ

ΑΙΝΕΙ ΔΕ ΠΑΛΑΙΟΝ
ΜΕΝ ΟΙΝΟΝ, ΑΝΘΕΑ Δ' ΥΜΝΩΝ
ΝΕΩΤΕΡΩΝ.

ΠΙΝΔΑΡΟΣ. Ολ. 3. 73.

ԳՈՎԵՍՋԻՐ ԸԶՀԻՆ ԳԻՆԻ
ԵՒ ԶՆՈՐԱԳՈՅՆ ԵՐԳՈՑ ԾԱՂԻԿՍ.

ՊԻՆԴԱՐ. ՈՆ. Բ. 73.

ԱՌ ՈՐՄ ՅԱԿՆ ԶԿԻՐՍՍ ԱՐԿԱՆԻՅԵՆ

ՉԵԱՂԿԱՔԱՂՍ զայս զանազան քերթողաց մերոց արդեաց ըն-
ծայեմք 'ի դոյզն ինչ ճաշակ նորոյ դարուս քերթութեան, յուսացեալ
ազգի՝ ազգի նիւթոցն երանգովք և այլայլախառն պէտպէս փոփոխամբք
նորակարգ չափոցն և գունակ գունակ չքնաղ հանգամանօք խանդից և
հանձարոյ՝ ոչ 'ի սպառ անախորժ լինել 'ի քիմն ուսումնասէր համբակացն
մերազանց :

Իցեն ինչ թերևս ուրեք ուրեք յառաջնում ակնարկեին աղօտ խմսա-
տից մթարք, այլ ոչ և յերկրորդին կամ յերրորդեան՝ մտավարժ և ըզ-
դաստ քննողի . վասն այնորիկ աւելորդ վարկաւ ծանօթաբանել առ տե-
ղեօքն, բայց եթէ միայն ուր հարկ ինչ անհրաժեշտ կայր՝ փոքու իւրք
ակնարկութեամբ զարթուցանել զմիտան խուզարկուս :

Պատահելոց է ուրեք ընթերցողն բունայանգացն անուանելոց տաղից .
որում եթէ անտեղեակ հանդիպեսցի, առ 'ի ճանաչելոյ զյարդ հանձարոյ
քերթողին և 'ի զբօսանս իսկ իւր՝ ոչ անօգուտ եղիցի գիտել աստանօր,
զի յորժամ տացի բանաստեղծին նիւթ ինչ հանդերձ յանգական բառիւք,
և ըստ այնմ պահանջեսցի զտաղն, կամ թէ քերթողն ինքնին՝ այլոյ ու-
րուք տաղի յանգաւոր բայիւք և չափովք յօրինեսցէ ինչ կամ դարձուցէ
նմին սրատախանի, այս ազգ քերթածաց կոյի Բանայանգ, Իսկ եթէ և
որով առեալն իցէ կարգաւ զծայրայանգ ձայնն՝ անփոփոխ զնոցն նովին
յիւրումն անստերիւր պահեսցէ տաղի, ասի յայնժամ և Բանակարգ :

Վանդի չափովն բանք կամ տունք, ևս առաւել յանգք, ինքնին կապանք իմն են՝ յորս իբրև ազատօրէն Հաննրձակութեամբ ճախր առեալ ստեղծարանին հանձարոյ՝ առ աթուր կոխելով զամենայն խոչ և զիտութ, աւելի ինչ յունկն և ՚ի միտս թուի ազգել զուարճութիւն ՚ի սուղ քերթութեամս, թող զխնաստիցն և զզեղայարմար գաշնակաց՝ որ բուն հոգին իսկ են, յայն աղագս սիրեցին իմն զոգցես ախորժելով տաղաչափք այլ ևս յաւելուլ անձանց կապանս, որպէս թէ նովին զհանձարսն աճեցուցեալ և զբերկրութիւնս :

Իսկ սրաճուճեալ անուանք քերթողացն ոչ այլ ինչ են, բայց յորջորջանք քերթողականք ՚ի տաղս իւրեանց, ըստ օրինակի արկազական կաճառոյն խտայացուոյ :

Տ Ա Ղ Ք

ՏԵԱՌՆ Հ. ԱՐՄԵՆԻ ԿՈՄԻՏԱՍԱՅ

ԻՆԴՐԵՏՈՒՆԻՈՅ

ՎԱՐԳԱՊԵՏԻ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՅ

ՈՐ ԵՒ

ՊԱՃՈՒՃԵԱԼ ԱՆՈՒԱՄԲ

ԱՌԱՆ ՍԻՍԱԿԵԱՆ

*Ի Գրոյ սրբո.
Երանդ արք. Երանդ*

Վ Ե Ն Ե Տ Ի Կ

Ի ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

1852

Տ Ա Ղ Ք

ՀՕԲ ԸՐՄԵՆԵԻ Կ՝ ԻՆԳՐԵՏՈՒՆԵԻՈՅ

ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՊԱՐԴԱՊԵՏԻ

Տ Ե Ր Ո Ւ Ն Ա Կ Ա Ն Ք

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ Տ Ե Ա Ռ Ն

Հ Ա Տ Մ Ե Տ Ա Ս Տ Ա Ս Ե Ա Ց

ԲԱՅԱՆ զրունք վարդապետական առաւօտին ,
Օտարեաց արև ճիծաղախիտ յաշեաց ծովին ,
Օքւարթ ձեմինոր նըշուլիք յառազաստին ,
Արփոռ ձանձանչ աւետարեր յաշխարհ ստորին :
Մայրիք յաւերժ և հողմաւար յաղթ անտառաց
Լորդ թօթափեն սպիտակ վարսից ըղբեուն 'ի բաց .
Լերինք բարձունք և ձիւնեղէնք յաղբերց ընթաց
Լըրփնիւ ծաղկօքրն պրտակեն ըզգլուխ իւրեանց ,
Նիծաղին զուարթ ածաղիկ կանաչազգեաց
Վաշար և հովիտք 'ի կենդանի ջուրց վրտակաց :
Լ՛ՅԼ ո՛ չգիտէ զի ձմերայնոյն քօղ սառնամաճ
Վեռ ևս այժմիկ յերեսս երկրիս մեր էր սրփուած ,
Լըւ պատեալ խիստ հիւսիս յուրտ ծագաց
Փոթորկելով բըքայորգոր շուն մըրբրկաց :

Վիտեմբ քաջ ըզմեծ պատճառս այս սքանչելեաց .
 Ը և ևս մեր սիրտք մըրրբրկեցին 'ի ձմենն ակեաց ,
 Օ ի ծնար յաշխարհ արարչապետրդ յախտեանց
 Ի անդ անըսկիզբն օրէնըսզիր երկնից բարձանց ,
 Ը երբ կամիս սանձ արձակես սեաւ փոթորկաց ,
 Լ և ուր կամիս կապես ուժիկն զոտս անկրտպաց :
 Վ ու ես դու տեր և արարիչ այս տարերաց ,
 Ի յաւար արփին քե քահ լուսոյ պայծառ ծագեաց :
 Վ ու կարգեցեր ջուրց և երկրի խոնարհ սահման ,
 Օ երկնից կամարս նուրբ փայլականց անբաւ շրջան ,
 Լ և զյարածուփ օղոյ բնութիւն ջինջ պարզական
 Շ աղկապ ընդ մէջ և թափանցանց ընդ ամենայն ,
 Վ ու ես դու նոյն՝ որ զառաջին ստեղծեր զ՛գամ՝
 Ը որ ոչ ծանեաւ զքիտս անկապուտ արբունական ,
 Ձ ըզեաց ըզձեան 'ի պտուղ մահուն առ 'ի բերան ,
 Ի նմիտ թունեաց զանձն և զժընունդս իւր յախտեան :
 Վ ու 'ի լուանալ զխոհերս աղտոյ մեղաց մարդկան
 Օ բողբ աշխարհս տարրբ միակ տանջողական
 Պատրաստեցեր լեռնակարկառ ակեաց հոսան
 Հ յորմէ լմընաց մասն ինչ երկրի անապական ,
 Ը ինչև խայինք , զոռ երկվարք , երանք մարդկան
 Լ և եզջերուք որ ընդ հովիտ թեթև խայտան՝
 Ի նդ օղածեմ սաւառնելոյ հաւուցն իրան
 Ի ծուփս անկեալ ջուրց կոհակօք տատանեցան :
 Ը քգ բարկութեանն 'ի դու թ յողորմ՝ փոխանակել
 Վ նոյն տեր մերովս եմուտ յաշխարհ ըզմեզ խրատել ,
 Ը յարժանին սրբամբուտութեան յառնել վրտեր ,
 Օ ի քաղցրացաւ արդարութիւնն և յաղթեաց սէր :
 Ը հապ զայ յանձն իւր բարձեալ ըզմեղրս մեր ,
 Օ ի մերժեսցէ հանցէ 'ի մէնջ չարեաց մըթեր ,
 Լ և զկործանեալ ողւոյրն շէնս կանգնել յեթեր ,
 Օ կըչիռ պատժոյն յանձրն տարեալ իւր վըտըմբեր :
 Ը ի մերկ միայն մանուկ մատաղ մի նըշմարեր ,
 Ը որց երեւք լուսով վառին կարմիր վարդեր .
 Ը զէ 'ի լեառն հայեա զմընաց սաստիկ եպեր ,

Ուր այն կարմիր դարձցի յարինն 'ի խոց ու'ի վեր,
 Նոցն այն լըցեալ շուշան նարդոս սիրանըւէր
 Տարցէ քըբըում և մանիչակ թոյր մահաբեր .

Ըստ մէն քարայր մնուր և յարդ հագագ 'ի ջեր

Ըջանդերձեալքն նրկարեն ցառոց պատկեր :

Սայ աւաղ հեշտի մարդկանն աշխարհաւեր ,

Որ զի Հիսուս կամաւ կըրէ զայս վասըն մեր :

Ըզմարդկան ազգ ետես յերկնից յալեաց աւար

Օերդ քայքայեալ կոհակակոծ նաւ հողմնվար ,

Օր մըրըրկեալ մեծ մըռննմամբ այսոց գուար

Ըստի հարաւ անտի հիւսիս տանէր 'ի տար :

Եւ որպէս յետ չար ամպրոպաց երկնից խաւար

Լուսոյն ճաճանլ անմահ արիւնյն ծագէ յաշխարհ

Փարատել զօդոց մըրրիկ զալեաց գումար

Եւ նաւազին առաջնորդել ջաջ անմղար ,

Ըստպէս նա լոյս փայլատակեալ յերկիր խոնարհ

Տորդէ ուղի հողոց մարդկան յերկնից կամար ,

Ուր ոչ մահ և ոչ ձըմեռն ըզմէք 'ի պար ,

Ըստ անթառամ փրթթեալ գարուն ուաշնան համբար :

Ըրդ բարձրաբերձ լերինք բըլուբը իջցեն 'ի հարթ

Եւ ամբարձցին յատակ ձորոց 'ի նոյն կատար .

Գըթուարինքն զիւրեցին սուրբ ճանապարհ ,

Ի գաշտ ծաւալ տարածեցի և առապար :

Տէրն Հիսուս մանուկ նըւստս իջեալ յայրին ,

Ըճնանախատ ամբարտաւանք խոնարհեցին ,

Եւ զմութացիկ փառս աշխարհի զպատիւ անձին

Սերկեալ 'ի բաց բերեալ արկցեն յոտըս նորին :

Իստղաղութեան աղբեւրն Հիսուս հոսեալ յերկրին

Եւ հեզասահ ծաւալանայ յանապատին .

Նորեալ 'ի սիրտ մըրըրկայոյզ մարդկան աղին

Շիջուցանէ զբոց բարկութեան չարասիրին ,

Սինչև հըզբ յաղթող իշխանք երկրի մասին

Որ սըրտմըտեալ ահեղ ձեռամբ շուջ գոռային

Տարպել , 'ի հուր մարչել զգործս արարին ,

Եւ յաղթական փառօք պանծալ յասպարիսին

Ըճեւ ձրգեւ բղճեւ կառայ զաւար դընդին
 Գաւառս աշխարհս և թագաւորս կապեալ գերին
 Ի հիւսիսոյ մինչ 'ի հարաւ որորտային
 Հարեւելից ծաղաց զիմեպք մուտս յարեւին,
 Սիրս համբուն հանդարտացեալ լըբիկ նրտոցին
 Լչւ զէնընկէց խաղաղութեան նըւիրեցին :
 Ըրինախանն սուսերք իւրեանց ոչ ծարաւին,
 Օ ի լայն 'ի խոփ առ բիրտ արօրբս ձուլեացին,
 Լչւ սըւինք, տէգք և նիզակք պատերազմին
 հօտոց, մանգաղ և զերանդի հողագործին :
 Խաղաղութիւն, ձլ ազգ մարդկան, խաղաղութիւն,
 Ըն որ միայն երկնաւորաց փոքր հընէցին .
 Խոր է բարբառս և հանդէս նոր գործոյ սորին,
 Ըհաւատիկ առհաւատէայն եղեալ յայրին .
 Ստտիր զն ընդ երջանիկ հովուաց դասին
 Սր 'ի զուարթնոցն զայս աւետեաց պատգամ առին,
 Օհնաւուրց տէր ահաւոր սատուածորդին
 Սննուկ քաղցրիկ 'ի խանձարուրս ողջունեցին :
 Ըյս է օր նախագուշակ՝ զոր երգեցին
 Բաղջրածայնեալ հօգւոյն կարասք յեզր Հորդանին .
 Խորա յուսով և հաւատով անդ խրնդացին,
 Եառանգ որդւոցն ոչ բոցք սիրոյն բորբօրեցին,
 Լհաս ժամ, երկունք մահու փարատեցին,
 Հերկրէ այսօր փուշ և տնտասկ մեր սրբեցին :
 Գառն արմատոց ոտք կրկնամեօք նախաստեղծին,
 Ըընունդք մահու և յանցանաց մերն Լչային,
 Հընծայէք, ահա Հիտուս բոյս 'ի զարմին
 Խոր նորոգէ որ թունեցայք երբեմն յարմին,
 Սա ինքն Հիտուս մանուկ փորբիկ անդ 'ի մրտին
 Օջրաւոր ձրգեալ բզձեան ընդդէմ՝ Սէհին
 Օնեան 'ի կորովս յափըշտակեաց լարեալ բազկին,
 հարկանիցես և զիս, ս հայր, ասէ, 'նդ նտին .
 Ընցոյց 'ի մէնջ բղբարկութիւնըն վրէժխընդրին,
 Փակեաց, այլ ոչ բացցի բերանըն կապարձին,
 Ըհա դարն ճըմարիտ ոսկեղնին,

Ալ սատուրնեան առասպելեաց արևորին .
 Արդ ահա գրբկախտանեալ երկիր ուերկին
 Կան համբուրեալ յարդարութեան սեր կաթողին ,
 Արդիք ճընեալ փառաց 'ի փառքս խընդագին
 'Արշկահեւով զերկիր՝ յաստեղս անդր ընթացին :

Յ Ա Յ Տ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Տ Ե Ա Ռ Ն

ԼՐԿԿԱԾԻՆՔ, ապ համբարձէք յօգըս վերին տեսէք նըշան,
 Ունկըն դէք, ահա երկինք պատմեն ըզփառս աստուածական.
 Վրօշ կանգնեալ սուսունացեալ նոր արքային խորայէլեան,
 Վոյն գոյէ հոգեհընչօղ ընդ տիեզերս փող հրաբերան:
 Յարուցեալ ճըշմարտատես պատուածօրէն բանիս վրկայ
 Լւլւորն որ 'ի Բաթուրն առ գետեզերս ահա կիւս գայ.
 Սարգարէ աստուածատես՝ առակախօս թէ Վէտլրեայ,
 Ի բազին ել զխտանոց, առակ 'ի սուրբ ազգն ամբառնայ,
 Վեղեցիկ են, Վարայէլ, տունք և խորանք քո յալըս մեր
 Իբր անտառ հովանաւոր և բուրաստան առ գետեզեր,
 Օ՛ի ահա տարփան երկինք վերուստ 'ի քեզ հանգլեւ 'ի սեր.
 Վո հըզօր է թաղաւոր՝ ազգս ուղղածուծ առնել ըզգէր,
 Լըդ հանգեաւ առեւծ բազմեալ եղեալ իւր բոյն 'ի խոր քարայր,
 Ի մանրեւ զաւազակոյտ ըզտերմին ժանտ սրբէ իւր սայր.
 Լա ահա ծափ ըզծափի հըրճուխ՝ խայտամ էս ճոխաբար,

Օ ի ծագեաց վրիայ բանիս աստուածահրաշ լոյսին պայծառ :
 Իբրև փառք միեղջերոյ վերոյ զըլխոյն հովանացած :
 Տէր աստուած 'ի մէջ նոցա, պետք և իշխանք 'ի լոյս փառաց :
 ()ն և դուք աղբք և աղինք և թագաւորք հեթանոսաց :
 Երբք զն ծուներ կրրինել և տալ ընծայս պատարագաց :
 Ինքն այսպէս . այլ ո՛ւմ երգեաց և ո՛ լրուա զբարբառ նորա ,
 Ս'վ որ այլ բայց Ս' աղիտմ, երկիր Ս'արայ և Ս'բարայ :
 Խաղաց ձայնն , հընէն գունէն և զըղըղին լերինք նոցա ,
 Ի ներբուստ խորք անդընդոց փապարք անձաք կրրիննն նրմա :
 Ընդ երեք զուխք հետախոյզք 'ի դուրս ելեալ աւս յածեցին . —
 Օ ինչ այս նոր 'ի բոյլս երկնից ծագեալ նըշան իբրև զարփին ,
 Ըս որով յամօթ եղեալ դէմք աստեղաց քօղով ծածկին ,
 Խեթ աւօք , զի ցայգ ցերեկ առ 'ի սմննէ բոցք հասանին :
 Ս'վ զի սա զաստուած ծընեալ 'ի հրէաստան լինի գուշակ :
 Օ այս ասեն , և երանեն չու փոյթ յուղի , մեծ պատարագ :
 Եօղովուրդ կան հիացեալ և հարցանեն՝ առ իմէ գայք ,
 Ս'ի՞ծէ սուր մեզ անողորմ , ձակատ մարտից ինչ ըսպառնայք :
 Կորածին ձեր արբոյիդ երկըրբագել յօխա բերաք :
 Ե՛լ աղէ՛ դուք թէ զիտէք՝ յայտնեցէք մեզ թէ յոր քաղաք :
 Եւ զիմեալ երկըրբագէն արբունական խոնորհ գահու ,
 Տեսանեն մանուկ եղուկ և հաւատան անվերարկու :
 Ե՛հաւոր տէր պարտեալ սրովբեագունդ արփից դասու ,
 Եւ բացեալ ըզպատարագս մատուցանեն աղերարկու :
 Տէր իմ տէր , հայեաց սիրով յաղքատ նրէր քոյ ծառայիս :
 Ինդ ոսկոյս , երկնից արոփեալ , յոտոդ արկանեմ զանձ զաշխարհիս :
 Կընդըրկաւս քեզ ընծայեմ զանձն և ըզփառս յախտենին ,
 Ի զըմուսս պատարագեմ հոգւով շընով քեզ ըզմարմինիս :
 Դու տէր , ո՛հ , մի արձակեր ունայնաձեռն 'ի քո Հորհայց ,
 Ինդ աղքատ մեր ընծայից տուր յաննիազ քոց պարզեաց ,
 Իարձբացի մեւք յընդհանուրս անուն մերոյ տեսունդ փառաց , —
 Եւ ելեալ զընան 'ի սփիւսս քարոզք մեծի այս սքանչելեաց :
 Ի՛աբէ փաշ , մեծ են հաւատք մեծ է և յոյս և սէր սոցա :
 Ս' շարժեաց ան խաղացոյց յեղեմ՝ ծագաց երկրէ զդոսա ,
 Իմէ տեսիլք և կամ նըշանք , կամ զինչ խոստումն եղև որցա ,
 Ի՛այց միայն աստղ լուսոյ զգալի աւաց մըտաց նոցա :

A
567

Ընդ քանիք յայտնեալ նրչանք եթէ զգալի թէ հոգևոր,
 Օ՛րնչ ապա զուշակեցաք աստեղագէտքս երկնաւոր,
 Տարաշխարհ մեք զ՛որ հարաք, ջան և վաստակ մեր ո՛ւր և ո՛ր,
 Լուսաթուիչ բանակ յերկնից ասպարհի գնալ պարաւոր :

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ Տ Ե Ա Ռ Ն

Հ Ա Ն Դ Ի Ս

ԱՆՁԻՆՔ

Սուրբ Կոյսն

Ռայրեն հոգին

Սուրբ Բովսեկի

Խաարար հոգին

Հրեշտակ

Ղեկի հոգին

Յայտ հոգին

Ասեր հոգին

Շմատն հոգին

ՏԵՍԱԲԱՆ Ի ԸՐՔԵՎԱՆՅՍ ԲԵԹԼԵՆՀԵՄԻ

ԱՐՄԱՐՈՒՄ Ծ ԱՌԱՋԻՆ

Կոյսն

Օ՛րն՝ այս քաղցրերգակ սգորաւոր քրնար
 Ի խոր լրուածեան 'ի մայրեաց զաղար .
 Հովուաց հանգրբուանք նրնջեն հեղաբար ,
 Վաղցրաձայն հաւուց ոչ է այս բարբառ :
 Ոչ սիրտ իմ զընաց թէ երկինք բացան ,
 Լուսածե բանակ վերոյ մեր նրստան ,
 Եւ հօրըն բազուկք մեզ հովանացան ,
 Սեր միայնուածեանս 'ի դու՛ շարժեցան :

Այս լոյս գերարփի էր արգելք ծագեաց
 Յաղթող նըռուլիք բուլից աստեղաց .
 Բարե , զինչ տեսի . ոչ յերկնից դրրաց
 Այս գեղարփի լոյս՝ այլ յնկն շողեաց :
 Ամնուկ գեղեցիկ տեսանեմ առ իս ,
 Այ քաղցրիկ որդեակ ճընունդ իմ ծոյիս ,
 Գու ես իննամեան բողբոջ արզանդիս
 Ար արդ շառաւիղ ծագես 'ի յայրիս :
 Իբրև շաղ հեզիկ ըստ ձայն երգողին
 Առաօտելով սիզարոյս յարդին
 Յինկն ցողեցեր անձրևդ երկնային ,
 Յինկն ցոլացար ճաճանչ եթերին .
 Օ ինչդ ոչ ծախեր զճընողդ անբաւին ,
 Ա՛եծ են այս առ իս սքանչելիք կրկին .
 Վեզ երկըրպագեմ աստուած իմ տեր իմ ,
 Իշխեցո զբոլեւ իբրև զորդեակ իմ ,
 ()ն գարթիր Յովեփ փեսայ սիրասուն ,
 Ա՛ն 'ի վեր բզզլուխդ 'ի փապից որմոյն ,
 Օ աւացրդ քաղցրիկ թօթափեալ բզբուն
 Ա՛րի եկ 'ի տես քու՛մ աստուածորդւոյն :

Յովսէփ

Ա՛ջբ իմ ճանրացեալ 'ի լոյս արփենի
 Ար շողայ զբրբօքս յոյգ առաօտի ,
 Աչ ուժեն բանալ յայս նոր լուսարփի ,
 Թէպէտ տազնասպէ եռանդն ինչ սրբտի :
 Ա՛յն զըւարթ նըռոյլ ծայրիցն արեղի ,
 Ասա թէ զիտես , էր այսպէս հոժի ,
 Կամ զինչ այս քննար երգոց յանտառի ,
 Գեղգեղ արձագանգ նըւազաց ձայնի :

Կոյսն

Աչ է ահաւոր ոչ երկնատեղաց
 Այս աննաբարար նըռոյլ փայլակաց .

Ընդ մէջ զիշերի երբ առաւօտեաց .
 Լսի եկ առ իս հայրդ աստուածազգեաց .
 Օ՛րնաւ մեր որդին եթերին աստուած
 Սա զոր տեսանէս մանուկ լոյս արփեաց ,
 Գունդ գունդ ծաւալին բանակ հրեղինաց
 Տօնել նըւագօք 'ի ձայն տանաղեաց :

Յովսէփ

Վեզ , տեր աստուած , խնց փրկելիս
 Օ՛ռնոր ընդ անբան կրկնեմ հօտիս ,
 Ուր եզն եւ եշ մին 'ի սնարից
 Երկրպագէ մեւն յանտոից ,
 Օ՛ր լըցցի տառ մարգարեից
 Եզն ըստացիլ թէ ծանեաւ զիս ,
 Ուր հրեշտակաց կաճառք խորից
 Ըջբն վառին նուագօք ձայնից ,
 Ըհի սարսեալ երկրպագել
 Սնկացելոյ տեառնրդ երկնից ,
 Չեղէ արժան սպասաւորել
 Օ՛ագման լուսոյ մեծ խորհրդիս ,
 Ըրդ իբր իշխեմ առ բեզ մատչել
 Ի գրկախառն համբոյր ոտից .
 Ըսլ ներեցես ինձ վըստահել
 Հանգուցանել զքեզ 'ի մըսրիս :

Կոյսն

Թող նախ պատեմ 'ի վարչամակս աղբատին
 Սեղմել ըզցուրտ սառնամանեաց հիւսիսին .
 Ըյս էր տեղի բում հանգըստեան քրովբէին
 Վառից ձեռաց ընդ բեր դասուն պաշտելին :

Յոյսեփ

Ինչքէ նոր զարմանք, անդէոյ երախք 'ի նա են կարկառ,
 Ինչ ջերմ հագագին և ընդ լայն ուրնդունս շընչեն տապախառն .
 Լարարածք ամէն տարերաց բնութիւն 'ի նախանձ անկան,
 Վորովին սրբանին՝ զի քեզ յօժընդակ չեն ինչ բաւական :

Կոյսն

Լըդ որդեակ քաղցրիկ տէր իմ պաշտելի
 Լա ընկալ զըստին քոյին ծընողի,
 Լա որ պատուեցեր ըզմբուր յարդի՝
 Կուսիս քո շըրթանց կաթըն քաղցրասցի,
 Ե՛՛ծ են այս շընորհք յերկինս և յերկրի,
 Լըդեացեն ազինք բեւր ինձ երանի :

Յոյսեփ

Իսկ ինձ յայսմ հետէ զիանդ իշխելի
 Հուպ մատչել առ քեզ տիրածին կուսի-
 Իցէ՛ թէ ներես քումըդ ծառայի,
 Թի՛չ իցէ՛ առնուս 'ի սպաս քում հարկի,
 Թի՛չ պէտ քոցանիւթ դաս պաշտօնէի
 Վստէպինդ ըզքն ժիրաժիր խըռնի
 Իոց փայլատականց պատի բօրորի
 Օ կուտականս անձամբդ 'ի տիպ կամարի :

Կոյսն

Լա զիանդ մերժեմ զոր երկինք ընտրեն .
 Օ իս թէ զիտեն մայր, զքեզ հայր քարողեն,
 Լըրկոցունց այս ել բաժին յարարէն :

Կոյսն և Յոյսեփ

Ե՛՛ծ են այս պարզևք որդեակ իմ 'ի քէն :

Յուխի

Լ՛յլ իմ հովուաց գոյժ տագնապի հընչէ ունկան ,
 Թէ իրազգացք մի գիմեսցեն այսր 'ի խրուան ,
 Աամ թէ յանդոյ յաիրջտակէ ինչ չար դազան . . .
 Լ՛նցեալ յայրիս 'ի փապ ծերպից տեսից ըզբան :

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԳ

Յույս

Օ արթիք զարթիք արօտակից դասք հովուաց ,
 Օ ի նըչան մեծ վառի յերկնից կամարաց .
 Լ՛նդ 'ի յայրին սիւնատեսիլ շող կաթեաց ,
 Լ՛յսր յարեւըս ահեղ վարսամ նոր փայլեաց :

Իռարար

Օ ինչ արդեւք գուշակէ այս նըչան ,
 Լ՛ւետեանց թէ չարեաց համբարան :

Ռուքեն

Իյաշնանհ թէ երաշտ է գուժիան ,
 Աամ թէ նոր ինչ բաղդի հրաւիրան :

Ասեր

Եթէ սիրէք գուշակել ,
 Ձեզ պատմեցից ես կրթեր

Յորեանս առատ 'ի լինել,
Օ՛րի տուան 'ի կախ են հասկեր :

Եւառնի

Լ.ՅԼ Ինձ թըրի բարեկիր
Հօտի դառին և նախիր :

Ղևի

Կամ թէ 'ի դաշտ ծաղկածիր
Պարարտարօտ կաթնածիր :

Յուդա

Օ՛րի դուք յանդէտս հընէք պատգամ
Եւ մարդիօրէն բարեաց խընամ ,
Վուցէ սա տիպ երկնի ցասման
Սահուց օրհաս ըսպառնական :

Խաւար

Չետես երկիր ցոյց բարկութեան
Նըշան չըբնաղ սրմին նըման :

Ռուբևի

Տես որպիսի փայլէ 'ի ծամ
Լ.Ես գեղեցիկ պայծառ վարտամ :

Ասեր

Բարեաց անուշտ առհաստեաց ,
Բայց ոչ թէ այց գիտեմ ըզայց :

Շնամուն

Ո՛չ իսկ, եղբարք, ձեզ 'ի յուշ գայ
 Բան տեսողին վաթուրխնց,
 Թե՛ ծագեցէ աստղ Յակոբայ,
 Ո՛ր թէ արգելք սա իցէ նայ:

Ղևի

Օ՛րնչ այս նոր նըշոյլ ահեղ փայլականց
 Ո՛ր յաւ խմ հարաւ յերկնից 'ի բարձանց:

Շնամուն

Ո՛հ, ցեւան երկինք 'ի շահնգ ըկահաման,
 Ըն մեզ սաւառնին կաճառք հրակերպեան:

Յուդա

Հանպա ծունր յերկիր ածցուք 'ի խոնարհ
 Լըսել զոր բերեն աւետեաց տիպար:

Հրեշտակն

Ետովեսջիք ինչ մի, ազգ խաճաղարման հըսեղ փարախաց,
 Սիրելիք վեհից զըւարթուն ոգիք ձօնեալ անտառաց.
 Յանմահ խորանէն առ ձեզ առաքիւնք լուսոյն կամարաց
 Ի թեւս նուրբ հողմոց ձեզ պատգամաբեր մեծաց աւետեաց.
 Լհա զաղջամուզ իտաւար գիշերին լոյս փոխանակեաց,
 Նագեաց առաւօտ բացաւ ճանապարհ երկնից աստեղաց.
 Չեզ խաղաղութեան կաթին և մեղու բըղիսօղ ծարաւեաց
 Լհա 'ի ծոց ձեր մեծ առհաւատչեաց տըւաւ յեթերաց.
 Լնդ յայրին տեսէք լոյս կամարակապ նըւազ հրեղինաց,
 Լնդ ծընաւ փրրկիչ օժեալ թագաւոր երկրածին ազգաց:

5338

Լ՛րիք զուարթացեալ 'ի կարգ հանդիսի մերոց նըւագաց
Խառնեցէք ըզձեր սրբինդ և տաւիդ ընդ մեր քընարաց :

ԵՐԳ

Փառք 'ի բարձունս Բստուծոյ և 'ի յերկիր խաղաղութիւն ,
Հաճութիւն 'ի մարդիկ և 'ի բարձունս քեզ օրհնութիւն :

Հրեշտակն

Ո՛վ երանաւէտ երջանիկ դասակ բացօթեայ հովուաց
(Կ) ն արիք ելէք խառնեցայք 'ի դաս բուլից հրեշտակաց ,
Լ՛նթացէք յողջոյն ու 'ի համբոյր ոտից արբային շորհաց ,
Օ այս ծիրանեփառն արձակէ հրամանս Ալիմիկեայ ծագաց .
Գրտջիք անդ արբայ մանուկ խանձարբեալ 'ի մըտուր 'ի լաց ,
Ո՛ր երկմբտիցէք , նոր է այս հանդէս անմահին փառաց :

Աւեր

Ո՛վ զիարդ փութով 'ի մէնջ սըլմանն ,
Լ՛նդ մութ զիշերոյն պատեալ ծածկեցան ,

Ոտքէն

Լ՛ղէ դու 'ի վեր յատեղեայ խորան
Հայեաց միւսանգամ զիարդ ամբառնան ,

Ղևի

Ո՛չ իսկ և սիրտ մեր 'ի մեզ զուարթացան
Լ՛ լուր պատգամաց ուերոցոյ ջընձութեան :

Յոռոս

Լ՛կայք ընթանալք 'ի մի խուռներամ ,
Լ՛ու մի հեղգացուք յերկնային պատգամ :

Շնամուն

Տեսէք թէ զխորդ յոյժ բարենորշան
Ընն երևում թիցն եղև մեզ վախճան :

Խաբար

Իսկ զինչ այն մըտուր նոր արքայարան ,
Տէր խանձարրապատ 'ի հովուաց վրրան ,
Կամ մերոյ զարմիս ճընունդ փրրկութեան , ...
Իմոյ խորհրդոյ մընաց անթարգման :

Յուդա

Ղեպեցուք հետևել անվեհեր ,
Ընդանօր լուսասցին խորհուրդք մեր :

Ասեր

Ըսից ես ոչխարակ 'ի նըւեր .

Ռուրեկն

Ըլ ես կաթն և կողի ուանոց սեր .

Շնամուն

Իսկ ես բուծ մ' 'ի հօտե կաթընկեր .

Ղևի

Ը միկ մի շալակեմ և ես գէր :

Յուդիա

Ըն որդեակ և դու գառն ասրաբեր,
Ըն որ ծերունոյս թիկունք ըեր:

Իուքար

Իսկ ես զինչ առնուցում ձեզ ընկեր:

Ասեր

Իարձ ալօջ մ'ի խաշանց և դու ձեր,
Ուլ մի ծն և դու զիլք 'ի մի թեր,
Վա և դու զոր որօջ առ ընթեր:

Յուդիա

()ն առեալ կարգ ըստ կարգ անկցուք մեք յուղի
Պատարագս ընծայել մանուկ արքայի:

Ռուրիկն

Ըն յլ եկայք երվներանգ յոստոց անտառի
Ի որդիք պրսակիսք 'ի հանդէս տօնին,
Որ թեղօջ որ սօս մուրտ անթառամ դափնի,
Վաղամնախ ընդ սարոյս հիւսեալ ձիթենին,
Փունջ առ փունջ երվնաղարդ 'ի ծաղկանց վայրի
Որ ըզխրոխտ գազաթունս ճօճեն 'ի սառին.
Ըն 'ի ձայն նրագաց սրնգի և տաղի
Պարեսցուք 'ի կարաւ և 'ի կայթ ոտին:

Շմառնի

Ղեպ տուք ծն, մի ցրուիք 'ի տրխուր մայրի,
Օ ի հասար մօտ այրին, ձայն եզին լըսի:

Ղևի

Մ. յի՛ էս ձայն անմարմնոց լրտեմ՝ յեթերի
 Որ իջեալ նրազեն շարժեալ ըզգործի :

Իսաքար

Լուս լերուք լուհցուք զայն պարերգութիւն ,
 Սի մայրիք անտառի հանէք սօսաւին :

ԵՐԳ

Ճընծասցէ երկիր , ցընծասցէ երկին ,
 Նիծաղեսցի դաշտ կապուտակ ծովին .
 Ի լրումն ձայնի անջինջ սփերին
 Երգեալ 'ի Սումայ հընչեալ Սողիմին :

Երկինք և երկիր նոր ծաղկեալ Մղին ,
 Վասմ և ժամանակ հարուստ շրջանին .
 Սերձեմեալ կուսի յառազաստ վերին ,
 Խոնարհեալ ըարձանց յիջանել վեհին :

Նընունդ փայլական հատեալ յաստեղաց
 Նոր վառէ նըշոյլ ոսկեղէն ազգաց .
 Որսողին արիւն սրբրեսցի ժանեաց
 Ճանդորրոր փարախ տաւաղել օղեսաց :

Բացցին Ոլիմպեայ դըրունք լուսազգեսաց ,
 Սըտցէ յաղթանակ արքային փտաց .
 Սիչսայ մահաշաշունչ թունիչ եթերաց
 Ի սանդարամետս հոսեսցի վըհաց :

Վու մանուկ մատաղ ծընունդ դիւցական ,
 Վը և պարախառնին աղինք այլազան .
 Երկինք երկրաւոր երկիր վերնական
 Ի բեզ բոլորեալ 'ի մի գաւազան :

Ըրդ ցընծա երկիր սարեա միաբան,
 Լերինք և բլուրք, մայրք յաւերժական,
 Տօնեցեք 'ի կայթ 'ի ծափ ցընծութեան
 Լըրանութեան ձեզ կընդեցաւ սահման :

Ստեր

Օ խորդ քաղցր է, ս՛հ, բընարն երկնային,
 Սարմնոյ և հողւոյ թեւից շարժողին :

Յուդա

Որով ըզմայլեալ իբրու 'ի յերկին
 Թեթև սըլացաք կարճեցաւ ուղին :

Ռուբէն

Օրհնեալ սաբաւովթ տեր Կարայե՛լի,
 Որ զանսխառունակ ճընունդս անտառի
 Սոցին սրարգեաց արար արժանի,
 Ընմահից վերնոց բերկրական ձայնի :

Շնաուն

Ոչ գիտեմք 'ի հարց թէ 'ի մեր նախնեաց
 Գլտաւ որ հաղորդ այսպիսուս՝ փառաց :

Քևի

Նա հայր մեր Յակոբ ըստ մեզ խաշնարած,
 Սովսէս և Գաւթիթ աեսող սքանչելեաց
 Ընժառանգ ելին սոցին սարժանաց :

Սմենեքի

Սե՛ծ են այս ազգիս շընորհք սարգեաց :

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԳ

Յոյսեփ

Որ շուրջ ըզմեք մանկունք հովուաց
 Գիտեալ 'ի դուրս հասին վանաց,
 Չայն հազալոյ բարբառ չըրթանց
 Աոյն գուշակէ բառաց խաշանց:

Կոյսն

Հանա գու ծն ել 'ի դէմ դարձ,
 Ըստ առ ինչ գան դիտեաւ և հարց:

Յոյսեփ

Ո՛վ դուք հովիւք օտժօղ դատանց,
 Ը՛ր այս 'ի ձեր եկ սահմանաց,
 Ս'ինչդեռ երկիր ուերկինք բարձանց
 Արնջեն խաղաղ ծոց 'ի ստուերաց:
 Ը՛ր ինչ և այդ նրանն լերանց
 Փրթթեալ ճակատք յոտ սաղարթաց,
 Եւ այն մատաղ ծընունդ խաշանց,
 Ո՛ւմ պատարագ տանիք փառաց,
 Թէ որ պատգամ 'ի վեհազանց
 Ի դոյն հանդէս առ ձեզ հընչեաց:
 Օ ի ոչ կարծեմ թէ դուք յանձանց
 Օ այս ճանապարհ հարէք վայրաց:

Յուդա

Ո՛վ ծերունի ալեօք ծաղկած,
 Ա՛խնչ ասեա ընդհատ յիրաց:

Լ յոս երկնային առ մեզ փայլեաց
 Լ յւ զայս հանդէս պատուէր կարգեաց :
 Լ յս աղքատին ձօն նուիրաց
 Ս ե՛ծ արքայիդ ընծայ բերած .
 Ի սկ զոր տեսեր թուփ անտառաց ,
 Լ յդ խո՛ մանկտիդ 'ի տօնս հիւսեաց :

Ռուբէն

Լ յԼ պատմեա մեզ , ո՛վ ծերունի ,
 Ո՛ւր է արքայն որ քարոզի
 Ը՛ննեալ մանուկ յորրան մըսրի -
 Ս՛ի թէ յանտառս արքայ ծընցի :

Յովսէփ

Լ չղով լացից ցաւով սրբտի ,
 Լ յտօսր յաւաց մի ջրնջեսցի -
 Լ յբայ յանտառս ոչ ծընանի ,
 Սակայն ծընաւ 'ի սոյն այրի :
 Լ յկայք տեսէք զիարդ բազմի
 Ի յարդ մըսրին 'ի ցուրտ վիմի -
 Ս՛իայն այժմիկ այս պարգևի
 Չեր ազգ հովուաց է արժանի :
 Լ յւ թէ երկինք հայր գըթալի
 Ը՛գձեզ ընտրեաց իւր ընտանի ,
 Ի մ զինչ այլ ձեզ է ասելի ,
 Լ այց մուծանել առ արքայի :
 Հանպա դուք զիմ եկայք կընի
 Լ յրկըրպագէք զարքայն երկնի .
 Հ՛տառջ մատիք մըտէք 'ի մի ,
 Ս՛ի զարհուրիք թէ լոյս վառի :

Ասեր

Ո՛վ լոյս սաստիկ անն արեղի,
 Ո՛վ սուրբ քարայր երկինք յերկրի,

Խոսքար

Յերկինս իցեմք լծէ 'ի վայրի,
 Սէք յարեւին, նա՞ յաշխարհի:

Շմարուն

Որ զայս ճաճանչ սրբուէ յայրի
 Ո՛ւր է արքայն, հայր սիրելի:

Յովսէփ

Մհաւանիկ արքայն երկինի
 Մնդ յանբանից եղեալ մըտրի .
 Վիք դուք որդեակք ծուծր 'ի գեանի
 Լըրկիր պաղէք խոնարհ յերկրի,
 Ս'ի այսր աչօք միայն հայիք,
 Մյ լհաւատոց աչք ձեր բացցի .
 Մստուած յերկինս անմահ պաշտի
 Սանուկ փոքրիկ որ աստ հանգչի:

Ղևի

Իսկ ո՞վ է այն կոյս նազելի
 Որ ստ նըմին և նա փայլի:

Յովսէփ

Մըքայ մանկանն արքայուհի
 Սայր և ծընօղ գու 'ի յերկրի,

Կոյս և կուսից ծաղիկ կարգի
 Լուսոյն ճանճանն բարձ 'ի զբրկի .
 Լստուածորդուքն աստուածուհի
 Հանուր աղանց սաշտօն առցի :
 Ո՛հ հովիւք, հարցանէք մի
 Լուսինն 'ի վեր քան զարժանի :

Յուդա

Ո՛վ փրկիչ արքայ և տէր ,
 Երկրորայգեմք քեզ աներկբայ .
 'Լոյն և քեզ, արքայուհի,
 Պաշտօն 'ի փառս հարցի նորա .
 Թէ ներէք մեզ աղքատաց ,
 Չեզ պատարագ ձօնեմք ընծայ :
 Ո՛վ մանկունք, առէք 'ի վայր
 Օձեր դահամունս նրէր նրնա .
 Ինչ որդւոյդ դու թագուհի
 Օ մեր անարժան պրտուղս յարդեա :

Կոյսն

Ո՛վ երջանիկ հովուաց գումար
 Որ նախընծայ եղէք սրմա ,
 Օ ժխտդ յարգէ նա սիրաբար ,
 Դուք ցրնծացէք 'ի տես նորա :

Յուդա

Եւ քեզ, ո՛վ հայր մեր ճերուհի ,
 Ես ալևոր զայս տամ ընծայ ,
 Որ այդ փառաց թագաւորիդ
 Հայր և ծընօղ եղէր դորա :

Յուսէպի

Չեմ ես գորին ծընող ու հայր,
 Լուր դու միայն և հաւատա .
 Լուսոյն կենաց է դա նըջոյլ
 Թափանց 'ի ծոց մըտեալ սորա,
 Որ արդ անգով մարմնոյն ծածկեալ՝
 Փայլէ երկիր ծագմամբ նորա .
 Գուք արդ, որդեակք, արիք ելէք
 Խաղաղութեամբ երթայք բացեայ :

Յորդա

Ողջոյն ընդ քեզ դըշխոյ փառաց,
 Ողջոյն և քեզ մանուկ արքայ .
 Դաստիարակ մեծ արքայի
 Դու ճերուհիդ ողջամբ մընա :

Շմառնի

Ողջոյն և ձեզ մըտուր և այր,
 Լըրկնից ալձու յերկրիս վերայ :

Ռուբէկ

Ըհա գընամբ աւետարոր,
 Նրուակ հանել գհամբաւ գորա :

Ղևի

Շարժել ածել ժողով մարդկան
 Լըրկըրպագուս առ այդ տըղայ :

Յոդոս

Արդ ո՛վ մանկունք արիք յուզի
 Վաջ նրւագաց հարեալ գործի,
 Արքայն մանուկ 'ի յերգ առցի
 Հաւէ՛ժ դարուց պաշտօն հարկի:

ԵՐԳ

Արդեացէ մեր տաւիզ անմահից զուգարան
 Ի հանդէս նորածին արքայիս յակօրեան .
 Պարեպտք բողոքիք պրտակօք բազմերփեան
 Կաքաւէլ 'ի պաշտօն փրրկչական ճընընդեան :

Սկէթե՛լ ծիրանի խոնձարուրք արքունեան
 Ստեղծեցին ըզմարմնով դիցազին այն մանկան ,
 Հընդեացեն տիեզերք 'ի նրւագ ցընծութեան ,
 Ղեպեցին քաջազունք 'ի սասիւ պաշտաման :

Արդ ազինք համօրէն թագաւոր և իշխան
 Խոնարհեալ ընդ ոտիք ճրդեցին պատուանդան ,
 Տիրեցէ 'ի ծագաց մինչ 'ի ծագս յախտեան ,
 Պատարագք և նուէրք ձօնեցին հաշտութեան :

Կանգնեցէ Խորայէ՛լ զկործանեալ իւր խորան ,
 Ծաղկեցեն հրապարակք արքային ճեմարան .
 Կորացի պարանոց թըշնամեաց ախոյեան ,
 Ընշտակի շանթեցէ սայրասուր հրաբերան :

Ընվախձան բնակեցեն 'ի ծոցի հանգրստեան ,
 Գիրկընդխտօն եղիցին անձաւից փափկութեան .
 Հերապանձ պրտակեալ դարևանդք վար և ցան
 Եւ մարմննդ մարդ արօտ երբինազարդ փըթ թեցան :

Աղբերաց և դետոց վրտակաց խախտջան
 Արթնարուխ խաղասցեն 'ի փրփուր լուծական .
 Այս մայրիք անտառաց և լերինք սփեհան
 Այլ և մեղրը ծորեն ծաւալեալ ցօղ քրքրտան .

Անդաստանք սփեթեղ՝ ծածանին 'ի ցորեան ,
 Այս տղայգք յայգեստանս սփեփունջ կախեցան ,
 Այն հազուն դու ծընունդ անմահին ո՛ր խնդեան ,
 Աղորեալ խանձարուքք գոյնըղղոյն 'ի ծաղկան ,

Փայլատանկ ըզքո ծաղրը շրթմանց աղուական
 Աշխարհի գուարթարար երեսոց տրխրութեան ,
 Օրի կանուխ խընդասցէ յուսացեալ փրկութեան ,
 Այս առ քե սքարեցէ 'ի քո փառս յաղթական :

ԱՐՄԲՈՒԱԾ ՁՈՐԲՈՐԳ

Ասեր

Արդեփորէն ձայնիւ յանձաւս արձագանդ
 Ազմեր նըւազաց հընէ ծայրայանդ .
 Ալերինք և հոլխոք վրկայեն մըտաց ,
 Աթէ այն մանուկ աստուած է աստուած :

Ղևի

Այլ իմ 'ի սրբաի դեռաբոյս մանկան
 Արբինէ արձագանդ ձայնի լաղութեան .
 Օրիւրդ դու ծընունդ վեհ արքայական
 Օրիաս ցրրտահար բացօթեաց 'ի ձեան :

Շմառնի

Լ՛յն մնասաղ մնարկին նարդոս և շուշան ,
 Յեռեալ մարգարիտը 'ի մանեակ ուլան ,
 Լըրեպ արփենի լուսով վառեցան ,
 Օ՛րնօտք տատրակին 'ի գեղ ձուլեցան .
 Սիրտ իմ՝ հալեցաւ 'ի սէր այն մանկան ,
 Յօղեմ արտասուս իւր վըշտին փոխան :

Ուռբէն

Իսկ շարժել շըրթանց և վարդից այտեր ,
 Շողոյ՜ աստեղաց գեղեցիկ աչեր
 Գաճնակեալ զիմոյ սըրտին ըզներդեր
 Շապուկ ողբմամբ առ ինքըն ձրգէր ,
 Ս՛հ թէ յարտասուս աչք իմ խաւարէր ,
 Վ՛ան թէ յայն մըսուր ըզնա տեսանէր :

Խուարար

Լ՛յն ճախարակեայ բազուկք և թաթեր
 Որ 'ի պարանոց մըրն տատանէր ,
 Խայտայր 'ի մըսրին , 'ի վըշտին հըրձուէր ,
 Որպէս եթէ զմեզ առ իւր հրաւիրէր :
 Օ՛խ մեզ փոյթ այսպէս յայրէն մեկնել էր ,
 Ի՛նոյն յիշատակ ճըմէալ ըզսիրտ մեր :

Յուղա

Շըմեցեր և զիմ սիրտըս կարեվէր
 Յայն քաղցրը տեսիլ և ողորմ պատկեր ,
 Ս՛ մանուկ քաղցրիկ փըրկիլ իմ և տեր ,
 Օ՛ ինչ էր այն խորհուրդ զոր առ իս ցուցեր :

Լ՛յն սահտակ ծոցոյդ ականց փայլակել
 Լ՛յր արեւանիչ 'ի հօր հարկաներ .
 Յօտից և ձեռաց նոյն բոց հատանել
 Շիճք արեւնազանգ գողցես կայլակեր .
 Լ՛ւ այն ձեղէնակ վարսից տիկեթե՛լ
 հարեալ 'ի բոսոր յակինթ շողշողէր :

Ս ս եր

Եկայք, ո՛վ եղբարք, զայս թախիժ սրբի
 Շարժեալ 'ի նրւազ յերգ արկցուք ձայնի .
 Լ՛ւ մինչև յախտարհ արեւն սրբուի
 Սըտցուք ընդ յարկաւ մեր հանգըրուանի :

Յ ու դ ա

Հօնքա տուր, որդեակ, ձայն քաղցրերդական ,
 Լ՛ւ այս քո եղբարք քեզ զուգաձայնին .
 Բայց ընդ տըխրալիս խառնեա զհեշտական ,
 Թառամեալ սրտի ցօղ զըւարթաղին :

Ե Ր Գ

Նընունդ լուսոյ գեղ գովելի
 Շողեալ բարձանց 'ի ցուրտ այրի ,
 Սէ 'ի սրշտղամ եգիտացի ,
 Յոսկի գիպակ ոչ փուռացի :

Պըրտու կընիւն ընդ սրաստառի ,
 Խուրձ եղեգան փոխան մահճի .
 Խիստ բընաւորք 'ի տաճարի ,
 Օայն քեզ երկինք տան արբայի :

Վըսեմացեալ կաս 'ի մարմնի
 Վօղոյ ստուերաւ ջահ արիւնի :

Ըրտօսը յաչաց մեր լծ լծաբի
Տեսեալ զայդքան տերդ 'ի մըրբի :

Լ՛յլ հայր յերկնից քեզ հովանի,
Լ՛ը հրալեւեան գունդ ծաւայի .
Չայն նըւագաց 'ի լոյս խառնի
Լ՛զքէն քարոզ ծագաց երկրի :

Վ՛եզ աստեղաց լծ և սաւանի
Ի՛նուցեալ 'ի սպաս քում հըամանի .
Վ՛եզ ամենայն տարր ըզգալի
Լ՛հիւ սարսեալ կան 'ի հարկի :

Վ՛եզ խոնարհեալ ծաղբ աշխարհի
Պագցեն երկիր քում պըսակի .
Լ՛ը ըզցըրուեալն 'ի խաւայի
Ս՛ահաղեցես 'ի քում գաւ լծի :

Հայնժամ ընդ քեզ քում ծընողի
Լ՛ը կինը երկիր սաշտօն տարցի,
Փոզ և քրնար ուամէն գործի
Վ՛եզ երկեցեն անլուելի :

Ի

Յ Ա Յ Տ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Տ Ե Ա Ռ Ն

Հ Ա Ն Գ Է Ս

ԷՆԶԻՆՔ

Կոյսն սարք	Հրելուակ	} ձեռացնայք յերիս սրբայցա
Սուրբ Յովսէփ	Հասարք	
Ամուսն հովիտ	Յոյս	
Պրէյ՛ հովիտ	Սէր	

ՏԵՍԱԼԱՆ Ի ՇԸ ԶԼԿԱՅՍ ԲԵԹԼԵՀԵՄԻ

ԱՐՄՐՈՒՍԾ՝ ԱՌՍԶԻՆ

ԵՐԳ

Այրքայից 'ի ձեռուստ յոշեալ

() Ը բարեկերչան յերս առաւօտի
 Ս արդագեղ սրբութեալ ընդ երեսս երկրի,
 Լ որ յարեմլտից փայլակեալ արփի
 Յալըս մեր ծագեաց յճղեմայ զիմի.
 Լ քջանիկ վախճան երգողըն ձայնի
 Լ քրեմն հընկէլոյ յեղերս ճորդանի...

Անոխ

Կոր է այս շաչին շարժեալ նրւագաց ,
 Շրոինդ արբունի վարեալ բանակաց ,
 Որ անդ յետկուսէ երկնաճեմ մայրեաց
 թընդաց զայ ըտամամբ լերինն 'ի կողաց ,
 Ճերեկն և յեռանդ բազմամբօխ հիւրաց
 Ոչինչ այսպիսի աստանօր հընէեաց :

Աբէլ

Ըհա և խաչինք ընդ ծործոր հովտին
 Խուճապեալ յահէն սուրալով փախչին .
 Ըհեղ երկվարք արդ 'ի դուրս ոստչին ,
 Նըզօր սպառազէնք գունդագունդ խրոնին :

Անոխ

Ըյլ ես տեսանեմ և թաղաւորաց
 թաղ 'ի զլուխ ոսկի ճաճանչ ծիրանեաց .
 Վնչ անսպասիս մեր հանգրբումնաց ,
 Որ արդ բարձրացան 'ի փառս արքունեաց :

Աբէլ

Նանդարտ ընթացիւք մօտ առ մեզ հասին ,
 Պատկառեմ դողամ յերեսաց նոցին .
 Օինչ այն է տեսիլ զխնաց սպտկերին ,
 'Իւցազունք ոմանք ոչ մարդիկ թլուին :

Անոխ

Ըբբայն արեզարդ 'ի մեր կոյս դառնայ ,
 Ղոզցես թէ սպառազամ ինչ մեզ ըսպառնայ :

Հաւատք

Օ անգիտէք ինչ մի, իմ մանկունք հովուաց,
 Լ՛սի՛ տուք մեզ ծանօթս օտարին վայրաց .
 Լ՛քբայ նորածին գիտէք յայս սահմանս,
 Լ՛քբայ լծէ ծընաւ 'ի հովուաց վրբանս :

Սմովս

Լ՛յո վեհազուն արքայ մեծապանծ,
 Կոր ծընաւ արքայ Կարայէլ ազանց .
 Լ՛նդանօր յայրին՝ ուր այն ստող եկաց,
 Վերտանէք մանուկ օտար մահացուաց :

Սեր

Լ՛ս մեր միտք ընդ այդ էին 'ի զարմաց
 լծէ առ ի՛նչ վարսամն 'ի յայրին մընաց .
 Լ՛ս ժմիկ խորհըրդոյն եղեաք իրագգաց,
 Լ՛զէ փութացուք յոր զմեզ հրաւիրեաց :

Յոյս

Լ՛ս յի՛ նախ 'ի մանկտոյն յառաջախաղաց
 Լ՛քցեն առաջի մերոց երեսաց,
 Ս՛եք հանդարտաբայլ անկցուք 'ի հետաց,
 Ս՛ի յանպատրաստից գիպիմք իրերաց :

Սքէլ

Ս՛ի վարանեսցին խորհուրդ ձեր մըտաց՝
 լծէ անակընկալք երեւիք յեկաց,
 Օ՛հ պատգամաւորք լուսոյն եթերաց
 Ս՛ աղագոյն ազդեն նոցին լրսելեաց :

Անուխ

Ընա ծերունին երկնից խորագրաց
 Ելեալ 'ի յայրէն ճեմի մեղմնութաց,
 Ունել նա թուի ձեզ անի 'ի վաղեաց,
 Ի զձեռան 'ի յաղծիս յերկին տարածեաց:

Հաւատք

Հաւատ ընդ Հոսոց Սիրով խընդագրեաց
 Հնապա խաղասցուք 'ի դափինն թըմբեաց,
 Շարժեացին մատունք քոջ նըւադածուաց
 Ըրբային լուսոյ 'ի հանդէս փառաց:

ԵՐԳՆ

Արքայից յաչորդէ

Պաշակ խորհրդոյն աստեղք բարբառի,
 Հանուրց 'ի բարձանց բարոզ ջաշ վառի,
 Որ զմեզ առ յարոյց յեւինն արեզի
 Հերկնից արքային 'ի սրաւոն ոսկի:

ԱՐՄԱՐՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

Յոյս

Եկ բեր իջցուք յերկվարաց,
 Հերն և քարայրն է մերձակաց:

Սէր

Օ ըւարժ ալիքն առ մեզ զիմեաց,
 Զողջոյն ըզժամ շարժէ ձեռաց:

Հաւատք

Ողջոյն ընդ քեզ, սլ ծերունի,
 Կենացն արև յալիսդ հեղցի:

Յոխևի

Ողջոյն թագիդ ձեր արքունի
 Զաւերժ ամօք երանեսցի:
 Դուք մի զօղիք յինէն դաղանի,
 Պատգամ լուայ զուարժոյն ձայնի
 Որ 'ի տեսիլ լուսոյն երկնի
 Օ արժոյց ըզմիտս աստ 'ի մայրի,
 Եթէ Հաւատք, Սէր ընդ Զուսի
 Լքայարար հիւր օժէսցի:

Յոյս

Զողջոյն տարփամք սուրբ արքայի
 Հարուստ վայրաց հատեալ ուղի:

Սէր

Նըւէր բերաք պատարագի,
 Դու մոյժ ըստէս յողջոյն Վեհի:
 Ուժգին պայքար 'ի մեզ շարժի,
 Լըսեւ խընդրեմք սահման վըճի:

Յակսեփ

Լ՛րդ ծն եկայք զուք յայսմ այրի
Պազէք երկիր տենձմամբ սրբտի .
Լ՛հա մանուկ մօրն 'ի զըրկի
Լ՛ստուած փառաց փրկկինն երկրի
Օ՛ր տեսանողք Խորայելի
Ի՛ըւազէին անըրուելի
Լ՛ւ մարգարէք հանուր զարմի
Վ՛ուշակէին յանցնիւր տարմի ,
Որում և զուք մնայիք յոզի
Յախտարսն պիշ երեսք մոզի :

Հաւատք , Յոյս , Սէր

Լ՛րկրորդագեմբ ծունր 'ի գեանի
Վ՛եզ տէր աստուած մեր կենդանի .
Հաւատք և Յոյս Սէր երբակի
Լ՛ստ 'ի պաշտօն քեզ նըրիլի :

Հաւատք

Լ՛ս արևոր հաւատք մըթին
Լ՛րդ ցընծացայ 'ի լոյս քոյին ,
Փարատեցաւ մրուայլին հին
Լ՛զփրկութիւնդ աչք իմ տեսին :

Յոյս

Վարձակեցեր և իմ սրբտի
Յուսոյս անբուն քեզ սպասողի ,
Լ՛ս երազովք ոչ տառապի
Վազմամբ լուսոյդ վաղորդայնի :

Սէր

Սիրոյ ճարակ 'ի նիւթ հրատին ,
Եւ վայրիկ մի՛ զի բոցք հասցին .
Ըրդ փարեցայց 'ի բո մարմին
Խառնել 'ի հուրդ զիմ կայծ նրբին :

Յովսէփ

Ըրիք նրատայք յայս սէզ զաւար ,
Օքբ ասացէք լուիցուք սոցբար :

Հաւատք

Յարգանդ երկրի սերմնն փորրիկ
Ղուճի տերև և ոչ ծաղիկ ,
Ըս՛լ անդ 'ի մաշկ յընձիւն՝ փափկիկ
Նաղիկն և միրգ կայ և թրփիկ ,
Սէմ որձորար ցուրտ է սաստիկ ,
Բայց փայլակէ թափէ շանթիք ,
Կոյն և հաւատք կոյր և մննջիկ
Տեսանէի զամենն ողջիկ :

Յոյս

Սեծին ժառանգ եմ խընդու թեան
Ղիւրիչ վըշտաց ես ճոյս մարդկան .
Որպէ՞ս վըտակ աղբերական ,
Կամ 'ի ծովէ ծըծեալ ծորան ,
Եւ կամ յարփուոյ լոյս փայլական ,
Հանուրց յինէն չնորհաց օճան .
Եւ այս վերջին բարեաց սահման
Ինև առ ձեզ յօրինեցան :

Սէր

Ըն ինչ սորա 'ի զուր մըրցին
 (Թ) ափեւ յինէն զյաղժանակին .
 Լըրկնից աստեղք վըրկայ լիցին
 Օ ի այս է ճորհ խնամ ձեռին ,
 Ու 'ի սիրոյ վեհ ճարտարին
 Լըրկինք զերկրաւ զըթովք փարին ,
 Լը որ եհար խորան զերկին՝
 Լազմի աստէն յայր 'ի մըթին :

Յովսէփ

Ի դէպ կարի բաջաց սրայբար
 Ընդ յաղժանակս այս փրրկարար .
 Ըյլ էս տեսի զձեզ հաւատար
 Սիւեանց կարօտ մըտերմարար ,
 Ի բրու վըտակ տընկոց գումար
 Օ քստուերն և զհիւժ ձըղէն յերեար :
 Ըրդ զի մըրցիք զուք վայրատար ,
 Ուր ընդ միոյդ յաղժէք 'ի սար :

Սէր

Բաջ է խորհուրդդ առարքնի ,
 Ըսեմ տակայն ինչ աւերի .
 Գոցուն հանդէս յայդ չափ ձրդի ,
 Հաւատք և հոյս տեղեամբ կընքի :
 Ըյլ գործ ինձ կայ բաղմադիմի
 Սինսև մանուկդ 'ի սպանդ վարի :
 Ու մըրցանակ Սիրոյս լիցի
 (Թ) է այս խորհուրդ ինև լըցցի :

Յովսէփ

Ո՛վ յիշատակ դառն աղէտի,
 Իմ ծերունւոյս սիրտ դալարի.
 Լսյ՛ք քո գործոց կարգ հանդիսի
 Կայ քանդակեալ 'ի դուռն այրի
 Ղարտար մատամբ երկնաւորի,
 Իմոց աչաց միշտ երևի,
 Լհա՛, տեսէք, կարգ ըստ կարգի
 Պատկեր կենաց այսր արքայի.
 Լքտ տագնապաւ ելեալ փախչի,
 Լնդ 'ի յալիս ջուրց մըկըրտի.
 Ստան աստ եղեալ ուժգին տանջի,
 Լնդ 'ի մահուն կախեալ փայտի
 Յառնէ յերկրէ լուսով վառի,
 Իժըռչի Թեթև յերկնից տառի.

Հաւատք

Սա հաւատոյ գիծ պաշտելի,
 Լրձան անջինջ յիմում սրբտի.

Յոյս

Նոյն և Յուսոյն ամուր գործի
 հորդել զիւրաւ զերկնից ուղի.

Սէր

Սէրն 'ի մտուստ անցեալ ժրպտի
 Փառօք 'ի պարծ առ յոյժ խընդի.

Հաւատք

Լսյաւ և մեք 'ի միասին
 Կապինք 'ի սէր սուրբ համբուրին .
 Վստիցք ազանց առ իս խրմբին
 Ընդ հեշտ լրծով սերտ հաւապին ,
 Եւ ես վառօք 'ի մջ չնոցին
 Կանգնեմ ըզգրօշ յաղթանակին՝
 Թափել զոգիս բրնձուորին
 Եւ չարաշուք մահու դահճին :

Յոյս

Եւ ես յուսով ամուր զրահին
 Ստեմ ըզմիտս և ըզմարմին ,
 Որ բեւր վրկայք քեզ հանդերձին
 Յարիւն սրբոյ պարանոցին .
 Սինչ ոչ միայն սիրտ առիւծին ,
 Եւ յի և գառինք քեզ զինուորին :

Սէր

Յեթերաճեմ նոր տասպանին
 Հաւատք ուղղիւ թեոց ղեկին ,
 Վու յոյս խարխիս ալեաց ծովին ,
 Ի թրոչարանն ես սիր 'ի նսին ,
 Հուր բոցաշունչ 'ի թընամին .
 Յերկնից կամար թեթև սլացին :

Հաւատք

Ըսէք, մանկուհք, ըզբեռն 'ի բաց
 Որ կան 'ի նիւս երկվարաց .

Վեղ արբայիդ երկնից զընդաց
 Լսյս 'ի յերկրէ ձօն նըւիրաց ,
 Ոսկի կընդրուկ զըմուռս փռէաց ,
 Հաւատք յոյս սէր պաշտօն հարկաց ,
 Գու մայր՝ լուսոյ ծընօղ փառաց
 Փոխան որդւոյդ յօժիտս հայեաց :

Կոյսն

Լ՛ջ հըզօրին արարչական
 Լստուածորդիս 'ի տիպ մանկան
 Չեզ ցօղեացէ շաղ օրհնութեան
 Շարժմամբ մնտինն աստուածական ,
 Կեցջիք կեցջիք յաւերժական
 Հաւատք և Հոյս Սէր միաբան .
 Ի՛նդ ընծայից խորհրդական
 Սէր էք նըւեր դուք երեքեան :

Սէր

Լսրդ փոյթ ընդ փոյթ անկցուք յուղի ,
 Սառել ըզսիրտ ազանց երկրի .
 Լին հերովդէս մեզ այժմ ունի
 Գալ այսր յողջոյն թագաւորի .
 Օարմանք 'ի միտըս հարկանի
 Թէ ազգն ողջոյն հիմ դանդաղի :

Յովսէփ

Սիրտ իմ զընաց առ հերովդի՝
 Թէ նենգութեամբ բանիւք զօղի .
 Հողջոյն խընդրէ գալ արբայի . . .
 Գողանն ոսկերքս 'ի տազնապի :

Հրեշտակ

Լճքայք վեհազուն, միտ դիք երկնաւոր բարբառոյ ձայնի,
 Լճքայն եթերաց յամբարձեալ զահուն զայս սրտոգամ ունի.
 Լճք ձեր մի տեսցեն ըզ՝աղիմ՝ քաղաք ըզտունն արք ունի,
 Պատեալ ընդ հարաւ տազնասպաւ յերկիրդ անկջիք հայրենի:

Հաւատք

Ո՛վ երկնառաք զուարթնոյն խրատու,
 Լճայք փութով անկցուք ՚ի չու:

Սէր

Ողջոյն է քեզ աստուածորդի
 Ողջոյն ընդ քեզ ով թագուհի:

Հաւատք

Ողջամբ մընա դու ծերունի:

Յոյս

Ողջոյն վայրացս այս պաշտելի:

Յովսէփ

Լճետաքեր հրեշտակն երկնից
 Ողջամբ ՚ի տուն ձեզ ուղեկից:

Հաւատք

()ն ելէք յուս երիվարաց,
 Ս՝անկունք, առեալ ձայն նըւազաց:

ԵՐԳ.

Երկինք և երկիր փառօք խընդագին
 Ընդ մեզ շարժեցէք ըզձեր տասնաղին .
 Ըհա ճըշմարիտ դար սակեղինին
 Ի նոր խանձարրոց ծընաւ արքային :

Փակին դիւակիր դրունք ասպատակին ,
 Եւ զէնք մահացանք 'ի մանգաղ ձուլին .
 Երկինք հայր ազգաց ընդ երկիր խառնին ,
 Ընանհից տոհմի ծընունդք արձակին :

Սայ ժողովըրդեան որ ոչ գումարին
 Ընդ յաղթօղ դրօշու բարձրացեալ բազկին .
 Երկիր ընդ ստիւք մի կացցէ նոցին ,
 Երկինք ըզգըլտով նոցուն կոծեացին :

1815

Ման . Էն ինչ ինչ 'ի դմա 'ի Մ'եսասասուեսայ :

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ Տ Ե Ա Ռ Ն

Երգես ինձ, Լըրիկն, կուսական ծընունդ ըզքո ստացողին,
 Որում ընդ ոտիւք քոյդ ոլորտացեալ զունդք պարունակին,
 Կ'ըր ընդ աստիճան զգարչապարսն անեալ վայրէջ ընդ նստին,
 Լը խանձարբրասատ տղայացեալ ելաց մանուկ 'ի մըսրին,
 Լը ո՞րպէս եղև մեզ հաւատարիմ խորհուրդս այս խորին,
 Յերաւ առագաստ հընոյն հաւատոյ ըստուար և մըթին:

Մինչ ընդ նիզակաւ հանդարտեր երկիր Բըդոստէ քաջի,
 Լը տայր Լըդովմէ քառից ընդ ծագաց պատարաւս հարկի,
 Ընդ երկնի սիրոյն ծընունդ եւզ անոյշ թափեալ 'ի յերկրի
 Լը ինքն լուսին կայր անտես զանդեալ 'ի ստաշխին ծրարի:
 Սիք քաղցըր շընէաց 'ի գէմն հաւատոյ լուսազգեստ կուսի,
 Օարթեաւ պառաւեան անձկալոյն իւրոյ հասանել ըզկնի:
 Ոտք վաստակեցին 'ի խոյզ 'ի խրնդիր, ինքն ոչ տեսանի,
 Լը արդ աւասիկ զայ 'ի Բեթղէմ ըզհետ այլ կուսի,
 Գլբտեր ծերուհիւ ում ամն անձկայիր չորեքհազարեան...
 Ը՛յ՜ մասն 'ի շըրթունս տայ նա մեզ լըուէ՛ ուշ կալ խորհըրդեան,
 Իսկ կոյն օրիորդ 'դ ակնոր ծերոյ մուտ 'ի հանդըրուան,
 Լը հաւատք լըովի քօղածիւզ դիմք եկն եկաց առ դրան:

Լ՛յն աստղահամդերձ երկնից արկողն ոչ գոյր օձարան
 Լ՛ը ոչ խանձարուրք 'ի ծածկոյթ մարմնոց մատաղ ճընընդեան ,
 Օայս նա յուշ ածեալ 'ի գողեալ քարայրն հեծեր սուրբ կուսանն ,
 Լ՛րտասուաց ցողով ծնանէր առ ժամայն զլոյսն եթերական ,
 Իբրև շաղ հեզիկ յերս առաւօտու ցողեալ 'ի զարնան ,
 Լ՛ը նորին ըզհետ՝ արիւնցն լուսաբեր ծաւալեալ յորձան .
 Լ՛ը որ 'ի ճըկոյթ պատէ զպարունակ երկնի տարածման ,
 Պարագրէր , բարէ , յանբանից մըսուր 'ի յարդ անպիտան :
 Ներունին ? Յոլեւի գօտի անդ ածեալ կայ 'ի գաւազան ,
 Բայց ոչինչ ունի քան թէ խոտ և յարդ , և այն չէ իւրեան :
 Հեծեցին յայնժամ 'ի վիշտս արարչին տարերք զանազան
 Լ՛նձաւին արտօսը հոսեցին քարինք հարան 'ի քրքրտան .
 Իսկ անբանին հոյ՛լք իբր իմաստնացեալք զիմե՛ն միաբան
 Ի պաշտօն հարկի հաստողին հողոց ձօնել շունչ փոխան :
 Երկիր 'ի ներքուստ խռովեալ ստիպցաւ նըշանօք այբան ,
 Երկիրք 'ի վերուստ լրտեալ տակաւին չրտան ինչ նըշան :
 Դու աստուածուհի անբաւին ճընօղ զինչ ունիս մեզ բան . . .
 Կորա բանք 'ի սիրտ և երկրպագէ իւրածին մանկան :
 Իսկ հաւատք առ դրանն ահիւ զականէ զերես սքանչելեաց ,
 հաւանել թըւի թէ իցէ հասեալ իւրոց տարփանաց .
 Սակայն տարտամի յաղթել տակաւին սարէլոյ մըտաց ,
 Փառք և նուաստութիւնն երևեալ նրմնս յերկբայս են կարծեաց ,
 Կոչէ 'ի սրբտէն զարտօսը ըզթառաւ զաղերս մաղթանաց ,
 Լ՛ը յողոց ելեալ ասէր առ նոսա դիմօք սըզազգեաց .
 Ո՛վ իմ մըտերիմք 'ի դարլս դարուց և կըցօրդը կեանաց ,
 Սինչև յերբ այսբէն յերկրի տատանիմք 'ի վիշտս իրերաց .
 ()ն առեալ այժմիկ ածէք ըզձեր թևս ընդ դունտ աստեղաց ,
 Լ՛ը զայս առ բարձրեայն ազդեցէք բարբառ յիմաց 'ի զիմաց .
 Լ՛մենակալ տէր բարձրացեալ գահուն երկնից խորանաց ,
 Լ՛ս յուսոյն դէտակն ունէի ցայսօր քոյին աւետեաց ,
 Լ՛ը հիւանդաբայլ սրտեցայ զերկրաւ 'ի ծագրս ծագաց ,
 Լ՛ս շէ գերև զըտայ 'ի ինդրոյ իմմէ 'ի ծնունդըս կանաց ,
 Իսկ այժմ՝ յայրի աստ նորահրաշ ճընունդ ցուցաւ իմ աչաց ,
 Պաշտեալ անբանից առանց երկանց մայր մանուկ արիւնեաց :

} ցոյ ինձ աղէ տէր , եթէ սա իցէ ճաճանն եթերաց ,
 Պատուեալ ըզբող ծածկութեան լուսոյդ յիսոց երեսաց ,
 թէ ինձէն թողուս ինքանուտ լինել խորհրդոյս զարտնեաց ,
 Լ՛հա խաւարին բիրք նրսեմաստուեր իմ տեսանեւեաց ,
 թէպէտ և ետուր նըշան 'ի յերկրէ յանշուռն տարերաց ,
 Լա նոր ծըրնդեան մանկանս յեղանակ գեր ըրանելեաց ,
 Օ խորդ հաւանիմ թէ 'ի մըրի անդ և 'ի յարդ նախաց
 Լ՛զբոյդ տեսանեմ կայծակըն լուսոյ ջահիչ աստեղաց :
 Լթէ գայ փրկիւլ , որպէս դուն երդուար , զագըս հողածնաց ,
 Ուր այս արքայիս վառեալ ոսկեհուռ կերպար ծիրանեաց ,
 Ղաս դաս 'ի կարգի սպաս պաշտօնէից բոլորեալ զընդաց ,
 Կառք և երկխարք ասպար և սուսեր սպառազէն քաջաց :
 } Կայնժամ խուսք առեալ գունդագունդ արուսդ հեծութեանց զուսար
 Սաղթանք ընդ նոսին առեալ սևազրեստ զընան թևապար ,
 Կորակոր զըլխով ժողովեալ անձամբ և աքք 'ի խոնարհ
 հասին յԱլիմուս պատեցին ըզզահ Վէհ բերկրապատար ,
 Սեծաւ կականմամբ փարեալ ըզընկովք արձակին աշխար ,
 Լա զաղէան ուժգին թարգմանեն 'ի լուր նորին անլրթար :
 Խոնարհեաց բարձրեան 'ի վերին գահուն զունին իւր աննդար
 Լ՛նժրպիտ դիմօք զաղերսրն լուսել , սակայն հեզարար :
 Լ՛ա սպա 'ի վեր ըզգրուի իւր ահեղ և զուլան կամար ,
 Ի շարժել յօնից սասանեալ դողաց Սիմոնեաց կատար :
 Լա ո՞ հանդարտեր 'ի լուր պատգամաց լեզուին ազգարար .
 հայեցաւ յերկիր , ձայն ետ որոտման 'ի սոյն յայս տխար :
 Սիթէ զասատանք իմում ատենին 'ի ձեր են նրժար ,
 Լա կամ թէ բանամ ըզխորս ինասոյից ժուժկայէ աշխարհ ,
 Լթէ 'ի տեսիլ դուն մի նուաստութեան դայթակղի հանձար ,
 թող արկցէ այժմիկ 'ի մատեան ոսկի զալըս իւր տրկար .
 Լ՛հա կըրեալ կայ 'ի ձեռին իմում սպառնեաց տուսար ,
 թէ նըշարէ ոչ , ընթեռնոււմ նըմին ըզգիծըն ճարտար :
 Կուսածին մանուկն իմ է անդրանիկ որդի տիրաբար
 Ի ծոցոյ իմմէ 'ի զահէ սպտի թափեալ 'ի խոնարհ :
 Լ՛յդ անարգութիւն և բեւր հանդերձեալք լեն աստուածաբար ,
 Լ՛յլ զանթմ մարդոյն զիւրև է արկեալ լինել սըրբարար :

Եւ որ 'ի մըրի պաճարին շքնով տածի մանկաբար ,
 Յերկնից միջակին կայ նա և շարժէ զեթերին ըզլար :
 Չիր որ առ նրմնս պաշտօնեայ յերկրի բանին կամարար ,
 Ըսլ սրովբէագունդ և կառք հրանիւթից յատեղեայ տաճար :
 Ս'ի խո՛ն նուաստանայր պատեալ 'ի ճաճանչ ծիրանի ծըրար .
 Ըմենայն մարմին միթէ ո՛չ է խոտ խրոխ հողմավար :
 Օ խորդ որ զմարդկան զայ յանդիմանել զուկին և զաւար ,
 Թողեալ զայրըն սուրբ երթայր ծընանէր յորբանս ոսկետար :
 Բայց զայթակղութեան տրկար հաւատոյն լինիմ ես սատար ,
 Յուցցեն և երկինք ըզփասս իմ որդոյս . դուք երթայր 'ի տար :
 Ըսաց և զնացին տալ յունին Հաւատոյ զպատգամին համար .
 Իսկ Հայրըն կոչեալ բանակ մի զուարթնոց հրաման զայս արար .
 Ըւսոյ պաշտօնեայք , գիտէք , իմ որդին ծընաւ 'ի խաւար ,
 Երթայր փութապէս ուր նա բազմի արդ յանարդ տաղաւար ,
 Եւ առեալ ընդ ձեզ յիմ երգարանաց ըզփող և քընար
 փառաց աւետիս հընչեցէք յերկիր , պաշտեցէք յարգար :
 Եւ ընդ բարբառոյն որոտաց երկին շանթից 'ի փայլակ ,
 Հողուց անանհից ծածանեալ յերեւր սօսափին բանակ ,
 Եւ երկրրպաղեալ տերունեան ոտից զընան յանգաստակ ,
 Սարմին յօղաւոր հիւթեալ յեթերէ արկանէն զիմակ ,
 Վերլուխ ոսկեվարս լուսամբ և թրուչին արի պատանեակք ,
 Եւ կէսք 'ի տանիս տուարածաց իջեալ հարկանէն հըռչակ .
 Խտովեսջիք ինչ մի , ազգ խաչնադարման հըսիօղ փարախաց ,
 Սիրելիք վեհից զըւարթուն ողիք ձօնեալ անտառաց .
 Յաննահ խորանէն առ ձեզ առաքիւնք լուսոյն կտմարաց
 Ի թեւս նուրբ հողմոց ձեզ պատգամարեր մեծաց աւետեաց ,
 Ըհա զաղջամուղջ խաւար դիշերին լոյս փոխանակեաց ,
 Նաղեայ առաւօտ , բացաւ ճանապարհ հերկնից աստեղաց .
 Չեզ խաղաղութեան կաթին և մեղու բրդիսօղ ծարաւեաց
 Ըհա 'ի ծոց ձեր մեծ առհաւատեայ տըւաւ յեթերաց :
 Ընդ յայրին տեսէք լոյս կամարակապ նըւազ հըրդինաց ,
 Ընդ ծընաւ փըրկիչ օծեալ թագաւոր երկրածին ազգաց :
 Ըրիք զուարթացեալ 'ի կարգ հանդիսի մերոց նըւազաց ,
 Խառնեցէք ըզձեր սըրինդ և տաւիղ ընդ մեր քընարաց :

Օ այս այսպէս նոցա, շարժեցան ըզինի նրւագք քաջազանց
 Սրբուեւ զաւետինս 'ի լուր համասփիւ հասարակ ազանց,
 Լըրջանիկ դասակ, կրբինեն զըւարթունք, բացթեաց հովուաց,
 ()ն արիք էլէք խառնեցայք 'ի դաս բուլից հրեշտակաց,
 Ընթացէք յողջոյն ու 'ի համբոյր ոտից արքային շնորհաց,
 Օ այս ծիրանեփառն արձակէ հրամանս յԱլիսկեայ ծագաց -
 Վրտջիք սնդ արքայ մանուկ խանձարեալ 'ի մրտուր, 'ի լաց,
 Ս 'ի երկմտիցէք, նոր է այս հանդէս անմահին փառաց,
 Ըստպէս երկրորդեալ զուարթնոցն խըմբի փողեցին հրաւեր,
 Ընտի սաւառնեալ հասին 'ի քարայրն 'ի պաշտել ըզտեր -
 Որ պարունակեալ ծածկէին թեւօք յօղոյն ցրտաբեր,
 Որ շուրջանակի սրբէին 'ի բաց ըզտեղւոյն խոհեր,
 Կէպէն զօտէպինդ մօրն են հրամանի յակճիւս առնեմեր,
 Լա այլ որ անդուստ 'ի նիրջ անմահին երգեն քննաբեր,
 Ըսն ինչ հիացեալ զեղեալսն Հաւատք շուրջ պարագիտեր,
 Խեղանուտ անհաս եղեալ խորհրդոյն երկիր պագաներ,
 Հովուաց երամին սրբինդ անտառի լըսելի լիներ,
 Լիկեալ համագունդ ընծայիք հօտից արքային նրւեր,
 Լը նոցա 'նդ առաջ և զեկին իւրեանց ըզպատձառ լըսեր,
 Լա 'ի դուրս այրին շուրջ առեալ զիւրե բարբառ արձակեր -
 Լիպայք ո՛ հովիւք միտ դիք բարբառոյ Հաւատոյս ձայնին,
 Որ և ես յերկնից ուսոյ յարարէն զխորհուրդն անբընին,
 Ըլասիկ է նա, լըւիցէ երկիր, աւետեաց որդին,
 Լթերին լուսոյ շողեալ 'ի բարձանց նըշոյլ ծոցածին,
 Ով երկբայեսցի եթէ տեսանէ, յարդ և այլ խըրթին,
 Ըստ միտք հասանեն խոնարհեալ միայն յանդուհոս 'ի խորին -
 Թի՛ տ, առ սովաւ բազում են վրկայք պարք նախատեսին
 Հերկնէ և յերկրէ, և սանդարամետք քարոզ փրկողին,
 Ոչ սուղ ինչ յառաջ հընչեաց մեզ ըջոյն զոյժ Վեղփիտնին,
 Լթէ տէ կին հարեալ զափշութեան իմաստք մարդկային,
 Ս ըկայեաց դարձեալ 'ի լուր աշխարհի արփին լուսածին
 Բակ առեալ զիւրե յաւուրս յայտսիկ նոր ծիածանին -
 Հափանցըն Հովմայ վրկայ Տիբերիս օժելոյ փրկելին,
 Որ զզուխ իւր ամբարձ զաղբեւսըն իւղոյ ետես ծերունին,

Լ յս լալիք մանկան զձեռոց երեսաց զարտօսըն ջընջեն,
 Լ չս սարսափիւն ըզօարտարտսին սարսուռ լուծանեն,
 Խանձարուբրդ այդ ըզմեքի մարդկու թիւն պատեալ զարդարեն,
 Օ ի ոչ անձին ինչ, այլ մարդկան ազգի ծնաւ ՚ի կուսէն,
 Լ յրանեալ միտք՝ ուր ոչ յարդ և խար զօղիս բուծանեն,
 Լ յ՛լ բանաւորաց ճաշակն երկնային ջամբի յարարէն,
 () ըհնեալ զու քարայր, զեր քան արբունեաց՝ քեզ երանիք են
 Լ ՚նբաւին խորան սիրատարի սրտուեալ յաննահ արբայէն,
 Լ յ՛լ որով բանիւ երջանիկ վայրիս զըրուատիք ելցեն,
 Հնապա յայտ հետէ զբարբառ շրթանց իղձք փոխանակեացեն,
 Ի վախճան բանին առեալ զձեռանէ՛ զերամն հովուական
 Յողջոյն մուծանել ու ՚ի համբոյր ոտից արբայի մանկան,
 Պագանեն ծննիով կրկնելովք երկիր խոնարհ այն տեսեան,
 Վաւանեն աստուած և լուծիչ երկանց ծնունդ փրկական,
 Սայրն կուսածին արբեցաւ յերկնէ, բերկրեցաւ բերան,
 Վեղեցիկ շրթուք երկ թերթ վարդից յերդ արձակեցան,
 Սեճացո, անձն իմ, ըզտէր և ջընծա ՚ի փրկիչս աստուած,
 Օ ի հայեցաւ յիս յաղախին խոնարհ յերկնից կտակարաց,
 Լ յրանեսցեն ինձ ահա յայտհետէ բազմակոյտ ազգաց,
 Օ ի արար ընդ իս մեծամեծս հըզօրն ՚ի հանդէս փառաց,
 Լ ՚նուն սուրբ է իւր և ողորմ նորա յազգս երկիւղածաց,
 Բագուկ բարձրելոյն արար զօրու թիւն, զգոռողըն ջըրուեաց,
 Վակեալ ըզբրուուն ոստոց յաթոռոց, զանկածսն կանգնեաց,
 Լ օթեաց լից ըզկուշտ և ըզմեծատուն թափուր արձակեաց,
 Հովանի եղև վիճակին իւրում յսիրեան յարկաց,
 Յիշէլ զուխորս հարցն և զողորմութիւն ՚ի սոհմն հազարաց,
 Ստուցին ապա զընծայս յարուցեալ մանկանցն հովուաց,
 () ըհնեալք ՚ի կուսէն՝ յաւեր ծերոյն՝ ելին տարագնաց,
 Երբացեալ Հաւատք՝ սրագ կրկին երկիր, մեկնեցաւ ՚ի բաց,
 Թեթև սըլանայր որտալ ըզմարդիկ ՚ի քսուից ծագաց,

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ Տ Ե Ա Ռ Ն

Ի ԽՈՐՄ երկնից վառեալ վարսամ գիշերի
 Լ'նդ 'ի բարձու գոյզն և աղօտ նըլմարի.
 Ըստ մերձենալ սրբուէ ճաճանն և լայնի
 Իբր յաղթ հըսկայ ճեմեալ ընդ դաշտ էթերի.

Յայտ աշխարհի թաւալ 'ի գլոր երևակ,
 Ինքն անխորտիս պարեալ 'ի նոյն պարունակ.
 Տրտիեն ազգաց սիրաք 'ի թընդէ՛ պաղ յերակ,
 Լ'պա խընդան՝ զի չէ վրիժուց ինչ խընդրակ.

Լ'յսպէս հազիւ Տէրն երևեալ 'ի յերկինս.
 Լ'արդ մեծամայ իջանելով 'ի ստորինս,
 Փառաց իւրոց կաթէ նըշյլն յերկրածինս.

Ելլատտ հայիմք, բայց նա 'ի նոյն է կտմար,
 Ըոց ահաւոր, այլ խանձարուրք է իւր խար.
 Ըեկն 'ի վրէժ մեր, մի երկիցէ ինչ աշխարհ.

Ի

Փ Ր Կ Ի Զ Ն

Թ՝ ՈՂԵԱՆ, հովուի դիտան 'ի դալար մարդ յարօտ
Ի նր մենացեալ 'ի գլուխ բըլբոյն անկարօտ
Լքողէ սրբինդ ընդ հովանեաւն իւր ծանօթ,
Լ՝ էք իւր անբուն խնամով շրջին ընդ լայն հօտ :

Թ՛: մարտ վառի կամ օցտի որ յափափայ,
Պէտքէս ձայնիւ 'ի զգծնութիւն զալ կարգայ -
Լ՝ յԼ թէ հեստեն, փոյթ 'ի բըլբոյն թափ երթայ,
Լ՝ զ մակողէ հանդարտիկ անդ ըզնօսա :

Ստպէս բազմեալ Տէրն յոխմոյեան բարձր 'ի ծայր
Ի լաշն արօտին յիւր դալարիս ձեւ՝ զընայր,
Պատգամք նորա փող քաղցրալուր ընթանայր :

Տեսեալ ըզմեզ վայրավատին խեղճեթաց,
Լ՝ զգ ազգ ձայնիցն 'ի զգաստութիւն ոչ օղնեաց,
Լ՝ զ ըզցուայ իւր ըզփայտ խալին և դիմեաց :

Տ Ա Ղ Ք

ՀՕՐ ԵՐՍԵՆԵՒ Կ՝ ԻՆԳՐԵՍՈՒՆԵՒՈՅ

ՄԻԻԹԵԱՐԵԱՆ ՎԱՐԳԱՊԵՏԻ

Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն Ք

Ի

Ն Ո Ր Ը Ն Ծ Ա Յ

Կ Ր Օ Ն Ա Ի Ո Ր Ե Ա Լ Ս

Ի Լ Ո Ն Ա Ի Ո Ր վերագ սէր այսմ աշխարհի

Օղբիս վարանեալ 'ի տուանց ոլոր

Սարէ տագնապաւ 'ի հուր խաւարի ,

Բայանդ յաննուէր վիճ անդընդախոր :

Օ իարդ ոչ ընտրեալքս ըմբռնին գերի ,

Լյս տրկար մարմին 'ի նոյն բուռն ոգոր . . .

Օ ի սէր երկնապիշ 'ի սուր բոցարփի

Օ թընամուշն մաշեաց ըզգէն մեղաւոր ,

Որով թօթափեալ գերկրատոր սատան

(Չըւտունք 'ի յերկրէ փախին 'ի սըլաց .

Լչս խորագէտ միտք՝ օձբըս տերունեան

'Ահեղեալ նըրբացեալ ընդ դուռն կենաց

Սուկացեալք 'ի սպառ 'ի մարմնոյ հնութեան

Լ'նուամբ և արդեամբք նոր նորոգեցան :

Ձ Ե Ռ Ն Ա Գ Բ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Վ Ա Հ Ա Ն Ա Յ Ի Յ

Ն Ե Բ Ե Ա, Լ Ե Կ Ի Ն, Թ Է միտք տըրար սասանի,
 Վ քստուննք ընդ սիրտ յահեղ տեսիլս հարկանի.
 Օ Ի ն լ էր, ո՛ Տ էր, աջն այն հըզոր զոր տեսի,
 Ս ի Թ է ի շխէ մնարմին երբէք ե Թ երի,
 Վ անդի մինչդեռ ամբարձաւ սա բոցախայլ,
 Արտոացին բևեռք երկնից դողացեալ,
 Յ ե լ աւ երկին, հողին Թ ը ա ե աւ հեզուքայլ,
 Օ հ ը ն գ ի ց սրբբոց փարէր զանձամբ ՚ի գըրգալ
 Յ այն ձայն զարԹեաւ հարսն անարատ հայաստան
 Վ լ ու ի ն ազելի առեալ ՚ի վեր բերկրական.
 Յ առ աւ օ տ է զերեկ կալեալ դէտ ական
 Օ տեսիլն ետես, ե հար խընդամբ զերգարան.
 Վ ս հ անամ, Տ էր, որ հարց հանես պայազատս
 Արգոց լուսոյ ՚ի ծնունդ ըստ բոյլս աստեղաց.
 Վ ա զ կ որ ա ց ե ալ զ լ ու ի ն ի ա՛ յ երկինս համբատնաս,
 Ս ի ն լ լ է ի շխեմ ընդդէմ խրոխտալ Թ ը շ ն ամեացս,
 Լ ը դ է ն ս արսէն սանդարամետք ՚ի խաւար,
 Լ յ ի ա ծ ը զ մ աս ն արիւն սկամբ Լ յ լ ի ար,
 Օ ի յ ա ջ ը դ է չ Յ ե ս ու զ Ս ի լ ս է ս յ ամն յ ամն
 Վ ա կ ե լ զ ամուրս, Թ ա փ ե լ ժ անիւն ընդ աւար.
 Օ ա շ խ ար հ ի դ է մ ն ամ Թ պատեաց յուսահատ,
 Վ որ դ աս տ ա ռ ք ն ը ս տ ան գ ը ն ե լ ն ը մ ի ն դ ատ,
 Բ անիւ ու արդեամբ առնել ըզնա դատարարտ,
 Վ ը ժ ի ս ա զ է ն կ ան գ ն ե լ ա ա զ մ ի ց դ ի մ մ ան արտ :

Յ Ա Ն Ձ Ն Ա Ն Ո Ւ Է Ր

Ո Ւ Խ Ց

Կ Ր Օ Ն Ա Ի Ո Ր Ե Լ Ո Ց

ԱՆԵՁԱՐԴ նահապետն 'ի բարձու լերին
 Կատարէր ըզհրաման զոհի միածնին .
 Շողաց անդ ըզգըլտով սուսեր անմեղին ,
 Բոցէք երկնից և երկիր 'ի ծափս հընչեցին :

Գերագոյն այդոցիկ տեսիլ աստանօր .
 Աւետեաց բարբառոյն մեղմնձայն շեփօր
 Ազդեցոյց առ սոսա պատուէր կամաւօր ,
 Ի լերինն ահեղ ծայր թըռեան անխտոր :

Ոչ սեղան հրաբորբօր, ոչ սուր ըզգալի ,
 Չեռակապք ոչ արդել, ոչ արիւն զոհի ,
 Սիրտ ինքնին ողջակէզ բօցով եթերի :

Թող ապա տիեզերք յաւերժ տիրապէս
 Արահըաշ ընդ շնորհիս պարեպցեն հանդէս ,
 Հագներգուաց շարժեսցին մատուցք յերգ պէսպէս :

Ի

Կ Ր Կ Ի Ն

Ս Ք Ե Մ Ա Ի Ո Ր Ե Ա Լ Ս

Օ՛րՅԳ տատրակ յանտառէն
Փըրկեցաւ յորտողէն .
Ուխտ 'ի սիրտ մընէցին ,
Չօնի եմք փրկողին .
Օ՛ր լիցին անարատ
Սաւառնին յանապատ ,
Ի կարկաջ խոխոջմանս
Հեզասահ վրտակաց .
Թօթափէն ըզէին թևս
Մունուն սուր և թեթևս .
Նորաբոյս պըճնեցան
Գեղափայլ գոյնք յիրան ,
Ի փրկելին թրուան տուն
Մըժանիք սեղանոյն .
Ո՛հ գողտրիկ անուշի
Թէ յուշիկ ճէնճերի :

Ա. Ռ. Ա. Կ

Ո Ւ Թ Ո Ւ Տ Ի

Կ Ր Ց Ն Ա Ի Ո Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Օ՛ ՈՒԱՐԹՈՒՆ ողի՛ որ քան զլորտ կաստալեան
Ղարեանգ սիրեցեր նախ ըզբխրանեան ,
Լըւ զարդի պըզպըջակօք քոյդ Լըփրատայ
Օ՛ նախնոյ հոլուն լացեր ըզսեր նախընծայ ,
Կամ առ կողիւք Ս՛ ասեաց ծերոյն պըւոր
Լը սեղան ողջակիցին շուրջ պարաւոր՝
Ըջտարերն աշխարհակուլ լոյծ անդընդոց
Լ՛ծեր ՚ի նուագ ըզփրրկու լծին ճըփեւոց ,
Թէ լուս կայցես ՚ի զուգակիր յայս պարու ,
Լըւ քրնարդ ո՛ւ երգեսցէ զիւրն ալէլու .
Լըրի ծն , եկ լընուցուս զայս ասպարէս
Ըջմիաձայն շարժեալ խրմբիդ քոյ հանդէս .
Պէսպէս գործի յերգ նորահրաշ մըրցեսցին
Լըւ Ս՛ ասիք ընդ Բ՛ խրական գըղըրգեսցին ,

Համերամ 'ի կապուտակ զլմբէթ երկնից
 Վաղցրացուցեն նոր օրհնութիւն աննահից ,
 Թէ ոչ ցասուք՝ և ես ինքնին ապիկար ,
 Բւմ շքնորհ այս շափեցաւ աղահարար ,
 Բզլերին ձերոյ զտիւք փարեալ և եթ
 Լաւ ըզտաղից ձերոյ լրսել սեթ և եթ ,
 Լաւ մերթ ընդ մերթ տրզգել հերձոտ եղեգամբ
 Գողունի երգ առ 'ի ձէնջ աշխատութեամբ
 Իբր այն ինչ վառի գարրտիւս ոգւոցն խանդ
 Լաւ դուժք միտաց քաղցրր յուզմամբ կայ յեռանդ ,
 Տացի և ինձ ձեզ զուգապար 'ի մրմունջ
 Լննահից մահահանացուս գոլ միաշունչ .
 Լրժանի սքանչելտիսառ ձեր հեղենայց
 Հրաշապատումս յերկրէ աստի ճրգնեցայց ,
 Լաւ զինչ արդեւք 'ի հրաշազարդ կացրդիս
 Երրասքանչ հարից և ես մասն արուեստիս . . .
 Ի բացէ իմաստասէրն այժմ 'ի բացէ
 Լաւ իրզնագատ ունին իւր յինէն դարձուցէ : —

ԲՁԲԵԶ Փիւնիկ երգեմ աննահ անձնասպան ,
 Օր ետես այսօր ակումբս այս բազմակամ :
 Բողոքեալ շքրջանըն մեծ դարուց հընդեակ
 Գարձաւ այսօր յերկնից անուոյն պարունակ .
 Խըրթնի տեսիլ զիզան ամացդ ըզթիկամբ ,
 Լնգամոցդ առ 'ի միմեանց ջիլք ասլըստամբ ,
 Երգափթիթ իմ մանիշակ տուան՝ ոսկիք ուլանդ
 Լաւ ծիրանիքդ այլագունեալ ընդ իրանդ .
 Լաւ իրտիտասպանձ փետեալ ցրցունք ճակատուդ ,
 Լաւ մազիլք , սայր բերանոյ զէնք անօգուտ .
 Բւր է , վահ , նախնին այն քո զեղ և իրախոյս
 Բր 'ի գրախտէն ճախրեաց օղոյդ այդ 'ի լոյս :
 Ճաղթանակ են , գիտեմ և ես , այդդրիկ ,
 Վաջութեան ըստիք և հետք գերաշխարհիկ ,
 Բնդ օղոյս լիանաղիլս սուոյդ 'ի յոյժ
 Ենամարտիկ հոսեալ արիւն սարժոյժ :

Լսյգամ իսկ գուշակ և երեսացն էր պատկեր
 Լքրևեալ ընդ արխրատառն և անլեհեր,
 Որ 'ի սիրտ մեծ կարևոր յուզէր խորհուրդ
 Բզճերութեան նորաստեղծուլ արին ջուրտ:

Վայր անցանէր 'ի մեր մարմանդ ձեպըշտապ
 Ի շողիցն արփխակիզըն արևուն տապ
 Որ կըշիտ 'ի դիտակին երկնից 'ի ծիր
 Յայգ և ցերեկ վառեալ ցայտէ յայտ երկիր:

Լստ խընկենեաց գոռոզ մայրիք երկնապիշք
 Բնդ բուրեան գեր սարայեանց ծորեալ աւիշք,
 Շառաքմամբ թևոցն եմուտ յայն ցանգապատ:

Վազեն հարսունք ցընորք աղու և յայրատ:
 Օտափ ըզճափի լըկտի ծաղուք և կայթիք
 Խրունեցան շաղէլ ըղտա զիւրեանց վարմիք:
 Լնխրուլ հարածէր նա զժըպիրհ փաղանգ

Յածեւ թևոցն ըզվերջին մարան ածեալ յանգ:
 Վիմեալ եբարձ շարակ մի ոտ խընկենեաց,
 Իւղաթուրմ կողերք ձիւթոյ ուարմուկենեաց,
 Օմրուննի ստաշին և նարդոս զիրգ և փափուկ,
 Կնամամն գունեղ հիրիկ և կընդրուկ:

Սաւառեցաւ բարձու լերին 'ի կատար,
 Փայտակոյտ ամբարձ 'ի վեր մահուն տատար
 Շաճանից դէմ արեզին փոյթ անդանդաղ
 Թախտիծ ոգուլ, այլ ոչ մընէր վայ աւաղ:

Վիտեալ յերկնուտ անմահ գուարթուն եհար փող,
 Խոյացան վեհք 'ի բարձանց զոհին տարփող:
 Յանկալին այն կանխագէտ և ինստուն
 Ել բազմեցաւ 'ի խարուկին աննրկուն:

Լքրկնք, կարդաց փող կերկերեալ կոկորդին,
 Վեզ մաղթէ քոյնաստեղծ շունքս յետին:
 Կեցի շատ ըզկեանս երկայն յաւիտենիս,
 Լքրք թնամբք գոռան ընդդէմ տրկարիս:

Վաւ 'ի ծորակ մահուն ցանցիլ յոտիսս,
 Վըլիրիմ անձնատուր քեզ ողջակէզ:

Առ քեզ է, յորժամ կամիս, կարող լինեւ
 Եւ զիս անդրէն նորափետուր ինձ չնորհեւ:
 Թէ սրբտիս ուխտ և պատարագս հաճոյ է,
 Յոյժացի լուսոյդ փայլակն և լափեսցէ: —
 Յօրինէր առ յոյժ խընդին պար և կաքաւ,
 Սաւառնաձայն ծափէր տոփէր զխարուկաւ,
 Սինչ լըքուցեալ թաւալգըլոր անկանէր,
 Ընկանէր և բոց յերկնից և լիզանէր .
 Յիւր անձնէն բուրէր փիւնիկն աւել և խեժ
 Ընդ խընկաբէր բարունակացն ընդ ուղէշ:
 Սուխ և ճենձեր ոլորտապտոյտ զիզանայր
 Ընկ ոսկի անուշահոտ բարձանց 'ի ծայր
 Պատ առեալ ըզգահոյիւք շուրջ անմահից,
 Հոտոտեցան նոքա 'ի հոտ անուշից:
 Սինչ սրբեցաւ ամսն յերեսաց արփային,
 Տեսին վեհք յաճիւն ըզհուր ողջակիզին .
 Ընդ յայնժամ անմահից հայրն և մահացուաց
 Օջ իւր ձրգեալ եհար զհարաւ ամպրոպաց .
 Երկինք ետուն որոտ և շանթ 'ի պարզի,
 Ընկ թռեաւ ոսկեճնճանչ 'ի հրամանի .
 Թաթաղուն ծոց պար առեալ 'ի տեղ տարափ
 Քաղցրիկ ցօղէր շաղ 'ի խարոյկն 'ի հրատապ:
 Սկերբն 'ի վիհ սուզեալ հնոցին կոյտ ամփոփ
 Կենսակիր խըլըրտեցան անդ 'ի խորոփ .
 Օարթուցեալ իբր 'ի քընոյ յօդ կապեցան,
 Եւ 'ի մոխրոյն յարեաւ անդէն նոր կենդան:
 Ըմբարձեալ նախ գըլխոյն կամար նազելի
 Երկնընթաց ճօճէր ցըցունք ծիածանի .
 Օհետ նորա պարանոցին ոսկի մաքուր
 Քառամանեակ բոց հատանէր ախանց հուր:
 Սիրանափայլ իրանն ըզկնի շողշողէր,
 Թեք թեթեք սաւառնեցան 'ի մեծ պեր .
 Սարդ ծաղկեալ գարնանագեղ տըտան պարզուած
 Օերծաւ ահա մանուշակին ընդ անկուած:

Շուրջանակի յողջոյն վեհից ճախր առեալ,
 Ի մոխրոյն ըզկաց մընաց յախրշտակեալ
 Ի սեղան արեակին տարեալ սակեր,
 Վեզ աստ որրանս իմ և դամբան 'ի նրէր .
 Ս'ի մնացէ ինչ 'ի հնութենէս ինձ անպէտ,
 Ուխտ աստէն արձանասցի շնորհիս հանդէտ :
 Եւ թրուեալ զանխրլացաւ յիւր անասպատ
 Ուխտի շըրթանցն յիշող եղեալ անընդհատ :
 Յեթերափակ 'ի վըրանին խորանդունդ
 Սերացաւ ծըրարեցաւ երջանկաց գունդ .
 Հեշտացեալ ամենազօրքն ընդ իւրեանց գործ
 Հեզիկ ժըպտին զարմնալեաց իբր 'ի փորձ :
 Երկրաւորաց ազգ հիացեալ յայն արուեստ
 Եւ ազէին սէր 'ի հաւիկն յինքեանց պահեստ .
 Ս'ընչէին մըրմընջէին երգ խանդակաթ ,
 Լռաքէին նրմն զարմնս և դըրուատ : —
 Ս'վ սքանչելի հաւիկ անմահ հրաշագեղ,
 Ս'իացեալ կեանք ընդ մահու տեսիլ ահեղ,
 Խառնեսցի և իմ սրընգիս զեղջուկ հազաղ
 Ի դըրուատիս քոյոյ սիրոյդ միշտ անյաղ .
 Յամայութեան քում մինչ նըստիս մենաւոր
 Թանձրախտ 'ի տաղաւար հովանաւոր,
 Յիշեսցի քոյդ Սիսակեան 'ի սըրտի քոյ
 Որ չէ անյուշ ըսքանչելեացդ և սիրոյ .
 Ոչ անյորդոր սըրտիւ եկաց 'ի զոհիդ,
 Ոչ արտօսը աչաց ինայէ յիշատակիդ,
 Եւ ըզսիրտըն տաննաղի լարեալ քընար՝
 Ի թէլս հողւոյն ըզքեզ երգէ յանկէտ դար : —
 Եւ յ շատ է արդ, սըրընգիս ճայթ լայնեցաւ,
 Եւ նըւագս 'ի փող երկայն կերկերեցաւ .
 Ի ծայրին պըղպըջակեալ եռայ փըրփուր,
 Եւ գունդագունդ բարդի վիժեալ 'ի բըրլուր :
 Ես օրինակ նըւագեցի ուխտելում,
 Հողեպէս ճըղգըրտեցէք դուք եղելում,

Յուչ ամեալ զոր մերկացաւ զՏին կերպարան,
 Սուրբ զողջակեցն յանձնանրուեր 'ի սեղան,
 Բզնրաշագործ կըրկին ճընունդ նոր կենաց,
 Օ 'ի մահուն կենդանու թիւն 'ի գմուռս վըշտաց : —
 Եթերին թե հալանի նըմին հասցի,
 Սինսև կըրկին յառնէ փիւնիկ 'ի շիրմէ :

ԱՌ ՔԱՌԵԱԿ

ՆՈՐԸՆԾԱՅ ՁԵՌՆԱԴՐԵԱԼ

Ք Ա Հ Ա Ն Ա Յ Ս

ՍԻՐՈՅ դասակ ցանկալի, բուռն է ինձ այս քանիցս անգամ
 Սուսայիս զաղխեալ շըրթունս եթէ դարձեալ առ ձեզ բանամ...
 Թող փեռեկեցին առ սիրոյն բըռունս ։

Սաղթեցէք ինձ, զօրաւորք, շընէլ զՏողին քերթողական,
 Սի զշարժեալն 'ի սօսաւիւն ծըմակ ոստոց սիր աւոնեան,
 Ըսլ զոր 'ի ծոցի զըրգայք Տին վըՏին,
 Որ 'ի Վօրեբ բոցաթև սաւառնեցաւ 'ի սաղարթի,
 Ի մնայլին փող որոտաց փայլակնացայտ 'ի Սինայի ։

Սէր, Տուր և խորՏուրդ Տեւք են նըւագաց ։
 Սիրոյն տաճող թևք 'ի թուխս նոր արձակէ մըտաց սերունդ,
 Բոցաշունչ սիրտ 'ի լեզու փայլատականց ցայտէ ծընունդ,
 Օ՛ր խորՏուրդ ըզձեք աՏեղ բակ առնու ։

Կարծեալքդ յերկրի դեռաթիթիթ երկրի բուռեալ մաՏու բողբոջ
 Տըրակայլակ վիժել ուղխից Վոդդոթային արբեալ խոխոջ
 Տունկ բոցատերև ցուցայք յանմաՏից ։

Ըսաբելոցն առողեալ բոսորաբուղիս յարեան վըտակ
 Ուղղաբերձ յերկնից կամար սաղարթագեղ տարայք դիտակ ։
 ՏոՏմական խայրիցդ ակն ունի աշխարՏ ։

Հեւթ զոր ըմպէ ծառատունկ ճըշգրտատիպ խայծէ պըտուղ .

Ս'ի մըշակիդ յտնթ լիցի և մի տարափն երկնացընցուղ ,

Ս'ի յոր պըտկեցայք զըրախտ պանծալի :

Ս'լ, երաննի ում աստեղք բացցեն հանդէպ մարտի հանդէս ,

Վահատակ տիրահրաւէր արձանացեալ քաջ յասպարէս

Յաղթական տերև ըզվարսիւք հիւսել :

Օ որ երաննի ձեզ փողեմ որոց վիճակ եւ 'ի յերկնից

Ընդ հրեղէն սպառազինաց բանակ առեալ 'ի ուզմ մարտից

Վըրհատուեան ճակատ 'ի դաշտ եթերաց :

Օն ժամ է արդ, շահատակք, որոց արեան էք շառաւեղ

Վիւցազանց յերակաց բոյս որրոտացի կարմիր հեղեղ ,

Պըսակաց շողիւնք հարկանեն խրախոյս :

Հանդէս է նոր արքային , զիւր զինարան 'ի գործ հանէ .

Ի մեծ ինչ յօրինեցայք և դուք նորին 'ի հրամանէ ,

Ս'ուսայից սպտզամք թէ չեն խարեբայք :

Տէր զօրագլուխ սպառազէն բոցակնազոյն հեծու 'ի կառս

Յարձակեալ 'ի սպաերազմ վըրէժխընդիր փայլել 'ի փառս

Տարտարոտազէն ամերտայց 'ի խազմ .

Բ'մուք կըրկին լըծեցայք դուք երիվարք յառեղն ոսկի ,

Սըլացիք հրացայտ դոխնանք զեր զարեւուն յասպարիսի ,

Օ ի հողոց արփին պարէ ձեր ոտամք :

Երբեմն ըզոյն սամետէս առին Ս'ովէս և Բ'հարոն

Սբանչելի թեթև թուռցեալ յճզիպտուէ 'ի Յորդանն .

Վոյն տէր և այսօր 'ի դուպար վառեալ :

Բ'զոյն երբեմն առ Վ'ովբար չորիւք վարէր նոյն կառապետ ,

Սաւառնեալ 'ի թևս հողմոց զեղզեղ անուոց զոյր արահետ .

Սոցին զձեզ տեսաք լըծակից փոկոց :

Բ'նուշտ է ձեզ յաղթութիւն զօրավարին ընդ մըշտայաղթ ,

Բ'նկապուտ նորա են փառք, բաց և բաժին ձեզ բարեբաղդ ,

Սարդենեաց ոլորք 'ի բաշիցըզ վառք :

Եւ մինչ դառնայք ցընծալից ահեղախորոխօք 'ի ճակատէն

Յաղթանակ ածեալ փարթամ ընդ դրունս երկնից խորանաչէն ,

Բ'ճակեալ ճախրէք յարօտ անթառամ :

ՅԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

ԵՐԿՈՒՅ ՆՈՐԸՆԾԱՅ ՕԾԵԼՈՅ

Օ՛ւրթիւր, սիրտ խմ, յերգ 'ի նոր,
Ստտակ վերջին քեզ եհաս .
Օ՛արժիր քընար խմ ոսկի,
Լարեաց 'ի թեկ կորովի
Օ՛ր 'ի սիրոյն առեր հաս :
Սուտ է Պինդոս, հեկիկոն,
Սուտ են աղբերք Պերմեսեայ .
Լ՛անդ տիոցս խմ դալար
Ո՛ր 'ի թեթեւ զարշապար
Ս՛ողորեցաւ 'ի նտայ :
Թե սիրոյն սիք ոչ չընէ
Հագներդողին 'ի բերան,
Լ՛խորժակաց 'ի սրբուն
Թե կարկաճանք ոչ հընեն,
Վոյ երաժիշտ անկենդան :
Սակայն կըրկին ինձ աւաղ
Թե սրբոյ տամ բարբառել
Օ՛այդ ինձ Պինդլայք ետուն դաս,
Սակայն ծանեայ պատու հաս
Լ՛զճընարիտ նըւագել :

Ս'իթէ կարեմ համբանալ

Բստ զիւցաղանց մարդարէս .

Հոգի բարձանց մեծազոր

Բհա 'ի սիրտս էջ այսօր ,

Բհա նա ձայն տայ պէսպէս :

Օ ի բուն առնես նրադէլ

Երաժըշտաց վեհագոյն . . .

Լըսեմ զոր ծայր արձակես .

Բպիկար եմ գործի ես

Ղարտար մատին քում երգոյն :

Օ երկնից դատուն զեղասարս

Յանձն իմ բառնաս նոր հանդէս .

Սըր տխտանեան քեզ Բտլաս

Սես կորովի տալ 'ի սպաս

Սոյթ և նեցուկ բեռին վէս :

Սաւառնաթէ նուրբ հոգւոց

Թող զայդ փողոց հրաբերան .

Լարբ հողեղէն իմ տաւղիդ

Օ երկրաւոր մասն հանդիսիդ

Հարցեն 'ի ձայն տասնաղեան : —

Տն է այսօր մեր դատուն

Օ ուզապրսակ օճերոց .

Բլիք ծաղկեալ ոսկեթէլ

Եւ բարձր առոյդ 'ի կայթէլ

Ինձ ակն ունին սիրտ 'ի բոց :

Շ ուրջ պար առեալ յողնախումբս

Յերկնահանդէտ խորանին ,

Շարժեալ գործիս համօրէն

Օ սոս 'ի կաբաւ արձակեն

Բգսեղանով անմահին :

Եկ նրադաց պաշտօնեայ

Պատգամտօր անձառից ,

Եկ , զի յամես անտօլօր

Պարերգութիւն յայս 'ի նոր ,

Վընար խօսնակ ակրութից :

Ո՛վ, սեղանոյն բոցք հասան ,
 Խառնիմ 'ի պարրս նոցունց .
 Օյց պատանեակ ցուցանեն
 Ինձ առ զոհին սիւն հրեղէն ,
 Լսեն , երգեա դու զսոցունց :
 Լսէք իմ ցօղէն արտասուք ,
 Ո՛հ իմ ամուք ցանկալի .
 Ի՛բր ինձ արդեւք իմ քննար
 Լալ ինչ հընէ յիւրըն լար ,
 Ուր դուք լինիք առաջի :
 Որպէս ալիք անդընդոց
 Ի ծուփ երկմիտ տատանին
 Ի խիստ հողմոց գուպարած ,
 Ո՞ինչ ուժղնազոյնն անկասկած
 Ոստեալ վարէ 'ի հանդրին .
 Լա կամ զօրէն Լփրատէս
 Պարնանաղայր թափ ստեալ
 Սանեալ գըլէ ամեհի
 Թուամբ և կամուրջ և մայրի՛
 Բզբնաւս 'ի մի տառ ձուլեալ :
 Լղէ հըզօր կայթլս տուք ,
 Սըրտիս հընոց վառեցաւ
 Յամբր նըւագ իբր ոսկի
 Յուշիկ ծընունդ յալս երկրի
 Կրուել կոփել ընտրանաւ :
 Բայց չեն առ իս բաւական
 Ոչ մշոնեան թիւք չափոց ,
 Ոչ պինդարեան բարկ աւիւն ,
 Սանտուայ փողոյն ոչ վանգիւն
 Ոչ վենուսեան կընդընդոց ,
 Լնանահ զուարթուն իմ հրեշտակ ,
 Իմոց տաղից ոստիկան ,
 Սլացիր 'ի բլուր զըմբուց
 Ողջակիզին առաջնոց ,
 Ուր վեհ հոգին երգաբան .

Ի բորբոքեալ սեղանոյն
 Ար հրով արեամբ ձենձերի,
 Տ՛ա՛հ ինձ 'ի սիրտ դու վառեա .
 Դու հոգոյս խանդ նրագեա,
 Հուր նոր հարաւ իմ սրբոխ :
 Իրաւասեր թաթ երկնից
 Կըշռէ միշտ չափ արժանեաց .
 Օ խորդ ամուրս ընտրական
 Ի արձրր նուազաց շէն արժան
 Յանկէան հասեալ ծայր փառաց ,
 Տունն համօրէն աղամեան
 Յերկիւղ մահու տատանէր ,
 Հաշտ ակնրն հօր բոց հատեալ ,
 Սուր սպառնալից շողացեալ
 Յարե նոցին հասանէր :
 Գողունն 'ի սիրտ , աչք յարտօսր
 Եւ պատարաց 'ի ձեռին
 Շուրջ սեղանոյն պար եկաց ,
 Օ որ նախ Սաղիմ մեզ ուղղեաց ,
 Աղջակիզեալ հրդօրին :
 Լ՛ա՛լ նա , բաբէ , ոչ անսաց
 Սաշէլ ըզբոց բարկութեան .
 Աչ հուր 'ի զո՛հ տայ յերկնէ ,
 Արտտ և շանթ մեզ ճայթէ .
 Չիք որ քաւիչ մեր փոխան ,
 Լ՛մենեցուն աչք դիմեն
 Ի զոյգ մատաղ մանկըտեակ .
 Յտիրչտակեալ միաբան
 Լ՛սկաք սրբոյն յանդիման
 Լ՛ղէրս 'ի մեր փոխանակ :
 Օ պրացելոյ հօր այսպէս
 Եղբարց երամ սասանեալ
 Օ կրտսերն 'ի մէջ ընծայեն ,
 Օ աղեաց գորով զրդրողեն ,
 Գարգին երեսք մըրըրկեալ .

Կամ թէ հրդոր սպառազէն
 Հուր սուր ածէ քաղաքի ,
 Ընդ հարբ և մարբ գոյժ լալոյ
 Պառնդ աղածրի մանկըտուոյ
 Ըղերս տանին առաջի :
 Ըմիտիեցաւ սուսերն էջ
 Ըկահէլալ 'ի պատեան .
 Սորա փափուկ հեղ ձայնիւ
 Պաշտեն նրէր մեծ զոհիւ ,
 Քաւեն ըզխրան հայրական ,
 Ըրդարութիւն անաչառ ,
 Իտարաղութիւն նաղելին
 Չեռն ըզձեռամբ 'ի բերկրանս
 Համբուրեցան ընդ միմեանս
 Յաստեղազարդ տաճարին :
 Ոչ կենդանեաց օժընդակ
 Եղէն սորա միայն մեզ ,
 Բացին և զբանտ անդընդոց
 Վանեաց մահուն գերեցոց
 Ըշխարհակոյտ դէզադէզ :
 Ինձ իսկ եցոյց նախընթաց
 Օխրեանց ծընողս իմ հրեշտակս
 Օխ լուսութեւ սաւառնին
 Յաստեղեայ գունտ վերձեմին
 Յանեալ ծաղկունս սո որդեակս ,
 Ըշխարհախումբ աղաղակ
 Չայնէր զնոսին արժանիս
 Կալ 'ի սեղան միշտ յաւէժ
 Օհոզոց բրբրտանց ցօղեալ խէժ
 Բուրեւ յանոյշ խրնկենիս :
 Հայրն 'ի բարձանց ընկալաւ .
 Վրկայ կամայն անսրխալ
 Յանեղաչէն կտմարաց
 Լոյս գերարփին եթերաց
 Օանձտմբ սոցա բակ առեալ :

(Ժ) Եթևացեալք 'ի յերկրէ,
 Բարէ տեսիլ սրիւրալի,
 Ի բոյլա երկնից սրլացան,
 Բըբեգակունք ցոլացան
 Հանդէպ հոգւոցն արեգի,
 Հովիւ զուարթուն 'ի հովտին
 Ը տեսանէ զայդ նըշան,
 Ըէգ ամբարձեալ 'ի ծմակէ
 Երկրորդ արև նըշողէ
 Գէմ առաջնայն յանդիման.
 Կոյն և սորա տիրատիւ,
 (Ժ) Ե և յերկրէ, արևիկը,
 Հայս գեղապար մեր հանդէս,
 Պըսակազարդ երգեմ ես
 Պուսանական դոյլայլիկը,
 Խօսուն կարապ ձինափայլ
 Խարտեալ համբակ Պոլիմեայ,
 Օարդ պանծալի բազմամեան
 Ի տաճարին տէրունեան
 Վաղցըր փանդիոն և ծընծայ,
 Եթէ 'ի քում հանդիսին
 Ի կերկերեալ կոհորդէ
 Կըրինչ եգի ագաաու,
 Բնկալ այժմիկ զերգս աղու.
 Ղախին թըռնայ սա ոչ է,

1819

Նա մի յոճեղոյն՝ քաջ երամէա:

ՅԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԱԹՈՌԱԿԱԼԻՆ

Մ Խ Ի Թ Ա Ր Ա Յ Ա Բ Բ Ա Յ Ի

ՉԱՅՆ Սուտյից յաղբերականց Լփրատայ
 Գերմ ախորժակ վառեցին և սուրբ սարսուռ յիս ընձանայ,
 Հանգստ հրեշտակ իմ զուարթուն յերգարանացն անունստոյց
 Քրնար ակի լարեա մատանցս յառաքինին աստուածոստոյց .

Չիք ինչ երկինց և ոչ տաղից արժանի
 Օ առաքինեաց քան ըզհանդէս դովանի :

Սիւրբ՝ որ կանխաւ յառեալ դիտես 'ի հեռուստ
 Լ՛րբ ընդ եթեր ցոլացի դարձ վարստին անհուն փախուստ,
 Կամ թէ 'ի տիւ Զահեցին բերբ ընդ միոյս արեգունք,
 Կամ յաղտաղտուկ լուղեցին ծուփ Լ՛յրարատայ խրոխտ գազաթունք,
 Լ՛ա ալք ծովուց մարգագետին սրբոնեցին,
 Գեղջուկ հովիւք յարբունական թագ ստցին ,

Գաւ զնորնտիր մեր բարձերէց հարանց հայր
 Սուր դիտելով նրկատեալ յաւիտենից տեսեր 'ի ծայր .
 Լ՛րբ մեզ Սովսէս յովկիան արտակիտեալ անդընդոց *
 Ի բարկութեանց սպրեցուցեալ փարաւմնեան խիտտ ծընընդոց,
 Յուս 'ի ձեռին սրանչեւարուեստ կառուցեր
 Հովուել հօտիդ ընդ անսարատ սարալեր :

* Զի 'ի հնգկաց դարձեալ էր ընդ ծով :

Ո՛վ բեր անբուն, 'ի քէն ընտրեալդ հըսկեսցես,
 Հոյանասցին քո բազուկք քան ըզխորանն աստուածատես.
 Վոյ են կըշիօք երկնաւոր՝ տալ զօրութիւն պաշտաման,
 Ար ըզդաւթեան սըրբնդ հովուի յեղեր տաւիղ հոգերգական,
 Օ մարեաց կրթող և զառիժուց պատառիչ
 Բազուկ եզիր ցուպ արբունի վեհ վարիչ:

Վում տեսութեան հանձար ուխմաստ աշխարհիս
 Խօսից անուրջք է կընքեալ և զբարձրամիտն 'ի բաց տանիս.
 Ալ որ զանձն իւր մըղեսցէ կամ զոր երկիր վարկանի
 Խոր տեսողիդ այն են ընտիր աթուակից քեզ ընտանի.
 Ընահաճոյ զինչ այն 'ի մարդ անբաւիդ,
 Բայց զոր 'ի քէն հոգեպարզ և տաս օժիտ:

Ար այն ինչ մեծ՝ ահեղ աջոյդ անհնարին. —
 Աական հովուին անխօսի մըխեալ 'ի բոց հրավառ թըրփին
 Տուան 'ի քարշէլ վիշապի օձ կամակոր կըլանէր,
 Օ կարմիր փըրփուրս հերձեալ 'ի ձոյլ՝ կարկառակոյտ վէմ զիղանէր.
 Վ ախճախ եղէզըն ձըկնորսին Վալիլեայ
 Ասկի փականք յերկնի գրանդիս կախեալ կայ:

Վոյն տէր և աստ հայեաց յօծեալդ առաջնորդ,
 Վօտի զիւրև պինդ ածեալ եւթանասուն հոգեկըցորդ.
 Ըհհաւատեայ տուր այժմէն քոյդ արբունեաց տեսութեան,
 Օ որ հրաւիրեմք յերկնուստ 'ի մեզ սէր խընդութիւն խաղաղութեան.
 Օ լլ ըրիթարայ գահ անսասան 'ի նորս հայր,
 Օ առաքինեաց խումբ միակրօն տուր յամայր:

ՅՕԾՈՒՄՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ

Մ Ի Ի Թ Ա Ր Ե Ա Ն Ց

Ի ԴԻՏԱՊԵՏ ՍԻՒՆԵԱՑ

ՆՐԱՎ ԲԵՐԿՐԵԱԼ 'ի կայժս ոտից պարերգու
 Ընժա 'ի տօնս յերախանաց յերախանս :
 ԼԵՂ անուշից 'ի յերկնուստ թափեալ 'ի մեզ լուսաստու ,
 Օարժիր զարժիր , տուն Սխակայ , զարժն և պար նուագածու .
 Հայրենի մեր աշխարհին սուրբ թագաւոր օծաւ իշխան ,
 Լուէք տաւիղ կրնդ ընդոց փող և բամբիւղն Վոդժան ,
 Վոդժան շրճինդն յարուսցէ զբլուրս և զանտառ ,
 Հաղժող երգոց ձայնիւ գոչել մըրցական
 Ըջխոնարհ միտս իմաստնոյն՝ ըզսիրտն 'ի տէր սիրոյն 'ի վառ :

Օ իմոյ քնարիս քոչ սեւաթոյր պատանայ
 Սարգակարմիր ստեղաւք մատանցդ առ Սուսայ .
 Բարբինւոյն է հանդէս 'ի քոյ սանուդ անմոռաց ,
 Վազցր է և վեհ սաշտօն տանել և փառս առնուլ Հայրենեաց
 Լալ ուշոյ՝ կէտ գովելի չափ և կրչիւ 'ի մէտրս կայ .
 Ըբև 'ի ծիր միջակին 'ի զարդ փառաց է հրակայ ,
 Լա մինչ անշէր և աննախանձ ասպարէզ
 Ընդ գունտ երկնի հատեալ 'ի տօնս ընժանայ ,
 Լըգեն ըզնա տիեզերք , օրհնէ մարտնոց մարդ և երէզ :

Այ տանասոյց լերինք 'ի բուք մերբրկեալ
 Վանա հեօխի փրչեն 'ի շէն և հովիտ,
 Այ ոչ անպոսք լրբժագոյն սրտընդօտ սխակալ
 Հրախտ նիզակ ճօճեն ընդ օդ յերկնից գրդեակ բոցահալ,
 Այ յ'ի գաշտ ալիք ու'ի ծով վէտ վէտ 'ի սիբ ծիծաղախիտ
 Առծեալ ըզկապ ձմերայնոց վառին յերանդ նորագիտ,
 Անք շափիւղայ երկնի սարզուած կապուտակ,
 Արկիր 'ի շաղ ծագկանց յակինժ մարգարիտ,
 Հօրանք հօտից կաթնաբուխ, միրգ և կոզի քաղցր անուշակ:

Այ ասն 'ի ջընար սիրտ իմ յընտրեալն աստուծոյ
 Ատեցի գնա, ելցեն նըզովք յանդընդոց
 Այնմ որ առ քէն և տաղտուկ խրում անձին մեծարոյ,
 Հովիւ զուարթուն կալ հոմազանց ըսպաս զըրբ անհաճոյ.
 Այրեոց ծրմականիտ մացառք լիցին իւր հաւալոց,
 Ասկ փառատը սիգաճեմ եթէ ձրդտէ պարանոց
 Չեռն կարկառ 'ի տերունի պերճ մական,
 Փայլատակունք լափիէզ քարձցեն յաթոռոց.
 Այ ոք պարաւոր նըւագոգք յընտրեալն առէք ձայն տնտական:

Աբրե ծընու խնաստուժիւն դուստր յերկին
 Այցս օրիորդ՝ գեղ ցանկալի անմահից,
 Այ տրուփացաւ հանձարեղն յառեալ 'ի տիպ դիտակին
 Աճեւ 'ի ծոց հարսըն սիրոց կենաց կըշտորդ անուկին,
 Անդ փափուկ կուսին թաթիւք ձրդեալ զընէր կամուրջ 'ի զից
 Առբբ և երկայն ծիր վախուտ յերկնէ յերկիր ծայր 'ի կից
 Հայն երթեւեկ անմահք ետուն բեւր պարգև,
 Ասկ հայրն՝ Ասկի կըշիւս, ասէ, յաւելից,
 Արժարս 'ի մէտ թէ պահէս՝ սոք անայթաք են անդեղև:

Այ ըտանգ և փառք զոյգ արչաւեն յասպարէս.
 Այ ոք ըզգատարին շէն նահատակ դիտազրաւ,
 Այ յ'ի թէ երկնի հրաւիրան զըրդէ փողով 'ի հանգէս,
 Այ խուսափէ 'ի կախ քաջաց շահատակէ՛ վաստաց պէս.
 Այ զցածուն միտք ոչ հարցէ շոյիւն բաղդին՝ թե քաջարաւ:

Լ'ն թարթ բրբօք յաճ 'նայի, վըտանդք չածեն ստաշաւ .
 Իսկ ոյր չէ տեր ձեռքնկալու և հըաւէր,
 Վասք են, աւանդ, խաթք 'ի ծովու ծածուկ դաւ,
 Սեալ փոթորիկ զեղևինն 'ի մահ՛ վարէ խիստ աննըւեր :

Հազար բերան բեւր երանի եղիկելոյն
 Լքթէ նըստեր լըռիկ 'ի հեւղ 'ի բացէ .
 Սեր Աամենայց 'ի սրբախն ընդէր չածեն զեղ և մոյն
 Շ'եմեւ 'ի դրախտ կոյս Ս'ուսայից փունջըս կապել զոյնադոյն .
 Լ'նեղին ընտրեալն ևեթ լիտուողաստ 'ի բաց վաղէ
 Կ'աղր ածելով զայն ժայռիք և զբարկացայտ կուտակէ .
 Լքրադաթև Թըռչունք երկնից կան 'ի սպաս
 Սուր Թուռցանել անթայց 'ի լոյծ կոհակէ :
 Լ'սլ ինձ խոխոջք Լքրասխայ՝ մըլմունջք տաղից ելցեն 'ի հաս :

Հաւաւրց Ս'ուշեայ պահասեցին հարք որդւոց,
 Պակասեցին 'ի տուն Հայկայ պետք հարանց,
 Ս'ինչև յարեաւ Ս'ըխիթար, մինչև յարեաւ դէտն Լ'քոնց,
 Սր արզ յերկնից պատըրջամէն յառեալ 'ի մեր յոյժ լայուն,
 Օխ յամէ մեզ, ասէին, աթոռակալ ժառանգ մանկանց .
 Ասպիտո՛ւեան նոր Հերմէս Հանդրին 'ի ծոց թափանցանց
 Պատդամաբեր դու Ս'էհազին օն փութա,
 Տես յարտասուս մնտաղերամ՝ սխալեանց,
 Օւաւետաւոր բարբաւոցդ 'ի Սուկաւէտ հար շեփորայ :

Ս'վ է սա նոր արբայ եկեալ 'ի Ս'ինիս,
 Լ'նձաւք լերանցըն Ս'խախայ հարցանեն :
 Լ'նտրեալն է դա եթերին նորապլասկ տեր երկրիս,
 Վայ 'ի պարսեզ քս սիրելի շունչ հարաւոյ 'ի հիւսիս .
 Հոյլ վարդից և շուշանայ և հտնասպրամ՝ ցիր նրկարէն
 Փըթթեա 'նդ սախք տերունեանս գարշադարաց լուսեղէն :
 Իստրեալ զարաստ յառեթ առնէ և կարօտ,
 Ս'ի երկնէիք, դա քեզ հըղօր ապաւէն
 Լ'ըբուցանել զանտաղստն և ծաղիկերանց հինուլ նարօտ :

Արդարութեան օձեայն է դա պայազատ .
 Այ մաստանի վարազադրոյ՛մ 'ի մասն իւր ,
 Այ մոյկ կարմիր , վարսակալ մարգըրտայեռ 'ի ճակատ
 Այլ ցուպ 'ի ձեռն ոսկեքանդակ պատիւ տոհմին հարազատ ,
 Վաւարտակ ածեալ զիւրե զրսպառազէնարն բազմարիւր
 Արիւն ըզգահ խրոխտապանծ հանել ըզքեղ 'ի ստերիւր :
 Վա երկնատուտ խաղաղութեան թագաւոր
 Խաչանըչան յաջ և յահեակ միտադիւր ,
 Բողորալէն վահատ յուս որդեոցն պարբ 'ի մի բուրբ :

Արի զարթիր , դէհ սիսական , ընդ առաջ ,
 Առաւօտին զըրանց բացող բարձր աշխարհ ,
 Այրարատեան պարծանաց նախանձարկու և մարմաջ ,
 Արիւն ծագման սար նախընծայ սպիտակափառ 'ի պաղպաջ .
 Դողովուրդ դու զիւցազանց առ մեծամեծս 'ի գործ ծընար ,
 Այնք եղիցին և հովուիդ փառք անկապուտ դար 'ի դար .
 Ասկետըտուն թուցեալ վառիք գունտ խաչի ,
 Այլ ոսկեթեւ թարձրագահոյք 'ի տաճար ,
 Հօրն Ասոյ 'ի յաջմէ՛ Ախտախնամող կոչմամբ պատուի :

Արքեղ անուն չէ մարդոյ փառք անվըրդով ,
 Փորձ հանդիսի անշուշտ կրնիք հաստատուն .
 Վաւիթ հօտին տերունի հովուապետիս 'ի գորով
 Վընդիւք հովուաց շուրջ պարըսպեալ կայտուէ յարօտ ապահով .
 Ինքն 'ի սոյլ սուր սրբընգի մարգս 'ի ծործորս կարկաջուն
 Վոյթ տայ սպիտակ իւր խաչին և մահադէ միշտ արթուն ,
 Տուն Վեղամայ լեռան աստուծոյ երկնաբերձ
 Վարստին հօգւոց 'ի տիպ եկեալ պարարուն
 Անչ ստիակաց դայլայլիկ երգ կարապից հընչէ յուղերձ :

Այ հայրենի թրիոց ուաղբերց վըտարակ *
 Պըղտոր Տիբեր ականակիտ ջուրց փոխան

* Բանդի 'ի հոռի գտաներ յայնժամ քերդոյն :

Իմպեմ 'ի տապ ծարսուոյս, լալեօք յորդեմ ըզլըտակ,
 Հաղորդ ցաւոց իմ սիրելեաց և ցընծու թեանն անձաշակ,
 Են զինն կըրկին աշխարհք՝ նորս և հընոյն փլատակք կոխան,
 Ի Վանգիսէ 'ի Վաղէս յաւս իմ յոյինն են արժան,
 Օ ինչ ըսփոփանք, թէ ոչ գալին, իմ սըրբախ.
 Այլին մտեալ 'ի անընդակցաց 'ի խրատնձան
 Երւագ ասկի պաշտեցի կարմիր մատտաք հայ Առասայխ:

1826

ՅՈՒՆՏԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԻՑ

Պ Ա Տ Ա Ն Ե Ա Ց

ՍՈՒՐԲ հաւատոց հայրն ակեզարդ՝ քրտնալձոր
Երիս փոշոտ և տաժանեալ ուղևոր
Հեւր ընդ կաղնւոյն թանձր հովանեալ 'ի Մամբրէ,
Յաւետաւոր իւր խորանին մեծարէ,
Եւ լուսաթիւ գլտան երկնից պատանիք,
'Եւ հապետին տունն առ հազար երանիք,
Մեծ հայրապետն այսպէս ըզձեզ Մըխիթար
Յիւրն ընդունի անդորրաւէտ տաղաւար
Համբակս երիս . յանկարծ լինիք դուք հրեշտակ,
'Օ իարդ կայտուէ ծերունւոյն սիրտ յիւր վաստակ :

Ի Ն Ա Խ Դ Ի Տ Ա Պ Ե Տ Ն

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ե Ա Յ Յ

Բ Ա Ր Ե Փ Ա Ռ Ե Կ Ե Ղ Ե Ց Ի Ո Յ

Թ Ի արբունի ճարտարապետ իմաստուն
 Թ լուռ ցեալ կամարս հոյակապ սեանց վիմարդ
 Կանգնէ չըքնող ըզ յօրինուած ճակատուն
 Եւ յոտանին պերճ՝ երզումարդ
 Օ աւետաւոր մրտիցըն զարդ,
 Կամ զօրագլուխ գուպարայաղթ բանակաց
 Կախամարտիկ՝ ի շեշտ գընդին ասարատակ
 Օ ընտիր ընտիր սպառազինացն յօրինեաց
 Ընկ-համուղ մարտին դիմակ
 Կալեալ գէտակն՝ ի մըրցանակ,
 Ըն որ բակիզըն արարածոց եղ ըզլոյս
 Ճարտարապետ նոյն գբեղ, Ընտն, ՚ի ճակատ
 Արեւմաբերձ ետ տաճարին շուք և յոյս,
 Աիրտ և հանճար երկնամբկատ
 Եւ պընդակազմ՝ ձոյլ՝ ՚ի հաւատ .
 Գու և ուզմից վրտանգաւոր ճըքնութեան
 Հերկրէ, յերկինքս ճակատեալ քաջազանց
 Լին աջոյ միողեալ յառաջ ախոյեան
 Ըգմնհ կենացըն գերազանց
 Ըրկատելլալ՝ ՚ի փառս անանց .

Լ՛ք քեզ 'ի դէպ արդ ընթանուր աչք և սիրտ
 Ի նոր զարմանս 'ի սէր առ քեզ ուղերձին ,
 Լքած ըշտաց շարժին 'ի նուազ լեզուք կիրթ
 Լքւ կընդընդոցք յասուն դորձին
 Օ Էրկինից երգեւ ընտիր մեծին ,
 Ճերկինից և ես պատուհասէն երկնյիս ,
 Թմէ դորացի չպրբկեմ 'ի լար զՏայ կիրթառ
 Ի գողթնային խառնել բամբուանց ծափ ուշիս ,
 Լնդ փոխազացի մատանց կայտառ
 Լքւ ի իւղական շընչոց բարբառ ,
 Բարձր հրուսկաւ յաղթական խրոխտ ողորակ
 Լայնածաւալ գրոյմեւ ընդ օդ ձայնատու ,
 Խինչ ընթերցցին դեռ անիրան մեր թռռնեակք ,
 Լքւ արձագանդ 'ի բեւր լեզու
 Օ այն ուսուցէ մատաղ պարու ,
 Թմէ որպիսի էիր՝ պատմել ազգ յազգէս՝
 Ի մատ ըզգօն , կըշիտ արդար , սիրտ արի ,
 Օ Էրեսանակս ուղղեալ կենացդ 'ի կրբկես ,
 Ճաղթօղ կառացըն տերունի
 Ի վարչութիւն առեալ անտի ,
 Լքւ յիշեցեն քանի քրքրանց ես դու գիւտ
 Վ՛ր նդ հարց իւրեանց հանդիսակից սուրբ դասուք ,
 Խց առօգեաց զերախայրիս անըստգիւտ
 Խաբուր արին և արտասուք ,
 Խերկ և անտուն սով և պասուք ,
 Օ ի սրբոմբռեալ հրաման յերկնից թըռեալ թուր ,
 Օ Տօան և գՏովին և հար օցտեաց ընդ անկոխ ,
 Լքրկին զերկրի ճըմեաց հանձար ընդ աթուր .
 Ճամօթ և մեք և գոռ զըժօխ ,
 Օ ի և շէր այլ զք մեր ոտիս ,
 Լքւ ի՛նչ վերին իմաստութիւն լուսաթոխ ,
 Խ՛լ 'ի քո թեւըս հանձարոյ զինքն ամբարձ .
 Ի մեր փնասուց զարմանազորձ դու փրբկիւ ,
 Գու հնարեցիս և զգիւտ եղբարց
 Լքւ զՊաւղոսից 'ի Պաւղոս դարձ :

Վանի արեղն եզ 'ի Տեոուստ բուսնդէպ
 Տեսի լարեալ յայտ տենչալի վե՛հ թիրախ .
 Լ՛սէ փոխանակ զիրեարս հարին միշտ անյլեպ .
 Բարձր և հեռի բազում փարսախ
 Կոթողէր զէսն առ մեր սոսախ :
 Հասմանն երկնի փոթորկելով Տընչեալ հողմ
 Բընդպատանն և զյոյս քաջաց առ անհետ
 Այրավառախն ցընդեալ խրոխ յօտար կողմ .
 Էրբ սեաւ օրհաս գուժի ձայն ետ ,
 Արբրիկ ըզդէսն եբեր 'ի նեա :
 Լոյս և խաւար ձուլեալ 'ի մի թընամեոյն
 Կառոյց զրօշեալ ոսկի 'նդ խեցի մեղ 'ի գայթ
 Ասկավիթ խար տիպ զէերեան 'ի խընձոյն ,
 Համենակալ բաղկին 'ի խայթ
 Հար տարալեաց վե՛մ բարկաձայթ :
 Գուժ վիրազին անկան գուռզ սպառնալիբ ,
 Հողեան յերկիր իբր հովուապետն եոօրեայ
 Հարեաւ հովիւ անմահ առ սուրբ իւր օղիբ ,
 Տուն աստուծոյ տուն թորդամայ
 Եւ վերնատունըն Աղիւմայ .
 Կեղեցի Հայոց 'ի լեառն Արն
 Բնթարէլի կանգնեալ քաղաք վայելուչ ,
 Կեան աստուծոյ անդ ընթացեալ քան զՎեհան ,
 Հարսն մանկամբըն թաթաւուչ
 Առ փեսայն իւր սրբոտաուչ .
 Քահ յաշտանակ սեանըն Հոռիմայ երկնաբերձ
 Լըձանացեալ տիեզերաց այժմ 'ի լոյս ,
 Լն որ յաւուրցըն Բաբկենի բաղնահերձ
 Բնդ զըրուանաւ զօղէր անյոյս
 Արշոյ՛ առկայծ և անխրախոյս :
 Էրբեմն ընոյն վառեցին բոց աստեղաց ,
 Լըփիցըն հայր և գերարփին իւր ձաձանչ
 Լընն՝ Կերտէս , Ահակ և գունդ երկնընթաց .
 Աբօբ 'ի քեզ եկն աննահանջ
 Ասոյ հրաւեր ձայն քաջարանջ :

Ընդ սոխեծուց և ընդ վագերց զի՛հ սրկոր
 Լըբեքտատան ամ հարիւրեակ 'ի գուպար
 Վառինք անմեղ և անվրիժակ յայն ողոր
 Հաղթող մարտիւ յարեան շրպար
 Սառեն 'ի բաշ սաս դեղապար :
 Ըամ է արդ երթ հովիւդ առ հօտ կաթողին .
 Լու հրեշտակիս ձայնին եթեր թէ լըտէ ,
 Հանդրին անդունդք թումբ ընդ սոխեքդ հարթ զընին ,
 Կաղկէք հոսեն , բուրեաց հալուէ ,
 Տան զոռլթ օղիք զար 'ի դարէ :
 Ու ծովալու խորանք զընդին Հակորայ
 Հոտին դոփել յանդուլ թըմուկ թընդեցոյց
 Ըլեւնաձոյլ կարմիր ակեաց պողոսայ
 Ընդ յարովմէ դիտեալ հանգոյց
 Սրանցն հայկայ տօնից 'ի զրոյց ,
 Լու ոչ վեհաքն եղբայրազաւ 'ի Սեմիխ
 Վիմէր 'ի գութ ծոցոյ ծնողին 'ի համբոյր ,
 Որպէս որդիք քո սըրտաթունդ ընդ ուղիս
 Խուռն 'ի պընգեւ հանդէպ անդոյր
 Վըրկայ ըզբև պատեն պարոյր :
 Ի ստիական սուարինի սսպարէս
 Ըզպետական ծանրը վաստակս համբարե՛լ
 Հոգունց երկին չբանայ զայդ գուռն 'ի հանդէս
 Բարի զբարւով հեւս թե՛լ 'ի թե՛լ
 Օպլոց յանձին նարոտ նիւթեւ .
 Սակայն ըզբեզ սիրեաց կամարն արփենեաց
 Վընդին 'ի կայս պահեալ քեզ պերճ աշտարակ ,
 Ի միաձայն երգուեալ ակումբն որ ընարեաց .
 Պատիւ՝ զոր ոչ վասնէ վրիպակ
 Բողոր գըրոհ յարեան կայլակ :
 Լու մինչ ելեալ 'ի նրկատեալրդ պաղպաջ
 Ըրտտիս հրջօր ստ մակուկին բիրտ սամիս
 Վեփայեան մեծ անյաղթ նախն սքարառաջ ,
 Ընդ քոյդ աջով կարկես զալիս
 Թուխ Որիսն կապի 'նդ Ուլիս :

Հեղեղաստատ յետ ծովածուփ վաղ աւուրց
 Յոր երկնաձեւ սուրբ աղանձիք լուղեցան
 Եւ գիշտուխ 'ի նոճն ոստեաւ կայտատ ջուրց ,
 Վեզ ըզգըլխով կայոյտ վըրան ,
 Վարնանաչարժ ալիք խայտան .
 Հայրն աստուածոց 'ի թեմանայ թընդմամբ էջ
 Հովանաւոր Սասեաց լերին բարձր 'ի գլուխ ,
 Կախեալ վրիժուցն ըզլայնալիճ յամեոց մէջ
 Լնուտ դաշին սրտձէն կանուխ
 Սեաւ անպրոպաց հերբել քեզ զուխ ,
 Չիթենի հաչտ ընկալ արի նահապետ ,
 Չայն տուր որդւոցդ , յարտ բազին յողջակէզ ,
 Իոյր անուշից թաւալգըրը ամպ վէտ վէտ .
 Հար ընդ արձան տուր 'ի քարտէզ
 Սեժ տարեկան դարուց 'ի դէզ , —
 Լսլ անմահին թէ թըշնամի պահասեաց ,
 Եւ արդարոյ մի յարիցեն ատելիք .
 Լճա սկայից խազմ հայրանենզ 'ի Սասեաց
 Ի Սենասր խեռ դասալիք
 Կարկառ յերկինքս սպառնալիք :
 Սարտ դարիմ . բայց զոր ընտրեաց գիտէ տէր ,
 Շարժէ և զէն ինքն 'ի թիկունս և յամբակ ,
 Սաստ 'ի ժրպիւհճ ներհակ խուժան վատըւէր .
 Բարձրայծուակ անձնասէր հոյ
 Պետ դիւախրոխտ վաշտիցն 'ի ջուկ ,
 Պէս մէզ մաշեա 'ի տիրազուխ վիճակէզ
 Եւ քրիստոսեան դիւցազն անմահ տօնեսցիս ,
 Եւ ոչ Սահագն յարփոյն դրղեակ քեզ հանգէտ
 Լմարըշտաց տալ սոսկալիս
 Եւ արդարոց քաղցր աւետիս :
 Սանտն իշխանաց՝ աստիկ վիրազ շողորորթ
 Ըռ դուրոզ յաւերժ կացցէ յորոճ՝ նենգին իւր
 Վիշերընթաց գայլ զառնենի ժրխտեալ մորթ ,
 Լացոզ 'ի լոյս մի գըտցէ դիւր ,
 Ս'ի յախտեան մըտցէ և հիւր :

Ս'արտ դառնութեան, այլ պրտակ քաղցրը ծագէ

Օր քեզ որդիք քո հիւսեացեն կենդանեալ

Յերգ և 'ի պար շուրջ ածեալ ծագ 'ի ծագէ,

()'ն առէք դուք ձեզ խաւ 'ի խաւ

Կի՞՞ բըզնունեան և ուղէշ թաւ,

Իբրև յարփին ժողովի հայրն 'ի հանգխաւ

Չանր աւարաւ կանգնել նըշան դըժոխոց,

Հարսն և փեսայ, որբ և այրի յանձուկ խիստ

Կոփել շիրիմ՝ շարժել գըրոց

Ուրս տըւեալ յանմահ ոստոց,

Ինփորձ վըշտի մատաղերամ հոյլ արբուն

Եւ վարդափթիթ կոյսք և ամբիժ օրիորդք

Լուս արտասուօք թանան ըզվէ՞մ միշտ խօսուն

Յիշատակի քում ժառանգորդք

Վարս 'ի դարուց սիրոյդ յաջորդք,

Եւ ընթեռնուն օսկեճամուկ գիծ 'ի խոր.

“ Ս'անկունք, նախնոց հօրն համբուրին աստ օսկերք,

“ Սկերք 'ի սէր որդւոց հիւծեալք մինչ յայս սոր,

“ Եւ դեռ շընչեն՝ կացցեն կղերք,

“ Ս'իմեանց լերուք սիրոյս պատկերք. ”

Եւ դու յայնժամ՝ յերկնից գընդէն յիշեացես

Օ 'ի հարց նոցին է զոր զգեցար սուրբ արին

Վերկեալ 'ի գեղ պատմուճանիդ հոգեպէս, —

Իսկ զոր յերկնէ՞ փառաց շողին

Իցէ, Ս'ուսա, գըրել 'ի սին, —

Յայնքան բարձուէդ ունկըն դիցես և յայս տաղ

Որ Այրասխայ հընչեալ սինի դարեւանդ

Վտղձան բանդաանցըն թելազրէ աննըւաղ

Վտէլ 'ի բլուրս և 'ի մարմանդ

Ի զմեծ անունդ անջինջ աւանդ,

Երկին շընորճ զայս ետ մատանց հագներդուաց.

Ուր են անթիւք. մոռացութեան վիճ մըթին

Խոր անջըրպետ ընդ շող նոցա մեզ եկաց,

Չերգէ համբաւ յանլուս փողին

Չտեսեալ յարձանրս քերդողին,

Որ զիս ձօնեալ 'ի սերաստեան զիրի ետուր
 Հէլլեն Սուայց և հոմուլեանց սան հըլու,
 Լըրկոցըզ, հայր, սա շնորհատոյց քեզ տրիտուր,*
 Ի նուրբ տաւիզ տօնել ազգու
 Փառս անկապուտ գըլխոյդ զարդու :

1830

* Զի վարժապետ կացեալ էր մանկութեան քերդոյնն :

Տ Ա Ղ Ք

ՀՕԲ ԵՐՍԵՆԻ Կ՝ ԲԵՊՐԵՏՈՒՆԻՈՅ

ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

Բ Ա Ր Ո Յ Ա Կ Ա Ն Ք

Տ Ա Ղ Ք

ՀՕԲ ԵՐՍԵՆԻ Կ՝ ԲԵԳՐԵՏՈՒՆԻՈՅ

ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԳԱՊԵՏԻ

Բ Ա Ր Ո Յ Ա Կ Ա Ն Ք

Ի

Վ Տ Ա Ն Գ Ս

ԲՈՒԱՆՑ ԵՐԿՐԻ

ԵՐԳ

ԼՐԱՆԱԻՏ կենաց խաղաղութեան

Չէ աստանօր արքայարան .

Վանձեալ կան քեզ աղէտք ցաւոց դարան ,

Սըբօի մտաց երերական

Լըբայորգոր ձրմեան պէաց խուժան

Փոթորկայցոյ ծով դառնութեան :

Թագապլրակ փառօք բաղմա իշխան ,

Յաջ և յաշեակ ընդ քեզ նրստան

Թախիծ երկեւղ տազնապ հոգ և վարան ,

Մենք որոգայթ չար դաւաճան ,

Վազան գաղտնի պատքեալ կենացդ արեան ,

Ղիրանք ժանիք կարմիր ներկան :

Մա սիզաճեմ թուռցեալ յանդունդս Հանդրին

Ի մըրրկաճին սցսոց տանջի .

Յոսկե՛նա՛նն, պաղպաղ կախեալ կողի
 Կաւապետին արտասուալի
 Ի խուլ արեաց կոծով դուժ կողկողի
 Շանայն 'ի զուր՝ թէ խորտակի :
 Ախտ եռանդուն ցընդեալ յօղ լուծանի ,
 Տողմ՝ դիւաշունչ առեալ տանի .
 Լե՛նակարկառ փըրփուր զիւրև ժայթքի ,
 Ըրտօսը 'ի նոյն վիժակ խառնի .
 Տախտակ պարան և կայմ՝ նըշխարք նաւի
 Ընդ ոլկիան ծրփեալ վարի ,
 Արտ կարեկիր հեռուստ աչք տեսողի
 Կաթս արտասուաց ցօղէն աղի
 Ընդ խիստ մահուն տեսիլ հեղձականի
 Ընբաւական օգնականի : —
 Ըյս ամենայն յարքայս 'ի բռունս երկրի
 Յաւերժ դարուց օրինակի :

Ի

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ս Ն

Լ Ո Ւ Ս Ա Ի Ռ Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Ա Ջ Գ Ի Ս

Ի՛նչ միգատարր առեալ զգրոհիւ մեր զիշեր ,
 Ի մութ թաթաւ՝ զայլոց պայծառ տիւ յիշեր .
 Չեան յայն ձրգեալ խոր աղջամուղջ հրզոր ծեր
 Օ՛րդ անդրանիկ լուսոյն ծագող յօն շարժեր ,

Օ՛րհիւռ թեթև բախեալ ըզթևան ընդ երկիր ,
 Խիզին՝ ի խոյս լուսին ծագեալ լուսալիր ,
 Ը՛ս ընդ եթեր ազգն՝ ի շողից բարձ խընդիր ,
 Ա՛նչ վանչ , կարդաց , ցայց սակայն դեռ կայ խրտիր ,

Ը՛ցօտ ջահին խոնջ՝ ի դառնալ անդ՝ ի մայր
 Ը՛աւօտուն՝ ի հանդիպոյ դէմք խընդայր ,
 Օ՛րբ վարսագեղ տայր ճակատուն արբին ծայր , —

Խանդարուեստ հայր պարծանաց ծեր Պարթև ,
 Լուսին և այդ յաջ և յահեակ նորին թև ,
 Ը՛րև տակի յաջորդ այնու գայ հեռև .

ԱՌ

Գ Ա Ն Գ Ա Տ Պ Ա Ռ Ն Ա Ս Ե Ա Յ

Ե Ի

Դ Ա Տ Ա Ս Տ Ա Ն Ա Պ ՈՂՈՆ Ի՝

Պ Ա Տ Ա Ս Ի Ա Ն Ի

Me quoque dicunt

Vatem pastores: sed non ego credulus illis.

VIRG.

Լուե՛նն անուոց Ա՛հազադնի՝ մըլըրիկ հրացայտ ասպատակ
 Ուրբաս առեալ ըզգըլխովն անց յասպարեզ կասբուտակ .
 Իսկ ես Լ՛ուան արևոր նըստեի յիմ տաղաւար
 Յազեալ սըբտիւ ՚ի հացիկ, ՚ի սեր, կողի ու՛ի դալար,
 Ս՛իտ գընէի կարկաջոտ բիւրեղափայլ վըտակին
 Որ ՚ի ծարաւ սեղանոցս էր իմ նեկտար ընդելին,
 Լ՛աւ արդ մենոցս միայնիկ կենցաղակից խօսակից
 Պատմէր զիւր սեր թաւարչիւր յովկիանեան ծոց տարիկց,
 Փոքր ՚ի բացէ նդ արօտ թաւ ՚ի ծաղկաձեմ դարեւանդ
 Օ հօտիս բառաչ լըսէի խայտացելոյն ասա և անդ .

* Որ է քերթուած Հ. Մանուէլի ջափճախան :

Եւ ազգ երկչտա եղջերուաց ընդ աչագեղ վիթա 'ի տարմ ,
 Ընինք , թեթեւ այծեմունք և այլ որսոց անթիւ զարմ ,
 Վայր 'ի վայրէ հոյլ առ հոյլ սուրակացիր անտառիս ,
 Իբր ընտանեակ յիս հային , յանկարծ շըրտուն թողուն զիս :
 Ընդու ակուս հեղեղեալ հեռաստանեայ խոր լեւանց
 Որոտաձայն զըզըչին փըրփրատեսակ երևմանց .
 Հաւուցն , երամ երմեներանգ , նուրբ հագագին դայլայլիկք
 Օ մայրեաց թաւուտս հընէին , սիրոյ զըգուանք համբուրիկք ,
 Սինչ ես հողուով ըզմայլեալ յաղբերակունս Երասխայ
 Վաղոր հովանի գովարար շարժէր 'ի յիս Բերակնեայ ,
 Շ աչին կառաց և նուագայ յունկն իմ ազգէր յանկարծուստ ,
 Փոթորիկելով ըզհիւղիւս դայր իջանէր 'ի վերուստ
 Կառս կըրկին երկածի քառահոյով անուագործ , *
 Ութտանի երիվարք 'ի զիլ գոլով քաջափորձ :
 Սիոյն արի կառավար զոյգ մի առոյգ սրատանեակ ,
 Ի մեւան հըզօր սարմանի շահատակիւ սանձարձակ :
 Սիոյն ճակատ գիր զըռմեալ՝ յոյժ գոլ խոնարհ և անպէտ ,
 Ընչ յետկուսէ մեծազիր հայոց մեծաց կայր սրբէտ :
 Ընչ որ համբակ Պոլիմնեայ դայեկորդի Սուսայից ,
 Սնեմոսինեայ սարնդիաց մեւտըն ցընծայր յուսայից :
 Օ խնաստութիւն հանձարոյն ես 'ի նոսա գովեցի .
 Օ ի որ չունի որ Պիգաս՝ առցի ութուն երկածի ,
 Ոչ քառածիս ամեհեաց զըժուարընդել 'ի ճեմ լուրջ ,
 Ոչ միաձի ոստոստուն ծանրատաղտուկ դիւրաշուրջ :
 Ընչ ութոնեան երկածիք սուր արշաւին հեշտաբար ,
 Որով և իմ կոյս Սուսայն շուրջ սար ածեալ ժիր որեար ,
 Սինչ 'ի ջըշուկ արքունեաց երբեմն յուսով դեգերեր ,
 Հովտաց լեւանց և բըլրոց կայր թափառեալ վայր 'ի վեր .
 ՅՍ յրարատայ թինդ առեալ 'ի ձեանց Ընչեայ 'ի ստորոտ
 Եւ զեւգանեան մարմանդաց սրատեալ կոհակուն ծաղիկոց ,
 Վերերք զափառք Բենակին ծովածաւալ յորձախոր՝
 Որ զբարձրաբերձ հեղեղէ լեւանցամէջ խորաձոր .

* Կրկին ութոնեան շափով նամակք գրեալք յաղցոց , յորոյ շարժեցաւ քերթողն յայս քերթուած :

Թեպէտ յանդուգն ընթանայր յօտար երկիր և 'ի մարզ,
 Եւստ էր շնորհ հրեայն ուրոյ զիւրև քաջ համհարդ,
 Ի՛յլ մինչ 'ի հեզ աղբատին յուսոյ ուրդինց արար վերջ
 Բննչ յաստեայցս տարփայ կամ քան ըզբննոյ զիտև պերճ,
 Եւսլա զառեւծ և զվագերս յարդարէ զգօն և հրահանոյ,
 Կենակին իւր հրաւիրէ զանձաւս և զխոր արձագանոյ .
 Եւթերարնակ աննահինց մատրն հարեալ հոգեշարժ
 Ի՛երէ հոգի ինտանածու յարեն ոսկի և 'ի վարժ,
 Եւս և նորա զիւցաղունք իւրում փողոյն համեմատ,
 Եւսհատակաց ախոյեանք և կիրք նոցին դառն արմատ .
 Հովուաց 'ի շունչ սրբընդի մըրցանաց երզ դէմ ընդգէմ
 Կամ 'ի խաղուց յաղթանակս սուրոյ և յոյզ բազմագէմ .
 Օքւարակաց դոռ վրիժակք, ճակատամարտ, քէն և սիս,
 Ի վրէժ գահուն արքունի մեղուաց խառնուրդ մարտամբոս .
 Գեղածիժաղ շուշան վարդ՝ կուսին բնածիր զարդ և եթ
 Ընոյզ սրբոց 'ի վայել զալարագեղ և ամեթ .
 Ըստատանք նագելի յաւերժհարսանց պարաւոր,
 Բաջ պարմանեաց իւթ քինու հիւծեալ զիմք կորակոր .
 Գեղ ցօղագին վարդենեաց տիպ վառ 'ի վառ 'ի համբոյր,
 Եւս սիրակաթ սոխակին 'ի ծուծ շըրթանց և 'ի բոյր .
 Եւսարգալետին նըկարէն 'ի բեւր երբնինց 'ի շրտար,
 Եւս վէտ կիտուած արծաթի հօրանք հօսին գեղասպար .
 Ի՛յլ ո՛վ այն շունչ երկրածին՝ որ նըւաճէ զկիրս համբուն,
 Եւս ի՛ք և երակք մըշտաշարժ և թե՛ք սրբոսի թըրթըւուն .
 Թե՛ և հանձար զԵրմըզի սքօղէ՝ նոյ պեօք ձիւնափայլ,
 Օչառոյգ տիոցն յուշ ածէ երբեմն աշխոյժս այլ և այլ .
 Եւսամէտ բնութիւն լոյժ աղեաց ընդ ուրդ երկայն վերամբարձ
 Եւստակելով հեղասահ ուշիմ գընաց և անգարձ,
 Իսկ եթէ զբանտ իւր հատոցէ, շորջ զահայլէժ 'ի թաւալ
 Եւստընէլս խոխոջան գըլէ գլորձանս 'ի ծաւալ,
 Եւս և ըզգօն իմ Եւսայն թէ և աղխեաց ըզիրտ իւր
 Ընդգէմ ըզնին ճիւղաց՝ խուժեալ ջոլիր բազմաբիր,
 Ի՛յլ ո՛չ զիտէր եղկելին թէ անդ յատակ անդընդոյ
 Եւսուր պըրտոր կայր և իժ բունեալ 'ի յիւր թաւալոյ .

Տրտա մն անյոյ նախանձով՝ լժընդին լանջաց սրբասորով,
 Վերալժեւել յերդ տաղից բան զայլ քաջաց լժընից ցով:
 Օայս նա երբեմն յուչ ածէ՝ սովաւ ՚ի սիրտ եղեւալ հաչ:
 Ընդ և ՚ի տես այն ձիոց ՚ի խորս ոււոյն զուէր վաչ:
 Հանդիստ մըտացն կորեւաւ, եղնկ ալեաց ծերունւոյն,
 Տարտամ՝ արխուր վարանի տենչիւ տիոց մանկագոյն,
 Շանր է նրմին առ հօտիւ լժեւերիտեան վարել ցուպ,
 Լաւ կամ սրբինդ քաղցրաբար ընդ հովանեւաւ սուլել հուպ:
 Ոչ է նա զոհ ընդ եղեզն իւր նրբբաձայն վայրի ծիւլ,
 Տենչաց շեփոր և ջուլժակ, զավին, քրնար և տաւիղ:
 Ոչ է նա զոհ ընդ արբեխ, ընդ գետաչաւ սեւա մակոյի,
 Կտաւ երիվարս երազէ և օդ ոտին ոսկի մոցի:
 Կտաւ օդալժուի զերդ Պինդար և քաջաձի հեծանել,
 Ի կայլժ ոտին զօրեւոյ զիւցաղն երգոց ելեւել:
 Հաղանաձեւ՝ կամ ՚ի կտաւ առ սրափոսեանն բտնիչ
 Ընակերն և Սասրիւլ հեզիկ սահել զեղապիչ:
 Իւերք են նորուն այսպիսի ցընորք մըտաց և աշխոյժք,
 Տրտախք սրտին անյազուրդ, վերք սիրելիք և անբոյժք:
 Ը՛յլ իրք երազ ցոյցականն ՚ի լոյս այդուն լժրունի
 Թողեալ լժափուր և լժափիծ բղղիլի մանկան տարփողի,
 Երջողէս և սա խոր ՚ի մաղձ՝ յիւր անբըճոց երբ զարժնու:
 Վառն են նրմին ամենայն և ինքն իսկ կեանք ահարկու:
 Ոչ ՚ի մարմննդ բերկրաձեւ՝ ոչ ՚ի սպիտակ խաչն յանդեայ
 Վեղ տեսանէ զառաջին կամ ՚ի խոխոջն Վփրատայ:
 () շինդր ՚ի սիրտ կայլակեն հաւուցն երամ՝ զուսանով,
 Սուր զայծեմանց չարակնէ զազատ վաղիւքն անլըրդով
 Ի հեւս մտափն սահառիք ՚ի կախ մընան օր յօրէ
 Ըմարիլեայ ՚ի դէմն ոչ զուարթ ժրպիտ արձակէ,
 Ոչ Ըմինդաս իւր որդեակ և ոչ Վափնիս է սիրուն,
 Ոչ Ըլէքսիս մըտերիս՝ ոչ այլ համբակ սիրասուն:
 Խորատուզեալ յիւր լժափիծ նրտաի մընջիկ արտաբոյ,
 Ի ցաւ սըրտին համակեալ նորս երազէ ՚ի ներքոյ:
 Ը՛յլ տես յանկարծ մոլի նա և տաւաննէ ծանր բզգլուի,
 Չեւըն չարժէ, աչք հրացայտ, ՚ի հեծ ոգւոց բարդէ ծուխ...

Ըրաթե Աիգաս ար'եկ ձկ , առ զիս 'ի նիւս սը լացիր ,
 Տան 'ի վայրէս ժանգաճար 'ի քաջազանց պարեւ ծիր .
 Յէրբ ե ինձ կալ խոր մայրեաց նրեմնատուեր 'ի յանդունդ ,
 Ոչ լուսաճեմ ընդ լերինս սաւառնաթե յերկնից գունդ ,
 Ոչ քառաձի քաջընթաց , ոչ կառք ոսկի սուրճանդակ ,
 Վեզ միայն գում ես կարօտ ձախրել յերկնից պարունակ :
 Լուս լեր , այ հէք դու Լուսն , թափեա զգինիդ մըտաբախ ,
 Ը'ի հայհայիչ դու զիպիս թէ զիք հըմնյք տան 'ի ձախ ,
 Ի պատգամնց հրամանին այդ բախտ նոցա եղև ազդ ' ,
 Որ 'ի Պինդոս ձի ածեն , ոչ իսկ շըրջէ Լուսնազդ ,
 Լուսդ օրեար ոսկեգեղ մէջ գօտէպինդ մըշտայաղթ ,
 Ի ձեան ոտին գեղասպար նրաւ օրհնից բարեբազդ :
 Լ' դու գեղջուկ ձառաղէմ Բեր ահն ունիս յայն լերինք ,
 Յինչ յուսացեալ , թէ 'ի տրեխդ , եթէ 'ի ցուպ և 'ի սրինգ ,
 Թամբես այո մերթ ընդ քե կաղ անդրուար տըխրերանդ
 Խօշորաձայն և մեծունին , արժէ իսկ ոչ և մի դանգ .
 Օ անունն 'ի մեր վանդ ածել գայ մեզ կառաչ և զըրիչ ,
 Իսկ յերախան Սուսայից կարկաջ ծաղու մեծ քըրքիջ :
 Կա կենդանի անանուն յեկիկոնեան 'ի հանդէս ,
 Վրբ քեզ այսօր ես կուեմ զայն ետովայեան Թերախտէս :
 Ը'ի հաւատար դու մարդայ , շուրթըն շորիկ շընթէ գքե ,
 Կամ գըթասիրտ գորովոյ տաճողական փարի թե :
 Կահ հեզ կազմեալ ցուցանեն 'ի պառնասեան փափուկ սեզ
 Լը յիւղաթուրմ մատենի անջինջ անուն զըրել քեզ .
 Որով երբեմն խաբեալ 'ի ծերունոյն բարեկիրթ
 Որ 'ի Պինդեայ գագաթանց դեսպան ձեմէր յայդ երկիրդ ,
 Լոյս Փեբոսին 'ի ձակատ վառեր նորա ու 'ի մուրուս ,
 Կակուղ հոկորդ կերկերեալ պէս աղանեացըն վուվուս ,
 Ը'եղը 'ի շըրթանցըն կաթէր կաթն անուշակ Պիմպլայից ,
 Յոր 'ի քընքուշ խանձարրոց սընեալ էր նա սան ամբիծ .
 Ի ինզդ բանից արդարոյն դու վարանեալ միամիտ
 Վուս այդ ազնիւ Պիգասիւղ ելեր յանուն հատնան խիտ .
 Կաղըր կացեր նըշաակ յայն գեղեցիկ մեծ ակումբ ,
 Կրաստուդ և քեզ գան 'ի կուշտ ետուն մանկտի յոզնախումբ ,

Ս'նչ լեպեշաի քո Պիդաս 'ի վիշտ կամ յոխ դաւակին
 լծըրբեաց 'ի յեւ առ դըրան մեմափառ տաճարին ,
 Իսկ լծէ երբէք միւսանդամ յայն հրաւիրիս դամարձակ ,
 Հոր կասկածեմ լծէ հասցէ յանկեան ուրէք քեզ վիճակ ,
 Ս'ի փըբանար խընդար մի , չէ այն Պառնաս վաղընջուց ,
 Ոչ փառք են այն մեծարանք , ոչ այն խընջոյք ըսպատուց ,
 Սըրահք գաւիլծք տաճարին են խառնախորի ծայր 'ի ծայր ,
 Եւ սըրբու լծինն անմատոյց մեկին նըստի յառուց վայր :
 Ընդ երգապետ անմահից օսկիջընար Լպոդնն ,
 Ըւազ երգիւք , ինչն քորք 'ի լոյս անձառ կան հօրնն ,
 Եւ լծէ այն հինն էր Պինդոս , քո լեշանէր կազ գըրաստ :
 Ըսլ արդ ցոփից խառնաղանձ և մոլեւոց է երաստ ,
 Վաղաբամայր ծովափնեաց յերկուց գիմնց համարձակ ,
 Երկրտանի մեծ խուժան հանդոյն մըրջմանց հրապարակ :
 Հաշխարհաւանդ ձայն մոլեաց բանդագուշեւ է ղօղանձ ,
 Կոկողավիզ ձամարտակ սրոտոսխօս շունչ 'ի լանձ ,
 Ըտե՛նակալ բարձրաբեմ պատգամ զտաւմ և շարփաղփ ,
 Յուրտ իմաստուն կըկղայօն կազմել նըրբին լար 'ի հաղբ :
 Իսբէ Պինդոս պարապետ զու զինչ էիր 'ի նախնու՛մ ,
 Սըրբագունար ընտրելոց դարպաս խրախճան անպատում ,
 Ըռաբինեաց ծանր երաստ աստուածափայլ դէմք 'ի քեզ ,
 Ղը՛մարտասէր խընդրակաց իմաստ յըստակ և անգէզ ,
 Սիրատենչակ արուփելիք գեղոյ բնու լծեան խուզարկութ ,
 Եւ 'ի տախտակս երանգոց կենդանագիր նըկարութ ,
 Փող և տաւիղ հողեշարժ լծըմեալ ոգւոց 'ի խրախոյս
 Հառաբինի զուպարած և յիմաստից քաղցը 'ի լոյս :
 Եւ այժմ 'ի նոյն նորոգիս լծէ միտս 'ի մեզ բերիցեմք ,
 Հիւրից բնակից լծէ Վեբոս բարեհամբոյր չառնէ դէմք :
 Ոչ ինչն ուսոյց մեզ իմաստ՝ մի զամենայն գըրուատեւ ,
 Եւ գի բազում են փանդոունք յաներաժիւտ լարեալ լծե՛լ :
 Օբանին նըշոյլ , ըզբնու լծինն , գիրք ախորժակ զականջաց
 Ի գէպ դընեւ դատաւոր 'ի հարց և փորձ քերդածաց :
 Ըռաբինի և ըզգօն կիրթ ախորժակ եռանդուն
 Իս զձարտարին մասն ածէ յերգ արժանի համբաւուն :

Լըւ որ մինչև 'ի բարձանց հոգի բերեալ երաժիշտ՝
 Սուրբ Ս՛ուտայից 'ի բաղին սրաշուն տանին անդարելաւ ,
 Չեն նորա քուրճ , ոչ զուսան , ոչ պիերեանց աշակերտ ,
 Ը՛ն յինչըբոր խաբուսիկ սուտ պերճանաց լըճակերտ :
 Ս՛հ , սիրտ ոսին և հոգի զը՛ր հեւթ ցօղել գիտասցի ,
 Ս՛րտաց յագուրդ և զնայ՛լուսին սրաբելոյս յիմնաստ :
 Ը՛ն յիբր ամպրոտ կուտակեալ յանարայնոյն 'ի ձակաս ,
 Սրտընդոստ շառաչին՝ լճանայ զերկիր ոչ մի կաթ :
 Օ ինչ կարծիցեն ջոկ մոլեաց զերգաբանից զայս արհեստ . . .
 Ը՛ստուածեղէն սա հանձար 'ի հէք մըտաց զոլ սրահեստ ,
 ՍյԺ և կորով երկնային և անուշակ բընուածիւն
 Ղապուկ ըղձեղըս հոգւոց՝ սըրտից ըղջիլս որբուն .
 Ը՛ստեղածիր նուրբ բարից զեղեցիաճեմ՝ սրաբերգուաց
 Տիպ ցանկալի ճըշգրտեալ յուսւ կակուղ դաշնակաց :
 Ը՛րճան հըրաչից Ս՛եմնոնին 'ի կիցս ուղեաց մեմիհանն
 Օ ըւարթ քընար ոչ հընչէ լճէ ոչ սրիուի շո՛ղ ծագման .
 Վարծի ձեռին ձարտարի՝ վերեանն 'ի լոյս զուարթանայ ,
 Լըւ 'ի ծայրիցն սահրոփել բան 'ի բերան հանրանայ :
 Ս՛անհունք վերեայ զի գարծէք վիայթոնք 'ի Տօրն երիվարս ,
 Ս՛հ , աք Գ՛խայ բարկացայտ առնեն ըզձեզ շանթահարս ,
 Իջեալ երբեմնն Պիճեանն 'ի կուիրինեան տարաւանդ
 Լըրգեր 'ի քնար իւր ոսկի՝ որպէս ազղին է աւանդ .
 Ս՛ինչ ըզմայլեալ խուժանին բերեն 'ի նոյն տիպ նախանձ ,
 Օ այս բուռն և հար նըւագել վեհն 'ի բըլըոյն զեղատրանձ .
 Ժլպիրհք դուք զի յանդըգնիք 'ի նմանութիւն դերարիից ,
 Ը՛յդ այնոցիկ է բաժին՝ որ սիրելիք են վեհից ,
 Սուրբ Սրմբզդի սերմնն մեծ յոտից 'ի զլուխ գեղաղէշ ,
 Սիրտըն լարեալ տանաղի , հէրք բողբեալ լոյս ուղէշ ,
 Ս՛իտք զխցազանց և հանձար , աւագափող լի բերան * .
 Ը՛յդ իմ տիպար տարիելի , զըմին պատիւդ այդ երթան :
 Ը՛րք անբատգիւտ ինձ իցէ՝ որ յայս երկչտան է հանդէս ,
 Վ՛րան Ս՛արսիսա իրօփտաբանձ ձայն տալ երկնից յասարբէս :

* Արատիս երգիծ . Ա . 7 43 :

Որոյ յաւերժ յուշ լիցի զըրզիտ 'ի մարտ երկնաբերձ,
 Չարսիրչիճ՝ սաստիկամբ տիկ ուսուցեալ մորթեղերձ,
 Թաղ և շիրմին զանձեացէ փառքս բըրտամբ թամթաւուշ,
 Ըս կենդանեօք՝ ոյց 'ի դէմն ականջք միգեան վայելուշ,
 Ու մեռելոց երգեացէ, ու անըզայ զամբանաց,
 Որ յետ մեր զօղ շընչիցէն քեզ կենդանի ո՛չ թըաց,
 Են կարի քաջ 'ի ժամու նոցին եպեր և զըրուատ,
 Օ ի անաչառ է տտեան յաջ կամ յաճեակ նոցուն զաս:
 Ո՛հ, անդ յայնժամ պըսակեր և խմ սըրնդիտ երզբ 'ի կարգ,
 Եթէ 'ի լուր աննահից՝ քեզ մեռելոց՝ շէն ամարգ,
 Ըմբարձաւա՛ւ այս հօգի վէճ ինձ իմաստ և անուտ,
 Խընդդեւ ըզփառս, անդոնեւ, շառնեւ փառաց կողպուտ.
 Փառք որ ընդ մեզ կամ յետ մեր՝ երկողին զուր են անուշա,
 Իբրև կըրիին պըղպըջակ կամ փըբալիբ բայ փանիւշա,
 Օ ի շէն 'ի բուն մեր 'ի մեզ, այլ արտաբոյ վաղանցուկ,
 Իայց երկորումբ անընդհատ խաղամբ զընծամբ զերզ մանուկ:
 Շատ է արդ մեզ մահացուաց՝ թէ կենդանի կամ մեռեալ
 Ընոււլ պատիւ համազանց յոր և 'ի դէպ խկ փութալ:
 Սարգեհա՛հեւս թէ զվարսիք անեղծ ոլորբ շածեն տուն,
 Սըշտադարուն հովանի մեր զտակերօք արկցեն ծն:
 Եւ զինչ արդեւք, 'ի զնր ինչ միթէ թուեսցի այդ պատիւ. —
 Ը՛հին է սիրան 'ի շիրմին, ու սարգ ըզզայ ւոյ խըսիւ. —
 Որ առ յարցա յախտեանց զոյ կենակից արժանի
 Վեզ ընդ մեռեալս է զըրեալ և յանդոյից սահմանի,
 Իսկ արդ աղէ զինչ է մարդ. — հօղ երփնեբանց ծաղկաթիթ իթ,
 Իսկ զինչ հոգին. — հօբ անշէջ ակն խնասացի անբրթ իթ,
 Ըրդ այս անմահ 'ի սփերս անեղծական զըրուազաց
 Կրայ կենդանի՛ շէ մեռեալ, պարէ յորդոս աշխարհաց:
 Սեռան Տերեհտ և Աստու՛շ, Տիրու՛շ, Որատ քաջ ճարտար,
 Թմտկրիտաս, Ստիկիէս, Ընակրէոն և Պինդար.
 Իցէ մեռեալ Ս իրզիլի՛ մեռեալ և հայր հօմերոս. —
 Ընճն խմ մեռցի դմահ նոցին, անկցին ոսկերքս 'ի նոյն փառ.
 Ս՛վ դերեզմանբ ցանկալի քան զարբունեացն պաղարաջ,
 Տուք լի ձեռօք սըփուցից վարդ մանիշակ և կակաջ:

Չէ՛, ինչ ինձ այդ 'ի սրտանուս երկչոտութեան Ս'ուսայիս,
 Ը՛յլ զի չիք սէր կամենայց, ս'հ, յանտերունչ իմ գրոհիս .
 Սակաւ բնատուր վեհ ոգի՛ աստուածաստեղծ մեծութիւն,
 Ը՛յլ արուեստի յօրինուածք՝ թէ և 'ի յանլըս կանգուն,
 Որպէս թէ բերդ և զրդեակ՝ բարձր աշտարակ ուսպարանք
 Շիղըն կարկնի ճարտարին կանգնին 'ի վեր կոկողանք,
 Թե՛ լեառն անդէն վիժխարի կառուցէ մատրն բնութեան,
 Բարձանց խրոխտունն անկաւ անդ հարթայասակ 'ի կործան .

Պարք Ս'ուսայից հայկազանց փախեան 'ի գոգ Ըղբիոյ,
 Կրդդեակ 'ի լիճ՝ ծովածիր է ապաւէն հանձարոյ .
 Ը՛նդ են և իմ՝ խանձարուրք, անդ արբի զկաթն Խփուհեաց,
 Եւ արդ ալիք ծաղկեցին և ձիւնածոյր փունջք հերաց,
 Սակայն աւանդ, բէւր աղէտ, յանհուն նախճիր հարուածէ
 Խուն մի զնըչխար մընացորդ զեռ բաղդն անգութ հալածէ .
 Օ յմբաղք պէսպէս բղբօսանք աստի անտի պրտուտկեն,
 Ոչ դու՛լ առնեն ոչ հանգիստ տալ բզնուաղս 'ի սրտաճէն .
 Պառնդ գունդ վիժակս արտասուաց հասեն որդոմ՝ աքք նոցայ,
 Ը՛յլ 'ի հարկէն տազնապէ քընարք փոշուլ մածեալ կայ .
 Իսկ այս կըրճիմ՝ անվրկանդ նոցին խանդից լինէր ոչ,
 Թե՛ այլ անբաւ տարակոյս չէր 'ի միջի ոտին խոչ .
 Ո՛վ բաղդ զըժպի՛հ նախանձոտ՝ չրտաս բարեաց լիութիւն,
 Վ'ինդողեայ զաչս էառ՝ ետ նրւագաց քաղցր հընչիւն .

Պիտկլայք դաւառ հեշտալի սիրեն հանգիստ և սրբապ,
 Ս'եղմիկ մըրմունջ զիւր 'ի լուր անոյշ կուսից հեզ 'ի կապ .
 Բարբառ հայկին Ըրամայ գոռ կաբաւչաց Ըքիսի
 Ի գաշտ ռազմից խազմարար հընչէ՛ նրւազ սոսկալի,
 Եւ խիտ առ խիտ լուռ վաշտից բախէ գուպար 'ի բանակ,
 Կոփէ մըկունդ ընդ ասպար դոփիւն ոտին ընդ սըմբակ,
 Եւ կամ հանգոյն որոսման կոհակագոչ սեաւ ուղիսից
 Որ յուս մըռայլ՝ կանգարաց զըլէն կարկառ յաղթ ժայռից,
 Ս'անուածաւալ ընդ հովիտ ծիծաղախիտ ոչ զեռան
 Վ էտ վէտ 'ի չող արծաթի սողէլ 'ի հոյլըս ծաղկան .

Խիտս ևս քան զայդ մեւս լեզուն՝ որ 'ի գովեստ ընկերին
 Կարկամ 'ի քիմն է կըցեալ, սարխս նախանձ արկ նըմին .

Կամ 'ի շնորհաց դաւանել բարերարաց խնատի
 Հանձին բերէ զկերպարան զարմ ապաշնորհ այն ժամտի ,
 Որ 'ի ճիրան ճապաւոր յատանն 'ի մլաւ իւր խրրոխտ
 Կանգնէ զիւր ձեռտ սուր նոճի յեցեալ 'ի յոյժ անյողզողզ .
 'Կիւցազն ելեալ 'ի մարտէն բրծնի զտերամբ փաղարուշ
 Սինչև առցէ զպատառիկն , և այլ լոյնա չածէ յուշ .
 Տուան ողբեալ կախ 'ի քարշ զիրկ 'ի բընբուշ բազմի բարձ
 Թաթիկ լիզու , դէմք շրիէ մինչև 'ի քնոյն անդրէն գարձ :
 Ի՛ւ վառեցին իմ աշխոյժք հանել ըզտաղս այս 'ի զլուխ .
 Ըջէ կարկառ յիս նըւազ 'ի գողթնացի սուգեալ ուխ :
 Ի սիբ տաղից ուռուցեալ երկարոգի լանջք աւոյդ
 Լն և մերում աշխարհի , խընդրեն պատեհ դէպ և զոյգ :
 Թմէ պարագլուխ մեր Վեբոս խարտեաշ արբայ պիերենանց *
 Օ այս հոգ 'ի զլուխ իւր տարցի զերզ յոխնակեան ծայր բարձանց ,
 'Կիցն 'ի սաճար խորհրդոյ ժիր հանձարով Հինաւորց
 Օ յապա նըսիհ յախտեանց 'ի բուռն առեալ միշտ անպուրծ ,
 Պար Սուսայից յորինեալ զեղեցկաճեմ 'ի կաբաւ ,
 Շարտարապետ զուսանաց , պէսպէս օճառս ընտրանաւ ,
 Փըշրեալ արկցի 'ի մնտանց զօտար գործիսն 'ի բացէ ,
 Օ շարտար աչաց սրբբեւով Հիւսբ 'ի ճակատ պըսակէ ,
 Ընրէ յայնժամ երջանկաց , վաշ և բաղդին այնմ աւուր ,
 Վանի տաւիղք գուշեցին փանդիւն և փող քաղցրաւուր
 Ըս Լսփրատայ խոխոջիւք և 'ի մայրիս Լքրատայ ,
 Լռանդն 'ի սեր հայրենեաց համբոյր շիրմաց զիւցազնեայ ,
 Լախանձ երկնից բոց 'ի սիրտ փայլակնացայտ իբրև զամբ
 Կաս զերզողաց լափել դուժ՝ որ կոխէ զնա պիղծ ոտամբ ,
 Սըրբել բաղին և մեհեան սուրբ Սուսայից ձոխ 'ի ձօն ,
 Ընաքնեաց ուխնատնոց պար դափնեզարդ 'ի պաշտօն :
 Ըսքան բարեաց առթողի հնպա պաշտօն վեհաւէտ
 Սակի արձանն 'ի լերինն ուղղեցի սուրբ Սուկաւէտ :
 Ս՛վ զառն ողբոց յիշատակ , սվ ցանկալի հայրենիք ,
 Ընդ էր երբեմն հեշտասուռն քո Սուսայից ձեմելիք ,

* Սուբիաս վարդապետ Սոմալեան գիտապետ Սիւնեաց , այն ժամու Առաջ
 նորդ Ախտին Միսթարեանց :

Ուր դիւցընկէցրն Սասիւք սպիտակախառ ալեւոր
 Հայր աշխարհին հովանի առնէ որդւոց իւր բարբր .
 Բիւրաբն 'ի ծիր ծաղկազուարճ բիւր խոխոջիւք բարեհամ
 Խայտայ 'ի բոյլըս հօտից , հազար երէ խուռներամ .
 Փըւէ հովուիկ նուրբ սրբինդ հօտք ըզկընի իւր դըրդին ,
 Արատի գողտրիկ օրիորդ կըթէ գրատինըս նոցին :
 Հոյլ վրտակին կարկաջոտ , անդ Աքրասիայ բարավէժ
 Լա ծիածան 'ի ցընցուղսն՝ հերբել սաստիցն ըզվըրէժ .
 Հովիտք ծործորք Շուշարայ , մարգագետինք Նաղիկեոյ
 Ի բէւր կաճառս աստեղաց նախանձարկուք մեր սիրոյ .
 Ընուշարոյր ցիր ծաղկանց խընկեալ յօղոց պարզութիւն
 Օ վայրենասէր Սուսային պարարեն խելս ըզգայուն .
 Երկինք քերին կասուտակ՝ ամսք ոսկեփայլ շուրջ 'ի խիտ ,
 Շարն 'ի ցօղել շայեկան 'ի ծոց երկրին մարգարիտ .
 Ղաշտք ոսկեթէւլ՝ քրատինեալ ծածանելով մէտ 'ի մէտ ,
 Ողկուզազարդ ուռ օրթոյ հրաշէկ յարին գինեւէտ .
 Հաւերժ մայրիք վարսապեղ կոյս Աստղիկանց հովանի
 Որ 'ի շրջարշ աղբերաց շուշան փայլեն գեղանի .
 Երգ սոխակաց պարաւոր յոստոց ծափուն անտառին ,
 Կարաւն յողջոյն կրկիջածայն կանխեալ 'ի լոյս արփայլին :
 Ս՛հ , անդ ուրեմն երգեցէք Սուսայք Հայոց ճեմ 'ի ճեմ ,
 Եւ այժմ 'ի նինջ հեղատիք շրնէք ըզնոյն քաղցր եղեմ ,
 Ընդ է հօգուով իմ Սուսայն , սակայն մարմնով աստ պանդուխտ
 Ի խորշ նրասի Աղբոյ յեղտելու ծովուց 'ի բերցն ուխտ :
 Ըստի լերինք սառնասաց խիտս հիւսիսի բըքաբեր ,
 Ընտի հրաբուխ զըժոխոց ժայթքէ ծըծումք ծուխ 'ի վեր .
 Սեաւ փոթորիկք և անպրոպք գոռան յորոտ փայլականց ,
 Շանթք թօթափին խուռն 'ի մի քարինք կարկաթի և բուք ձեանց .
 Հեղեղ թօծուտ հարաւոյ , մէք բարձինդ մառախուղ ,
 Սըզձկուտ յորձուտ շունք օղոց՝ հուժկու ընծաց ոգի սուղ :
 Երկիր անգամ շերեւի , քեզ զալարիք ուր մշնան ,
 Ուր գետք բըլուրք և հովիտք 'ի գեղ դաշտի զօսարան .
 Ըխարհակալ Պոսիդոն որոտացեալ պատի զմեօք ,
 Երկինք ուրկիր միագոյն խըրթնի տաղտուկ երանգօք :
 Ս՛հ , այս ալիք աղտաղտուկ պըղտոր գուժիւ մըռընէն ,

Այդ անընդունջ կայտառաց ապուշ ընկերք են աստէն,
 Աջբաղլաբիւ իբրև խոզ սեաւ խեցեմորթք և ժիժմակք
 Սոբա միայն աստանօր են կենակից մեր բընակք,
 Ս'իժէ այս մէր Ափրասայ են կարկաջանք հեղատահ,
 Ս'իժէ այս մէր Արասիայ են խոխոջանք գահ՝ ՚ի գահ,
 Օ խորդ ՚ի անն ձիւնաթօր կարապք ՚ի չիւղ լայն թաթին
 Արիայնսովիզ հագագաւ սրսիճն առեալ ձեմեսցին .
 Այւ ուր կարապք ոչ երգեն ոչ այլ հաւուց բաղմերանք,
 Համբ են շրթթունք Ս'ուսայից և թէ նուագեն՝ գոն անհամբ .
 Ս'ւր են գառինք մայեցողք ճաճանւ ՚ի կիզն արփենի
 Սրփռեալ ՚ի մարգս ՚ի հօլիաս իբրև ըզբոյլս եթերի,
 Ս'ւր մարմանդաց գեղ պէսպէս, ուր այն բնութիւն մեծ ահեղ,
 Տրբ մի և եթ հայեցուած շարժէ զՍ'ուսայն ՚ի գեղջեղ՝ .
 Անդ մերս Աւիլուս և Վ քրոյր, անդ Հոմերոս և Վ իրդի՛
 Աքրեալ ՚ի սիր անմահից հանին նրւագս ՚ի զմայլիլ,
 Համբ են և խուլ ոտք ծառոց յերգ սիրաշարժ սոխակաց,
 Ոչ մի փետուր ընդ երկին շողայ հաւուն ՚ի սըլաց .
 Ս'իայն փափկիկ կոկորդիւ սակեկըտուց սեաւ սարիկ
 Հեռի յափանց աւազին եղանակէ դայլայլիկ,
 Այլ հարաւոյ մըռնչիւնք ահեղագուս արեսաստ
 Խառնեալ հիւրին ՚ի մըռնունջ վասնեն ընդ օդ անդ և աստ .
 Ս'իայն սփոփանք ոյժ սրբաի և այն ճըպտանց աղաղակ
 Ի բարձրածայր իւր ճըղին չերգէ այս ամ՝ ախորժակ,
 Փոխան հարսանց աղբերաց յողջոյն գեղոյ սիրասունք,
 Եկին խանձողք զըժոխոց երկու խափշիկ զիակունք .
 Ս'հ, և մարմին երգողին ՚ի նոյն դարձցի ախլ խոժու
 Շ իրմի փոխան ՚ի մահուն արիեալ յեղտեւր և ՚ի լոս,
 Հողին թեթև և թըռուցեալ հովանաւոր Արազնոյն
 Տիպ սրբոմբռեալ մըռնուէ սուր սօսախն թաւ մայրոյն :

* Հատուկեցու յաւուրն յայնտիկ, թէ երկու Մուսիոյք գոն Աչիպտոսե ընծայ Վանացո :

Յ Ա Ղ Թ Ա Ն Ա Կ Ա Ր Դ Ա Ր Ո Յ

Յ Ա Ք Ո Ղ Ե Ս Ց Ի՝ անիրաւին լայն ճանապարհ ,
Սանդարանեայք և երկինք ձայն տուք այսր յաշխարհ , —
Չորեքձագեան հընչեցին փողք տեառն՝ ի յեթերս ,
Վառազխի մեծ զօրութիւնք ընդ տիեզերս ,
Ի հիւսիսոյ և ՚ի ծագացն առաւօտու
Յարեմըտից ՚ի հարաւոյ բարբառ ազգու ,
Ղազորդ անդ առեալ տապալեցան մտնուտ դամբանք ,
Ընկեալքն ՚ի գուբ՝ որոտընդօտ կանգնին իրանք .
Որ խրոխտ ընդդէմ վիզ տանէին և բիթս ընդ ամբ
Ղլժոխք՝ գեանի ղընին տապատտ հարթ ընդ ոտանք ,
Լջ զատաւոր արդարադատ յանց ծխածան ,
Արրկին բազդ յիւր կարակնաձև կըշիոն ածան .
Ըրդարոց հոյլ՝ ամեալ ծըղիս ՚ի վեր թեթևս
Յառապատտ սուրբ հարսանեաց տուր սաւառներ թևս ,
Ուր սէր անմահ ՚ի վարդազեղ համբոյր ղիմաց
Եւ ՚ի խրախճան ճոխ տաճարին տօն մեծահաց ,
Ղուսան պէսպէս ծընծղայ թըմբուկ երգոց փանդիւ
Ըշխոյթ թընդից զեղեցկապարք ՚ի զուարթ կայտիւ ,
Իսկ ամնարիշտ խառնախուժան՝ շըղթայակապ
Ղլլխախորեալ անդընդատոյզ ՚ի խոր վերապ .

Ոչ անդ սեր ոչ մահ՝ ատելեաց ոչ աչք 'ի ժպիտ ,
 Տընոց և բուբբ զհոգևոյ մարմնոյ շառաւեն խիտ ,
 Սիրտ մըտընէալ կոծուին արեաց միշտ 'ի նոյն ոճ
 Եւ գլուխ 'ի ժայռ յուսահորոյս շարակոշկոճ :

Ի՞նչ արդ յաջող անօրինին լայն ձեռեալ ուհ ,
 Բարձունք հեծունչ ձայն 'ի խոնարհ արհանեն յահ .
 Երկինք երկրի հատուցանել սուրբ գատաւոր
 Կանուխ փողովն ինքն յետս ընդդէմ ազդէ յորդոր . —
 Կրօնից սիրոյն կամակարողք՝ ձեզ երանիր ,
 'Դուք յախտեան ոտք արդարոց ոչ սասանիր .
 'Իսունան շողշոյ՛ բիրք աստեղաց 'ի կոյր խաւար ,
 Բնդ ցուրտ Բեւեռս ընդ արեւուն պատեն կամար ,
 Եւ Եփրատէս ոտն 'ի Տընդիկ առեալ ծովէ
 Ս'ինչ 'ի Ս'ատեաց արփիաճեմ գլուխ հողովէ ,
 Եւ ոչ երկնից փոփոխեցի բընաւ անդամ ,
 Թոշ Թէ յերկիր անկանիցի և մի պատգամ :

Կայ զոչք նըմին Բըղարու Թիւն յաւերժ յաղթող
 Բնդեղևուն քան զմեմերական վիտնց կոթող
 Ի նոյն խարխիս անսուտ վըճուցն առեալ խոր հիմն ,
 Ոչ ամբ մաշեն ոչ 'ի բընոյն փոխի նոր իմն .

Եւ Թէ 'ի փորձ հրոյ հանդիսից մատնեալ լըրկի ,
 Ճեւելիատեան քրայից պայծառ որպէս ոսկի
 Ոչ կուռ ձուլիցն յըստակ կըշխո մէտ մի կորոյս ,
 'Իս'անիկ մեծ ևս արձակէ արփենից լոյս ,

Սըշտաց 'ի վտանգ փայլէ արդար կիրթ և ըզգատտ
 Ի կենցաղիս այսմ և յոր անդն 'ի մեծ երաստ ,
 Խըրատ 'ի տեանն առեալ սաստից հանձար ըզգօն՝
 Կրալ անխոտոր սիրտ խնաստուն բաստիցն 'ի տօն :

Սահկանացու շլացման մըտաց չիք ինչ հրապոյր
 Որպէս ծաղիկեալ բազդին նըշոյթք անոյշ ընդ բոյր .
 Բըբեւոյն սա ձօճէլ տայ զյօնս 'ի վեր յըզեմ ,
 Եւ գոռովն՝ երկնից սիրտ , ո՛հ , կայ Թուրք ընդդէմ .

Իսկ ում դա զոճոց առ զոճոց գրբդէ տեղ և սրբակ
 Որ ոչ հրոսեն հինախաղաց վրիժուց վահմակ :

Չիք քան ըզսէր հըզօր վեհ քաղցր և լիարդին .
 Օ ինչ սիրելի քան զանարատ արդարութիւն ,
 Լըդարութեան սէր , դու զաշխարհ հիմնեցուցեր ,
 Դու անմեղին ասպար 'ի լանջս և յաջ սուսեր .
 Յաշխարհակուլ դու յանդընդոց ծովուն ըզլոյ
 'Կոր սքանչելեօք տարեալ հաներ յերկիր անգոյ ,
 Յերկնատեղաց հրացան կարկտէ զհերն անկիղեալ ,
 Ի բըռնադոյն բոցոյ զարդարն եղիպտակալ ,
 Սէր , անհնարիցն իսկ աստուծոյ դու հնար արթուն ,
 Օ երկինս յերկիր իջուցանել զբտար մարթուն ,
 Ի զհինաւուրցն յաւիտենից՝ դընել մանուկ ,
 Օ ամանհն 'ի փայտ պատուհասի մահուն եղուկ ,
 Ի յաջի արանցն և այժմ՝ ըզսիրտ վառել հըրով
 Լնարատակիր բէւր անմեղաց գութ ու 'ի գորով ,
 Դու և ըզմերս արդ ճենձերեա սիրտ և բարբառ
 Շնորհակալու խընկեալ նըմին ըղձից բուրուառ ,
 Սուրբ Սիոնին դու սկիզբն և մէջ և կատարած ,
 Ի և յաղթանակս յերկինս յերկրի կանգնէ տարած .
 Դու զքո հրաշից զեկեղեցիս զայս նորածին
 Սիոնի կարող ես հաստատել 'ի շինածին .
 Դու հիմն արկեր , զի և ցասումն Լին դու ես ,
 Ի սիրտ նորս սէրն ցտտեա աստուածսպէս ,
 Երդէ քընարս՝ որ քո սիրոյդ պըրբեալ գեւոյ
 Եւ առ նոյն սէր բախեալ տանջէ նուրբ կընդընդոյ ,
 Լըդ զօր սկըսարդ՝ ազաչեմք ծն և կատարեա .
 Դիտապեախ ընդ արևուն սրահեա դու զսա ,
 Սիրահամբոյր արդարասէր որդեկաց բոյլ
 Սըրբեալ 'ի սմա իբր յերկնից ծիր զատեղց նըշոյլ ,
 Եւ զերգողացս ակըմբահոյլ՝ փունջ փունջ զբըրուատ
 Լը յանթառամ՝ զբախտի տերեսդ հեւս 'ի ճակատ ,

Տ Ա Ղ Ք

ՆՕՐ ԵՐՍԵՆԻ Կ՝ ԻՆԳՐԵՏՈՒՆԻՈՅ

ՄԻԻԹՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԳԱՊԵՏԻ

Կ Ե Ն Յ Ա Ղ Ա Կ Ա Ն Ք

Ա.Ռ. ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԻՑՄԱՆ

ՓՈԽԱՐԷՆ ՍԻՐՈՅ ՎԱՍՏԱԿՈՅ

Ե Ի

Տ Ա Ղ Ի Յ

Ըն արիիական որ ոչ լոկ ճանճանչ
Նաւալէլ զիտես, այլ և յող զըւարճ,
Քև սիրոյն մարմանդ գունեցաւ կանաչ,
Ղունեան վարդք գոհար վառին բարգաւաճ:

Լըրիներանգ փայտից համով բիւրաւոր
Նանրացան 'ի բեր բազուկք վարսաւոր .
Յարձալթի խոխոջ ծաղիկք 'ի բոսոր
Ը զսիրոյն բուրեն հոտ անոյշ և նոր:

Եւ և ձինափայլ կարտաք երգաձայն
Խայտան օղջունեն ըզնոր վաղորդայն,

ԱՌ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԻՑԱՆ

ՓՈԽԱՐԷՆ ՍԻՐՈՅ ՎԱՍՏԱԿՈՅ

Ե Ի

Տ Ա Ղ Ի Յ

Լսն արփիական որ ոչ լոկ ճաճանչ
Չաւալէլ զխոես, այլ և ցօղ զըւարճ,
Վե սիրոյն մարմննդ գունեցաւ կանաչ,
Վունեան վարդք գոհար վառին բարգաւաճ:

Արփներանգ փայտից համով բիւրաւոր
Չանրացան 'ի բեր բազուկք վարսաւոր .
Հարծալժի խոխոջ ծաղիկք 'ի բոսոր
Ըզտիրոյն բուրեն հոտ անոջ և նոր :

Եր և ձինսափայլ կարսուք երգածայն
Խայտան ողջունեն ընտր վաղորդայն ,

Ի եզուս արձակեալ 'ի մըրմունջ երկայն
Վըլագեն ըզսէր, հովիտք կըրկնեն զայն :

Ս'իցն մեզ բարբառ յաւէտ տըրամնայ,
Ս'իրոյ սէր փոխան երգեալ տաննաղեայ .
Ի ըռեաց անդ նախանձ երգակցաց նորայ,
Ընդ մեր բոլորից, ասեն, կեցցէ դայ :

Հնպա դու Ս'ուսայդ անմահից փառաց
Ս'ըշտապրտակ զլուխ սարու հագներդուաց,
Բոլորեա սըմին ուղէշ սարդենեաց .
Ընթառամ կացցեն ճակատք քերդողաց :

Ի ՆԱԻԷ

Ծ Ռ

Ո Ղ Ջ Ե Ր Թ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿՅԻՆ

ՈՐ Ի ՀՈՎ ԵՂԱՆԵՐ

ՈՂԱԱԶԱՅՆ կարապ յախանցըն Վրենտայ
 Շարժեցեր ըզսիրտ իմ՝ Մեխրամենեայ,
 Վարեվէր խոցով ինքն արդ հարեալ կայ,
 Մտտօր 'ի ծնօտին 'ի թուխ սեանայ,
 'ի զիրկա հայրենեաց նրստեալ կամ օտար,
 Մէջ իմ տեսանեն՝ այլ թըւի նրկար.
 Մտի տարազնացք սրարեն զուզարար,
 Լու զիս ողջունեն իբր 'ի տար աշխարհ,
 Սիրոյ էր համբոյր որ 'ի քէն մատեաւ,
 Մըլ սուր երկտայրի յիմ սիրտ մըխեցաւ.
 Վետ թըռեաւ 'ի քէն բան քո՝ յիս հարաւ,
 Մահու սօսափիւն ընդ ոսկերս առաւ,
 Մը ընկալ ապա և դու զիմ՝ համբոյր
 Վրճագրեւ 'ի սիրտ յիշատակ արխուր,
 Յօղ 'ի ծոցդ անկցի արտասուացքս ջուր
 Հովեւ թէ կարէ սիրելեաց ըզՏուր:

Վրջին նրապաց լուսաթև հրեշտակ
 Չայն գուժեաց մնահո՛ւ թէպէտ երկնաուպ ,
 Որպէս զաղինեան վայրայն օժրնդակ
 Վրնալ տարադէմ՝ յայլազգի վիճակ ,
 Սարտ արինասիտանձ երաց առաջի ,
 Հրաւէր ինձ փողէ՛ր ի ճակատ ուղմի .
 Ես զիսորդ ժուժեմ անդէն անարի . . .
 Ս՛հ անցցէ զինև այդ հրաման երկնի .
 Այ խրնդրեմ ես ոչ զայն դափնի քաջաց ,
 Օ խորդ լըբանեմ պըտակ սիրելեաց
 Որ զինև վտռի յակինթ գեղապանձ
 Վանձ իմ ցանկալի լոյս խնոց աչաց . . .
 Ես ձեռն ամբառնամ կամաց անբաւին ,
 Ըւանդ թէ զիսորդ բըռնացաւ սէր իմ .
 Ըսյ՛ մի քաւ ինձ մի քոյոց ծառային ,
 Վընամ արդ զընամ և ոչ սասանիմ :
 Որպէս յերկնաձեմ զըլուխ Տաւրոսի
 Հնաղթ և բարձրաձաղկ հինաուրոց կաղնի ,
 Ըսյն ինչ ըզնովաւ ՚ի կռիւ մատչիցի
 Հիւսիս ընդ հարաւ աստի և անտի ,
 Սըրբրկի զիւրև փոչի տղարթաց
 Վրնայ ճարձատիւն հեռաստան ՚ի բաց ,
 Ինք կըռուեալ ՚ի ժայռ ձրկտէ խոր արմատս
 Ընդը ընդ վի՛հ անդունդս ուր ոտքն երկնրնթաց ,
 Ըրդէն ՚ի տաճար հասին յուղարկու
 Վունդ դունդ սիրելեաց ՚ի հանգէս պարու .
 Ընդ ոմն ալևոր անցեալ ՚ի դասու
 Սըրմունջ հոգևոր տայր աղերսարկու .
 Ուխան ամէն ՚ի ծունր յարտասուաց առու
 Ընդրուունչ բարբառ ՚ի բարձունս հեղու ,
 Սինև հայր հարանց ձիր բաշխէր խրատու ,
 Հերկնամերձ աջոյն կընիք ճակատու ,
 Ըհա շարժեցաւ արտասուաց պայքար ,
 Եւ բոցոր զիսեալ հանդէսն առ մեզ գայր ,

Այնտակ հարց ալիք և այլ քաջ որեար,
 Աղածրի մանկունք խառնե՞րամ գումար,
 Ո՛հ, զինև փարի համբոյր զբրիտառն,
 Ո՛ համբոյր սրբախ խնամ մըխիթար,
 Վաղցր առհաւատեաց միշտ սիրոյ բարբառ
 Շնչել զարտասուաց ակըն զովարար,
 Արդ լացէք լացէք աչք իմ խեթահար,
 Տուր զարտօսր 'ի վեր սիրտ իմ ծովացեալ,
 Օ ի նախանձեցաւ ընդ ձեզ բաղզըն չար,
 Վտղացաւ ըզձեր ճարակ ցանկացեալ,
 Ո՛ երանաւէտ ալիք պատուական,
 Ո՛ մատաղէրամ սիրելեաց խրախճան,
 Տեսնոց ես ըզձեզ դարձեալ միաբան,
 Արպէս քաղցր հընէ յողիս յուսոյ ձայն,
 Ա՛յլ մինչ 'ի սրբախ մընէր այս փափար,
 Արպէս, ոչ զիտեմ, 'ի նաւ մերձեցար,
 Ելանէլ 'ի նա կան մեզ հրաւիրակ,
 Երբենալ կրբկին 'ի ցառոց բաժակ,
 Բայց թաղծեալ հողիս չրզզաց 'ի սկրզբան
 Ո՛րնու յուրարկուքն յինէն մեկնեցան,
 Տեսի զի շրջէր ծոցն աղբիական,
 Ելէսք հայրենեացս յաւացքս կորեան,
 Արդ բանամ ես զաչս արտասուաց աղբեր,
 Հայիմ անբըթիթ յայնկոյս 'ի յեզեր,
 Օ իմ քաղցր օթեան նըշմարել լինէր...
 Եա յետ կոյս փախչի մեջ անհուն տարեր,
 Եղէ ժամ մի տուր աջողակ այեր,
 Եջողակ թէ դու զիսպար ինձ ընկեր,
 Կամ թէ դու հողմիկ 'ի թեթեւ թեւեր
 Եմիտիեա զնոցին սիր աւետարեր,
 Եւրեալ յիս զբրոյց ընդ օղզ ընդ եթեր
 Ե ընչեա զսիրելեաց ձայն ինձ առնթեր...
 Խուլ են ինձ ալիք, շունչ 'ի մառնչ համեր,
 Արհակաց կոհակ տատանիմք յերեր:

Ալ ձայն ոչ տեսիլ որով թէ սխտիւմ,
 Սըրընէն միայն խուժանք սխտիւմ,
 Փըրփուրք ընդ հողմոց խառնեալ 'ի գուժին
 'Կերբոյ և վերոյ տըխուր բարբառին,
 Հանդէպ երեսաց թըռեալ հայրենին,
 Ս'իայն 'ի սըրտի է սրտիեր 'նորին,
 Ի թեւս սիրոյն անդանօր շըրջիւմ.
 Օ 'ի անդ եմ հողուով ուր մընաց սիրտ իմ,
 Ս'եր իմ մըխիթար կեանք խնցս անձին,
 Ս'արմնով մեկնելոյս շարկապ 'ի հողին.
 Թէպէտ ընդ երկնիւք սրտեալ բեւեռին
 Ի սըրտէ աստի գուժք ոչ շիջանին.
 Ալ հողմ թէ շընչէ, ոչ ալիք ծովին
 Հաղթել ոչ զօրէն ու ոչ միոյ կայծին,
 Օ երդ ուժից հըրատ մոյեալ յանտառին
 Բոց անծախական ամբառնայ յերկին,
 Լ'տրաշէկ փայլէն կամարք երկնային,
 Թըրւչին կայծակունք շուրջ 'ի գաւառին,
 Որ թէ հողմ առցէ՝ շատ և ս փոթորկին,
 Ալ յաղթեն ալիք մեծ ովկիանին,
 Հնցս իմ ընդ սիրոյ գեղեցիկ զուգաց
 Ի ճահ ճեմեսցին ամոլք քաջընձաց
 Հանել սերմնիս 'ի ցօղս արտասուաց,
 Հընցին տոհմահանք 'ի ցաւոց երկանց.
 Ընդ այդ ծոց դարձեալ 'ի ներս մըխեցայց,
 Հընձացայց կըրկին 'ի տես սիրելեաց.
 Լ'սս մարմնոյ բաժինք ժառանգէ զիւր վարձ
 Ընդ փորուն յաւէժ, աստ ու 'ի կեանս անանց,
 Լ'սլ զի և ս երգեմ 'ի Հանդըին ալեաց
 Ս'եր ոչ հասանէ ունկըն ցանկալեաց.
 Թող, թէ լըռեսցի բարբառ 'ի շըրթանց,
 Թող երգեմ սըրտիս յաւերժ անմոռաց:

Ի Վ Բ Բ Բ

Ս Ր Ի Ն Գ Ն

ՏԼԽԹԻՐ մենաւոր 'ի ստորտ Պնդեայ
Յետին երգողաց անկեալ կայր բացեայ
Կախեալ ըզսըրինգն ըզկողերց սարդի,
Լա ծօսի խորհրդոց 'ի ճակատ նորայ :

Լ ըսէր ըզշաչին նըւագաց բարձանց
Ըզգ ազգ գեղգեղեալ 'ի տօն դիւցազանց,
Իսկ մեզ 'ի վերեայ բաժին ել, ասէր,
Նուրբ ունել սրբինգ մեղմիկ մըրմնջմանց :

Ընդէն ընդ բանին և ժրպիրհ հողմիկ
Ընտուն ըզսրբինգն առնէն խաղալիկ,
Սուլին ընդ ծակտին աստ անդ տատանն,
Լա սիրտըն արբտում տեսանէ լըսիկ :

Լ ճշաս 'ի բարձանց ոգի մըխիժար,
Ըրի զմեղձդ, ասէ, թափեա զտրխրարար .
Ըզբո հայկազունս երգեա սիրասուր,
Լա քո նուրբ եղեզն յաղթէ 'ի պայքար :

ԱՌ ՈՒՐԱՅԵԱԼՆ

Ի ՍԻՐՈՅ ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԵԱՆՆ

Ո՛վ, ծովացեալ դառն սրբոխ,
Ո՛վ գետաբուխ աչաց հիւրիս .
Ուստի՞ զբոց ողորմութիւն
Ըն մահահոտ բռնեան յիս [թիւն,
Ստեալ է յիս սիրոյն կայծակ,
Ոչ չիջանի յաչաց վրտակ .
Ըլիք աղտաղտ 'ի նոյն ցօղեալ
Բոց բորբոքեն անակրնկալ .
Ս'ածեաւ հըրասն 'ի յիս բողբ,
Ի ցուրտ աճիւն դառնամ մի օր .
Սիրտ իմ արդէն ծորեալ լուծաւ,
Կէս մի յարտօսր յաւաղ անբաւ,
Ս'եւս կէս 'ի կոծ և 'ի կական,
Կէս 'ի թախիծ ամայութեան .
Ըջբ և ճակատ բերան ուերես,
Չեոք և լեզու սիրտ են պէտպէս .
Սիրտ իմ 'ի դուրս զեզու այսչափ
Ը՛յլ սրխիթար չիք իւր 'ի սթափ .
Իսկ դու 'նթերցող լիցին ժռժկալ,
Հօգւոյս հատոր, առանց ողբալ .

Ա՛յ յիշեցես սիրոյդ 'ի թիւ
 Օ՛ր ընկալար սրբախ յօգիւ .
 Ինձ 'ի սիրտանս միակ բարբառ
 Ա՛յ հարկանես քաղցրը կիժառ .
 Փոխանս այլոց չբտանս անուն
 Ինձ քեզ եղբայր զող սիրատուն ,
 Ա՛յ և աշխար ինձ եղիկըցս ,
 Ը՛յս փոխարէն խնյ սիրոյս :
 Եղբայր իմ սէր , սէր իմ գոհար ,
 Հօգուցս հատոր սրբախ ծըբար ,
 Թի՛ս ուրանաս դու զիս երբէք
 Կամ ուրացար զեղբայր քո հէք ,
 Ե՛ս բաց 'ի քէն մեծ ինչ արգոյ
 Չունիմ այլ սէր սրբախ խնյ .
 Ե՛ւ թէ ինձ կեանք լինէր յատիս
 Չտիեալ 'ի թիւ առուրց երկնիս ,
 Ե՛ս զամենայն քեզ , եղբայր իմ ,
 Կ'ախեամ 'ի սէր քո մըտերիմ :
 Վ՛րց եմ այսպէս եղբայր ահա
 Ե՛ր ուեղէց զյետին մեղայ .
 Ա՛յ թի՛ս ինչ այլ 'ի քեզ կարծիք
 Ե՛րն զինէն և են այժմիկ .
 Ա՛յ զիս առնէր որ հաւաստի
 Թի՛ս չլինիցին և այսր հետի :
 Կ'իրս առ 'ի քէն տեսի կըրկին ,
 Ա՛յ էր քո սիրտ և ոչ 'ի մին .
 Ը՛յս յուրանս եղեր զինէն ,
 Ա՛յ անէր սիրոյս ըզլաստ 'ի քէն .
 Հայիս 'ի ծուփս անարտի 'ի լանջ ,
 Ե՛ւ ոչ գրժաս յիս արէտանջ .
 Կոծեալ նաւիս կոյր է նաւաստ
 Հանդուզն երկտտ սէր անխմաստ .
 Ա՛յ տեսանես ըզկատարած
 Ը՛յսըր ուղի յափնէ վարած :

Գլըրէլ ասէս զիր բազմատող
 Առուրց բազմաց գող կարօտող .
 Ո՛վ թէ առ իս սիրտ քո գլըրէր
 Լքիցցն առուրք առ ինչ պիտէր .
 Սըտաց երանգք նուրբ սեթևէթ
 Ու շատ ասեն առուրց ևէթ .
 Հինէն ուսիր քեզ օրինակ
 Սիրտ 'ի սըրտէ լինել խօսնակ .
 Իմց սըրտիս տաղք այդօրիկ
 Նշման 'ի մի գիծ աւազիկ .
 Գլարաց խօսել և քոյին սիրտ
 Փրղձկեալ տենչիւ յերկտին գիրդ .
 Ո՛հ դու սըրբեա գբոյին արտօսր ,
 Իս՛ թանձրացցին մի ցաւք անօսր .
 Լա ողբացից ընդ երկուց մեր ,
 Վազցրիկ եղբայր հալայց 'ի սեր :

Գ Ա Շ Տ Ի Կ Ն Յ Ա Ի Ա Ր

Ե Ղ Ե Ր Ք Մ Շ Ա Կ Ի

Ս Ե Լ Պ Ո Մ Ե Ն Է, հար ինձ քրնար
Լըրգեւ ձայնիւ ողբերգաբար .
Եւ դու իշխաննդ Պատնասեայ
հովիւ 'ի դաշտ լճետալիայ,
Ու քաջաձայն փողով գոչել,
Եւ յ'նուրբ վայրի սրբինդ սուլել,
Լացցեն նրադ լերանց փապարբ,
Սըրընլեսցեն ձորք և անտարբ .
Լըրեսք մարգաց հարցեն դալուկ,
Եւ րոտար հեղցեն սողեալ առուք .
Յաւերժ հարտանց սրտ դեղեցիկ
Չեան 'ի ծնօտի նըստցին լըրիկ .
Օ ի մեր դաշտիկն յաւար եղև,
Յոյս վաստակոցս եւ 'ի դերև .
Լըրկիր էր այն ըստ հարաւոյ
Սարգազեալին յուռձի անդոյ,
Եւ յ'անոցի և անտերունչ
Ղըրպանց և եթ հընչէր մըրմունջ .
Ի հիւսիսոյ պապեալ կողմանց
Ընդ ծերունոցն հօրն իմ լճիկանց

Վիսեալ եկաք այսր 'ի սահման
 Բազդէն վարեալք յանդուծ հրաման :
 Չըքնաղագէղ տեսեալ զայս դաշտ
 Ըրդ , հայր , սսեմ , երկինք են հաշտ .
 Հար 'ի գետին ըզքոյն ցուպ ,
 Վեղ ծերունւոյդ հանգիստ է հուպ .
 Սեղ հանգրբուան լիցի այս խորշ ,
 Ս'ի թէ , սվ հայր , չե ես ախորժ .
 Թէ այս է գեղ վայրիս բնատուր ,
 Օ քնւ մըշակի տայցէ տրխուր :
 Ըստ ծերունին զցուպն կառոյց ,
 Ը ուրջ ըզվայրօքն աւրս դարձոյց ,
 Սիրեաց ըզգիրան և զիմ խըրատ ,
 Ել ժըպիտ քաղցր ընդ իւր ձակատ :
 Սվ հայր — զիմեմ և տամ համբոյր —
 Դու ինձ խրատտու նիստ աստ անդոյր .
 Վեղ տաղաւար հարից փուժով
 Հանգչել ախորժ իւր հովանով ,
 Ըյգուն այգուն իմ աղէղանք
 Յորտոց վայրի բերից քեզ ջամբ .
 Ըլեաց տեղոյս կարկաճ անոյշ
 Վան դից նեկտար տացեն քեզ ոյժ :
 Վաջ է , ասէ , որդեակ սիրուն ,
 Ի սոյն վայրի լիցի մեզ տուն :
 Տեղիս չըքնաղ սարարտարօտ ,
 Ըյլ մըշակի ձեռնին կարօտ .
 Թէ ժիր լինիս 'ի ջան բարեք ,
 Սըշակեացուք լինել ատօք :
 Ըրդ ծն արա դու ձեռն 'ի գործ ,
 Ես իմաստից խորհուրդ տամ փորձ : —
 Հայր , զամենայն ես յանձն առնում ,
 Օ ի սեր տեղոյս է անպատում : —
 Ի գործ անկաք 'ի վայրն անհոփ ,
 Արուրեցին արօրք ընդ խոփ .

Լիօս ահօս հողն արգաւանդ
 Օ խրըն բերրի բանայր արգանդ ,
 Բարորածիր ամրախիտ ցանդ
 Լծեալ ըզմէւք նիզ և սրահանդ ,
 Վսունեան ծաղկանց և ցորենոյ
 Սերմանս 'ի փոխ տըւաք անդոյ .
 Լա տաշտաթաղ տընկոց ուղէշ
 Լնուշահոտ 'ի միրգ ու 'ի խէժ :
 Լա յգէք 'ի բլուրս և 'ի մարմանդ
 Լա տապախառն 'ի դարեանդ .
 Լազ բանջարոց պէսպէս պարարտ
 Լնտառախիտ 'ի հաղար արտ :
 Լա յ ամենայն և այլ հասակ
 Չափեալ մեզ միշտ յեւթըն դասակ ,
 Օ ի հօրն և ինձ ախորժ սըրտիւ
 Հոյժ սիրելի էր եւթըն թիւ :
 Լա բաշխեցար յաճուս աճուս
 Օսկանակիտ ծորեալ առուս .
 Բմկէր երկիրն ծարառուտ ,
 Թաղկէր զիւրեւ տընկոց թառուտ :
 Համի ամի դարձ տարեոր
 Չայն ցնծալից ծերունի հօր .
 Ո՛վ արօտիս արգաւանդ բունձ ,
 Օ խարդ ատոր ընծայէ հունձ .
 Լըրինիւ ծաղկանց դաշտ և հովիտ
 Ո՛քտ վէտ շողայ ծիծաղախիտ .
 Լըկարակերպ բուսոց կանաջ
 Հիւսկէն օթոց սրբոխ 'նդ առաջ .
 Բացեալ մարմանդք զիւրեանց ըզճոց
 Վըդուեն զայգիս սիրեալ տընկոց .
 Լըբերականց պարզեալ խոխոջ
 Վսուէ 'նդ ծործոր լերանց խոռոջ .
 Հեղին 'ի մարդ սողակ ընդ դար
 Հագիւ կըբէն ըզդեղ դալար :

Բայցատ լերանց գեղեցկագիր
 Սկեզօտիք փայլեն 'ի ծիր .
 Հաւերժ մայրեաց խրրոխտ յեթեր
 Բնդ սօսաւին շարժին ըստուեր .
 Պարզ և յըստակ օդ քաղցրասիգ
 Բուրեն վարդից հօտ անուշիկ .
 Սեզ տիտոնեան հարսըն սիրած
 Պարզէ զգլխով վըրան ներկած
 Սիւտըտուն վարդապարակ
 Բնդ աշալու ճն և ընդ երեակ .
 Շուրջանակի յաշաց եղբրք
 Հոյլ հոյլ սկի սրփովն իւր հերք .
 Եւ լ թանձրաթուփ արդեանց ել բուխ
 Հնգերորդի ամին 'ի զուխ .
 Նաղիկք զիւրեանց ետուն ըզհօտ ,
 Վըթթեալ թերթից հիւսեալ նարօտ .
 Ետք հընձոց ոսկեթեւ ըփտ
 Նով ծածանէր 'ի զեփու խիտ .
 Գիրգ կաթնարուխ ունդ և խաւարտ
 Օջրէն մայրեաց յառնէր հըպարտ .
 Նաղկապարակ ծառք պըտղաւէտ
 Կայթըս տային միմեանց 'ի հեա .
 Եւ լ թեք քընքուչ ոչ բաւկին
 Տանեւ մըրդոց ծանու բեռն .
 Փափկիկ կողերք կըքեալ յառէչ
 Հաճառուա բուն խընդրէին խէչ .
 Բընարմանդաց տիպ հըաշագեղ
 Որոյ Օւքսեայ գունեսցէ զեղ .
 Որթ 'ի կընձնին անդ ստեանդ
 Սիրով փարեալ ամբառնայր ցանդ .
 Շէկ և ամեթ 'ի ջով սաղարդ
 Թեթեղն սկի վառէր 'ի գարդ .
 Ողկոյղ կախեալ խիտ փունջ 'ի փունջ
 Հակինթ փայլէր օդոցն 'ի շունչ .

Վաղցրարարաւ հաւուց երամ՝
 Ոտա՛ի յոտոյ պարեալ յայնժամ,
 Կարկաջասահ խոխոջ ջըրոց,
 Սէք՛ի թըրթռել զազգ տերեւոց,
 Մատըն հարեալ ըստ երաժիշտ
 Կըւազաւոր երգէին միշտ,
 Հօտք անդէոյ սպիտակ խաչանց
 Մնդ ծաղկաձեւ հովիտ լեւանց
 Խառնեալ բառաչ նոցին՛ի վանգ,
 Փասք անձաւաց տայր արձագանգ,
 Մնդ հօրն և իմ՝ յայն տեսարան
 Օմայլեալ թընդայր սիրտ բերկրական .
 Լսին գեղ բուրեալ շէր երկրաւոր,
 Լսել քան զՄզին անձառ և նոր,
 Պատրաստեցար հընձան և կալ
 Լու շտեմարան լայնածաւալ,
 Հնուով թէ գուրք կըթուրք զեղջին,
 Կոպեալ մըթերք հընձուրք լըցցին,
 Սակայն աւաղ և բիր աղէտ
 Ի գլուխըս մեր անկաւ ըզհետ .
 Իմ պատանւոյս հայր խնամածու
 Լու մարմանդին այն արդատու
 Իբրև շանթիւ հարեալ յերկն,
 Մնդ ցուրտ վիմով, օհ՛, արդ նընջէ,
 Լսին ինչ արդարն յինէն զընաց,
 Սէհն յեթերէ զմեղա իմ՝ յիշեաց .
 Հնութի զընդէն ետ ասպատակ
 Լսնուլ վըրէժ արագ արագ,
 Հերից մարգէ դիմեալ հըրոս
 Լսհաս ըզցանին եմուտ յակօս .
 Ի զտաղաւարս ահա քանդեն,
 Ի զծառատունկ ցամամբ բեկտեն .
 Սկեծաւալ դաշտք հասկաթուռ
 Սմբակակոխս առ և ապուռ .

Իսկ մարմանդաց գեղ և տեսիլ
 Օ կրդ փայտակոյտ կայ տաշտախիլ ,
 Շ իկնոտ ողկոյգք առ հասարակ
 Շրջեալ բըղխեն արեան վըտակ .
 Հօրանք կաթին խաշն և նախիր
 Որ 'ի կապուտ որ 'ի նախճիր .
 Սիրգք և ծաղիկք կէսք 'ի կոխան ,
 Կէսք 'ի փըրփուր ծըփեալ արեան .
 Ըրծաթափայլ ուղխից ոլոր
 Ոստ , սարածոյժ գըլէ սըղոտոր .
 Չայն տոխակաց երգոց գեղձեղ
 Հիր 'ի խաղմէն փախեալ ահեղ :
 Չըգեալ դաստակ ես երկիւղիւ ,
 Վաճնդ գունդ վիժեալ արտասր առուիւ ,
 Նոսնը 'ի գետին աչք 'ի յեթեր
 Ի վէս հինէն մաղթեմ նըւեր ,
 Ս'ի զամենայն մաշել անգուժ
 Ի սուր յաւեր 'ի կողոպուտ .
 Վանէ ներել իմ ձեռասուն
 Սատաղ տընկոց բիւրբարեղուն ,
 Կըբա 'ի սուր և 'ի զայրոյթ ,
 Վըլուխ շարժեն ըստէպ և փոյթ .
 Վանցել եկաք ըզտերմէն ժամոց
 Եւ այլ հանել 'ի սոյն մարմանդ :
 Տիրեն երկրին այն բարեբաստ
 Որ երբեմն էր փափուկ դարաստ .
 Հանեալ գանիւ բըռնի ու 'ի քարշ
 Ինդ երիզուտ վարեն զիս գարշ :
 Հիմ անձկալոյն կամ տարագիր ,
 Ունիմ հանդէպ ըզնորին զիր ,
 Հիշատակաւ իւրով հաշիմ ,
 Ի սեր յաղէտ միշտ ձենձերիմ ,
 Ինդուլ քերեալ յիւր շըրջապատ
 Ի նոյն մըտիցն եմ յուսահատ .

Վառնամ արխուր 'ի հիւղ խրրթին
 Կահանաւոր զոյժ 'ի սրբտին .
 Օ արտեանաց բացեալ առուք
 Յայգ և ցերեկ հեղձամղձուկ
 Լըհոց և ցուրտ ժայռից
 Վութ արկանեմ ողորմել ինձ .
 Երբ Որփեսո ինձ մըխիթար
 Ըռեալ հընէմ ողբոց քընար .
 Լէրանց, վազերց թինդըս տայի ,
 Խըտրոց թէ մարդ չէր յամայի :

1816

ԹԱԳԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ՏՐԴԱՏԱՅ

ՅԵՏ ԲՌՆԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՍՍՍՆԵԱՆՑ

Ե Ր Գ

ՅԱԶԱՏՆ 'ի վեր 'ի Սասիս
Ըրիք որդիք հայկեան
Յրուեալքդ 'ի մի խումբ պարու ,
Վառից հողմոց փող ազդու
Յաստուածախրախոյս ձայն :

Վաինի համար բազմերփեան
Ըհա պատի զնովա ,
Ըմարտայոյդ մըրըրիաց
հաշտարան պատերազմաց
Տարփալին ցոլացա :

Չայն որոտաց ձայն ահեղ
Խորանաձև յարկէն .
Ըրիագունդ տուն հայկայ
Օտապալեալ գահիդ սրբայ
Սերահանգնեմ անդրէն :

Երդուեալ յաղեղն երկնածիր,
 Լարձի զբաղդ ձեր 'ի մէտս .
 Թաթ ձեր յեթեր սըլացաւ .
 Հակառակորդըն սուգաւ .
 Սյր 'ի սանդարմետս :

Պիւցազանց պար թորդմեան
 Տըխրազգեաց յԱղիտեանս
 Ըզըրթադոյն գիմնց մէզ
 Յաստեղաց բոց վառեն շէկ
 Յաւետեաց հրաւիրանս :

Ըրդ իմ արի սպառազէնք,
 Տուք կայթս հրակայաբայլ .
 Պաշտք 'ի սրղինձ բոցասցին ,
 Լերինք 'ի նշոյլ շըլտացին
 Վոկատիցդ 'ի զեռալ :

Ըհա ձեզ հայկ երկնաձեմ
 Հայր ձերում բանակի

Ըսպարափակ հովանեաւ .
 Օձեք 'ի բարձանց փարեցաւ .
 Ընթափանց նիզակի :

Խումբ պար առեալ զարբայիւ ,
 Օջրավարք Ըրանայ ,
 Ըտրրեցէք համերամ
 Պըտակ փառաց անթառամ .
 Աեցցէ Տըրդատ արքայ :

Ի ՋԻԻՆԱԲԵՐՍ ԿԱՂԱՆԴԱՑ

ԵՒ

Ի ԾԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հ Ո Փ Ե Ի Ո Ր Տ Ե Ա Ռ Ն Ն

ԵՐԲ զակն 'ի լոյս բանայի,
 Սիրտ իմ վազէր առ յուսի
 Թէ նորածին այդ ամիս
 Բարենըչան ծիծաղի :
 Ե՛ն ինչ ցերաւ լուտարան ,
 Լաղնկ , միգով սրողեալ կան
 Ըռաւօտին վարդադէմք
 Եւ սրբակարանք քրքրմացան :
 Հայր յանմատոյց խորանէն
 Լջ 'ի վրանն ամպեղէն ,
 Վընդեաց անբաւ ինչ զանգուած ,
 Հար ձիւնացոյց արկ անդէն :
 Իւրերդափայլ տարափոյ
 Հեզիկ իջեալ առ սիզոյ՝
 Վրան մեղուաց հոյլ ընդ փեժակ
 Շըշընջէր յոտրա մայրոյ :

Ալեորին զուխը լերանց,
 Սարբ անկապուտ սարգենեաց .
 Ներն և մանուկ 'ի զրախտին
 Ի նոյն հասակ են ամաց, —
 Արիխաճեմ հրանիւթից
 Ղու զուարթուն հայր ակըմբից .
 Ղու և հողոյս շընչաւոր
 Լմենախնամ հայր էից,
 Լ՛ր մեզ այսքան տըխրագին
 Բսկղզենաձիր տիւ ամին .
 Օ ի գուժաբեր է նըշան
 Բսկիզբն ելից բորբին, —
 Լարբաւ եղև՝ որ ասէր,
 Լմեք ոչ ցաւոց են մըթեր,
 Լ. յի յոյզք գըլխոյս խորհըրդոց
 Լոր գումարեալք ընդ եթեր .
 Սպիտակ բարձունք 'ի մարմանդ
 Լեաց Ղըլխոյդ տիրաւանդ
 Շըմայք տըւեալ ձեզ յերկնից
 Ի բարեաց հունձք արդաւանդ :

Ի

Գ Լ Ո Ի Խ Ա Մ Ի Ն

Ա Ռ

Հ Ո Ք Ե Ի Ո Ր Տ Է Ր Ն

Օր նըշմարեա, արհիսպետ, 'ի մեր ակումբ
 Վեղ օրհներգու յամայր ամաց տօն յոքնախումբ,
 Ոչ թէ այսօր երգէ ևեթ երկնի զիւր ուխտ,
 Եւ լ' միշտ անհատ՝ որչափ շքնէ սիք զայս պանդուխտ,
 Իմաստասեր՝ ժամանակին ըզխուն մի մէտ
 Ծագ և աւարտ գիտէ կենացս այս վէտ ընդ վէտ .
 Ժամահոյով արեակին կենացընցուղ
 Չիք ընթացից վախճան և սկիզբն յերկնածիրն ուղ,
 Բայց զոր յանդու սրբտէ սրբութեմբ ոգւոց մըրմունջ
 Հաճեաց օր մի զի շուրձն 'ի զիր կապեոցէ փունջ :

Լ՛ս մանաւանդ թէ տեսնէ առաջի
 Օ՛նիզականցացն բանակ ձայն 'ի խրատոյս հորդեալ ուղի,
 Օ՛յաղթող արեան ճապաղիս
 Պ՛րսակ դիտէ վարդէնիս :
 Լ՛րիական այս սիրտ հըզօր աւաղիկ
 Բ՛զքեզ զինեաց նահատակ ընդ լոյծ կոհակս ելեալ մարտիկ
 Օ՛սագէ 'ի ծագ աշխարհի
 Թ՛սսի անցանել 'ի վտանդի :
 Պ՛րսակազիր քօ կէտ արիւն երկնաճեմ,
 Լ՛ուր անտի դու զնախահարց երգեալ խրատոյս ձայնիս վրեմ :
 Հայկ կառուցող հայրենեաց
 Բ՛զքեզ որդի դաւանեաց :
 Պ՛արթնն արթուն և ցանկալին քօ Սահակ,
 Ս՛րբիթարայ զօրավարք՝ քեզ հարկանեն փողոց հըռչակ :
 Լ՛եր դու կըցորդ անմահից
 Վ՛ահուն նոցա բարձակից :
 Տէս արդէն տես 'ի տրխուր դէմս հայրենեաց
 Վ՛աղցրը շողեալ ըզժրպիտ որդեգորով քօ գըգուանաց,
 Լ՛ս զյոյս առատ քու՛մ երկոց
 Շ՛ տեմարանեալ յիւր 'ի ծոց :
 Հ՛ուշ քեզ տարջիր ըզհօգեշունչ զայն զըլուսագ,
 Թ՛է որ տանին սերմանիս լալով երթանս ողբանըւադ :
 Վ՛ալով զայցեն ցընծալով
 Լ՛իագիրի մեծ որայով :

Ա.Ռ.

Փ Ի Լ Ի Պ Պ Ո Ս Վ Ա Ր Գ Ա Պ Ե Տ *

Գ Ո Հ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Պ Ա Ր Գ Ե Ի Ի

ԼՆՈՒՆ սիրոյ սիրտ բոցաթեւ փրկիպէ
 Ելիկոնեան քեզ երիվարն 'ի տիպ է
 Սալարմբակ որոտող
 Հուր բոցալուսն փորոտող,
 Սաւառնաթեւ հասեր 'ի ցուրտ սրտնասեան
 Աւտի հատաւ սիրոյն ճաճանն քաղցրութեան,
 Հանթ ափնդ անդ 'ի թօթափ
 Թարեւ սուր սառն 'ի տարափ,
 Լկանակիտ ցընդեալ վիժակըս տաղից
 Ի զով տապոյ խամբեալ սըրտիս թախծալից,
 Օրւարթացեալ գեղապար
 Կայթեւ 'ի փող և 'ի քնար,
 Անն ևն բընակք պինդեան ժայռից անխընամ,
 Ի տեսութիւն զընդի նոցին բարեկամ,
 Օր բարբանջէ դառնամնազճ
 Կարօտութիւն բազմաբազճ,

* Որ 'ի ճանապարհ հանգերձեալ՝ առարեալ էր քերդոյին 'ի հոգով՝ հանգերձ տանաւոր բանիւ, Կնիք մի պատեալ աստի ձիթենւով և անտի սարգենեաւ:

Օ խորդ ես ոչ նրագիցեմ տամնադի
 Ըսեալ 'ի Կնիքդ ըզսիրոյդ տիպ 'ի սըրտի
 Դարձում անջինջ խորամուխ
 Հըղձումն եկեալ ինձ կանուխ :
 Պնդեան բարձուն կանգնեալ 'ի գլուխ երկնաբերձ
 Ի բոյն անշէջ բազմաստեղաց եղեալ մերձ
 Հարից ըզԿնիքդ անանջատ
 Պիգաստսին 'ի ձախատ :
 Սինչ գա ձախրէ գիշերաձեմ 'ի սարու ,
 Սինչև փերտս 'ի տիւ լուսոյն երկնաշու ,
 Փայլեացէ քոյդ 'ի հիւսիս
 Ընուն սիրոյ 'ի քարտիս :
 Կամ թէ գուցէ քան զարիւիդ ինչ անկորուստ . . .
 Սինչ տաղք յանմահ ոգիս վառին բոց վերուստ
 Կրագեցից տամնադեաւ :
 Օ անուն սիրոյդ և զհամբաւ :
 Իջեալ այժմիկ յափն 'ի ծովուն 'ի հանդրին
 Օ ալիս և զգաշտ ուխտեմ ըզհոգմ և զերկին
 Կեզ հաշտ լինել անսայթաք
 Թէ զխորս հատցես թէ զցամաք :
 Իջմամբ երթ արդ սլ դու սիրոյ սուրբ ծընող ,
 Կեզ մարգք ծաղկեն իբրև ըղբոյն 'ի յարգող
 Սինչև դարձցիս յայս 'ի սիրտ
 Իւր կասդ անեղծ անխըլիրտ :
 Կարձեալ այսրէն յորո՞՞ տաղից գիւցազանց՝
 Հոստ ձիթենւոյն պատեալ Կընքոյդ 'ի մի քղանց
 Պրտակեցից քաջաց վաշտ
 Հայրարատեան 'ի մեր դաշտ
 Հերդ բազմաձայն 'ի կրնդընդոց այլ և այլ ,
 Սինչև ալիք առցին 'ի գլուխ ձիւնափայլ ,
 Թէ լինիցին արժանի
 Հողրդ 'ի մեւս սարդենի :

Ա Ռ

Վ Ր Ո Յ Ր

ՈՒՄԵԱԼԻ յորդա ուղիսից Մրենսոյ ծաղկալից,
Սրոյր, 'ի սիր ջերին օդոց անուշից,
Օ հովանոցիս քեզ մատուցի վայելումն,
Ը՛յլ արդ և աստ քերդողական սիրտ տրբոսում,
Լըկինք սրբուեալ զիւր հովանին մըթաղգեաց
Օ խնց բարւոյն վայելա 'ի քէն յաշողեաց,
Բայց ողջ լեր դու սիրուն եղբարդ ամն յամայր,
Լչս զայն նախանձ զընեմ 'ի վրէժ վեր 'ի վայր,
Ի զոյն թէ իւ իցես կարող հարցանես,
Օ ինչ ոչ զօրեն երգոց մըրմունջք դիւթապէս,
Թ' և որմարգել և 'ի մահիճն եմ հիւանդ,
Թմեոց տաղիցըս չիք հըզօր պարաւանդ,
Ըջես դարձեալ զիւմ հովանեակ 'ի ձեռին,
Բերցես ըզմեզ գոնէ 'ի յուշ ընդ նրմին,
Դարձցին 'ի նոյն բացք նըշուլից զիշերիդ
Լչս արևուդ ծայրակարմիր ծիրանիդ.
Օ ի որ 'ի տես նոցին և եթ յիշես 'մեզ,
Ս'ի գեթ 'ի սպառ խոր մոռացօնք լինիմք քեզ:

Խ Ա Շ Ն Դ Ե Ղ Ն

ԼՒԵՏԻՍ, գրտաք գրտաք ըզճառ կենաց
Օրը հրանիւթից սրբոյն նախանձըն ցանկեաց,
 Գից փոխան՝ դու խաշին դեղ անու՛ն առեալ
 ԼՍ խաւարծիլ՝ զերգս ընկալ,
 (Քրճնեալ միշտ՝ շնորհակալու սիրտ մահացուին
 Յոր աննիազ աչք անմահից կողկողին .
 Սէծ է մեծ և առ փանաք շնորհի նըւեր,
 Թիէ և առ շուն տիրասեր,
 Հիբագոյն տունկ նաղելի անեղաշէն,
Օարդարութեան առ զայս ընկալ փոխարէն
 Վոց բարեաց՝ զոր անշքունջ ուանձայն ոտամբ
 ԼՂնես եկեալ մեղ 'ի ջամբ,
 Յած հոգւով և մեղմ կրնամբ մերկ յամայիս
 Եւ յառապարտ և 'ի լերինրս բնակիս,
 Գանձ կենաց զարմատդ արկեալ խոր 'ի յերկիր
 Լայն տերևովք ծածկելիր,
ԼՂ՛լ անշուշտ մեղ երկնաառք ոմն յանմահից
 Յերկրի շրջեալ եցոյց ըզբեզ գլթալից,
 Արտագեղ թուփ ծիլ՝ 'ի ծիլ՝ ձիւնածաղիկ,
 Լխորժահամ՝ եղեղնիկ .
Շէկ զարմատդ անմահութեան առհաւաստեաց
Օւլ՛լամբ խաշին որ 'ի Արեւզ ճեմ՝ գընաց

Բուրազուարձ՝ զանգեալ հովտաց ծաղկանց 'ի բոյլ՝
 Բան շար ոսկի տայ նըշոյլ՝

Թոյր եւեթ բերեալ զոսկոյն խարտիշագեղ

Բյլով չէ հուպ 'ի նըզովեալ հող դունեղ .

Բյլ աւաղ, նա տիրացեալ, դու անծանօթ .

Յամբ է բարին դալ յանօթ , —

Թե խոհեր ժանտին փոխան էր սա 'ի գիւտ ,

Ու Սեդեայ ձեռք մահ յօրինէր շարաղիւթ ,

Օյլինն ու սպարտուհին զօշոտ այրեր

Եւ ոչ մեղ մի գոյր հոմեր ,

Հեւրք եւ եկք, զի զարմանայք թէ յիմ աշխարհ

Հոյլ գեղեցկին իբրև զաստեղս է 'ի պար .

Կենաց բոյնն առոյգութեան ըզնա սիրեաց ,

Ընդ է կարէզ Բըզնունեաց ,

Երանի տամ աշխարհին զոր նա սիրէ .

Ո՛վ սիրելիք ծընգեալք 'ի գեղ առ ախտէ ,

Կամ աստեղք խոժոռ խեթիւ թէ հայեցան ,

Ստախք մատիք 'ի դարման .

Բխոնդանքըն կազդուրեալ ժահրէ փարատ ,

Փորոյն անկրտաք , գըլխոյն լինին ցուք վարատ ,

Ի փափուկ ծաղկին 'ի մորթ մոյնքըն պայծառ

Սարդ եւ շուշան լուսավառ .

Սիրտ թափէ զզառնաթորմի մաղձ եւ մըրուր ,

Սխտք ըզմըթարս հոգւոյն սըրբէ եւ ըզմուր ,

Յնտիկիւր ծով հատանել ոչ նախանձի .

Եւ ոչ ընդ կոճ վըրացի ,

Ո՛վ, քանիցս անկայ 'ի ցաւ մահճաց տապաստ ,

Գըժոխք ժանիս փեռեկեցին ինձ պատրաստ ,

Սա դիմեալ 'ի վիհ փորոյն մահաբեր խիթ

Ղըմէաց զորկորն եւ ըզքիթ ,

Պարգեւեալ ամենեցուն կեանք գեղեցիկ ,

Եւ քան ըզկեանքս թէ մեծի փափաքիք ,

Չեզ խանդից քերդողական վառէ աշխոյժ .

Եւ յիս ազգէ զտաղս անոյլ ,

Արդեմեան բոյս կենսաձիր, երկինք ըզբեզ
 Յողորմութեան վիրագ թիւնից ետուն մեզ,
 Ոյց ըզՏայրն և ըզՏաւանն որչափ ստեամ,
 Վոյզ օրհնեսցի յամայր ամ,
 Ըմ յամէ նրւագ կըրկին յոյրտ տարւոջ,
 Սինչ դարեանդք բըղխեն ծաղիկ և բողբոջ,
 Եւ յողկոյզ ու՛ի միրգ յորժամ շողայ մարմանդ,
 Ըճեալ նրմին յուխտ ըսպանդ
 Ի կարեզ աւիչք Սաբայ նրմա ծըխեմ
 Ըթթեւով զի 'նդ անմահից սուրբ յԱրեմ
 Ի տրիտուր կարմիր շըրթամք արբցէ բաժակ
 Ընմահութեան օշարակ:

ԱՌ ԲՌՆԱՅԱՆԳ

ՔԵՐԹՈՂՆ ԶԱԽԶԱԽԵԱՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԲՌՆԱՅԱՆԳ

Nec prior ipsa loqui didicit resonabilis Echo.

OID.

Այն քան զՏեկրի և Պանդարեայ կայ ինձ լարել լայնալիճ*,
 Ոյր նեա հըզօր ըզՏըակայից արեանց ճապաղ եդ ճահիճ.
 Ըյլ՛ բաղդ ողորմ՛ ըզմեզ վարեաց յաղրիական ծոցոյն խիճ,
 Եւ տարաբնակ՛ ՚ի հայրենեաց ոտից տաղիս արկ կապիճ,
 Սի՛ թէ չլինի առ մեզ երբէք կապոյտն երկնից բարերար
 Իմ հայրենեաց շընչոյն փոխան ծըծեալ ըզսիբ յիւր կամար,
 Սի՛ անանուն ցընդել ընդ օդ ըզժամս ՚ի տոյժ չարալար,
 Ըյլ՛ ՚ի տարիս սեաւ մանուածոյ պընդել զընձացան անդադար :
 Երանի այնմ՝ ոյր միտք զեղուն միշտ գըտանեն նըպատակ
 Ողորկ տաղից իբրև ըզքեզ արծարծանել ախորժակ,
 Շէրաս ճարտար պէսպէս նարօտ նիւթեալ մատանց յօրինակ
 Օ՛րսմանազգայն ծաղրել շանձիս՝ թող թէ զյողոզող ժամանակ :
 Տաղք այնպիսի սիտիանք լիցին արուզ ոգւոյս և կենայ,
 Պըսակ առցին՝ զօր Մարդն յաւերժ հարսամբըն հիւսեաց :
 Երաշտացեալ մատաղ բողբոջ զանձրև խընդրէ ՚ի բարեաց
 Պինդեան աղբերց եմ՝ ծարաւի, գըտեալ՝ այլ ոչ կամ ՚ի բաց :

* Զհայկայ :

Ա.Ռ.

Ջ Ա Խ Ջ Ա Խ Ե Ա Ն Ն՝

ԲՈՒՆԱՅԱՆԳ ԵՒ ԲՈՒՆԱԿԱՐԳ

Ո՛ր յեւզանեան ծաղկաձեւ՝ դար
 Փող երկնաւոր կոչ ինձ արար
 Չայն օրհնատաք յամենայն ժամ
 Յորդեւ Լին դամ՝ քան ըզգամ,
 Ի զհեա նորա դամ՝ զերդ մանկիկ
 Խրախոյս բարեաց ստեալ այգուիկ,
 Իբր 'ի գիրկ մօր նուչ և չամիչ
 Տեսեալ ըզտալս վեհիցն երդիչ,
 Լքողք սրբընդիս և իղձք սոցա
 ()ն խառնեցին հոգւով 'ի նա,
 Օքւարթ այգուս քաղցրաշունչ սիւք
 Դու զ]նն օրհնես քո նոր բառիւք,
 Թե՛ մինչ հոսես զըսպխտակ կալ,
 Թե՛ 'ի վարդից համբոյր երթալ,
 Իրանաւորի թէ տանիս զոյժ
 Լքրկաթ բազկին թէ բեկաւ ոյժ :

* Ո՛ր 'ի կողմանց Պատարիանի գրեալ էր առ քերդոզն :

Եղող, արտունձ նրստեալ առ թան
 Տոյլ ըզնորօք մանկտի ուանբան,
 Ար ոչ գիտեն գերողի սուր
 Ալ արբունեաց թէ հարցի հուր,
 Կրքին օրհնեն և ոչ են կոյր
 Բանց վերին ձեռաց թէ չգոյր
 Հականակիտ վրտակս ինչ համ,
 Սիրդք ուարմրտիք մրնային խամ,
 Խօսուն Սուսայց համր երևեւ
 Չառնեւ 'ի նոյն սիրտ ելեւ
 Օ իմրդ իցէ, աղէ սաս
 Ս' հանձարեղդ, 'ի կարգ դոցա,
 Տայր որ ինձ հաց և ջուր բարի,
 Ի դարեանդ մի հեւղ հեռի
 Օ զրով բաղեղն և որթ բուսցին,
 Բաղցր հովանի անկցի նոցին,
 Հեզ ծաւալեալ աղբեր խօսող
 Բողնեգործեւ գերկինս յիւր քող,
 Բնդ ես եղեալ երգեւ գիտեմ
 Հովուաց հանուր յայն անձուկ թեմ
 Օ հայրն բնաւից տանէ 'ի տուն
 Օ պարգևաբաշխ էն գերաբուն,
 Հրնեցուցեալ սարուցս յինթաց
 Օ հանգրբուանին գոլումն 'ի բաց,
 Օ ի հարազատ որ թէ իցէ,
 Բժժօրն օրդիս 'ի մեզ տեսցէ,

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ա Ռ Ի Ռ Ի Ժ Ա Ս Տ Ա Ն

Ի Պ Ա Ր Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Տ Ո Ւ Ղ Ր Ի Լ Ա Յ

Ի Մ Ա Ն Ա Ջ Կ Ե Ր Տ

Բ Ռ Ն Ա Յ Ա Ն Գ Ե Ի Բ Ռ Ն Ա Կ Ա Ր Գ

Պ ո շ Ե Ա , Ս ու ա , Ի բրն առեւծ ,
Թ աղ զողբոց ձայն կերկեր և հեւծ .
Մ յ ս կ զոտոխացդ 'ի մորիս մոցծ
Բ զբազմամեաց վերեժ քո լոցծ ,
Փ ախեան , այլ զերդ բոռոց վոհմանկ
Խ անձեալ 'ի գէր ձիոց դաւակ
Թ ախեա դու զքո դաւրն մակարդ ,
Ղ աբձո զերեսդ Իբրու քարարդ ,
Ի զալ ամոցն մեր նաւասարդ
Օ զեցան աղինք զինուց ըզգարդ ,
Բ արձրացաւ բախտ մեր զերդ բարտի ,
Ղ ունդ Թ ը շնամեաց մերոց սարտի .
Ի բր այծեմանց հոյլք 'ի դարուն
Խ այտան Հայոց կոյսբ 'ի սարուն ,
Եւ 'ի բողբոս քո , Ս ախա ,
Որ հովանի ոչ սակոտիս ,

Խրոնեալ կարաւ կայթէ Լճամ՝
 Որդւոյք իւրովք երամ երամ,
 Լճատու թիւն զայ քեզ, Շարայ,
 Չիք Շամիրամ զըժբաղդ Լճայ .
 Հայածեցան իբրև ըլլառ .
 Ի ծուխ ցասման մարտկացրս զոռ .
 Կիտ կէր ըզմեղըր քո, Թարգամ,
 Չահաստեղաց վատեա քեզ մամ,
 Ի բաց կացցէ շիրմաց նոճի,
 Որ 'ի մրոտնէ տըխուք ճոճի .
 Գարձոյց 'ի մէնջ մահ զիւր մաղիւ,
 Թափ նա 'ի քեզ տացէ, Տուղրիւ .
 Սողեալ որդիքդ իբրև ըզլուն
 Լճեցին որպէս տերևք յաշուն,
 Լճի իմ մանկտի տուրք անարատ
 Լըլեալ 'ի բարձր իւր Լճարատ
 Տեսցեն ըզկոյտ մարմնաց քոց յոյր
 Գէշ տապալեալ յովտաց պարոյր,
 Սխապաթուիւ իմն Տիգրան
 Վան յԲժգահակ զիւրն ճիրան
 Բզլունն արկցէ 'ի քեզ հըրատ,
 Լը հողմ ըզքեզ առցէ յԳիրատ,
 Չայն աւետեաց տուք 'ի Գլուին,
 Իւր արբունիք բացեալ թըլին .
 Ճաճանն բոցոյ 'ի Սանազկերտ,
 Ուր ատելեաց բաբանք 'ի բերդ
 Հորտարնդոստ շանթ Գաղիլոյ
 Հիւճիւն ու 'ի հարթ զընին գետնոյ,
 Գլետ Խորազմին շերտեալ կառափն
 Ի Տուղրիլայ գող անկեալ թափ,
 Բնդ որս 'ի խանդ ոգւոյս սահիմ
 Ոտըն հարեալ առ ոխերինն
 Որ ըզգողէ յահ և 'ի հոյն
 Չիշխէ հայել յերեսս հայոյն,

Օ այս աւետիս տան մեզ անտուտ
 Ինթ մահացուն գուժեալ 'ի Սկիւթ ,
 Վարձեալ մանկունք իմ հաւասար
 Ղոխ բարձատուաց առ Սանասար
 Իբրև հանցեն զիւրեանց սուսեր
 Սասանեացին բերբրդ 'ի վրսեր ,
 Ըբբ ըզմբուր զոր խառներ , արբ ,
 Օայթբեալ ըզթոյնդ իժ գու և բարբ ,
 Թէ գեանսուեւծ շրջես տարազ ,
 Թէ բոհբոհես փրբփուր վարազ ,
 Թէ և սպառնաս քանդմունք քարի ,
 Ղբաւէ ձիոցդ երկրիս գարի ,
 Թաւալին գան հննաց բանակ
 Կուտակ ազգաց ուղիս փրբփրբակ ,
 Վիմեալ խաղայբ յաշխարհ մեր սաս
 Ըտուածատունի փրթթեալ դարաստ ,
 Չայն տայբ միմեանց առեւծ վագեր ,
 Հարսունդ անդամ իւրեանց տայգեր ,
 Ս'ի տանուտէր և գերդաստան
 Հայկ ընդոծնօքն իւր հայաստան
 Ի ձեր պարծանս ածցէ արած
 Խըմբեալ յոտին իւր Ըբազած .
 Ի դրժոխոց անկջիբ 'ի փոս ,
 Ս'եք ամբառնամբ դեր յՍկիմպոս ,
 Բողբոջբ բարեացս ահա բուսան ,
 Չայն նրազաց առ հայ գուսան ,
 Վարեւ տախբ 'ի ճեմ ու 'ի բայլ
 Յախանց կասբից մինչ 'ի գետ Վայլ ,
 Ոչ և ըս բեզ սեաւ ոսպնաթան ,
 Ըյլ մեղր և եւղ գինիբ Վողթան ,
 Փոխան ահեղ սրբոյդ 'ի մնար
 Յայսրմ հետէ կախեա քընար ,
 Սիրտ բո 'ի տրտի միտբ 'ի սասան
 Տեաւըն մատին կալ վիպասան :

Չայնեա զմանկունարդ առ երի
 Օ երդ Տոլիւ գհօտն 'ի մարերի,
 Լուացեալ փայլուն սուրբ յաւազան,
 Տոլուեալ 'ի մի պերճ գաւազան,
 Ի ձայն փողոյ, քաղցր լարի
 Ճարակեցո 'ի դարարի,
 Օ արտօսը աւացդ երկինք եհատ,
 Տատ դու ջարդեա զպիղծ [ժարահատ,
 Օսողեա զսրբոց բուրեան մարմանդ,
 Յիշեալ ըզմայրն որ 'ի Սարանդ
 Լսուտ վրկայ յալեացն 'ի չուն
 Յորմէ զերծաւ ամբիծ [Թրուուն,
 Ի նոյն աստուած քո միշտ յուսա
 Երկայնամիտ իմբս Սուսա,
 Եւոյն տէր յերկնից տացէ օձան,
 Օրբեալ ծովուդ լիցի վախճան.
 Լնդ երգեսցէ տաւիդ ասուն
 Օ այս իմ նրւագ 'ի Տամ հասուն,

Ի

Պ. ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՌԱՓԱՅԷԼ

ՂԱՐԱՄԵԱՆ

Ե Կ Ե Ա Լ Ի Է Ն Դ Կ Ա Ց

ՂԱՅՆ զոր լրսէք իմոյ քնարիս է, ոչ ժըխտեմ,
 Իսկ թէ յանդուզըն զիս կարդայք, ներել մնողթեմ.
 Ոչ ես ժըպիրհ ոչ յայդ ջընար աջ կարկառի,
 Ինդ որմդ ընդ այդ կախեալ դորա կայր 'ի փոշի.
 Իայց այլ զավինք այնչափ ետուն ձայն նըւագաց,
 Ինէքսանդրի անուն սիրոյ ցայն որոտաց,
 Օ ի և փանդիոս իմ փոշոտեալ թինդս առ անդէն,
 Թե՛լք ընդ թե՛լից մեղմ արձագանդ կըրկնեն անդրէն,
 Իքե երգեն ծագեալ ըզնս 'ի ցուրտ բևեռ
 Սարժիյն հայոց լոյս և կորով ուաճումն 'ի վեր.
 Երկար սպասեալ 'ի տես նորին տօն յորինեն,
 Օ քոք և վայելք ըստ բևեռին յամով խընդրեն:

1815

Ի

ՅՈՒՆԻՆԱՆ ԾՆՆԴՈՑ

Պ. ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻ ՌԱՓԱՅԷԼԻ

ՂԱՐՍՄԵԱՆ

Ի ՊԻՆԴԱՐԵԱՆ յանդրգնեցայ ձեռն ձողեալ լայնալիճ՝
 'Այս սփեղէն 'ի ճահ կըլուել ոչ ծիղ բուսոյ 'ի ճահիճ՝
 Այլ թիրախ մեծ բարձր ընդ եթեր թարչի նրսեմ իբրև խիճ,
 Չիզ զիտելոյ մըթարս ածէ 'ի խոնջ ականքս կապիճ՝

Օ ի ուր զիտեմք մեր ըզնահանգ առարինոյն բարերար,
 Բայց ուր աթոռն է տեսլութեան յերկնից զընդին 'ի կանար,
 Հորմէ 'ի ստորս ամենասիխ ձիր 'ի բարին և 'ի շար
 Բոց աստեղաց՝ անկոց տարափ կաթէ ծորան անդադար՝

Իմ կապարճից, Ղեկքսանդրէ, դու ևս այն վեհ նրպատակ,
 Որ և այսօր բանաս զըսրոյ յազգ հայկազանց ակորժակ
 Բզգիւցազանց նախնի դարուց ընտիր մատեան յօրինակ՝*.

Օ ի սպառնիք ծածկին 'ի մէնջ, փախչի ներկայս ժամանակ,
 ()ըհնեացի արգ նախընծայ լոյս ըսկզբնասիթ քոց կենաց,
 ()ըհնեալ և կեն ինքնաբուն տէր որ յրեւելեան քեզ հիւտեաց,
 Հընծասցէ ժամս յորում ըսկիզբն եղև ազգին այս բարեաց . . .
 Այլ թէ սիրես շըւնիզ լարից՝ մի յոյժ 'ի վեր կաս 'ի բաց՝

* Հնաստութիւն Ռոլլենի:

Ն Ա Ի Ա Կ Ա Տ Ի Ս

Տ Ա Ն

Ի ՓԼՓԿՈՒԹԵԱՆ Լճին զրախտին անտուն անբաղաք
 Ղու մերկ մարմնով Լճանահաճութիւն էիր բացօթեաց .
 Չեղուն սրայծառ՝ կամարք արիւոյն ստտեղեայ կաճառք
 Սինք և պատշգամք՝ գեղեցկատունկ ճեմեւեաց անտառք .
 Յանկարծ շրրջեալ զինքնաբուն զարդն՝ ՚ի սաղարթ մեղաց,
 Խորանահար հեւր օթեցար լերանց և հովտաց .
 Սանտրն հիւսիս և ամեհի ճիրանք և ժանկը
 Ոչ պատկառեաց ՚ի սպառազէն մարմնոյն ստակալիք .
 Լճրապարիսպ տուն և քաղաք խրմբեալ կառուցեր,
 Աիգ և սրահանգ և ամբարտակ կանգնեալ մինչ յեթեր .
 Տաշտեալ երկին, կորեան զազանք որջատոյցք ծերպից,
 Բաց յայնցանէ՛ որ մարդադէմ՝ քեզ են բնակակից,
 Ղաւեն ըզկեանս, անկիւն փորեն, հատանեն ականս,
 Շրրձիգ լինի աջ ամբարիշտ ՚ի վրէժ չարականս .
 Լքջանիւթութիւն փախեալ ՚ի քէն, չօգնէ ինչ արուեստ,
 Ոչ ոսկեհուռ և նրկարէն սպարանք պահեստ .
 Օ իսնդ գընծայ սիրտ զըւարթուն ՚ի նային վայել
 Լճգիտացեալ ըզբօթ ժամուն՝ որ գայցի կապտել .
 Սակայն երկինք, մի վըհատիր, ոչ են անողորմ,
 Լճպատըսպար թէ լըբանեն ըզյարկ քո և զորմ .

Առ քեզ կուեա զԱննեղութիւն, ոչ հեւր՝ այլ բընիկ,
 Բզսեր սըրտի և զհըլուական միտք և բարք հեզիկ .
 Հայնժամ իջեն յերկնից առ քեզ ձիւք օրհնից 'ի տուն,
 Թե և 'ի հեւղ, զըւարճ՝ ձեմիս 'ի զըրտա գերարուն .
 Վեզ պարապայք ծով և մարմանդ քաղցրիկ ծիծաղին,
 Սեղբ և կոզի բըղիսն աղբեւրք 'ի յողուրդ անձին .
 Սիք անանհից ծըծեն որդիք յանդօրը հանգըստի,
 Առ բարդաւաճ՝ շառաւեղօք սրիտեն հոլանի,
 Ս'ի լըւիցեն ձիւ գուժարկու 'ի կեանս ընդ յամայր
 Ս'ինս 'ի հըրաւեր 'ի յարկ լուսոց բոլորիցն առ հայր : —
 Առցեն երկինք ըզտիպ գըծիս յայս տուն նորակերտ,
 Տեսանողի լիցին պատգամ ուխտք սըրտիս 'ի սերտ :

1825

Մ Ա Ն Ո Ի Կ Մ Ի

Ա Ն Կ Ե Ա Լ Վ Ի Բ Ա Ի Ո Բ Ի Խ Ա Ղ Ո Ի

Ո՛վ անկումին ստեղծի մատաղ մանկան,
 Ո՛վ, այն անպարտ վիճեալ արին վարդապեղ
 Ո՛ր իցէ . աւաղ Յուսկան
 Ընմեղ ճակատ զայն ե՛հեղ,
 Ինձ ցուցէք ժրպիրճ ըզքարըն սայրասուր
 Որ յայդ ոճիր գէմ արեւու լըինեցաւ,
 Սուսայից նըզով յաճուր
 Հանցէ նըմին սըրտիս ցաւ,
 Սէմ գազան, որ այն գազան արիննարբու
 Ղիրան ժանիս 'ի գիրդ մարմին արկանէ,
 Որպէս քո բերան հատու
 Սըծեաց արին 'ի սմանէ,
 Օ այս մանուկ անդունդք ետես և պատկառեաց*,
 Ընդզայ նըհանգ ճիւղաք ծովու բեր լուզակ
 Ինայեցին 'ի սուր ժանեաց,
 Օ ի էր երկնի սիրունակ,
 Ընդուժ ժայռ, ըզքեղ 'ի սուգ տան (Սարգտայ
 Սեհեհազերծ որդէխաշոշ ձեռք եղին

* Զի սպրեալ էր 'ի վանդէ ծովու :

Հաստեալ յորջ վազեր դրժնեայ
 Հիլուզակայ 'ի խըշտին : —
 Ղոյժ արկէք մօր սիրելոյ մեր որդեկին ,
 Տապաստ անկու գընաց Հիւսիկ չէ 'ի մէջ . . .
 Ս'ի տայք զոյժ , ես կամ յոգիս ,
 Օռարթուն յերկնէ յօգն իմ էջ ,
 Ս'հ , զինչ սիրտ մօրըս կրեսցէ յայն գառըն բօթ ,
 Հարբ իմ , 'ի ձեր յօնս յարտասուս տեսանեմ ,
 Հոյացեալ սըրտիդ ձեր սօթ
 Վան ըզնորուն տիպ վրեսեմ : —
 (Րհնեալ դու , աջոյ հրեշտակ աննահ զուարթուն , —
 Լղբարբ Հուսկան մատաղերամ մանկըտեակ ,
 'Եր նրւադ 'ի ձեր սարուն
 Լաէք 'ի ձայն օրհնատար . —
 Ղոյեալ դու սպառազէն վեհ գընդին երկնից ,
 Սր միշտ ասպար սուբ բոց 'ի ձեռս 'ի նիւս սօս
 Լնճնապահ հուրջ պարակից
 Ղրժոխագէն վանես հրոս :
 Լըբ նոր աչա յարե ածեմք 'ի ժմիտ նախկին՝
 Լգբեզ առ մեզ քաղցրածիծաղ հայիմք մօտ ,
 Ս'ինջ 'ի նինջ 'ի գիր շիրմին
 Վոյդ երեսաց եմք կարօտ :
 Ղու բերկրեալ հրանիւթ զօրացն 'ի յակըմբի ,
 Օ ի բե Հիւսիկ դրանց զըժոխոց կայ յաղթող .
 Վեզ յեկն նոր շուք թագի
 Լըբ աւետեացդ հընդէր փող .
 Իակ 'ի մէնջ ընկալ բագին զայս 'ի նրէր՝
 Օ որ 'ի տեղուջ քում փրրիւթեան կանգնեմք բեզ ,
 Լմ յամէ յուշ 'ի քօ սեր
 Հանեւ 'ի զօհ ամիկ հեզ ,
 Լբալ անոյշ և բովիճայք աւիշք Սարայ ,
 Վեզ լիաձեռն բուրեացի անդ յարիին ,
 Փունջք ծաղկանց Ս'եղովակայ
 Վեզ խունախիտ օրփուեսցին :

Ես անցեալ 'ի գրութի պարու մեր մանկընտոյն

Ըմի ամի բունն 'ի տաւիզ արկեալ նուրբ

Պահաւածեանն քեզ յօր 'ի սոյն

Ստաղնն հարեց, զուարթուն սուրբ:

Յիշեցից և զքո շընորհք յիս դար 'ի դար

Յորժամ համբակ թափ առնուի 'նդ սար ընդ ձոր,

Լըրիցս ակն իմ ական խուար,

Լըրիցս 'ի լոյս ել յանդորբ:

Օ յա եկուլ անդընդապտոյտ զբրդանք ուղիւ

Սինն Սարաղդաս առնուի վազս ընդ այլս,

Յանտառէն ել ամեհի

Պամէշ եղջեր ածեւ յիս,

Լըրիվար սանձակատոր և փրբփրերախ

Ըէշտ կիցս 'ի կուրծըս արոփ ընկեց, զիս ոստոյց

Ըստարէզ մի անդր ընդ վախ,

Ըսլ՝ սքանչելիս աջ քո ցոյց:

Թըլէի և ես խաղալ իբրև զՅուսիկ.

Ըսլ՝ ուլ խաղուց թէ և անմեղ բզրօսանք,

Որ զբարթ ի կայտառ մանկիկ

Պընես 'ի կոծ ուայխարանք:

Իսկ յոր արդ անկաւ Յուսիկ՝ էր անվընաս . . .

Յուշխարարիկ դուժ վիրադաց է նա գիւտ,

Սը յայն ոչ գիտեմ էհաս

Սիտք հայհոյիւ կամ ո՞ր գիւթ:

Ընդ երկու կազմեալ բանակ արի մանկախն

Ըստի անտի զակիչ և սաղմ յօրինեն,

Փոթորկեալ ճակատ մարտին

Սիմեանց ընդդէմ զբրդի հէն:

Որ 'ի ներքըս ձի տարեալ խանձի յարխն,

Որ ձիաթափ ընդ կրուկ յամուրն անկանի,

Որ 'ի սահ իւր ճամբարուն,

Որ յայլ սրասնէշ դաւ տանի:

Ըահատակ և մեր Յուսիկ խաղայր անդէն.

Ըսլ, թըշնամի գունդ սրտեցին, փախիր օն . . .

Հերեցիմ զերծաւ ժանդէն,
 Լալ վերս եղիտ քանի՞նս .
 Վաջի վեր 'ի հանդիպոյց , ետ 'ի թիկանց .
 Լնիաւ Հուսիկ , անդտէն ընդ դաշտ թընդեցան ,
 Գողացաւ գունաւ հողազանց ,
 Արտք մեր եղէն ցիր ընդ ցան ,
 Ա՛հ , արիւն ցօղատարափ վարդակարմիր
 Օ հոն սուղեր և զսալաքար խիստ և բիրտ
 Ընդ ճակատ խոխոջալիր .
 Բիրքն էին մէզ , թառակ սիրտ :
 Արակս փունջ՝ լուրժ մանիշակ վարդ և շուշան
 Խառնեալ 'ի մի սպիտակ կարմիր և կապոյտ ,
 Անդամնոյ՝ մընչիւն նըշան ,
 Հուսիկ 'ի գիրկ բարձաւ շոյտ .
 Ահա մեռ իջաք ողբալ սիրելոյ մահ ,
 Փառք աննահին՝ որ զնա մեզ ետ ողջանդամ ,
 Ըջ կարկատ չարին 'ի յահ
 Լա հրեշտակին ետ պատգամ , —
 Վեզ երգէն անլրուելի մանկանցս պիտմբ
 Օ այս օրհնութիւն 'ի վեր փառացդ 'ի տաճար ,
 Հայր մարդկան , քեզ միախումբ
 Տօնէ յաւերժ այս կաճառ :
 Ըջհրեզէն զերագաթ և սուրդ առաքեալ
 Բոյորամիր բոցանըղղ՝ բակ առնուլ
 Ըջմանկամբք Ա՛րխիթարայ
 Ը ուջ պարրօպեալ միշտ անդուլ :
 Լմիտարհ աջ քո հըզօր այսօցն 'ի սաստ
 Գիտապետիս հովանացի սան յամայր ,
 Օ ի՞նչ նովաւ պետացն երանտ
 Արդուութ բերկրեալ լիցին հայր :
 Համօրէն մըխիթարեան զուակ և ձեւ
 Լհարմեան գըլխոյն 'ի տիպ և մուրուաց
 Օրհնեցիք քե 'ի նոյն հետ ,
 Գունն և ազգիս լուսոյ բաց :

Պ Ա Տ Ո Ւ Ե Ա Լ Յ Ո Տ Ի Ն

Ա Ղ Ե Ք Ս Ա Ն Դ Ի Ի

Կ Ա Յ Ս Ե Բ Ի Ռ Ի Ս Ս Յ

Վ Ա Ն Բ Մ Խ Ի Թ Ա Բ Ե Ա Ն Յ

Պ Ռ Ի Պ Տ Տ Ր Ձ Ր Ե Ջ ՈՒՂ Ռ Շ Ի Ս Պ Ե Պ Ե Ն Ա Ղ Ե Ն Ա Ն Ա Յ Խ Ո Ր Տ Ի ,
 Յ Յ Ա Ն Լ Յ Ր Ա Ս Ի Ս Յ Տ Ր Պ Ե Պ Ա Տ Ե Ա Պ Գ Ե Լ Ե Պ Ա Մ Ի Կ Ս Ս Ա Ս Ե Տ Ո Ւ Ա Ն Ի ,
 Ո Ր Ո Մ Ա Յ Ի Ր Ն Ր Ի Յ Տ ՈՒՈ Շ Ս Ա Ր Ս Ե Ն Ի Ս Ս Ա Ս Տ Տ Ր Ա Ն Ա Ն Ի ,
 Լ Յ Ե Պ Կ Ա Ր Կ Ջ Ո Ս Ա Ն Ա Ն Ե Ս Պ Ր Ս Ո Շ Պ Ի Յ Ա Ղ Ի Յ Յ , Տ Ա Ն Ա Յ Ի ,
 Վ Ք Ա Ն Ը Պ Լ Ե Ս Ա Ր Ս Ի Ն Ա Մ Ի Ն Ո Յ Ն Տ Ո Ւ Մ Յ Ե Լ Ե Պ Ո Ւ Ա Ր Ս Ո Ւ Ա Յ Ի Ս Ե Ա Ն
 Լ Ք Ճ Ա Ն Կ Ե Յ Ե Ր Ը Պ Թ Ե Ր Ա Ք Ս Կ Ա Ն Պ Ն Ե Լ Ք Ե Ղ Պ Ս Ա Ն Ե Լ Ե Ա Տ Ճ Ա Ն
 Ո Ւ Ր Ա Ս Ա Պ Ե Ն Ա Ղ Ը Պ Տ Պ Լ Ս Տ Ո Ւ Յ Տ Ո Ւ Մ Ե Ն Ի Մ Ի Պ Ա Ս Ա Ղ Ա Ն ,
 Տ Ա Ս Ք Ա Պ Ա Ն Ա Յ Յ Ք Ա Ն Ա Ս Մ Ի Ս ՈՒՂ Լ Ե Պ Ո Ւ Ա Յ Օ Ր Կ Ե Ն Ա Լ Ե Ս Պ Յ Ա Ն ,
 Լ Յ Ի Թ Ր Ա Ն Ե Լ Ս Պ Ր Ս Ր ՈՒ Ք Ա Կ Ե Ր Ի Վ Ա Ր Ս Յ Ղ Ի Ռ Ա Պ Մ Ի Պ
 Ո Ղ Ն Ե Յ Ե ՈՒ Ր ԱՂ Ս Ր Ի Ռ Ե Ն Պ ՈՒ Ք Ն Ո Յ Ա Պ Տ Ս Մ Ի Ս Ե Լ Կ Ր Ա Ն Ի Ս ,
 Լ Յ Ի Լ Ա Ր Ե Լ Պ Ա Ղ Ե Ղ Ն յ Ո Ն Ի Յ Պ Վ Տ Յ Ի Ա Ք Ր Ր Ո Ն Ե Ա Ղ Տ Ր Ձ Ր Ի Պ
 Ի Ս Ա Կ Տ Ր Ա Յ Ի Լ Ը Ա Ս Տ Յ Ղ Ն Պ Ո Ւ Ղ Տ Ո Ր Ա Ն Կ Ա Թ Կ Ե Ն Ք Ե Ղ Պ Ո Ն Ի Պ ,
 Լ Յ Ղ Պ Կ Ի Ս Ի Պ Գ Ո Ւ , Լ Պ Ե Ք Ա Ն Ա Պ Գ Ր Ե , Ի Ն Ք Ն Ա Վ Ա Ղ Վ Լ Տ Պ Ե Ր Ա Յ Յ ,
 Յ Յ Ի Մ Ե Ն Ր Ք Ե Ա Ղ Ե Կ Ի Ր Ի Ս Ա Ն Ի Ս Ն Ա Ր Տ Յ Կ Ա Ր Կ Ի Ս Ի Ս Ի Թ Ա Ր Ա Յ .
 Լ Յ Յ Յ Ե Թ Ե Ո Ղ Ի Ն Ա Պ Տ Յ Ա Մ Ն Ս Կ Ա Ն Ս Ա Ն Ե Պ Ր Տ Յ Ի Ն Լ Ք Ր Ա Ն Յ ,
 Ո Ր Մ Ե Ր Թ Ա Պ Ղ Ի Ն Վ Ա Ր Ա Ս Ե Լ Պ Ք Ա Ղ Յ Ր Ա Յ Յ Ե Ր Ա Ղ Ն Ա Ն Յ ,

Ս'երթ զարանեալ առ Արատիսա 'ի գլուխսս քոց սահմանաց
 Արատի արթուն դէտ պահասան ընդդէմ՝ հինից ստիպաց,
 Այն անշուշտ նա զըրզեաց ըզբեզ յայս ձիր պատուոց պարծանաց
 Բնձեռեալ մեզ յառատատիրտ քում զիւցազին պարզեաց,
 Լճեզ տեսիլդ որ 'ի շաշին զինուց 'ի հրոյ ճայթմանէ
 Հարեւնազիժ կարաւս ոտից կայթս Արիսի հարկանէ,
 Արդ հեզարայլ՝ 'ի ճեմ՝ գնայով զըւարթ ժըլիտ փայլակէ
 Ի լուս հանգիստ հայ Սուսայից վըտարանդի յայխարհէ,
 Այն որ երբեմն առ Արատաւ պէսպէս գործեօք հընչելոյ
 Ս առ 'ի գուպար խրախուսէին զարին քաջազն որերոյ,
 Սէ'ի Շուշարայ ծայր մենացեալ կամ 'ի ծործօր Աղաղկեոյ
 Սըռճային 'ի սրինդ ու'ի սիրտ զխնաստու թիւն աստուծոյ,
 Սորա, վեհազն, արդ կան լըռեալ յօտարութեան տաղաւար,
 Սամ թէ մըրմունջ առնուն տաղից փող և տաւիղ և քընար,
 Ա յստօրել զաղի վիժակս որ ախօսէն զայսս արդար
 Լս կոծակից անդ հրաւիրել զաստեղս երկինից և զայխարհ՝
 Լայց զուարթացեալ այժմ՝ յերևեւ լոյս երեսաց քոց 'ի նոյն
 Իբր ըզխամբեալ բոյս ձմերայնոյ 'ի նոր նըլոյլս արփեւնայն
 Լ զնոյն ջընարսնն զտապին փանդիւն և փող երկնազոյն
 Վեզ զիւցազինըդ փոխատրեն ընդ գոհարան բերանոյն՝
 Ար խոկ վայել իշխեցողիդ ոչ խուն մնաին հայկազանց,
 Սը ընդ թեօք քո հովանեաւ ցընծան 'ի բաստ գերազանց,
 Լս ցընծասցեն կըրկին այսօր ընդ այս պատիւ մեր անանց,
 Ի նոցանէն առնուլ նըւեր երախտընկալ զոհութեանց,
 Առէր կոփեմք սիրոյ պաշտօն զարձան մերոյ վեհազին...
 Այլ Սուսս լայ, սհ, Աննովա՝ մեռաւ աննահ փառք վիմին.
 Լս դու, ո՛ր քաջ, լես արժանի զըրբի այլում՝ ճարտարին,
 Ի սիրտս մեր անեղծական ձօնեմք բեզ տիպ և բազին:
 Այսուհեաւ առ կաթողինն քո՝ Աէվա զարձիր արդ
 Տարեալ ըզհայրդ, ըզսիրելիդ և զզիւցաախալ փառաց զարդ.
 Լս Ս յըրմարի որափ փըթթէ փունջ անրևոց բարդ 'ի բարդ
 Լողբօղեսցեն 'ի քում զարստս սիրտք երջանիկ ճարհասարար:

* Ճարտարագոյնն յարձանագործս Ժամանակին՝ այն ինչ վախճանեալ:

Ի ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

ՍՐԲԱԶԱՆԻՆ ԼԵԻՈՆԻ ԺԲ

ԸՆԴ ՍԱՆԱԿԱՆ ՄԱՆԿՏԻՈՅ ՈՒՐԲԱՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻՆ

Ի ՊԱՐՏԻԶԻՆ ԱԼԹԻԷՌԻ

Ի ՀՈՈՎՄ

Եթէ իցէ այս մեկենեան հին պարտեզ
 Բարանց երկրի դուժ խրնջոյնց ասպարէզ
 Ուր դաշխուրան 'ի փըրփուր
 Վամէր զարիւն ընդհանուր :

Սա փոխգայի հովտաց լեռանց գերազոյն ,
 Տիպ նորակերտ որ 'ի Սաղիտ՝ երկնայնոյն .
 Ստրիկանեան շանժառաք
 Ի լուռ մայրիս է օթեաց :

Ոչ բրանաւորք և ոչ շինիցն շրտինդ ,
 Ե՛ւ Վիլեմն ձիր վայելէ սիրտ 'ի թինդ ,
 'Ես' տէրն ինքնին յայտ ահուժը
 Բազմի 'նդ հազարս 'ի մի խումբ :

Նախ ըզժափի հարէք , մայրիք խարշափուն ,
 Օքրղըս սիրոյ զոյր քանդակե՛մ 'ի ձեր բուն ,
 Հեղիկ աղբերք 'ի կարկաչ
 Օ՛խ՛ մընչեցէք միշտ աւաչ .

.. Ե՛րեւձն անմահ՝ 'ի լար մատաղ մանկրուոյս
 .. Որթովք դառամբք եկն 'ի ճարակ յայտ սաղոյս .
 .. Խրախոյս պարզ և պարճանայ ,
 .. Ե՛րէք շնորհ անմտաց .. :

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

Բ Ա Ժ Ա Կ

Ն Ա Խ Գ Ի Տ Ա Պ Ե Տ Ի

Ե Ր Գ

ԹՅ, Թուխ անպրոպ որտարնդոտս գխմեալ 'ի ծով

Ըճէ 'ի ծաղրըն սեաւ սուգ ,

Ըշտազտ ալիք վերամբարձեալ ոսկի անպով

Վազցրը հընէն ցող շառաշուկ ,

Վնիկ մարմննդ այգի արուզ :

Նսիրանստիայլ ողկոյգը Պաղձան

Ըջգեղեցիկ ծղիս մանկանց

Վարմիր 'ի լի ներկեն հընձան ,

Լս ըզըրթունս հըզօր անբանց

Օքարթարար 'ի սեղան

Վից օշարակ և մարդկան ,

Ըստիս աղի արտօսը ազգիս , հայրապետ սուրբ ,

Սըբըրկախառն ել յերկին ,

Ըջ փրթթեցոյց ըզգրախտ հոգոց ընդ քոյդ աւտրբ .

Նաղիկը ետուն հոտ 'ի հերկին ,

Ուրախութեան բաժակը եկին .

Հայկայ սիրուն կայտաւ մանկաի

Նաղկապրտակ բերեն նըւեր ,

Պաշտէ ալխոյժ ալեզարդ ար

Հրաշկ ծորան կենաց բեզ , ակր :

Յաննահ կեցցես կայըրդի

Վարուց արանց 'ի սըբտի :

Ի

Բ Ա Ճ Ա Կ Հ Ր Ա Ճ Ե Շ Տ Ի

Ն Ո Ր Ի Ն

Ն Ա Խ Դ Ի Տ Ա Պ Ե Տ Ի

ԸՏԵՆՉԱԼԻ ազատութեան փարաւազ
Փոթորկայոյզ պատմէ հիւսիս թող երազ
Յանդընդապտոյտ յորդ ամբոխին տապալ թումբ :

Ուր զօրինօք վազէ գուգազ

Եւ ըզգաստից մրդի ախումբ :

Նըւազ 'ի ձեռս յարխն որթոյ փըրփրագէզ

Ի խանդ ոզւոյս ես քեզ երգեմ յայս քարտէզ :

Տէր մեր, յաւէժ կենդանութեանդ ըմպեմք տօն

Յեղիկոնեան քեզ 'ի սրարտէզ

Փունջ փունջ կապեալ ծաղիկս 'ի ձօն :

Ըռէք կըրկին ըզհրածորան սեռն աւիշ :

()ն դու 'ի դուրս, սիրուն մանուկ, բեր դայն շիշ

Օր դեռ պատէ հեղին փոշի Սթանայ

Ուտայցիք սարդի ծածկեն ըզնիշ

Ոսկի աւուրց Սըխիթարայ :

Սահայն, աւանդ, յետին նրւագ 'ի փայլման
 Հողեոր տեսունն արդարձէ յանդինան .
 Ս՛հ, ոչ ընդհատ եմուտ 'ի բանտն դահլիճ՝,
 Իբրու զըրունդդ 'ի մեզ ժաման
 'Աետ ընկեց մահն յիւր լայնալիճ՝,
 Ողջամբ երթ, տէր, յիմ Յունաստան սիրելիս,
 Եւ նոր արև յիմ քաղցր և մեծ հայրենիս .
 Սըխիթարայ որդիք 'ի քեզ անբըծիծ
 Ի գբեզ ունին յականողիս
 Եւ գաստղարոյլ պար լուստիծիծ .
 'Վէտան 'ի քեզ է բախտն Հայրոց ակընկալ,
 Երթ, բարձր արփի, և այսրը տաս շող ծաւալ,
 Ըլպեանք 'ի մեջ կրճիմ հեմու և Հանդրին
 Եւ կոհակաց եղեան թաւալ .
 Ըսլ միծէ սէր բանտի դալին .
 Երթ, ո՛հ . և նախ Սասեաց զազալմն անդեղև .
 'Վըլեալ 'ի ցուրտ կացե՛ք բևեռ անարև,
 'Վաղարեացէ զիմեւ Եփրատ ընդ երկիր, —
 'Աա զևս անշեղ և մըշտատև
 Ոգէ Սուսայն երկնի զըպիր, —
 Հելլենական պերճ պարճանօքն 'ի հին դար
 Շիջլախառ անցե՛ք հովերն և Վինդար,
 Ըսրա 'ի մերս անկցի սըրտէ քոյզ պատկեր,
 Ի դարձեզարդ իւր զլուխ և քնար
 Երդնու Սուսայն իմ անվեհեր .
 Բարեառ արդ երթ, ընդ հետ ոտին քում բախտի
 'Վայլայլիկս հուպ յարդարէ փոյթ հարթ ուղի .
 Երդ ազուառ, սահայն յելից էջ յողջոյն,
 Երանդնազեղ ըստակս ոսկի
 Հեղցի նրւէր կենացդ ողջոյն .

Ա. Ռ.

Յ Ա. Կ Ո Ւ Տ Ի Ի Զ

Ի Շ Խ Ա. Ն Ա. Պ Ե Տ

Օ Ր Հ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Բ Ա. Ժ Ա. Կ Ի

ԽՆԴԱՆ սիրտք ընդ քեզ, վեհ լոխանապետ,
Լս ընդ սիրերեաց հոյլ երանաւետ,
Որչափ հեղին աչք արիւն եռանդուն
Ի վիշտըս քոյոյ հարսին սիրասուն,
Եջն արդ յաննահից հրածորան նեկտար
Ըս սերդ ըզմայլեալ են բերկրապատար,
Ըանտեալ 'ի կըզղին կան դէպքըն թըշուտ,
Վ իհ անդունդք ընդ մէջ, ընկըլցեն 'ի սպառ,
Ս'երթ և վտապորեան ուխք ընդդէմ դիմեն
Վ երին յորձանաց, այլ ոչ հանդարտեն,
Ի բարձր և յանհուն ականե խաղան
Վ'ո բախտիդ հոսանք, գնտացեն յախտեան:

Հ Ա Ր Ս Ա Ն Ի Ս

Ա Ն Դ Ր Ա Ն Կ Ի Ն Տ Ի Ի Զ Ե Ա Ն Յ

Ի ԴԻՅԱՆՈՒԷՐ անտառին որ ըզկողիք Վիւրական
 Հականակիտ աղբերաց կարկաճատահ խոտջան ,
 Բնդ սոսաւիւն ըստուերին նըւիրական դամբանաց ,
 Ի տուն ոգւոց անմահից 'ի դիւցախտաւն նախնեաց ,
 Եւ ճիւղազիր տան տիւզեան բուսեալ էր բուն հաստարմատ ,
 Հաղթօղ լինել խոտանայր ոստ վերձեմեալ անընդհատ .
 Բայց էր առեալ անդ ըզկայ հարուստ ինչ ոչ ժամանակ
 Հարց ուրուականք հեծէին ընդ գեղեցիկն հէք վիճակ .
 Բազկատարած աչք 'ի վեր աղերսէին անմահից
 Ս'ի պատատել զհօվանի սրբբանուէր կայանից ,
Օ ի մի աստեղք դիտեսցեն ընդ արհաւիրըս մահու
 Ի դիւցազանց ծընընդոց անփառութիւն ահարկու . —
 Իր յաճախէին առ նոսա ծաղկապըտակրն Հիմն
Օ իւրն աշխարել ըզտուգանս 'ի խիստ մահուն յոտխէն ,
 Գայ ցընծալից ջահազդեստ յաւերժհարամբք գեղապար
 Թփնդ անդ առեալ 'ի կոքաւ գեղեցկաձեմ՝ դարձապար :
Օ ի լայք , ասէ , տրխրազին . դիտեմ՝ ըզցառդ աղեկէզ ,
 Ը՛յլ ցընծութիւնս անտօլոր՝ աւետարեր է առ ձեզ :

Լ՛ապրեցայ յանմահից անմահութեանրս միջնորդ
 Կատարել զուխտ արտասուացդ և որ 'ի նոյն սրահատորդ .
 Օ ի Սէր զինև յառաջեալ ծագեալ Լ՛ստղիկ 'ի Վ՛տարդ
 Սահ ինձ 'ի լոյս յօրինել, սրբոց 'ի լուծ իմ՝ յորդոր :
 Լ՛սրդ ևս պրտակ ոլորեմ՝ զոր 'ի ձեռին իմ՝ նարօտ
 Օ յաւերժ-Հարսին սիրտ 'ի սիրտ վեհին այլում՝ անկարօտ :
 Ղահատագրեալ է յաստեզս, արթուն լերուք տեսանել,
 Գապը Ս՛ուսայից ձայն առին 'ի թիւ փեբեան նըւագել .
 Լ՛մբարձուղէշ բուն տոհմիդ զըլուխ յեթեր ձախրեացէ,
 Թե վարագեղ մերգաւէտ զօրրտ երկրի պատեացէ .
 Վաղցր հովանին շարժեցի աստի առ ձեռն Լ՛սիրատայ,
 Լ՛նտի մինչև 'ի գագաթն այլորին Լ՛սլիայ .
 Լ՛մալեացէ հազներգուաց հեւս սարգենին երփնազարդ,
 Վեր զԼ՛սնեանն 'ի ձահատ հովանացի այս սաղարդ :

Հ Ա Ր Ս Ա Ն Ի Ս

Պ Ա Յ Ա Ջ Ա Տ Ի Ն Տ Ի Ի Ջ Ե Ա Ն Ց

ՉՈՒԳԱԿԻՐ 'ի բաղդ երբեմն ըմբռնեալ բնութիւն արդաւանդ
 Յամուլ արխրութիւն 'ի վիճ խաւարին նիրճէր պարաւանդ,
 Ընդրանիկ էից սէր յերկնից իջեալ խառնեցաւ յարգանդ,
 Սայր բիւրաբեզուն սիրասնունդ որդւոց փըթթեցոյց մարմանդ,
 Ծոց առ ծոց սիրով զիրկրնդխառն երկինք զերկրաւ սպր առնուն,
 Լարբ դաճնախաւոր և բոց աստեղաց սէր է եռանդուն,
 Թէ անգունդք եռան, շանթ որտալնդատ թէ ճայթէ բամբիւն,
 Սիրով զուգաւոր դունտ հողազանգուած մընայ հաստատուն:
 Փարի ծով զերկրաւ և օդ 'ի սրբալին զըզուէ 'ի ծրբար,
 Ընանդորր է հուր՝ թըռչի յանձկալին երկնաձեւ կամար:
 Սիրով փըրփըրէ զալիս անդրնդոց վիշազըն վիթխար,
 Ըս սէր մըռընէ առեւծ ամէճի վըրկանեանս 'ի սար:
 Բզսէր զեղչեղէն ստոց անտառին հեւըք նըւազածու,
 Ի սիրոյ հեծեն և գառղ մայրիք բարձանց Աովխաու,
 Այս մարգագետինք վառխք շրպարին 'ի սէր տարփածու,
 Բնութիւն հասօրէն 'ի սէր անկորուստ հանգչի յանդորու:
 Բարէ, և սիրոյ նախահայր էից խնամըճեալ յերկիր
 Ծարսեցաւ 'ի ծոց սրբտակաթ հարսին եւզ խորճըրդակիր.

Ճարտարապետին կամք արձանացեալ յանվրբեպ 'ի զիր
 Հանուրց 'ի կարգի սուրբ սիրոյն լըծոյ լինել կամակիր ,
 Արցն անգարձ օրէն գքո սիրտ վեհագուն , զիւցանն արամեան ,
 Օր բազմն հայրենեաց , Բոպե , Բշիա հընդէն օրհնաբան ,
 Հիւսեաց ընդ սրբաի չըքնաղագեղին հարսանց զիւցական
 Խուռներամ որդւովք կըրկին 'ի պըճնել զնախնի կերպարան ,
 Բնու թեանն ընդ սիրոյ յաւետախաղաց յանկէտ պարունակ .
 Յաւերժացի նա 'ի ձեզ անկասուտ յորդուց բարունակ .
 Ս'իշտ գերանաւէտ արբցեն ըզսիրոյն պարգեալ աղբերակ ,
 Բնդ անագորոյն մի որ վազեցի լեկաղեան գիտակ ,
 Լա տիւղեան զըրոհ զոյգ յաւերժ մայրից և Ս'ասեաց անանց
 Լըճանացուցէ 'ի զիր թօրգտեան շարքս զիւցազանց ,
 Հայրենեաց 'ի գէն թափուր թափում թեան 'ի զարդ գեղապանձ .
 Չեզ , զըստերբ Հայկայ պարեցեք , և հաս օր երանութեանց ,

Ի

Հ Ա Ր Ս Ա Ն Ի Ս

ՏԵԱՌՆ ՅԱԿՈՒԲԱՅ ՏԻԻԶԵԱՆ

Ի Շ Խ Ա Ն Ա Պ Ե Տ Ի

ԽՕՍԵԱ քընար. Արդարք 'ի տեր բերկրեալ սըրտիւ խընդացէք,
Յորդիս Աւղղոց զեղեցկաձեւ՝ օրհնից մատունք ընթացէք.

Լըրգեսցեն այլք զուշիմ՝ փառս յոր ՀՅակօբայ խորհուրդք զիմեն,

Ս'եզ պըսակաբեր պար դոփէ Հիմեն:

() Երհնեալ պըսակ նարօտաներկ եկ սաւառնեալ 'ի յերկնէ,

Ի հեւս վարդից եկ բոլորիւք որ եղեմեան զրաստ երկնէ,

Լըկ պըսակ սըրտից ոլոր ոսկեվարսից շուք երանի,

Լըկ 'ի շղաշատեռ ծըբար ծիրանի:

Ս'ատունք ճարտար երաժըշտաց 'ի կընդընդոց քեզ յուսան,

Վեզ պարանցիկ ձեռինն 'ի ծափ 'ի լծինդ ոտին կայ դուսան,

Վեզ մանկտին առագաստի հարսանեկան ջարհս անթիւ առ,

() Երիօրդք 'ի գեզ 'ի զարգս անդ 'ի վառ:

Ս'ըրբրկայոյզ անցին ձմերունք յազգէս, գարուն փըթթեցաւ,

Փեսայն անմահ ընդ նոր հարսին եկեղեցւոց յօղեցաւ,

Ըռ նըմին վեհ մեր և զգօն ընդ աւագեղ կոյս պըսակի,

Լըրկօբին յերկնից պարզեաց սակի:

Այցս օրհորդք՝ այց 'ի բաստին զանձի դոյն թագ գեղեցիկ,
 Չեան 'ի ձեռին պար բարեկալ առէք դուք ձայն երգեցիկ,
 Եւ պրտակ սրբոց ոլոր սակեւարտից շուք երանի,

Եւ 'ի շղաշատեռ ծրբար ծիրանի:

Տան լծարգոմայ և սան Ուղղոց որդի մի էր սմուրի
 Յարիւնըռուշտ պահեալ սրբոց 'ի պերճ՝ մանուած սուրբ խուրի:
 Ըրդ ընդ ում կապեցէ թագ, զըստերք Ուղղոց 'ի մեծ խընդիր
 Եւ ցէք ըզձեր քահ և գրտջիք զընդիր:

Շուշաներփնեան տիպ վարդափթիթ Մուցիքայ կոյսըզ մարուր,
 Ի ստուեր ծոցոյ մօրդ ընդ անթուլ ընդ վայր պատիս թագթարուր,
 Եւ ըշուլից ոչ սուգին շոճք ջինջ զոհար ակըն՝ Մուցիքայ,
 Չահ քեզ 'ի մըլթանդ ահա տես զի գայ:

Նաղիկ չբքնալ յահուր ալաց, 'ի դուժ շընչոյն հիւսիսի
 Բզթոյր քընբուշ մէն 'ի մարմանդ պահէ թագուն այդպիսի,
 Ըւլ մանկունք թագաւորաց սուր նրկատեալ 'ի ճոխ տանէն
 Ըրժանի յընծայս ըզնոյն զըստանէն:

Սա 'ի զըստերս հայկայ փափուկ գուլթ անծանօթ պատանեաց,
 Գուլթ կաթողի հօրն խրում մօր և համօրէն ընտանեաց.
 Սինչ խորհին դեռ յով 'ի մէնջ և թէ 'ի դէպ ում բարժանի,
 Հրաւիրակք Ուղղոց մըտին արժանի:

Երկնի երկրի ձայնն հըլու եւ յօրինեալ 'ի հանդէս
 Ի մեղմլնթաց օտինն 'ի ճեմըս քողածիգ գեղ սնտես,
 Օ ի տեսցէ մի անարժան ակն 'ի մըլին և մի յեւին
 Ախի քան ըզմիայն ընտրեալ սիրելին:

Ըրկէք ծաղիկս ծն բուրեցէք աւիշ սարեանն Ըրբայ,
 Թագ անթաւամ տուք զիրանամբն անմահութեան առ յապայ.
 Եւ պրտակ սրբոց ոլոր սակեւարտից շուք երանի,
 Եւ 'ի շղաշատեռ ծրբար ծիրանի:

Բացէք բացէք, Ուղիղք, ըզգրունս արդարութեան առաջի,
 Սուտ նաղելիք մուտ 'ի սենեակ սիրոյդ արանջըն քաջի.
 Հայեցին Ուղիղք 'ի ձեզ ուրախ լիցին և բազմերան,
 Ըրպիրճ անօրէն կարկեցէ զբերան:

Գարձիր, վեհազն, և դու զարձիր 'ի խուռն հոցոց և դարժան,
 Սա միայն չէ նախախնամող արթուն բրբացի անարժան:

Վայեցաւ զերդ առաջին կոյսն յամուսին կոյսն 'ի զխան,
 Ըջք աչաց թընդուն սիրտ սըրտի զխանս .

Աըրտէ 'ի սիրտ ողոր տըւեալ ոգի զողտով պատ առին,
 Ինն ողորեաց ինքն երեքկուղ նարութ որ ոչ պատառին,
 Հաւատոյ, լուրջ երկկուղի, սեռն սիրով խանդակարտս
 Պատեալ ըզնորօք զոյնագոյն նարտս :

Տեսեալ վեհին վառ վարդս այտից յարիւոյն մըտից յարեւել,
 Չէր որ 'ի հըտ հոգոց փառաց իշխէր սըրտին երեւել .

Օայն պատնեշ յոնից կուսին կարախնաձև կորովք բեկին,
 Օ ի միտքն 'ի փառաց է միշտ անմեկին :

Կող մի ուժոյ հոգւոյ հատոր սիրեցելոյն զեզանսիս,
 Օ որ հայրն էից զօղէ յտակերս հարըստակող իշխանսիս .

Կէս անձամբ թէ յասպարէզ փառաց այտէս ետ ապագասակ,
 Հինչ ակն արդ չունի վրեժմ նըպատակ :

Արիւեցէք վարդս ծն բուրեցէք սուշ սաբեանն Ըրարայ,
 Թապ անթարչամ տուք ըզվարսիւքն անմահութեան առ յապայ .

Ըրգարոց՝ Ի ոյս անուն կոյս ծագեալ յերկնէ աննապարար,
 Իւ Ազգոց սըրտից եղև բերկրարար :

() Ըհնեալ պրտակ նարտաներկ եկ սաւառնեալ 'ի յերկնէ,
 Ի հեւս վարդից եկ բողբուք որ եղեմեան զրատտ երննէ,
 Իկ պրտակ սըրտից ողոր ոսկեվարսից շուք երանի,

Իկ 'ի շղաշատեռ ծըրար ծիրանի :

Կենասիրի զարմիս առ գուժ յանեղ վայրին հեշտատուն
 Օքեզ էնն հիւսեալ մատամբն 'ի փունջ բուրեան երկնիցըն դատուն

Իւ ազոող շըրթամբն օրհնեալ յըղեաց յերկիր յոյս սպաւէն
 Աըրտատրտի բնութեանս յօրհաս համբուէն :

Ընրիժ պրտակ սին աշխարհի շաղկապ սիրոյ և պահանգ,
 Ար զապըստամբ ողորտ երկրիս յօղես մի տուն մի նահանգ,

Աըրբութեան խարսիս ամուր յոր բմբընեալ պարաւանդի
 Ըէկոժ մըտաց սիրտ վըտարանդի :

Պու պարզեւես անոյշ կենաց կըցորդ՝ առնուլ բեռն յուսոյ,
 Ըգհարս յորդիս և 'ի թոռունս յարաշնանս ընդ յուսոյ,

Տաս սերունգ ազնըւաց տան առաքինեացըն հարազատ
 Աըրտի, հանձարոյ, փառաց պայազատ :

Ի քէն արօրք ձեմին 'ի դաշտ, զըռոյթք զըրդին դէմ հինի,
 Հատոյզ լանջաց ամրասարտաց հայրենի ծիր քև լինի
 Հովանի ասպարտիակ յորդուց և մարց վանեւ սև օր,

Ի բեմն ատենից նըստի այւոր,

Լ՛շխարհակալ ամուռոց դու կանգնես հըզօր գաւազան,

Լք 'ի բենազն աշտիճանի պարէտ ուխտին սըրբազան

Որ մարդոյդ միայն լինեւ ոչ է բարուք՝ պատգամ երգէ,

Լք զընդդիմադէն հէն և ոսղմ՝ հերբէ,

Լք մեծ խորհուրդ սուրբ սըրմկապան 'ի սէր երկնի առակէ,

Որ այր թողեալ ըզմայր և հայր 'ի կին ծոցոյն արագէ,

Լքի պըսակ սըրտից ոլոր ոսկեվարսից շուք երանի,

Լք 'ի շղաշատեռ ծըրար ծիրանի:

Լքիէք ծաղիկս ծն բուրեցէք աւիշ սաբեանն Լ՛քաբայ,

Թագ անթառամ տուք յիրանունն անմահութեան առ յապայ,

Լ՛հա գայ պըսակն հոգուց ոլոր վարսից շուք երանի,

Վայ 'ի շղաշատեռ ծըրար ծիրանի:

Լքիւն պըսակն ոլորտս առեալ ծն դուք մնալիք 'ի բազին,

Լքին, տեսէք, ձեր սիրելիքն երկիր թագիդ ձեր պագին.

Լ՛ռէք ծն 'ի դիցատիպ պըճնեալ զըլուխ գեղայօրէն

Պըսակ երկնաձիր յանմահից հօրէն,

Վէհդ ընկալ թագ, լեր վայելուչ խոյր 'ի ճակատ տեառն քոյ,

Հոր կոյտդ ընդ քեզ և լուսերամ հոյլ մանկըւուոյդ խառն գոյ

Պարսառեալ յաջ յահեկէ շողշող ականք միշտ անպակաս

Շուք բոլորաշէն յանեղին վահաս:

Որպէս երկնի փեայն հոգուց 'ի գիրք հարսնէն անթառամ

Բոյլ արփենի զըզուէ ժառանգ, հասակ գիտէ ոչ զառամ,

Լք զիւրև իւր ցանկալին փարեալ յերկինս վերամբառնայ

Բերեալ ըզմանկունսն ձեռամբ առ նայ,

Կոյն բեւր 'ի բեւր փըթթին 'ի քէն ծընունդք լուսոյ եթ երկն

Բ՛զիայլականն սահելոյ լընուլ ամուռ և թերին,

Լք 'ի քեզ քո սիրելիքն ոգեխառնեալ մայր և որդի՝

Ուղեշէն ընթաց ընդ երկին հորդի:

Տերևաթթիթ որթ ուռազարդ յողորտապտոյտ պարունակ

Ողջագուրեալ երկնաբերձ բուն՝ վերաթևէ բարունակ

Աւր կանգնէ գեղասպարոյր գլուխ տարփելին իւր նըշգարի,
 Հայկինժ ողկու զացն 'ի լոյս սատարի,
 Հատարինեաց էանան լաւք, 'ի վագերէ ոչ դառնիք,
 Այհ հէջ տասրակք 'ի վիշաբաց և ոչ յորժոյ փուշք դառնիք .
 Ի բոլորսն ծընողին սերմանն աճէ բոյս և խայրիք
 Հանիրան մամուլ 'ի մասեան մայրիք,
 Լա զոր օրէն ընձիւղ ընտիր միրգ գեղեցիկ բողբոջէ
 Ի ծոց սիրոյ տոհմիկ տընկոյն գեր յինքենէն միոջէ,
 Օղիք նըմին գիրկ մըտերիմ՝ կուսիդ յորդիւնն քո բերկրի
 Ար լընուն զերկին գովին 'ի յերկրի,
 Արփուեցէք վարդա ծն բուրեցէք աւիշ սաբեանն Ղարբայ,
 Թապ անթարշամ տուք զիրանալէն անմահութեան առ յապայ .
 Եկին թագն հոգւոց ուր սակեվարսից շաք երանի,
 Եկն 'ի շղաշատեռ ծրբար ծիրանի,
 Հայս ձայն Աւղղոց մայրն որ 'ի սեաւ նոճիս շիրմացն հեծէր
 Ի մութ մըտայլ՝ դարեանդի տանն ուր կանանց կոծ մեծ էր,
 Լա ցածոյց յայոց որդւոցն պըսակել զողբս անտառին,
 Եւրդ գէտիք իւր զըւարթ կայտիւս անդ առին .
 Օւճիւն շիրմին շոյտ թօթափեալ յարուցանէ զընտանիս
 Ի զարդ սկի զալ յորդեկին գեղասպարել հարսանիս .
 Պիշ գէտան 'ի վիհ կայեալ տանն անդընդոց անտես անել
 Եւրե և լուսին յուսան տեսանել,
 Եւ լուսաթուիւ բոյլ պարեացեն թուի գիշերին 'ի վարանս
 Սանրիկ Հակոբք խարտէշ Լուսիկք յերկնահանգէտ սպարանս,
 Լա ձայն մեծ հընչէ գրոհին 'ի մանկըտուոյդ մեղմիկ աւաջ
 Ար քեզ, վեհազն, հայր կուէ բարդաւաճ,
 Եւս յոյս առեալ յըզապատումն Եզանխարէ վըտակ ութ
 Բըսիրեւեացդ ողջոյն զաղզին ուրախ առնէ սիրտ սկուսք,
 Լա փողէլ բոլորեցուն տայ բերանոյ՝ Աեցցես յամայր
 Բնդ Լուցիբայիդ և որոց սա մայր .
 Աեցցես գունն փող կուռ փանդուունք ջուժակ թըմբուկ վին տաւիդ
 Սխարբրբառ արուեստականք, և ամենայն խոր բաւիդ,
 Բնդ քաջազն ամուսկից եղբարց սիրուն քերց և հարսանց
 Աեցցես և մահուն 'ի կըզակ հար սանձ,

Օ սուտվք հարսնդ որչափ խոպրոք ոսկեհայլ վէտ վէտ շողան
 Լըրինի անիւն ոսկի դարուց որբեայէ ձեզ աղան ,
 Լը շընորհ սուրբ պըրակիդ որ բակ ըղբև առեալ եկաց ,
 Ի ջցէ 'ի զլուխ քոց եղբորդդեկաց :
 Որպէս Թրակեան լերինք բարձունք կան յակն արփուոյն 'ի հխման ,
 Լինահաճոց մեծ արքային կացջիք աչաց յանդիման
 Օ մըռմըռեալ հողմ ընկըրկէլ, սրփռէլ ազգին քաղցր հովանի ,
 Լըձակէլ խոխոջն 'ի ջուր կենդանի :
 Լըբէք 'ի վարդ յեռեալ նըւազ ոսկի զինուով պատարուն ,
 Տուք 'ի դուարթնոցն մնատունս օրհնեալ տաղ մըրմընջէլ յիւր պարուն ,
 Օ ուարթու թեան խոր անապակ դուք քամեցէք պըրակառուք ,
 Կանայ մի կացցեն ձեզ ուրախ առուք : —
 Օ այս օրհնութիւն 'ի Սուսային վեհոգ ընկալ մի յիմ լարից ,
 Սահանացու միտք մըրբի գուշակ թէ զմասն իմ հարից .
 Իսկուհին սակայն երգուեալ յապողոնեան ոսկի ջընար՝
 Օ աստղըն քո ետես յախտարան յոր ծընար ,
 Լըրեստեսու նդունելի զինչ և քեզ ս հարան ընտրական ,
 Ի՛քեզ մեզ թէ չարհ չեզխա մըրմունջս երգս 'ի ծաւին քում ախան .
 ()ն և ծն անուհհանայր Սուսայս թէ զգեղ քո տեսանէր ,
 Օ ի տացես տրխուր , զայդ յինէն հաներ :

ԱՌ

Ա.Չ.Ա.Տ ՍԵՊՈՒՀՆ

Մ Ի Հ Ր Ա Ն Տ Ի Ի Չ

Ի ՊՍԱԿ ՀԱՐՍԱՆԵԱՅՆ

ԸՆԴ ՆԱԶԵԼԻ ՕՐԻՈՐԳԻՆ

ՄԱՐԻՈՆՔԱՅ ԵԱՂԼԸՔՃԵԱՆ,

ԵՐԳ

*Արի եկ մերձսոր իմ, գեղեցիկ իմ:
Երգ. Բ. 40:*

Ի ՀՈՒՇԱՆԻՆ բուրաստան
 Ընդ վարդենույն հովանի
 Փափուկ քան զվարդ և շուշան
 Կենջեր Սարենն գեղանի .
 Հերքն ասկեթե՛լ ծածաներ
 Ի ձինափայլ ծոց ծրղեաց,
 Ղտհար այսից շո՛ղ կաթեր,
 Վրրտունքն շաղ լուսարփեաց .
 Սատուցեալ Սէր, հին մանուկ,
 Հունկրն մինչէ, Օարթիկ ծն ,
 Այս գեղեցիկ վրայուկ,
 Տանիմ ըզբեզ յինն ՚ի տուն .

Իյոււ է առ նա Կոյան անմեղ .
 Բայց ես այլազգ տամ յառնել ,
 Բսէ , ձրգէ Սէր զաղեղն ,
 ԲՄ արգել զութ անընդել ,
 Լըրինից Բստղիկ , Կուսին մայր ,
 Բսեալ զՀիմէն բերեր մօա ,
 Բսի զըստրիկ , սա ձայն տայր ,
 Տիւզն է Սիհրան քեզ կարօտ .
 Զառնէ սրտէ զգեղն 'ի քօղ ,
 Թաթիկ 'ի ընծսըն ամբոխ ,
 Բքտեանուճք քաղցր 'ի ցօղ ,
 Սսն առ փեսայն սիրտ 'ի արօխ .
 Բանդ չիմէն յառազաստ .
 Բղկապարձեալ Սէրն ըմբաստ
 Լքդ 'ի նետից մերկ , ըզգաստ
 Բստրուկ առ ոտնն անընդաստ .
 Բնրին սարեկ առ սեմոց
 Բուրս ոսկի շար ամաց
 Հանէ յօրհնից կընարնդոց ,
 Սանկունս 'ի Թիւ աստեղաց ,

Ա.Ռ.

Հ Ա Ր Ս Ն Ն

ՅՈՐԴՈՐԱԿ

Ի սո՛ւր մե՛ծ զիշերի
 Օ՛րե՛ծ Աստղիկ արուսեակ,
 Նըջու՛լիցն արփենի
 Ա՛ւետիս իւր հիւսեակ,
 Հարսնուհիդ Այոս մանուկ
 Տան Տիւզեան լոյս պայծառ
 Ծաղեցեր գեղ փափուկ
 Նոր ցո՛լից յոյս 'ի վառ .
 Բերկրէ գէ՛մս հայրենիք
 Ի ձեր սուրբ հարսանիս ,
 Իւր գարուն ջեր լինիք ,
 Վառէ զիւր վարդենիս .
 Դընդընդիւնք Լսիրատայ
 Ջինջ 'ի լոյս ձեր դըլին ,
 Բուրաստան Բիւրակնեայ
 Փը՛ծ թէ զիւր զիրգ Աղին .
 Աջանեակը 'ի վու՛վու ,
 Գարովեալ համբուրիկ
 Տան տատրակը սիրարիու ,
 Թըռնիկը բիւր դայլայլիկ .

Նազկեալ որթ զիւր ճաշակ,
 Կընենի զիւրն միրգ
 Ի նծայեն անուշակ
 Ի մէն մի ամին գիրկ .
 Բո նման մանրր Սանուս * ,
 Ի երցէ նոր նոր Սիհրան
 Ի ծոցից կաթնարուս
 Սեզ ամէն տարեկան .
 Ըրուսեակն յիւր բոլոր
 Սինչ պարէ լուսաթե
 Փարեացիս միշտ յոր
 Ի Սիհրան քոյգ արե :

1849

* Փաղարշարար ըստ գրուածաց Սանու ձայնէր հարանս ի սղայութեանն :

Ի

Պ Ս Ա. Կ Ն

Մ Ե Բ Ա Մ Է Թ Ն Ե Ա Ն

ՅԵԴԵՄԸԲՈՒՂԻ աղբերաց դալարասցի ձեր սուրբ Պլսակ
Սիրտ 'ի սիրտ ոլորել ըզձեզ յոստոցըն զուարթ հիւսակ,
Փրթթեւ շուքմանակի հյլքս ծաղկանց զորդուց հասակ
Տանն հայկաց զարգ վայելուչ և յերկնաճեմ պարուն դասակ:

1830

Ի

Ծ Ա Ռ Ճ Ի Ի Ղ Ա Գ Բ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Տ Ա Ն Ն Տ Ի Ի Ձ Ե Ա Ն Յ

ՏԻԻՁԵԱՆՆ անմահ տերևեալ մորդաւէտ տունի անուանի
Նկքի զրոհիս բուսուցի կեանք և անոյշ հովանի:

1830

ՕՃԱՌՔ ՄՐԳԱԶԵԻՔ

ԸՆԾԱՅԵԱԼՔ

ՀԱՐՍԻՆ Ի ՏԱԼՈՉԷՆ

ԾԱՒՈՒՐ ՏՕՆԻ ԱՆՈՒԱՆ ԿՈՐԱ

Թե յողջունիդ կենաց հրաւեր
Չեոք իմ յերկինս ուսչք ամբարձան,
Ընուանդ 'ի տօն դոյզըն նրւեր
Օլուարթ ողբոյս լիցի արձան :

Սիրոյ հարսինդ 'ի բաղանիս
(Ճառ բերէ Սէր յայս սահառ,
Նաղկեալ յերանգըս ծիրանիս
Սիրգս ականեսս անոյշ կայտառ :

Գունեան գեղոյդ տիպք են պատիր,
Յօր և հայիս՝ վառ ցոյնանան .
Ոչ հաւատաս, առ լըւացիր,
'Արբ հընայիք դարձցին յօջնան :

Յ Ե Բ Զ Ա Ն Ի Կ Ե Ն Ո Ւ Ն Դ

Օ Ր Ի Ո Ր Դ Ի Ն Թ Ա Ք Ո Ւ Հ Ի Ո Յ

Ե Ր Ր Ո Ր Դ Զ Ա Ի Ա Կ Ի

Յ Ա Կ Ո Ր Ա Յ Տ Ի Ի Զ Ե Ա Ն Ի Շ Խ Ա Ն Ա Պ Ե Տ Ի

Ն Ո Ր Ի աղնիւ մեծ և սիրուն
 Դեռաբուսիկ 'ի մարմնի
 Գեղեցիկ մօր հօր վեհազուն
 Տխոյ յօրինեալ կենդանի,
 Թևս 'ի թեթև ընդ արիկնին
 Իջեալ լուսոյ սուրբ անիւ
 Ի մեթերից մըտաց երկնին
 Բարի եկիր 'ի մեր տիւ,
 Ո՛վ, որպիսի զքեզ օրհնութեամբ
 Բարեցին նախահարբ
 Զեռս 'ի զըլուխդ արկեալ լոյս ամբ
 Յանցանեղ քո 'նդ այն սուրբ պարբ,
 Սըտին տարերբ յերգումն ընդդէմ
 Վրում տարիելի զալըստեանդ,
 Հարսս ծովէն գոռայր նըսեմ,
 Լըլ 'ի մըտից հըրոյն շանդ,

Հէլից անդունդք հարեալ վըրդով ,
 Գառ առ երկիր 'ի ներքոյ * ,
 Սեր սիրտք 'ի թունդ և 'ի գորով
 Ընդ քեզ ընդ հօր և մօր քոյ ,
 Խակ դու 'նդ աթուր եղեր ըզմարտ
 Ելեալ 'ի լոյս արևուն ,
 Հայտ արարեալ թէ մեծ ասպարդ
 Հերկինս է մուխ աննըկուն ,
 Լա յա առաջին քո մըրցանակ
 Վեզ և եղբարց առ յասպ
 Եւ հայրենի տան քում համակ
 Պըսակարէր ռարունայ .
 Գիւցազն անդ ձեզ փող և փանդիւ
 Երազեացեն Պիերեանց ,
 Ու հովուական ստին կայտիւ
 Հիմ սըրընգիս հէզ մնտանց ,
 Գայ քեզ զարունն արդ ընդ առաջ
 Ի կուսածին փունջ վարդից ,
 Եւ սոխակին մեղմիկ աւաջ
 Հորրանդ 'ի քուն անուշից ,
 Գառ և հովիտ պարեն առ քե
 Հոյլ որջօք և սրթուք
 Երկնք 'ի թինդ ուլուք թեթև
 Սայրիք 'ի ծափ սաղարթուք ,
 Երեն հովիւք նուէր առ քեզ
 Ի հայրենի քո զաւթէն
 Կողի և սէր զառնուկ ընդ հէզ
 Ընթինդ 'ի դէպ տիպ անդէն ,
 Վոյրցըդ դէմք և սիրտ զըւարթ
 Փըթ թեալ զարուն երփնազեզ
 Սիտ անթառամ 'ի նոյն սաղարթ
 Հաւերթասցին 'ի շըքեզ , —

* Երեքին այս արկածք պատահեցին յառաջ քան զճնունդ մանկանս :

- () ն դու խընդա մայր երանիկ ,
 Փափկիկի որովդ 'ի ծոցիդ
 Լ'նոչ կենաց խր գիեցիկ
 Օտրան լանջաց բուժ հովտիդ .
- Ս) Ընեն շքրձուճք խր երկձերձիք ,
 Թաթիկիք ըզբեզ մինչ գրգուեն ,
 Հոճանրդ ազդէ մեծ աւետիք՝
 Երկունք և վիշտ անց 'ի քէն ,
- Ի գիրկըս քո արխուր ամէձ
 Ղա քեզ երից ընդ որդւոց
 Եւ գուշակէ ծընունդ անխէձ
 Ս'ինչև լըցցի տուն Սւղղաց ,
- Ղեղեցիկ է՝ լուրջ առաօտ
 Հոր արուսեակըն ծագեաց ,
 Ս այելուչ են՝ 'ի մարդ յարօտ
 Ղառինք ճեմեալ ընդ մարեաց ,
 Ս այելուչ է՝ հասուն սղկոյզ
 Հարմաւենի գերաբուն
- Ս արդ գեղեցիկ աչաց 'ի յոյզ
 Ի թուփ դալար ցօղատուն .
- Ս այելադոյն քո վարդ մանկիկ
 Շ ուշանափայլ 'ի հովտի
 Ի լանջրս քո 'ի շաղ հեզիկ
 Հօղեալ աչացդ առ խընդի
- Պէս մարգարիտ արտակիտեալ
 Ի խոնառուտ մըկանաց
 Լ'նդ յակընձի յոսկի յեռեալ
 Օ արդ ցանկալի գեղեցկաց .
- Ղեղեցկադոյն այդ արուսեակ
 Հոսկեծբզի գիրկդ այզոյ
 Սը 'ի գիշեր մըձատետակ
 Լ'էտէ մեզ զելա արփուոյ ,
 Տուն Թորդունց սրբատարովիկ
 Վայձէ 'ի պարս այս երգոց

Օ ի մերամեցն մանրիկ Աւսիկ
 Օրնաւ յապայս իւր որդւոց : —
 Օ որ յորձանացն էջորդանանու
 Ի դուստր այսօր վերածեր * ,
 Էջարեան նըշոյլ եւզ լուսատու
 Օ գողարիկ իրան վառեցեր ,
 Օ աջ քո , երկինք , տուր հովանի
 Օղջ ծընողացն և մանկան ,
 Բջհայկազանց բաստ գեղանի
 Ի քեզ առնեմք ապաստան : —
 Շոյտ աճեցիր յոյս Աբամայ
 Վըրդեւ ընդ հետ զիրգ ոտին
 Օ որ առաջի մայրդ ընթանայ
 Տրպաւորեալ ընդ երկին ,
 Եր տընկաբեր՝ նոյն ժիր մըշակ
 Բջբոյս հոգւոյդ յօրինեւ :
 Երխանձեւի ոչ այս վիճակ
 Բմենեցուն յերկնից եւ :
 Օ արգացիր փոյթ , սիրուն մանուկ ,
 Օ այս մըմընջեւ դայլայլիկ ,
 Օ ի քո ծնողին յունկըն փափուկ
 Վեթ դու զիցես անուշիկ :

1856

* Զի յաւուր կնքեւց կրտսային երգեաց զոյս քերդօյն :

Ի

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ

Ա Ջ Ն Ի Ի Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Ո Ի

Ո Ր Գ Ի Ո Յ

Ն Ո Ր Ի Ն Ի Շ Խ Ա Ն Ա Պ Ե Տ Ի

Շ Է Ր

ՆԱՆՃԱՐԵՂ, առաքինւոյն պրտակ բաստից մեզ տօնելի,
 Վրանիօն զաւակ արու սիրաբողբօջ բարգաւաճանք
 Վաջաց այնպիսեաց 'ի յոյս աձեցուն ։
 Դա՛ւազիկ, պետ Տիւզեան, զակումբս առնէ զարգիս զըւարձ,
 Ի քրնարն երգուեալ երկնից՝ որ բօլժ շընթող ընկեց սակերց * ,
 Ի՞նչ զբո տիպ տեսցուք մեք և յաւիտեանք ։
 Ակբ արթուն երաժըշտաց, նուրբ 'ի փողոյս երթ Պշիխեանս
 Տիւզեան նահապետայն ուրուաց վեհից աւետարելը
 Եւ աստ հոգեկիր նոցին ժառանգաց ։
 Օ չարթիր և դու ծն, մանկիկ, 'ի սոյն յոյս ողջունիս,
 Իցնդացեալ մի առ 'ի զբօս հասակակից քում երամին,
 Խօթամիտ ոգւոց սընտաի բըժժանք,

* Սաղմօս Ծ.Բ. 6 ։

Այլ հաւուցդ յառաքինի ժրպտեալ արտակերտն հանդիտից,
 Ի հօրդ և հօրեղբարց կենդանի դէմք նոցուն նրկար
 Եւ յարբիմիդեան գործիս հանձարոյ :
 Օ ի կրրկին սուսանացեալ հօլաթեւոյք աստուածեղէն
 Յիննեկայ բարձր 'ի կատար 'ի պարս անմահ քում նախահարց
 Ընհանացու զազգ հարեալ առ աթուր,
 Ի վերնում տաճարին նոր դու մանուկ մըշտափրթիթ
 Ըտորուռակ կազցես յաւէժ զըւարթութեան հօրն անմահից
 Վերունակ գողոյն 'ի զիրկսն զըզուեալ :
 Այլ այժմիկ քեզ մընայ դեռ զսգ գորովոյ զըրզանաց մօրդ
 Ի սիրուն ջեռեալ քեռէդ 'ի սիրատարի քեզ թագուկէն
 Ըր լի արդ լուսին սայ տեղի արփուցդ :
 Ընդ կապոյտ վեհ խորանին թեք ապարմանցն հովանացեալ
 Վեզ, և քո ծնողաց, բոլոր տոհմին պարագայիք
 Յօղային նետից ամուր ապաւեն :

Յ Ա Ձ Ն Ի Ի Տ Ի Ր Ո Ի Հ Ի

Դ Ե Ռ Ա Հ Ա Ս Ա Կ Դ Ռ Ի Ս Տ Ր

Ն Ո Ր Ի Ն Ի Շ Խ Ա Ն Ա Պ Ե Տ Ի

Յ Ա Ր Ծ Ա Թ Ա Փ Ա Յ Ի, փրբփրոց արեաց ոչ Լսողիկ
Ոսկեծըղի զիցն ել 'ի լոյս գեղեցիկ

Որպիտի դու զըսարիկ կայտառ գիրդ և հեզ

Նշնար յանոյշ մօրէդ մեզ .

Եւ ոչ նա ինքն գեզոյ մայր զիցուհին

Լ յնպէս սիրուն էր Աէր մանկիկն 'ի զըրկին

Որպէս քո մայր աւեզ քննբուշ նազելի

Բարձեալ ըզքեզ 'ի ծոցի .

Տեսեալ երկնի զհասարակաց մեր ծընունդ

Վուժ վեհազին հօր անարժան 'ի սերունդ

Օ իւր զըւարժունս յարիկից նըշոյլ յօդ ու 'ի լոյս

Պատեալ յըզէ նորարոյս .

Որ այն Լ յդեմ մատոյց զայդ վարդ և շուշան

Օ այդ մանուշակ և զայդ յասմիկ հոտեան

Յ որոց մարմին փունջ է կապեալ քեզ չըքնաղ

Նշնօտք , բազուկք , լանջք մատաղ .

Որ երկիր ո՞ր ծորան հիւժէ զչափիկայն

Յ որմէ ալիունքդ յեռան կապոյտ միջօրեայն .

Որ աստղ ո՞ր ծով ո՞ր դարեանդ ծիծաղի

Օ երդ ճակատ բիբջղ ընդ դիմի .

Թէ սըրտմտիս , զեփիւռ է այն մեղմ 'ի ծով ,

Աէք ընդ ծաղկունս դարեանդին 'ի վըրդով ,

Թե՛ թե՛ անպիկ թուօցեալ յերկնից՝ ՚ի նըշոյլս

Հայտ ևս ածել զարփից բոյլս :

Լըբ ծիրանի բանաս շըրթունս ՚ի ժըմիտ ,

Վեոտիրթիթ վարդին բողբ կայ յերկմիտ :

Սինս մըբմընջես թըրթըակ բարբառ և գողտրիկ ,

Լըռեն տիսակ գեղձանիկ :

Որ հարսն ընտիր յիւր փողոշուկ ճեղէնակ

Իշխէ՛ նոգ տակի կալ խոպոպից քոց հիւտակ

Որ զարնային իբր արևուն ճառագայթ

Սառեն ըզզլուխ քո և զայտ :

Փայիկիկ շուշան ՚ի մերկ հովիտ ջըրարբի ,

Վունեան ծաղիկ ՚ի սիլո դաշտաց ցանկալի

Իցէ՛ն երբէք ՚ի զարդ ՚ի սէր բարեբաստ

Իբր ՚ի տիւզեան դու դարաստ :

Սիրէ՛ երբէք մըշակ զիւր արտ ծաղկալից ,

Հովիւ զորջ իւր և զփափուկ որթ հօտից ,

Արցս նորահաս զթըռչնիկն ՚ի գոգ ընդասուն ,

Օ երդ դու գըգուխ մեր դասուն :

Օ ինս՛ են յուռութք ՚ի քեզ հըմնք մեծազոր ,

Որ ՚ի գերել ըզսեր մեր քեռդ և եղբոր

Վիտէ բա գեռ դիւթել ըզսիրտ և զողխ ,

Սիրուն զըստրիկ Տիրուհիս :

Իբր ընդ աչացրդ պատուհանս հայի արդ

Հոգի ազնիւ վեհ հանձարեղ և զըւարթ

Սինս՛ զարգասցի՛ նոգ հոյլ՛ անդամնցրդ գեղոյ ,

Սա՛շ բու՛մ՝ բախտին և հօր քոյ :

Յ Ա Ի Ո Ի Ր Ծ Ն Ն Գ Ո Յ

Ի Շ Խ Ա Ն Ա Պ Ե Տ Ի Ն

Յ Ա Կ Ո Բ Ա Յ Տ Ի Ի Չ

Ս Ի Տ Բ Ը Հանձարեղ՝ պատիր բախտի գերազանց,
 Դու որ առ քե արհամարհես թաղս ազանց,
 Ս'ի Ս'ուսայէն ակն արկաներ յայս բախձան,
 Որ 'ի յերկնէ բերէ քեզ կեանս անվախձան .
 Անդանու թխն՝ ոչ զոր երկիր պարզևէ,
 Ըսլ՝ որ յաստեղց իջևալ յերկին վերթևէ .
 Երկայն աւուրք՝ ոչ շընթելոյ նըրպատակ,
 Ըսլ՝ անմահ փառք յերկրէ յերկինս յիշատակ .
 Ոչ սուր ժանիք ոչ ճիրանունք բեւր ամաց
 Վերեաց զանունն 'ի մոռացման վիհ ամաց .
 () ր ամենայն և ժամ՝ նըմա լի տարի ,
 Տարին 'ի դար 'ի յաւիտեան կատարի .
 Աեանք 'ի յաստիս միշտ քաջալար 'ի ներկայն
 Աէ համառօտ և ոչ երբէք գոն երկայն .
 Օ այս անկէտ օր հինէ քեզ մասն երգողիս ,
 Թէ և յաւարտ աստ կէտ դընէ 'ի տողիս ,

ԲԺՇ ԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՄԱՆՐ ԽՕԹՈՒԹԵՆԷ

ՏԵԱՌՆ

Յ Ա Կ Ո Ւ Բ Ա Յ Տ Ի Ի Չ Ե Ա Ն

Ի Շ Խ Ա Ն Ա Պ Ե Տ Ի

ՅԱՐԵՎ ամոյն փրթթեւ 'ի հեշտ արե կենդանարար
 Սեաւ մըրբիկ և անկրտայ ոստեան 'ի մեր դրախտ 'ի դալար ,
 Շանթ անկաւ 'ի Բիւթիաս շեշտեալ , շրթինդ 'ի տուն Աւղղոց ,
 Ո՛վ արդեւք 'ի նմա հարաւ , 'ի՛հ , յայն բոց ,
 Յարտասուս բոլորեքին անդ յարարանուըն յորդառատ ,
 Յակօք ևեթ յերակունսն անթաց աչօք նայի զհրբատ .
 Լաւ յատոջ սրբտին ազնն ըզհաստոյր հարուածոյն վեր ,
 Լափեր բոց զՅակօք՝ ազգըն սուշորեր ,
 Թե՛ ողջոյն արդեւք իցէ , բեւր սիրելեաց նաւակք խընդրեն .
 Օ՛խնչ ողջոյն . . . արտասուածոր հեկեկանօք մեկնին անդրէն .
 Պատուհաս ապերախտին արդարադատն ածէ 'ի զուխ
 Հանեալ զոր չգիտաց ըզբարին կանուխ :

Ու՛մ հայր, տառապեալքդ, ըզհեաննս ձեր մաշէ այս հար,
 Որո՛ւմ այլ մընայք դուժի, ծն 'ի տաճարս արիք հանուր,
 Կորած երամ երամ՝ ողբաձայնիւ բօլմ 'ի բերան

Հաղերս լմաւելեալ կան սու սուրբ սեղան:

Սէհազինն որդոցն մայր կահանալիւ զիրդ ամուսին
 Սինն 'ի զիրի իւր սօրնդիաց մեւս ևս երկուք ձեան 'ի ձեռին
 Օտապաստ հօրն ցաւոց սրբեալ բազին բորից հօր
 Լքք և սիրտ յերկինս կարգան զայն հըզօր:

Հայեաց 'ի մեզ, հայր, և պարզեւեա մեզ 'կեաննս մեր,
 Ի՛մ: ոչ մեր երեսայ՝ զէ՛ծ անմեղացս ակն առեալ, տեր:
 Հօրժամ հար զապարանիցս ևհար երբեմն աջ անօրէն,
 Դու հաներ ըզգա 'ի մըրբիեալ հնոցէն:

Լք մինչ լմեր բարկութեան լուր լուրցեալ զիմք յարև դորայ,
 Դու զսիրեցեալ զայդ զըլուխ լմաիւր 'ի սուր ժանեաց զըժնեայ:
 Կոյն բազուկ ամենակալ փրբիեա և արդ ըզգա 'ի հըրցս
 Որ ուտէ զազինն 'ի հնազից անյոյս: —

Լտես տեր յայս սուրբ դասակ և յաղքատաց լմաւալ լոր զունդ,
 Լինն արտօսք յարուանունն, ամենագու՛ծ ել սիրան 'ի լուրդ,
 Լնարիկէր հրեշտակին կենդանատու ցօղել ըզհիւ՛ծ:

Շ իջաւ հրատին տանդ անդ աջով աննիւ՛ծ:

Ոչ 'ի զանձրս իւր Կարեհ, ոչ Լքտաշէս ծով զապրտամբ
 Ոչ կետար յաղլմանակօք զախարհ տեսեալ ընդ իւր ոտամբ
 Խընդացին զոհարանք որպէս ցընծամբ 'ի զիւտ կենացս,

Լք քան ընդ ծընունդ փրբիեալք 'ի վտանդացս:

Դու վեհազն, երբեմն Հայկայ ծընար զրօհին կեանք վայելուչ,
 Ոչ զիտեր զինչ անդ նրոն բըխիւր բարեօք զանձ լմալմաուչ:
 Հերկնից 'ի սպանալեացն եղեալ զարդիս իւր խեղամուտ
 Հարևուդ պատել 'ի մայլ՝ մօտալուտ,

Չաննիցիս այսուհետև արև նրոն կրբիկն ծաղեալ
 Ի մե՛ծ փո՛ծ որիկ: փայլեալք 'ի լոյս անակընկալ:
 Լք դու 'ի նոր քուրայեդ ելեալ 'ի վեր ոսկի պայծառ

Օ երկնային նըշոյ՛ սրբոեսցես 'ի վառ:

Ընց մըրբինն, անմահին փառք, և հաշտեցան երկինք կապոյտ,
 Կե՛լիական դու զափնիդ կայծակնահար յերկնից զայլոյլմ

Ընդ ուժ մեր զըզրդեցան կրուեալք 'ի թևարդ բոյնք անթիւ,

Սքանչելի գըլուխ կանգնես արդ 'ի ախ.

Իմ փանդիոն 'ի բըռին 'ի զիւցահանդ յեց բարձր 'ի բուն
Հըգորին օրհնութեան մասն 'ի սոյն բախեալ մեծ փըրկութիւն

Պաղատիմ մի գհովանոյդ իւ պըսակիմ քըշտել դաբիր,

Ս'ի ոստ կամ տերև թօթափել յերկիր.

Լը թ' երբէք, քան երկինք, հըաման տընկոյդ է տապալել,

Ընկցի այսր յիմ վերայ զերգիւ և զերդ 'ի նոյն ճըմէլ.

Թէ զոհ նոր պիտի ցասմանդ, թըլուտութիւ գըլուխ արժէ ինչ զայն,

Փայլատակունդդ աստ շննթեպեն համայն.

Ի Հ Ա Ր Ս Ա Ն Ի Ս

ԳՐԻԳՈՐ ԱՂԱՅԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՐԵԱՆ

Ը Ն Կ

Թ Ե Ր Ե Ջ Ո Ն Օ Ր Ի Ո Ր Գ Ի Ք Է Օ Յ Է Ք Ե Ա Ն

Ի ԾԱԿԵԼ, արփե՛ն, այն յեղից լերանց խընկաբերաց
 Լա. յանդրէն շիջանել յովհիական 'ի ծոց պեաց,
 Լ՛բփաձե՛ծո՛ղ 'ի Ս՛ասիս հուպ բարձրելոյն գահ՝ երկնաբերձ
 'Երկրականդ իմ Ս՛ուսա՝ հայրենի կոյս աստուածամերձ,
 Լ՛ն բազին կընդրրիկ յանուշաբոյր ամպ անմահին
 Օ՛խ հայցես սիրելոյդ Լ՛ստուածատրեան պայազատին, —
 Ո՛չ արինն Վ՛ահագնի և ոսկենիւթ բարձ զիւցազանց,
 Լ՛ստրանս հոյակապ, մըթերս հընդիկ դեզ մեծազանձ,
 Ո՛չ ջղիրս 'ի տողան հօտից ընդ՝ գաշսս, ոչ այլ ինչ հեշտ...
 Իսկ արդ զինչ. — Լ՛ստ սրբաին՝ ըզգաստատեր 'ի դեզ պարկեշտ
 հարան ընտիր 'ի հոգի և 'ի մարմին բիւրաբեզուն,
 Ի ստեղունս հանել զագոն Լ՛ստուածատրեան յանմահութիւն, —
 Օ՛ւրծ ապա զերծ, Ս՛ուսա, 'ի սեզանոյդ ըզուեաւրդ սուգ՝
 Հօստս 'ի թաւ պրտակել, մեծ գոհութեան ամբարձ բազուկ
 Հընձութեան փոխեալ ձայն, քանզի ուխտիցդ երկինք լըւան,
 Պրտակին խընդակից ևս ոչ արձան ձօնեմ՝ սրբեան,
 Լա. ոչ տաշտ ոսկեձոյլ՝ 'ի նարատեան լի բովիձայս,
 Լ՛ալ 'ի շունչ Լ՛զինաց զ'ի քէն սրարցև մրմունջըս զայս:

1682

Ի

Մ Ա Հ Ն Վ Ե Հ Ա Ջ Ի Ն

Յ Ա Կ Ո Բ Ա Յ Տ Ի Ի Ջ Ե Ա Ն

Ի Շ Խ Ա Ն Ա Պ Ե Տ Ի

Տ Ա Ղ

Երգութեան լեզու յորդոր՝ ՚ի ձեանց զըլիսոյս մածեալ ՚ի պաղ,
Վեզ կայ վինս, ո՛ւ ջերմ՝ յաւաց եռալ աղբերց պարզիս ՚ի տաղ.
Յերեկորնեայց ու՛ի Սայլէն եկին մերմունջք ձայնատու.

Օ մահու լրուածիւնդ հաստ մինչեաւ և դու. —

Հայ Սուսայք, որ զկոյս մատունսդ երբեմն ՚ի սոյն շարժեալ քրնար,

Ըրդ ՚ի քօզ պատեալ կայ սա ՚ի սևաթոյր անմխիթար.

Եւ ձեր ՚ի Թուխս համակեալ՝ փոխեալ ըզպարտդ յողբաձայն

Յօղագին աչօք ակնարկեոյլիք յայն.

Սուգ եհաս՝ որորմ՝ աղէտ տանին Տիւղեանց, տան Թորգովեանս . . .

Սիկենտեան հովիտք և բլուրք, ո՛հ, ՚ի ձեզ օրչափ հաճեցան

Սիրեցելոյն սիրտ և իմ՝ արդ մղղղեալ սիրտ ՚ի բոց,

Վոյն լիլիք նըզօվ Սուսայիցն հայոց.

Ըղէրախիբ կրտնդոցաց ձեզ մի լուիցին յերգոց աւալ,

Եւ յ՛լ անտառք անձաւք և գետք մլուրնչեացեն լալահասաւ.

Ի ձէնջ Թըրեաւ բօթ մահու և կորըստեան հայկեան տանց

Յունկրն նազելի գրստերցրն տիւղեանց.

- 1) Ահնջ ել ձիւղ Տաբա գառն ցառցս այս գուժարեր
 2) Խառնեալ ընդ ծով Տանդրին մահաշրշուկ իւր սեւս թեւեր .
 3) Յաճե զըրփնդն Տերեր լլաւ, 'Ախիս և Օ միւնե ,
 4) Լլան յահեկէն Պառնաս , Խորոպե :
 5) Դիւ բարձին դառք Սուսայից , հընեաց Պինդոս և Լարոսաս ,
 6) Կըրինցն անդրին ընդդէմ վեմբ և հարսունք , կոյսք նորահաս .
 7) Լընկ քեզ տուն Թարգոմայ , քեզ ոչ ևս այլ է 3)ակոր ,
 8) Բզճաղիկ լերանցդ հընմեաց մահուն խոփ :
 9) Օ օրհասին դիտեալ վրտանդ հընշտակն հայոց զաւսըն դարձոյց ,
 10) Տես Սասիս գերեան յարտօր՝ աղի վիժակս այտք իւր իջոց ,
 11) Պահագան Օուարթունն () րհնելոյն թեք ըզդիմօք մուտ յերկին ,
 12) Սի և ողբ ելցեն երջանկաց գընդին .
 13) Գուժիան համբաւարեր յունին ընտանի իւր անձկարեաց . . .
 14) Լաւի , ես , նուազող ցըցոց տօնից նորա և հարսանեաց ,
 15) 3)եգեան անդունդս ուղեկից և յեգանեանսն կոհակս
 16) 3)ուսով ըզգարձին հանել պերձ՝ նըւագս :
 17) Դ՛ զիշեր , որ այն ըզքեզ Սանդարամտք մեզ բըզիտցն
 18) Իր յարթուն արտեանունն ածեր զանտիւ խաւար յետին .
 19) Ինդ աշխարհիս նըրուից և զինս հատեր ոչ զարե
 20) 3)այն մըթին բըբօք չհայել 'ի ժամ սե :
 21) Լընկ զիս , որ յուսային յաղթանակաւ իւր թեւակից
 22) Լըշաւել 'ի հայրենիս բերուց շըրթանց հընմամբ օրհնից ,
 23) Օ աչբս նորին ըզիջեալս ես կափուցի ողբերգու ,
 24) Բզհոգւոյն աւանդն առ աստուած ետու :
 25) Լը զմարմինն՝ յերկրի աւանդ տըխուր մնացեալ զըրկացս 'ի մէջ՝
 26) Ինդ նոյն թուի սահուն ալեաց խոր պըտուտիցն ելեւջ
 27) Բարձեալ ետու սիրելոյն , ո՛հ , ոչ 'ի գոգ զըգուանաց ,
 28) Լը յհ հարցն շիրմի առ ծոց մըթազգեաց ,
 29) Իմ , ասեմ , զանտահդ երկնից տըւեալ պահեստ ուստի եկեալ ,
 30) Լանդեմ զուկերսըզ այժմ՝ յորմէ ծընանն 'ի մայրն երթալ .
 31) Օ արդարեցից ըզգամբանդ՝ քո սիրասուն հովանեօք ,
 32) Լըճանագիր զայս քանդակեալ լայեօք .
 33) Լըտ ևեթ հանգեաւ 3)ակոր 'ի զոհելոյ զանձն իւր ազգին ,
 34) Տերութեանն և խնատից ըզբաղցր արեն ընկեց 'ի զին .

- .. Սինեւ իցեն երկնից բիրք աստեղք շողեալ 'ի յերկիր՝
 .. Բեւր աչք մըտերիմք ցօղեսցեն յայս դիր ..
- Լճրանեմ՝ արտասուագին արտեւանանցդ, ով սիրելիք,
 Ար բըրացն այն խուարման չեղեն սեւօղ սկանողիք,
 Այ դաշկահաճար այն դիմաց, ոչ հաղաղին հասրութեան .
 { } Երկնից գըթութեանց անշուշտ սիրեցան :
- Սինչ հրուէր ե՛հատ առ իս 'ի մտերմական կամաց ուղի,
 Բ՛մենայն նետից բաղդին դիմագրաւեալ ակն ունէի,
 Լ՛սլ ոչ և այսմ՝, ո՛հ երկինք, ոչ այս շանթիս երկնառար
 Ար ցըրեաց ըզյոյս ծագաց մինչ 'ի ծագ :
- Այ լուար խնդրբուածացս, ոչ խնդամիտ յաջօղ դարձին,
 Այ գոնէ յառաջագոյն զիմ՝ ըզկառափն հարկանելին,
 'Լս և ոչ գէթ առ ետեղ զիս ընդ նրմին ըփել կից,
 Արպէս էրս հայցեալ շըթամբք Ս՛ուսայից * .
 Հանձարեղդ 'ի սպանանել, 'ի բազմահաճար կեցուցանել .
 Վիտացի թէ և կարօղ առ քեզ բազուկ է անարգել
 'Բաղել հանել 'ի ծոցոյ կենաց ըզշունչ և զոգի
 Լճւ չար քան ըզմահ պահել կենդանի :
- Ա՛վ, քանի ջայլին զինե ողբանքեքք 'ի սար բօղբ . . .
 Լ՛նձկալոյն լայ 'ի շիրմին տունըն տիւղեան սիրտ վիրաւոր,
 Կոծին հանձար, զիտութիւնք, ձարտար արուեստքն 'ի վարան,
 Հեծեն սրգապատ խորանք թորգոմեան . —
- Փակեցին մեզ արդ լուսոյ գըրունք գրախտին երանելի
 Խուարին շըրջանակաւ պարունակեալ սեւա սուսերի,
 { } Կամբեցին և աղբէրք եղեմաբուխ բիւբակնեայ .
 Հեղ լալիս փոխան՝ տուն Ս՛ըխիթարայ :
- Լ՛յս ուրեմն է խիտ հրաման անկարեկիր ձակատագրին
 Օ՛ի բարին և ապիրատ միահատուռ մեռանիցին .
 Լ՛աբինոյն զինչ օգուտ, արդարութիւն ո՞ր յերկնից,
 Օ՛ինչ մահկանացուի քան զայս բօթալից . . .
- Վոյժ մահուն անմահական, — ձայն երկնաւոր հընչէ կիթառ,
 Լ՛ըթանի, մահկանացուք, սուրբ լըութեան երգեալ բարբառ . —

* Ի տալին՝ զոր ամբ յառաջ երգեալ է քերթողին յառողջութիւն Ելիանայեփոս 'ի ծանր խթութեան :

Ընման հում թիւն զերկոցունց յաջ և յահեակ տրոհեա զահ

Յաւերժացուցեալ բզկեանս և բղմահ :

Բզբարին յանեղծ 'ի կեանս կարգես դու յայս և յայն երաստ :

Իսկ ըզժամարն սատակես մահ անմահից չար անդ և աստ .

Ս'իոյն անուն 'ի լեզուաց օրհնեալ երկնից և յերկրէ :

Ս'իւտոյն անիծեալ յերկեակ զաւառէ :

Տեսի ես սպիասեալ զոք : Հայհոյեցին զայն բեր չազարք :

Օջ Յակոբայն տեսի հրաժեշտ : Լացին օրհնութք անթիւ զայն դարբ .

Ընման հում թիւն , որ անմահ զընես և զեւր ընդ արդոյս :

Կեցցես սիրելեաց սրբոց 'ի խրատոյս :

Յիշատակ սուրբ և անուն բարի քաջացն է նրպատակ :

Ըն որ ոչ պիտին անց տողեալ հարեւր ձոս գուանարտակ :

Օ որ երկայնեալ թէ կեցցես , մեռանեցոց ես սակայն .

Լըջանիկն 'ի սուղ ելից դարս երկայն :

Ը յերկար դեղերցն 'ի ծովս երկայն ընթացս հաշուի իւր լաստ :

Ըն յուժ հոգւն յաջողակ լընու զգողեալ զիւր առագաստ

Ի խուն ժամու տեսանէ յետկոյս զայլեաց փրբփրագէզ

Յնաւահանգիստ հերձեալ ստպարէզ :

Ը հհային կեանքն 'ի քառից լըծեալ էր կառք երկվարաց

Հաւատոյ , յուտոյ , սիրոյ և բարեբաշխ ձեռնին 'ի բաց .

Ընիւք ոսկի չօրեքին , ըզզոն իմաստ , կամք արդար :

Ը ուժկաջող հոգի , սիրտ արիաբար .

Վերաբուն միտքն 'ի բարձու ժիւր կառավար ձեռք յերասան

Ը ըրուցին 'ի մըրցանակ նրպատակին յերկնից խորան .

Վաւ , ոչ մեռաւ ցանկալին , կեայ յանմահից գիրկս 'ի տած :

Ս'էք զինք կորուսար , ինքն եգիտ զաստուած :

Վիւցազանց իրմբիցն յակումբ ընկէ : յաւերժ կենդանութիւն ,

Ը առեւ զօրեղ զարդիս 'ի մեծն յաշխարհ քան յայս անկիւն .

Ը յաբեսցէ 'ի բարձանց առ քաղցր իւր ամուսին

Օ արմի և տոհմի սիրտուձրն սըրտին .

Հատ անկեալ յակոս սրարարտ բողբոջեսցէ 'ի սպայազատս :

Կանգնեսցի յանմահութիւն որպէս յերկինս յիւր հարազատս .

Կեցցէ՛ և շաղ ստտեղաց ըզբարունական արբուսցէ :

Օ յերկնան աստուծոյ հովանին առցէ : —

Սեծին դուք հաստորք հոգւոյ՝ զտեղին նորա լըջըլք բազում:

Բջխուեալ սրբոցիցս փոս ս' լընուցու, վի՛հ անպատում:

Որ զայն ամէն խորխորատ հարժէ հարուստ ժամանակ՝

Օայս անդընդախոր հասցէ անյատակ:

Հայս քանիցս արկանեմ զակն յաղջամբղջին վիրապի հետս:

Հարհաւրացն՝ յանդընդային դիմեմ վազել սանդարամետս:

Բջլժ բակացին տայր որ ինձ զազոյ փանդուրն խօսուն

Ողորել տաղիւքս ըզ՝Պահակ մահուն,

Հտէի զանձն 'ի դրժոխս՝* հանել յաստեղս ըզտարփելին:

Ու զըրունք թէ 'ին պղընձիք և բարարանք զիս ունէին,

Տարտարուին թէ սեաւ ուղիւք կամ Ատառղիք և Աերբեր,

Ու կարապետացն երեսք մահարեր:

Եւ յապէս քեզ 'ի լոյս դարձցի մրույլ՝ բանտիդ այդ տրխրազգեաց:

Տուր ըզըլուխրդ սիրային զաչաց ըզլոյսդ յարև կենաց:

Արդուեալ իմ քեզ՝ ուխտ աղի՝ չհայել յերեսն յայսմհետէ:

Որ վանն իւր հեշտի սիրեաց, ոչ սիրէ:

Տես աղէ՝ քանի աստեղք շուրջ պարէին յարև դորայ:

Եւ մոսնայն, ազգին, որդւոց, տաննն տիւզեանց ու Սխիթարայ

Ըջերս հեղեալ 'ի նանիր. հայցուած տպա զայս արկից

Վեզ ամէնիշխան դատաւոր վեհից:

Դու աստուած նախանձայոյզ և վրէժխընդիր փառացդ անուան

Թէ 'ի մարդ տեսցես զերկիր զիւր կառուցեալ յոյս ապաստան,

Բջխունն 'ի իւրատ տապալես, զի քեզ կալցին ակն 'ի վեր

Եւ նահալալ հայր միահեծան տեր:

Սերթ 'ի վրէժ ապերախտից բառնաս զընտիրն և զպիտանին. —

Որ յերկուց մեզ 'ի սուժիս անկաւ վիճակ, ձայն տուր Արկին

Սինչև 'ի լուր սրատղամիզ՝ ունին 'ի բարբաւորդ վընեմ

Բարտար անըսպառ լուսայէ զուզ նրանմ:

* Այսինքն՝ 'ի ստորինս երկրի. 'ի սահմանս Թաղաւորութեան Պահակ ըստ զրոյց և ըստ արտաբնոց:

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Ո Ւ

Ո Ր Դ Ի Ո Յ Տ Ի Ի Զ Ե Ա Ն Կ Ա Ր Ա Պ Ե Տ Ի

Ա իՄ անշունչ՝ զիմ եռօրեայ Յովհաննիսիս փարեալ մարմնով,
Հարցողաց ըզքեզ ասա, Արտան եմ տիւղեան Արապետին:

1857

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

Վ Ա Ռ Վ Ա Ռ Ե Ա Յ

Դ Ս Տ Ե Ր Ն Ո Ր Ի Ն

Ա Ռ Վ Ա Ռ Ե Ա Վ, անբիծ վառեակ,
Օ խորդ լըբեր ըզՏօր և մօր զերկ անուշակ,
Արօտացար Թըռեար յերկին
Ի ծոց սիրոյ հօրն վերին,
Ում միայն ըզքեզ անարըրտունջ նըւեր
Տիւղեան Արապետ տայ հայր կարեվէր:

1857

Ի Բ Բ Գ Ա Ջ Ե Ի Տ Ա Պ Ա Ն

Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Ո Ի

Ո Ր Դ Ի Ո Յ Տ Ի Ի Ջ Ե Ա Ն Յ Ա Կ Ո Բ Ա Յ

Օ՞րն է իցես դու բոցատխայ բուրդն ընդ Էրկին ամբարձական...
Յակորայ միտքն եմ Տիւզեանց առ իմս Յոննիկ սըլացական:

1057

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

Թ Ա Գ Ո Ի Հ Ի Ո Յ

Գ Ս Տ Ե Ր Ն Ո Ր Ի Ն

Ի Գ Ի Ը Ե Ր Ի ցաւոց իբր արուսեկի նըլջլ 'ի ծով
Լըրկնից անուշիկ ժըպիտ մանկիկ (Թ)ազուհի
Ը ա տիւզեանն Յակոր փայլատակեալ 'ի քըթթեւ ական
Ը ստանոր մըրըրկաւ մահու ծածկեցար յաւաց:

1057

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

Ս Ր Բ Ո Ի Հ Ի Ո Յ Պ Ի Լ Է Ջ Ի Կ Ճ Ե Ա Ն Յ

Լ Ի Բ Ի Ի Ե Ա Լ այն ինչ և խամբեալ ծաղիկ նորածին,
Ը ջնիւ Արբբիկ, Պիլէզիկ ձեանց մօր երկունք յեալն,
Լ իցիս և սուգ, թէպէտ անհատ, սակայն, ո՛հ, վերջին:

1057

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

Յ Ա Ր Ո Ի Թ Ե Ա Ն Թ Ը Ն Կ Ը Ր

Ը Ի Ր Մ Ի Ս քրնարան ծաղկածաւալ դաշտ
 Ս ՚ի զերկնից ցօղոյն զխտասցեն զերաշտ .
 Լ ստեղծ 'ի բարձանց լիցին ընդ սա հաշտ ,
 Լ յր հեզահամբոյր հոգւով բարեպաշտ ,

Կ ուրբ ուղւոյն մըրցօղ վանեալ զխու և խուժ ,
 Ս երնոց մըտերիմ՝ յաշխարհէ գաղուժ ,
 Տ ան տիւզեան փեայ հայր դորովաղուժ ,
 Սիրուն ամուսին կորզեալ խակակուժ .

Ո՛վ ընդ ծով կենցաղ ճարտարս այս նաւորդ
 Ի նաւահանգիստ երջանկաց ուղղորդ ,
 Օ երկիր անկուշեալ երկնայնոց զուգորդ . . .
 Թ ընկըր չարուժիւն սիրելեաց սուգ յորդ :

Մ խիսնեալ 'ի 1821 յապրիլի 13
 ամսց 54

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

ՍԱՄՈՒԷԼԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Ի Տ Ա Ռ Ո Ւ Յ նախնեաց Ղցանալ սերունդ
 Ստուէլ Սուրատ ընտրական ծրնունդ .
 Բունն 'ի Շ ուղթայ հարցրն բազմաձիղ ,
 Սա յԿուղոկիս բուսեալ շառաւիղ ,
 Չբննաղ նորատունկ բնաւից սեր և ուխտ ,
 Ի Բիւզանդիոն անցանէ պանդուխտ .
 Ընտի ևս ածեալ շուրջ 'ի տար աշխարհ
 Նշրծէ զԿարոպայ սիբ իմաստնարար .
 Սերին տեսու թեամբ՝ վայրաց չու 'ի չու
 Ի Սատրաս Հրնդկաց հուսկ արմատ առնու .
 ՀՅԱՆՆԱ Կդուարդեանց նազելին ընծիւղ
 Պատուաստեալ պրտիէ ոստ աճիւնաձիւղ ,
 Իանստ և հանձար քան զյոզունց առոյզ ,
 Ըցգասեր նախանձ ոչ ումեք 'ի զոյզ .
 Ինր 'ի ծագ կենաց համայնից 'ի ցոյց
 Սէհ քան զամենայն պրտուղ խայծեցոյց
 Կարորոց արամեան իմաստից յագուրդ
 Նաճանչ փարատիչ ըզխաւար և ցուրտ ,
 Սահու ձմեռըն զայս խանդացաւ դարսատ ,
 Հարեալ տարաժամ արկ աստէն տասպատ :
 ԸՍԼ արմատն յերկրի յանմահութեան յոյս ,
 Կլրկին փրթ թեացի յաւերժ նորարոյս .
 Հիշատակ անմահ կեցցէ 'ի յամայր
 Թորգովեան զարմից յանըսպատ 'ի ծայր :

Ի Տ Ա Պ Ա Ն Կ Ն Ո Ջ

ՅԵՐԿՈՒՆՍ ՎԱԽՃԱՆԵԼՈՅ

Ս և ո՛ր ՚ի վառ տեսիլ անունն Ս արդուհին
Ս այր որդեգորով սիրուն ամուսին ,
Լ նկուշեալ ըզշուք և ըզդեղ մարմնոյն
Ս եռեալ աշխարհի կեայր և եթ հոգւոյն ,
Յ երկնէլ որդեկին սիրոյ կեանքս , վահ ,
Լ ըրեն և ժառանգ հասաւ բրունամահ .
Հոգիքն աղանիք ՚ի Սիմօն դըղեակ ,
Լ ճիւն աստ հանգչինա ՚ի մնայլ սենեակ
Ի քսան և ՚ի հինգ հասակին իւր ամ
Ս պելուչ ծաղիկն հողեցաւ թառամ ,
Հազար ութ հարիւր և քսան և մի
Լ յրեսուն մայեայ թող ՚ի թուխ դրոշմի ,
Ս եաւ արև տեսաւ մեզ սեաւ օր սեաւ սուգ ,
Լ ըղիսեցին անհատ այս դառն արտասուք :

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

ՕՐԻՈՐԴԻՆ ՋԻՊԱՅԻ ՔԷՆԿԸՐԵԱՆ

Օ յ Պ Ա կոյս օրիորդ (ժ)ընկերբանց դուստրը Հարութեան ,
 Հրեշտակ թռուցեալ յերկինս ընդ իւր տարաւ զամենայն սիրտ ,
 Բզմիտս ամենեցուն և ըզլեզուս թողեալ յերկբայս ,
 Ըարմնոյն եթէ հոգւոյն էր զերազանց զեղեցիութիւն ,

1840

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

ՓԻՆԻՊՊՈՍԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍԻ

ՅԻՆՈՒՏԱՍԻՆ 'ի կենարար դարիս 'ի զլուխ
 Վարնանարեր ամնոյն 'ի մուտ ծաղկանցն ընդ բուխ
 Լստես բուսեալ ու 'ի սիբ սրնոց Լըդոկիայ
 Օարմ ըզՊետրոս փիլիպպոսեանն Ստեփանեայ ,
 Հըռչակելի փոքուն Հայոց մինչ 'ի Պօլիս
 Սաճառական ժիր և արգար , արթուն յաստիս
 Վան 'ի գանձեղ 'ի մարդասէր բարեաց օճան ,
 Որով զընեաց երկնից թանգար զաստեղց կայան
 Տիտոն ընդ ութ ամնոց յամ մի և քառասուն
 Սայրաքաղաքս յայս աւանդեալ զիւր մահացուն
 Օհոգին անմահ անդ 'ի վերին քաղաքամայր .
 Լըրիքին , ո՛հ , ազգատոհմին անձուկ յամայր :

1842

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

ՀՅՐ ԱԻԵՏԻՔԻ ԱԻԵՏԻՔԵԱՆՑ

ԱԻԵՏԻՔ Լ'էտիբեանց
Սարդապետ Սըխիճարեանց,
Յորս հասուն տիս հասակին
Յաշխարհէ յուրաստ մեկին,
Բարոյիք զըւարթ յորդոր,
Լ'զբատաց հայր հոգեոր,
Լ'նդ ազգիս տառապելով
Լ'ստ զըլեաց զամացն հոլով
Յխաներեակ ընդ հինգերորդ,
Հոյին անդ երկնից զուզորդ:

1812

Ի Տ Ա Պ Ա Ն

Հ Օ Ր Փ Ի Լ Ի Պ Պ Ո Ս Ի

Թ Է Ր Ճ Ի Մ Ա Ն Ա Ս Լ Ա Ն Ե Ա Ն

ՀԱՅԲ ՓԻՆԻԿԱԿՈՍ ՎԱՐՊԱԿԵՍ
 Մակ թերձիման Բջրանեան .
 Մըխիթարայ երթ ըզՏեա
 Ի սուրբ կրղզին դազարեան .
 Օանձն 'ի վաստակս Ուխտին ետ ,
 Հոգւոյ ազգին սբաշտանն .
 Ս երին նրան կոչման կէտ
 Հալթ աւ'ի վաթսուն տիս ժաման :

1887

Մ Ե Ծ Ի Ն Ն Ե Ր Ս Ի Ս Ի

ՈՂԲԵՐԳԵԱՆ Ի ԹԱՏԵՐ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՅ

Ոչ որ սիրով առնու հարկի սամետէս ,
 Լըդ խակ է ձայն հրաման առ իս 'ի հանդէս՝
 Ի չափ տաղի մինչ թորգամեան մանկանց պար
 Ի կեկրուպեան կօշիկս ազոյց գարշապար .
 Օ ի առնեան անձաք լերանց ոչ երգէն ,
 Բայց թէ 'ի ձայն անմահ քնարին կրքինեոցեն :
 Ոչ որ տեսեալ արգարոյ մահս և լլուէ ,
 Թող թէ քերթող պատգամաւոր յանմահէ .
 Եւ մանաւանդ թէ զՆերսիսի լլուեմք մահ ,
 Լորարտեան արձանք հընդէն մեզ 'ի վահ :
 Ս'լ արբունեաց ժանտ ռիտ թիւն և անյայտ ,
 Ս'լ զի անվրէպ լարէ զմահուն որոգայթ ,
 Իմաստասէր զուր պարծեցաւ 'ի հանձար
 Լ'նուք ձևովն սպրեւ հաղբից նորին չար .
 Կերսէս անգամ 'ի լար նոցին շաղեցաւ
 Ի յոնարհ տեսին և հանձարեղ քան ըրբնաւ ,

Թագաւորաց հայրն և ծընօղն աշխարհի,
 Իմաստասէրն ուղիղ վարուց քան լեզուի:
 Ը՛յլ 'ի սիրտ չար և ապերախտ որ այն ամեն
 Ը՛գբուն բարին մինչ տեսանէ չարի գանձ:
 Երկայն և նա չկարաց յայտնի արկանել
 Օ՛րբըն ժանիս յայս գտնս անմեղ և ընդել:
 Օ՛ր զանպատկառ քարոզ կենաց ճըշմարտին
 Բլս սուր ոչ խեղդ յաչաց նենգել ժրարհէին:
 Հոռո՛ւ սուսերք աստուածամարտ բարկութեան
 Երկնչ կոտորէր զմատաղ ծաղիկս արամեան,
 Պատկառեցին յալեաց ամբիժ ձևկատուն,
 Հոլ սասանեալ ասպընջական լինէր տուն
 Ի՛նոր Ղեկո՛ւ օթեանեալ ըզնա հէւր,
 Ղ ուղակս 'ի ջամբ ցընդեալ նրմա բաղմբէւր,
 Երկիր, շընոյ կենդանութեան մնցր դայեակ,
 Սոկրատայ միշտ 'ի քէն ծնանիս դեղ վրիժակ:
 Ը՛յ ղիւարբախ գըլուխ և սիրտ մահացուի
 Բը առջին ցուցեր ըզթոյն աշխարհի,
 Եթէ քո լէր շընլեալ ըզսիբ եթերաց,
 Կերսէս այժմիկ շընլէր և տայր շունչ կենաց:
 Ղաւ և զպատկերն եղծեր զու զայն վայելուչ,
 Բըբացուցեր զազն 'ի հօրէն անտէրուչ:
 Խաւարեցին բիբք աչացս, ս՛հ, մի տեսցեն
 Օ՛այս աննըչոյ՛ կափոյց աչաց յարեէն:
 Երկ զայս երես մահու դեղին և կապոյտ,
 Կարմիր վարդից վառեալ երբեմն երևոյթ,
 Եւրբ ծաղկեալ փունջ ոսկեթեղ ծերունեան
 Խոժոռաղէմ՛ ինձ յարհաւիրս դարձան:
 Չեւք որ յարոյց զանկեալ աշխարհս յանյուսից,
 Հիմ՛ ամիտիեալ անգործ անչարժ 'ի կայից...
 Օ՛այս Թագաւորք, իշխանք անմիտ և անուր,
 Հատուցանէք բարերարին ձեր տրիտուր:
 Օ՛այս, ժողովուրդ զու անբզգամ, ընծայես
 Ի՛ փոխարէն պարգևողին քեզ զՎերսէս:

Օ հոծ՝ Վերսիսի դուժեա Սուտայդ Վիւրական,
 Վո բէւր խոխոջք հեղցեն արտօւր և կական .
 Լ յարատայ լերինք բարձունք զի լըուէք .
 Սուգ սիրելոյ կեղերջական գունցէք .
 Ինքն անմրուուն կրակըծելի աշխարէ .
 Օ մանկունսն ՚ի լայ եղերտմայր յորդորէ .
 Իմ բովանդակ անձն և զիմաց կերպարան
 Պառն արտասուէ դարուց ՚ի դարս ազգարան
 Օ ցոյժ աղէտից զոր ձեռք իմ ինձ նիւթեցին
 Ի մահ բարւոյ հօրն և յարին անմեղին .
 Սը ապաբէն շիջելափառ ընդ նըմաց
 Լնհետացաւ յինէն սարծանքն Լըամաց .
 Սիլ այն որ յիս զակն իւր երբէք յառեսցէ .
 Լու զայս ոճիրս իմ՝ դառնութեան չ յիշեսցէ .
 Կամ զոր անէծքս ցաւազինս անէժ զիս՝
 Իլ տեսանէ լըցեալ արդեամբք ՚ի ծոցիս .
 Լ յժմ՝ իմանամ՝ թէ այն անէծք իմ՝ զլլխոյ
 Կիսակենդան հօրս հազազի չէր մարդոյ .
 Լ յժ՝ ՚ի հանել ոգւոց նորին ՚ի շըրթանց
 Ս՚ի յանմահից էջ ՚ի սըրտին գործարանս .
 Յաստուածասաստ բարկութենէն առաքեալ
 Շարժէր զլեզուն յանտօր ձայն անսրխալ .
 Բարբառեցաւ զայն ՚ի վերայ իմ՝ անէժ .
 Ղեպեաց ըզքէն վրիժուց մահուն աղէտ մեծ .
 Լ յժ՝ սիլ հայք . դու ՚ի մէնջ անցո զհարցն ոճիրս .
 Տես ՚ի հանդէսս որ ողբերգէ գմահուդ կիրս .
 Լ յս քո երկունք՝ որդւոցդ երամ քոց փոքունց .
 Սը դարձուցես ըզվրէժ արեանդ ՚ի սոցունց .
 Բազկաւ քո . հայրդ Բարայէլի . կապեցեր
 Օ երկնից համբար չտեղալ ՚ի մեզ բարբեր .
 Լ ող նա չլրսէ ձայնի ուրուք՝ բայց թէ քոյդ .
 Լ կրնիալիք մեր ապաւէն դու անբոյժ .
 Պարձ առ մեզ դարձ յանհաս փառացդ աթոռոյ .
 Հաճեաց հայել խոնարհ յերկիր յորդիս քոյ .

Ը զտրխրազին զուարժացո դէմն հայրենեաց
 Ը ըխի՛ծարայ յաշակերտեալ այս մանկանց ,
 Ը եմք արդարեւ չեմք արժանի գը՛ծու՛ծեան ,
 Ը յ՛ զու տխարս զոհեցելոյն Վազա՛ծան ,
 Վ անէ յիշեա , զի բարձրագոյն գահուդ բարձ
 Ի մեր մեղաց քեզ նիւ՛ծեցաւ յերկնից վարձ .
 Յ այս յիշատակ գե՛ծ ըզսիրտ քո գալարես
 Ի բր յարժանին առաքինի քեզ հանդէս :

ՅԵՐԱՆԵԼԻ ՎԿԱՅՆ ԹԷՈՂՈՐՈՍ

ՈՂԲԵՐԳԵԱՆ Ի ՏԵՍՍՐՍԱՆԻ ՄԻԽԹԱՐԵԱՆՑ

Օ՛րն ձե՛ծ զինչ ՎԷ՛Տ 'ի Տրաշակերտս ամենարուեստ արարչին...
Ի գերունակ գիրկ գորովոյ սրնեալ երբեմնն համբալ,
Սիրոյն արծուի աստուածամուխ, ըզքեզ կարգամ ինձ Ս՛ուսա .
Ի հոլածեա առ զիս 'ի քո սաւառնելով ընդ երկիր
Յունկրն գոլել տիեզերաց, հարցաբանել զընդ երկնասա,
Օ՛րն ձե՛ծ, զինչ ՎԷ՛Տ 'ի Տրաշակերտս ամենարուեստ արարչին, —
Ի մութիւն համակ ձայն 'ի հառաչ ձեռն 'ի ձրգումն համբուրից
Սէր ինձ կրրիսէ, սէր երեքիսէ, առ սէր յերկինս կողկողի,
Օ՛ր արարոչն 'ի նմա տընկեաց, որով և կայն անկորուստ
Սիրաբողբջ մանկունս 'ի գիրկ մօր զըզուելով պայազատս :
Ի ստի յեթերս ծն վերձեմեալ գերաշխարհին հարցանեմք...
Լքրկինք, փառաց պատմաբանող հասարակաց հաստողին,
Լ՛ղէ իցէ ինչ ՎԷ՛Տ 'ի ծոց անպարագիր խորանիդ, —
Յայից ներքին իւր սրբութեանց փող քաղցրալուր նըւագէ,
Լ՛ստուած սէր է, մահկանացուդ, զի այլ 'ի վեր նրկատես : —
Հակիրճ պատգամ, այլ համօրէն Տրաշից 'ի գիւտ բաւական .
Որ զի ուր սէր, անդ և աստուած, ըբանելիեաց զի զարմանք .
Օ՛ր գեղեցիկ ձեռն սիրոյն ուր հասանէ 'ի հանդէս,
Տրկարանայ և ոչ ինչ անդ, գեր քան ըզկար խրախուսէ :
Օ՛րն զքան ըզմահ ժանտ և ժրպիրճ երկնից սիրոյն սխերիմ,
Լ՛սլ սէր հըզօր գերազանցեալ յաղթէ մահուն երկիւղի :
Սէսպիանեան 'ի կրրիսէն մինչև 'ի դաշտըն վատնեան
Օ՛չարդ գարձո՛նդ արիւնտոզ ձիզ ասպարէզ վրկայից .
Հոյլ աղածրի սուրբ մանկրտոց, մատաղերամ օրիորդք

Ի զհոս ր ըզսուր զանիւս ըզգէլն ահա կոխեն ընդ աթուր,
 Իս մանաւանդ զիրիս արկանեն շուշնափայլ զիրգ բազկօք
 Իբրև փարէլ ծաղկանց 'ի փունջ 'ի գեղջ զարդ անթարչամ,
 Օ ինչ այլ առ քե տրկարացի, ծընունդ երկնից սէր անմահ,
 Թէ 'ի ստամբակ գընդէ զօրուն հանես որդիս աստուծոյ,
 Ըմասիա դու 'նդէր լուես զօր և 'ի քեզ իսկ տեսեր,
 Թէ ոգորոս աստուածատուր, սիրոյ սընունդ ցանկալի,
 Ի քեզ հասեալ սիրոյն 'ի ծագ՝ սուր բոց յարիին խաննեցաւ,
 Օ ինուորակցացն ոչ թէ հրապոյրք, այլ և ոչ դէմք սոսկալի
 Գրթոխազէն և սեաւ մահուն ըզմէտն յերկնից դըրգուեցոյց.
 Ըսլ՝ պիչ ուղիղ կէտ դիտելով քան ըզբեւեուն աստեղեայ
 հայել անգամ լաւուս 'ի յանձն առ 'ի ստորես ամենայն,
 Ոչ թազ ոչ գահ ասիացւոց, ոչ ծիրանիքըն հռովմայ
 Գերեն կենացս այս 'ի պաճոյճ՝ զաստուածասեր պարմանին,
 Եւ նախ 'ի սիրտ ջրեցուցեալ ըզթոյնս օձին բոցաշունչ,
 Օ ահեղախորտս վիշապին գլուխ 'ի նոյն 'ի տիպ ջախջախէ.
 Ի դիւահոնար մահուց օձառս անգոհ ակամբ նրկատեալ,
 Ըսլ նորմտոս զանձամբ իւրով բանիւք ուարդեամբք յորդորէր,
 Ի հուր սիրոյ ողջակիզին տարիեալ 'ի սիրտ կաթագի,
 հուր մեհենին հարեալ՝ ըզդիս ընդ դիցամօրըն մաշեաց,
 Օ ի գործեցեր զայդ, վահ էղուկ Թէ ոգորիկ նազելի.
 Ի զբեւ ահա բոց բորբոքեալ զիւցախեւար գոռոզին. —
 Ս'ի զիս, ասէ, մի զիս կարդայք բընաւ եղուկ 'ի մարդիկ,
 Օ ի ես 'ի ծոց իմ՝ արարչին իմ՝ սիրելոյն Թրուանիմ.
 Ըշաղ որ աստ ընդ երկրաքարչ սէր կենցաղիս Թաւալի,
 Եղուկ որ զիմ և որ զիմ պէս ցանկալի մահս աշխարէ...
 Հիտուս, ընկալ զօրիս որ արդ առ քեզ Հիտուս սըլանայ, —
 Ս'եռար, անմեղ Թէ ոգորիկ, յազթող վրկայ Վրխատտի,
 Ըս սէր սիրոյն ինայեցեր ոչ 'ի ծաղկաթիթիթ քո հասակ,
 Սուրբ աղանեսակ յարիւն Թաթաւ ըզսիրելին մնէլելով
 Շենձերեցար մեծ ողջակէզ սիրաբորբոք 'ի սեղան,
 Ի յերկրէ զայսրդ կափուցեալ բացեր յերեսս արարչին,
 Ս'ի թէ որպէս մեռանի մարդ՝ մեռան երկրի Թէ ոգոր.
 Ս'վ, նա կըրկին կենդանութիւն աստի յերկինս առ զընաց,

Սակայն ըզմէ՛ բառնի արդար և ամբարիշտք սիբ շննեն .
 Ո՛ տայր ըզմահ իմ՝ քո փոխան ամբիծ տատարակդ չ՛խուսի . —
 Բ՛զքեզ կոծին , (ժ)էտդորիկ , ըզքեզ մայրիբ անտառին ,
 Լ՛արե վայրի քեզ 'ի խընդիր հետոց ըզինի բառաչե ,
 (Լ)զխից Լուեայ ըզքեզ ողբան խոխոջք 'ի ձայն արտատուայ ,
 Ս՛արզագետին վարդ մանիշակ ծաղկապըսակ դարեանդք
 Ի սուգ քո խոր աղէկիզեալ գոյնս հարկանեն ըզգալիան ,
 Լ՛ա զանուշակ վերջին հագագդ անդրէն կրկնեն ըզ՛խուս
 Ս՛ինչև յառնես 'ի խարուկէդ լուսափետուր նոր փիւնիկ .
 Վ՛րախտին արդ քեզ վարդք ծիծաղին , շուշանք 'ի ձեմնը խայտան , —
 Լ՛սկ դու պատկեր (ժ)էտդորի , մըխիթարեանըդ համբակ ,
 Լ՛ա պարագլուխ տեսարանիդ , և որ ընդ քե հարազատք ,
 Լ՛ուր գոր երգէ քեզ մասն հարեալ սիրոյն երկնից երաժիշտ .
 Խըմբեր ըզմեզ 'ի քոյ մարտիդ նրկարագիր ուրուագիծ ,
 Խըմբեալ կան քեզ ազգք և ազկնք չորեքծագեան ընդ ոլորտ .
 Վ՛աջ զինուոր երկնաւորին երբեմն արդեամբք առցես փայլ՛ ,
 (ժ)է զերդ 'ի թատրոզ պընդեսցիս 'ի սեր , 'ի ջան յաւերժից ,
 Բ՛նդ վառ դրօշուն Ս՛ըխիթարայ տանել զանունն չ՛խուսի
 Բ՛նդ հիւսիսի և ընդ հարաւ , 'ի յեւ 'ի մուտս արեւու ,
 Լ՛ա անպատկառ զայն պարծեսցիս հընչել սիրով ընդ հանուրս ,
 Լ՛ա 'ի վերայ նորին սիրոյ նահատակեալ մեռանել .
 Վ՛իր 'ի մրտի զվերինն ատեան ամենխմաստ զըւարթնոց ,
 Ո՛ւր գահագլուխ շուրջ պար առեալ բազմի հանուրց պարգևողն ,
 Լ՛ա քաջագէտք են 'ի կըշուել ըզմըցանակ հանդիսիդ .
 հար դու մինչ անդր 'ի սիրտ յաւաչ գայն սեր անուն պարծանաց
 Օ՛ր նուագեցեր բաղջրատակիդ յեւ ուրուատիպ պատկերիդ .
 Ո՛չ սարդենի կամ՝ ձիւթենի ոտ բորբեն նոքա քեզ
 Վ՛ոսկիական տըւեալ զորս ըզգեղեցիկ իրանամբք ,
 Լ՛ա ոչ պինդեան կընդընդոցայ քեզ հարկանեն աղեբախ
 Ի սուգ երաստ հըռչակելով ըզգովութեանդ յաղթանակ ,
 Ը՛յլ յերկնաձեմ՝ ասպարիսին 'ի վեր 'ի վեր կամարաց
 Օ՛ւնմահ՝ փառայ աստուածութեան կապեսցեն խոյր անկապուտ .

Ի

Մ Ա Հ Ն Կ Ե Ս Ա Ր Ո Ի

Ե Ր Գ.

ԱՐՔԵՐԿԻՔԻ կապիտոլեան ,
 Ո՛հ , վառ վարդազոյն յարին 'ի շրպար ,
 Հարեան 'ի ներկուած նոր արքայ Աեսար .
 Այս են ծիրանիք այն արքայութեան ,
 Այն թագաւորին 'ի մօրէն նիւթեցան :

Սողովորդ դու արխեան ,
 Արտօսը ընդ ծընօտ երեսը 'ի խոնարհ
 Ազատտան 'ի գիցն ընթացէք տաճար
 Վաւել մաղթեցէք ըզուր բարկութեան
 Արեանք ըզսրբահոս աստուածոց պրծութեան :

Հաշտեցի անկոց իշխան ,
 Արկեցին յեթերս որտք շանթահար ,
 Վըրունք 'ի մարտից աղիւեցին դուպար ,
 Հատուցես զընտրեալն յերկնից բազմական
 Հիւանաք 'ի ճակատ նոր պրտակ յաղթական :

1815

Ի

Կ Ա Տ Ո Ն Ո Ի Տ Ի Կ Ե Յ Ի

Ե Բ Գ

Կ Ա Տ Ո Ն պընդակազմ մըխեալ յարուժեան ,
 Խոնարհեաց հանդէպ սըրոյն կեսարեան .
 Ըստարատ և Պարիզոն ալիք ձեր բեկցին
 Յերեւել դինաց ուղիսից փրբերեան ,
 Աիրտ իմ բարբախտ սպառնալեօք քաջին ,
 Տեսաք ըզշողալ սուսերաց նոցին :

Ո՛վ անմեղկելի սըրտի բըռնուժեան .
 Չսփուլ լծէ յառնէ՛ հարցէ զախոյեան ,
 Իսկ լծէ 'ի չափուն ոչ կայ խնատին ,
 Ընձին է դահիճ պատառող գազան ,
 Աիրտ իմ բարբախտ սպառնալեօք քաջին ,
 Տեսաք ըզշողալ նորա սուսերին :

Օ՛րդ գողեալ պըղինձ հրաշունչ փայլական
 Պայլծէ լծէ լծալի կուռ ոռմբ 'ի պընդան ,
 Լայնալիճ լարեալ 'ի սիրտ վիրագին
 Թե՛ պինդ քարշեցի՛ խորտակի յինքեան ,
 Աիրտ իմ բարբախտ սպառնալեօք քաջին ,
 Տեսաք ըզղիմել նորա սուսերին :

ԱՌ ԱԶՆԻԻ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻԿ

ԴԵՌԱՐՈՅՍ ՈՐԳԻ

ՎԵՀԱԶԻՆ ՅԱԿՈԲԱՅ ՏԻԻԶԵԱՆ

Ն Ո Ւ Է Ր

Ի ԳԼՈՒԽ ՏԱՐԵՐԱՅ ՀԱՅԵՐԷՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԼՅԴՊԻՍԻՈՅ Հօր պայազատ և նազելի շտապիդ
 Որ մշտաց և սրբոտի մշտեր մարդից 'ի շաւիղ,
 Բաստ մեծ ելցէ յիս՝ գըլձոյն թէ գոյգ հայրական
 Լնձ սովին տացի տառիւք լինել փուլձոյդ օգնական
 Հըմբըրձնել ըզհայկին և զհայրենեացրդ լեզու,
 Լնդուստ՝ ըզգօնու թեան պէսպէս ձայնից գոլ հասու,
 Օ ի կեցցես մեւս պարծանք տան քում և հօր արժանի,
 Թէ սիրով ընդունիցիս՝ լիցիմ իմիք պիտանի,
 Շ նորհիւ քով վայելեալք 'ի սոյն մանկունք լժորգանայ
 Լն 'ի բէն պարգևառուք դաւանեսցին 'ի սրմայ:

ԱՌ ՎՍԵՄԱԿԱՆ ՍԵՊՈՒՀՆ

Յ Ա Կ Ո Ւ Յ Տ Ի Ի Զ

ՈՍՏԻԿԱՆ ԱՐՔՈՒՆԻ ԳՐԱՄԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ

Ս Ի

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԱՏԵՆԻՑ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲՈՎՈՒՑ

Ի Գ Լ ՈՒ Խ Մ Շ Ա Կ Ա Կ Ա Ն Ա Ց Ն Վ Ի Բ Գ Ի Ը Ե Ա Յ

Տ Ա Ր Փ Ե Լ Ի Դ Դ ռ յ յ ի մ ն ա տ և արուեստիս այս հրմուտ ,
 Որ ընդ բերք նըրոյլս 'ի փունջ հեւս ճակատուդ 'ի պրսակ'
 Լ յսմ 'իսկ ուշ և պարսպ բերեալ 'ի քէն մըտադիւր ,
 Բողոր հոմանեոից նուրբ հանձարով գերաթուիչ ,
 Ս 'ինչ պետական սուր դիտողին ատենակալ ընտրելոյ .
 Վ 'րո մեծ հողաթեք 'ինձ հովանի Ս 'եկեանս ,
 Լ յս բիւթեանդ հեշտ հովանուտք Պարթեոսպէդ իմ ընդոյր
 Հովասուն շընչել սիք 'ի վիրգիլեան հոգւոյն յիս .
 Լ 'նդ ' ընդ հրմայիւրդ երեալ երկոցս իմ 'ի լոյս
 Յ աւերժ իրաւապէս քեզ 'ի ձօնի սըրբանուէր ,
 Վ 'եթ միումդ ունին դէտակն ընդունելիդ զիմակի'
 Խորդամեան կըտընդոցաց զուգապարել 'ի հանդէս :

Ա.Ռ.

ՎԵՀԱՉՆ ՀԱՆՃԱՐԵՂ

Յ Ա Կ Ո Ւ Յ Ի Ի Չ

Ի Գ Լ Ո Ի Խ Բ Ե Բ Թ Ո Ղ Ա Կ Ա Ն Ա Յ Ն Ո Ր Ա Տ Ե Ա Յ

ՅՈՍԿԻ քընարն Արատեայ կըտեալ մատամբ հայեցի
 Բզգեղեցիկ Մուսայից ոտս յԼ. յրարատ ձայնեցի,
 Երես նորա յաղկէոյ ետ Երասխայ չարարին
 Եւրբ 'ի փանդուանցըն նըւագս հընչէլ յերկիր օտարին .
 Ի քոյդ անուն հրախրեալք՝ գան աւաղիկ գեղաբար,
 Բսկիզըն 'ի քէն առնիցեն անմահ էրգոց հեշտաբար .
 Բնդ աւոնեան սարգէնւոյն՝ ուրք 'ի Մատեաց սուրբ ընդ հիւս
 Բեզ անթառամ 'ի ճակատ բոլորեացին, Հակօր Տիւզ :

1847

Մ Ս Հ Ս Ո Խ Ս Կ Ի Ն

Ե Ղ Ե Ր Ք Հ Ո Վ Ո Ի Ի

Ա՛յ՛դ, գեղեցիկ ցօղազին
Լացէք ըզմահ սոխակին,
Վայ և եղուկ ինձ հերիս,
Սուգ և 'ի յիմ սիրելիս.
Օ ամենեան մի խաւար
Ղընէ յարտօսք անգաղար,
Ս'ի զիս մի զիս ըսիտիէք
Ս'ի զիւր սրբտիդ տայք երբէք.
Օ ի սէր սոխակն իմ լըռեաց
Սան իմ սիրուն երգասաց,
Օ ի սէր հաւիկն իմ մեռաւ
Սան իմ սիրուն անաբարսաւ,
Արզով 'ի սև օրն և ժամ
Յոր զիւր տարմին լիք երամ,
Օրն և տեղին սև նըզով՝
Ուր տեսի զնա մօտ երզով,
Լայսպէս անմեղըն մանուկ
Լինի ճնողացն ողորմ սուգ,
Լոյն և փափկիկ օրտորդ
Լրտօսք աղի զըրզէ յորդ,

Կրուսանէ և զանձն իւր
 Յիւրոյն հեռի թէ զնայ հիւր,
 Լաք գեղեցիկ ցողազին
 Լացէք ըզմահ սոխակին,
 Լացէք լացէք սուրբ մանկաի
 Լա օրիորդք նաղելի.
 Լա՛յլ պառաւոյն աչք զիճին
 Խի զմահ լացցէ գեղեցիկն,
 Լա զարեանդ 'ի յԼա՛րձէշ
 Հովանաւոր քաջուղէշ,
 Սէրուատ 'ի ծովուն նայի
 Օհնքն իբր 'ի ջինջ հայելի,
 Պաւթք 'ի սրբաիս Լո՛ղիւոյ*
 Տեսիլ զիմին խարտիւոյ
 Լա՛նդ ընդ հին բունն իմ 'ի յեց
 Լըդ փրչէի սրինդ 'ի հեծ.
 Տայր աիւ ծովէն ծայր 'ի վեր,
 Շաղն 'ի տերև շո՛ղ կաթէր,
 Սայէր մարի և ամիկ,
 Հաւուցն հընէր զայլայլիկ,
 Լա՛յն երաժիշտն անտառի
 Ուր երգ լրտէ՛ անդ թառի.
 Լէն 'ի թըփոյն տերև խիտ,
 Լըստէր երգոյն զընէր միտ,
 Լախանձընդդէմ կարեղէր
 Ունոյր ունոյր և հեծէր,
 Օջաւն խրփեալ վառէր հուրբ,
 Օրժէր յերկնէ ոգի նուրբ.
 Իբրև լրտէր իմ սըրինդ
 Բըթթէլ 'ի բիբ իբրև հինդ,
 Շըլնջէր մեղմ 'ի մըրմունջ,
 Շարժէր շըսինչա 'ի ձիգ շունչ,

* Եղիշա կամ Եղիտ աստ անուծ իգական է, և է նոր հարսն հովուին.

Չայնս պորէր 'ի նրազ
 Մին ըզմիով բեւր գրբուսպ ,
 Տեպ հագագին զր 'ի ծոց ,
 Կամ ո՞ր 'ի զոյգ կրնդընդոց ,
 Ըյ իմ հաւիկ հրաշագեղ ,
 Դու գէնն օրհնես 'ի գեղգեղ
 Բճայրըն քո և ըզմեր
 Բարբ բարեաց յորդ աղբեր ,
 Դու և 'ի սէր և յանձուկ
 Չըգես 'ի սիրտըս փրղձուկ ,
 Բճքեզ սիրէ Բժինդաս ,
 Սիրեն հարսունք 'ի մի դաս ,
 Սիրէ և իմն Եղիշայ՝
 Թր արդ 'ի մուժ սուգ զոփայ .
 Բերդող սիրէ զքեզ սիրուն ,
 Բճքեզ ծաղկեալըն գարուն ,
 Բճքեզ սիրէ Սիսակեան ,
 Սիրէ ւերկին զիւրըն սան ,
 ()զոյն պարիկք ամենայն
 Շուրջ ակըմբեալ 'ի քո ձայն
 Տան քեզ սըրախ երանի ,
 Չիք քեզ անդ որ նրմանի ,
 Ընակրէոն չէ քեզ զոյգ
 Եւ ու Տերու՛ յերգ առոյգ ,
 Սինչեռ դու զսէր նրազես ,
 Երկինք երկիր լրուեն քեզ ,
 Թէ անպ յորտո միումրայ ,
 Ընհոգ սաստես դու նրմայ ,
 Հայեալ 'ի սէր քո չըքնաղ
 Տարափ հեզիկ ցընդէ շաղ .
 Բո սիրուհին անբաժան
 Օմայլի առ քեւ , վարուժան ,
 Բո սիրաշարժ դայլայլիկ
 Կըլի սիրոյն զերդ սայլիկ ,

Լ յսպէս սրբախու ես 'ի լալ
 Ի սէր նորին հիացեալ,
 Կակուղ բարբառ 'ի հրապոյր
 Լ ըկի նմա զալ 'ի համբոյր,
 Թ ըսկիս առեալ յիւր ճըղէն
 Շախր 'ի կամարն ամպեղէն,
 Հոս իմ անտի էջ նրստաւ,
 Սերտս յերակունս դող առաւ,
 Ը հոստ ածեալ ըզձեւերն
 Ի ծայր սրնդիս դայր նրստեր,
 Լ յեալ և իմ մեղմնբայլ,
 Լ յրգ փոխելով այլ և այլ
 Լ յկի ու 'ի տունս իմ մրտի
 Լ անն որ ետուն 'ի մրտի,
 Լ ըէք մանկունք ինձ վանդակ
 Կոր ոսկեփայլ 'ի քանդակ,
 Կ յիրգ ըստեղամբն Լ յիշա
 Ի սրբնգէն բարձ ըզնա,
 Ի գուժ գորով կողկողէր,
 Լ եւր բան փափուկ բոյլ բըխէր,
 Կ ըզուէր գողարիկ զայն փետուր,
 Լ յա համբուրիկ տայր տրիտուր,
 Օ մայլէր 'ի դէմ թ ըռննրկին
 Փոքրիկ մարմնով փարեկին,
 Կարմիր վարդին երկն 'ի գորշ
 Սողէր փետրոց թևոց խորշ
 Գ ըլիսոյն 'ի տուան 'ի մի թ ոյր,
 Սսխտակն 'ի փոր փայլ առնոյր,
 Կ ըտուցն 'ի քիժ գեղեցիկ
 Ո շ անհեղեղ ոչ փոքրիկ,
 Լ յկունքն աշխոյժ մեծալեծ
 Խարտեշազեղ սիրոյ հեծ,
 Թաթիկբրն շէկ ուղղաբերձ
 Ս ատունք փափիկիկ դիւրահէրձ,

Ըրնաշխարհիկ շէր 'ի գեղ,
 Լալ միտք վըսեմ և ոգեղ,
 Սիրտ լայն և բարձր 'ի հանձար
 Ս'իշտ 'ի գեղոյ դայ տաճար,
 Ս անդակագործ մուտ 'ի տուն,
 (Թ)և Թօթափեաց և տրտուն,
 Օ ազատու Թիւն մոռացաւ,
 Լըւ գհայրենի դու Թ և ցաւ,
 Հովտաց լերանց և դաշտաց
 Ս'այրեաց ուաղբերց Լըր Թ ասաց,
 Ս'էք զմեր խոստումն արարաք,
 'Լա փոխարէն տայր արագ,
 Լըղանակէր ձայն պէտպէս,
 Հընէր յողջոյն գեղօրէս,
 Յողով վըրանք փեղի բացին,
 Հովիւ լըսէր 'ի բացին,
 Լըսէր 'ի բլուր մնցրեօր
 Լըւ յերկանին հարսն նոր,
 'Լաւք լըսէին 'ի ծովուն,
 Լըսէր կապեալ բանտ տըրուն,
 Սայր անմըտուն հաւ ամէն
 Ունկըն դընէր յերամէն,
 Լըւ նախանձոտ սեառ սարիկ
 Ի միտ առնոյր գողացիկ
 Բըցանկալոյն երգ փափուկ
 Սուլեւ իբրև ծիծառուկ,
 Ս'ինչ զիւր փարձէր գաղտուկ ճիւ,
 Հոյլ երամին բարձ քըրքիջ,
 (Թ)է դու 'ի միդ ուսանիս,
 'Լա բեւր գեղճնա անուանիս
 Յան Թիւ տաղիցն ամբոխէ
 Փափուկ փողով փոփոխէ,
 Հագար ջընար ջարդեցի,
 Լըուեաց ամէն այլ գործի,

Փող և տուխղ և փանդիւ
 Լա ճընճղայիցըն կայտիւ ,
 Սերժեալ բոբր նուագարան՝
 Պատիւ նոցին յետս հարան ,
 Սիայն եղի զփողս 'ի պահ
 Օ բարւոյն առիթ գոլ անմահ .
 Ու գիտէի թէ պահէր
 Օ մահուն նուագել դառն եղեր ,
 Լսն նագենիկ երաժիշտ
 Սեր ըսփութումն էր 'ի վիշտ ,
 Տանըն բոբր փափկութիւն ,
 Սերոյ շինին բերկրութիւն ,
 Փառք և շքնոր՛ճ աշխարհին
 Սակեղանոց պարծելին ,
 Որ մի ևս այլ յայտ հետէ
 Սեզ ըզստիակս իւր ոգէ
 Պեղեցկահայլ յերգ անբաւ
 Օ որփէականն ըզչիրմաւ ,
 Վայ Սիանն 'ի քո տուն ,
 Ի քո դրացի ձմեռնանուն ,
 Վայ և յերկերդ , հիւսիսի ,
 Յորոյ շքնոյդ ստակալի
 Փախչի ստիակ , չանի թառ ,
 Կորա շլրսի քեզ կիթառ ,
 Յերգեցողաց սիր Վարդեան
 Սի մեզ պարծիր յախտեան .
 Իւր ծիծառնուկ ու հընուէ ,
 Չայն քերդողի ոչինչ է :
 Օ այս տայր գուէլ մեր դասուն
 Սան իմ 'ի գիրկ ընդասուն ,
 Սերէր գըրգէր Լճիշա
 Իբրև ըզբիբ իւր ըննա .
 Յարև նորին իբր յիմ բիբ
 Լա զընդայի նոյն 'ի տիպ :

Սակայն 'ի սեռս մանդաղէ,
 Ըջպիրհ մահուն սլ ապրէ,
 Սահ և եղևկ յիշատակ,
 Բեր ցաք տան յիս ասպատակ .
 Սեռանին եզն հերկահար,
 Գոռ մարտորոտ երիվար,
 Սարդ և շուշան մեռանին,
 Գեղձի ուանոյշ լժրղենին,
 Սեռանի սարդ հազներգութի
 Օերդ դիւցազին ձիւկենի,
 Սեռանի, ո՛հ, ընդ մտոյ
 Լու երկնաբուն գեղ մարդոյ,
 Լը մի անմահ՝ աղանանդ
 Բոլոր զինուց անլրկանոյ .
 Սակայն հանձար մահացու
 Ըր մահ ևեթ ըստեղծու,
 Երբ Պոսիթեւս, ոչ 'ի վեր,
 Լը խոր 'ի վիհ մահու ստուեր,
 Զուլէ կրուէ գոգ անօթ
 Սահու գործի անձանօթ,
 Եւջոյն արփուց խուանախիտ
 Լընու 'ի նոյն անփրպիտ,
 Լուկ ըզգահարն անդր 'ի բոց,
 Օ անմահն ըսպան 'ի հընոց,
 Բնէ՛ծք յարուեսան 'ի հանձար,
 Եոյն սոխակիս մահ արար .
 Օ ի թէ եղեզն ոչ փողեր,
 Լու իմ սոխակն ոչ հողեր,
 Սահ զամենայն կրլանէ,
 Սակայն ապրել 'ի նմանէ
 Հաւերթ 'ի լոյս արփենից
 Թլուչնրկին դէպ էր 'ի դից,
 Օ այս ուխտ սիրոյ հազներգուն
 Սընէ 'ի սիրտ ըզգայուն .

Լճք գեղեցիկ ցողազին
 Լացէք 'ի սէր սոխակին ,
 Լյր 'ի յերկրին ժանգ երաշտ ,
 Հեծէր մարմանդ խաշն և դաշտ ,
 Լընն 'ի ճեմ ծանր յԼուեծ
 Լիբեան շրնչէր հուր 'ի հեւծ ,
 Սայրիկ մ' ելի և մըտի ,
 Ս'հ, գոյժ ետուն իմ սրբտի ,
 Սան իմ չերդէ գոչեցին ,
 Հատեալ էր ձայն սոխակին .
 Լխտարգէտքն 'ին 'ի պընդել
 (մ)է լուծիւնդ է դէպ ընդել .
 Լյլ 'ի նա հուր հար եռանդ ,
 Հաջ ոտանէն էր հիւանդ .
 Լուեալ տըքնէր զայն 'ի ներս
 Սխոտանի բուն գիշերս .
 Լխստորտիկ գէր սեղան
 Սայր առաջի իւր խոտան ,
 Ս'հ, մի ստիպէք երկարել ,
 Սիրտ ոչ բերէ զբանիս թել ,
 Լյսնոյր սոխակն և հեծէր ,
 Վանի օտար մինչ երդէր ,
 Լին ըզսրբտիւն թալուկ ,
 Լնքն նըւաղ 'ի լըլուկ ,
 Լչերն եղեն մըթազգեաց ,
 Սպիտակ եցոյց բաց խրփեաց ,
 Բախեաց կըտուց , անխաւ վաղ ,
 Զըգոյր սոխակն , ս'հ , աւանդ ,
 Լճք գեղեցիկ ցողազին
 Լացէք 'ի մահ սոխակին ,
 Լացէք լացէք սուրբ մանկտի
 Լու օրիորդը նազելի ,
 Լըցաւ 'ի տուն բօթ վըրդով ,
 Օ ի , էր , թբբ , իւ , ուր և ուլ .

Շ ընդ զըրոյց ընթանայր
 Ընդ շէնն համբուն այր ընդ այր ,
 Խըրտուիլ ճիւաղ թըշնամի
 Ի հիւսիսոյ հրտակի ,
 Երակք պաղեալ սոխակին՝
 Ղեպ փախըստի ներհակին
 Սարէր ըննա փոյթ ըշտապ
 Յօտար հինին չար տագնապ .
 Օղբն հարեալ տանն 'ի սին ,
 Ընտի մահուն ել արին :
 Ըյապէս մահուն անփախուստ
 Վայ դատակնիք 'ի վերուստ .
 Ուր յանձին գիւտ ոգորիք ,
 Ընդ հանդիպին սխորիք .
 Ընդ որ ըստեպ գիմեմք հուպ ,
 Յանթունդ ընդ այն գըլիմք գուբ ,
 Որ ընդ խոժոռ ժեռ Ըյպեանց
 Ընդ վիհ ընդ ուխ անփորձ անց ,
 Ընդ Ըպեննեայ բիրտ կոշկոտ ,
 'Վ անդընդային հուրն և գոտ .
 Որ մըրըրկեալ որոտայ
 Ի բոցաշունչ քիթ նորայ ,
 Վեմ հիմնլայց առ իրախոյս ,
 Սուր զհիւսիսոյ բըթեցոյց ,
 Պաղեալ ծովուն դառնահատ
 Տարսա 'ի թոք դե պուտտ
 Եւ զբոց միջաց երկնային
 Ղաճանչաւտ կանարին ,
 Տես զովկիան իբրև շիթ
 Ընահ զընդոյ զընկընձիթ ,
 Վուպարայաղթ անդընդոյ
 Ի կռիւ յալխն ել անխոց
 Եւ 'ի աագմից հրոս գեղգուր
 Վ' որոտընդատ անօթ , թուր ,

Բնիցի՛ ոչ յայլ միողնի
 Վան թ' ՚ի փափուկ անկողնի :
 Բէք գեղեցիկ ցօղագին
 Լացէք ըզմահ սոխակին ,
 Շողշողուն աք աստեղաց
 Բզտխակին առէք լաց ,
 Շիջու ալացս իմ արև ,
 Կեանքն ապաշու ինձ եղև .
 Բարդ էս ըզլալ հարկանեմ
 Չայլ ջայլեմանց սուգ նրսեմ ,
 Լըրինի երկրի տամ հրաւեր
 Լղերամայր աննրէր :
 Լացէք թըռչունք յոտ թառամ ,
 Վայժ և ՚ի ձեր յոգներամ .
 Վեր ՚ի վերոյ ձեր և հեզ
 Վոյն սիրելի էր և ձեզ .
 Բզձեզ ՚ի կոծ հրախրեմ ,
 Օ ՚ի նախանձուդ էր վրսեմ ,
 Լու դուք եղբարք սիրելւոյն
 Լըրկայնեցէք ողբս ՚ի նոյն .
 Լ յերաւի զոր առնէք ,
 Տոհմիդ շուք մեծ էր այն հէք ,
 Բէք գեղեցիկ ցօղագին
 Լացէք ըզմահ սոխակին ,
 Բէք լուսալիր աստեղաց
 Բզտխակին հարէք լաց ,
 Բըման եղէ սոխակին
 Որ սրբկասարանքն աւարին ,
 Բնգու թ սրբաիւ և արտլ
 Հովուին մանուկ առ մեղմով ,
 Որս ՚ի բերան մայրն գայ ,
 Ոչ սուն գտանէ ոչ սրղայ .
 Բարառուն զամենայն
 Տարաւ , եթող զինքն ունայն :

Մ'իտք իւր 'ի սիրաւն բորբոք
 Գուժ որդեկացն 'ի մորմոր ,
 Բուտ որ եբեր սիրարկու
 Բզկնի որդւոցն ընկենու ,
 Լըթայ մլտէ 'ի խաւար ,
 Ողբոց աւնու ճիւ երկար ,
 Լյսպէս 'ի հետ սոխակիս
 Չըգեմ և ես ըզգործիս
 Ի վիհ խըրթնի գըծօխոց ,
 Ու բըժըչի սըբտիս խոց ,
 Լըք գեղեցիկ ցօղազին
 Լացէք ըզմահ սոխակին ,
 Լացէք լացէք սուրբ մանկտի
 Լը օրիորդը նազելի ,

1850

Տ Ա Ղ Ք

ՀՕԲ ԵՐՍԵՆԻ Կ. ԲԵԳՐԵՏՈՒՆԻՈՅ

ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

Ս Թ Ա Փ Ա Կ Ա Ն Ք

Հ Ե Ր Ի Ս Ա Յ Ն

Բ ՈՒ Ն Ա Յ Ա Ն Գ Ե Ի Բ ՈՒ Ն Ա Կ Ա Ր Գ

ԱՌՓԻՒՆԳ սանին հընկեղին ձայն աւետեաց՝ հերկաց .
Շուրջ պար աւեալ երգեսցուք, հալեցան աչք մեր 'ի սայ,
Թողէք ըզլոր և կայրաւ և զհաղար բեւեր խահ ամեր,
Օ ի զաս զիւրաւ գրտջիր ո՛ր՝ անկալեալ շատ ամեր,
Եւ զի պիտին համադասք թէ յամէ ետք անուրազ
Եւ պորտ մածեալ յողնահար իբրու մուսկայ գոլ նըւազ .
Ունա ընկեցեալ զամենիւ՝ անկցուք միայն յայս ճարակ
Յորս անվըրեկ յարձակեալ զերդ անվեհեր քաղ բարակ .
Սէն մի տարզալ՝ ամսօրեայ համբարեսցէ մեզ նրպար
Եւ դալկահար գոյնք մարմնոյ մոյն վառեսցին 'ի շրպար .
Ղաւ մեծատուն բազմադանձ լիախորտիկ և շըւայտ,
Ըռանց սորա բեւեր համեմբդ ըզքեզ թողցեն միշտ տըւայտ .
Ըր 'ի ընտու կըշտապինդ ըզբազմատենչ որկորուստ
Օ ուր 'ի գանձեդ 'ի գանձակդ հեղուս զընկիցդ կորուստ,
Ըրարատեան միթէ զաշտք յազեցուցին ըզ՛արայ .
Ս՛հ, ևս ըզվէպն ընթերցեալ՝ միշտ յարտասուս յայն հարայ,

Օ ի յավենայն բարութեանց ոչ վայելեաց յայս ճաշակ,
 Ըզգողմնացի հրածորան թէ և բամբր նա բաժակ,
 Հերիսային տօնական հըսինան մեծի դու զիշեր
 Օ արեղաթող մանկրուոյս ըզմեղըս մեր մի յիշեր,
 Յորժամ զաւուրն հանդերձեալ բազմահանձար քոյդ եփոց
 Եւ ըզցորեան լի ատօք սրբեալ փայլուն 'ի թեփոց,
 Շաշոց մաշոոց ժամագիրք մեք մոռացաք յայն խրախճան,
 Եւ 'ի գոփին կաթսային պարս յօրինեալ ցրվախճան
 Եւայր զեռայր յեւ և մուտ զըրանն ամէն արեղայ,
 Եւ զայն թըմբուկ ակորժեալ խոր իւր քրնոյն անդեղայ՝
 Օ հերիսային հօան և տես իւր տըքնութեանըն սրխուր
 Շատ համարեալ զեգերէր, և լոյս թըւէր ժամ տըխուր,
 Ոմրն տայ ձայն ընկերին ձըգեւ 'ի սանըն խորտիկ,
 Ըսլ ոմն 'ի մեւան ակնարկէ հոսեւ 'ի ներքս հոյլ տորդիկ,
 Կէսք տան յեռանդն ըզկողին, մըրջմանց թուի մեծ վաստակ,
 Ի թոպ թակիդ, յորդորեն, թէպէտ թափին մեր դաստակ,
 Ըմանհութեան կայ մեզ համ, մի վճատիք, յայն 'ի սան,
 Օ որ և հրէից պասեքի չմատոյց ամիսըն Ախսան,
 Որ յայլ ինչ պէտս արկանէ և ոչ 'ի սոյն ըզցորեան,
 Ընդ երթ յանդին դարանեալ կերիցէ զնա չար բորեան,
 Հերիսային երգաբանս՝ խոհանոցին սեաւ 'ի մեղծ
 Սինդեռ նըստեալ տողէի, զբազմաբանդակ տողս իմ եղծ
 Իւղապարար ջերմաջերմ շրթեալ պուտանն արգանակ,
 Եւ մոռացայ գնըւագայ զեղզեղաձայն եղանակ,

ԱՆԷԾԳ

Ի Ճ Ա Ն Ճ Ս

Բ Ռ Ն Ա Յ Ա Ն Գ Ե Ի Բ Ռ Ն Ա Կ Ա Ր Գ

Ս ԲՐԻՆ զրժոխք ժայթքեաց ըզձեզ, ճանճք սեւամորթք, յայս 'ի Լոյս,
 Լքրինի ցասման փայլատակունք հարցեն զարմիղ ձեր ըզբոյս,
 Սինչև սրբուի յերկիր արև, ցողք խջանեն ընդ կանաչ,
 Լմենատես աչաց երկնի լիջիք անտես անձանայ,
 Լրդարագատ պատուհասիւ ժանտ սերընդոց ձերոց քիշտ
 Ըզգեղեցիկ արարածոյն հատցէ յերկրէ զլառն վիշտ,
 Ինամտա դու սլ ընութեան բազուկ, աղերսարկուի թէ զՆետ գաս,
 Իմաստու թեանրդ հանձարոյ զի չես կարօտ առնու զաս,
 Ի սուրբ ծոցոյ տիեզերաց թօթափեացին 'ի բաց ճանճք
 Օ կրդ ժահահոտ յորովայնէ զազրամորմի ցրուկեալ թանչք,
 Սերմն անիծեալ ժանտ և ժրպիրհ որ զաշարհհա տեսին եզծ
 Գիշերաթեւ ասպատակաւ սրբուեալ ընդ բնաւս իբրև մեղծ,
 Ըչբրտեալ 'ի գէմնս գեղեցկին և յամենայն զիրզ ծաղիկ,
 Օ որ 'ի վանեւ զյանդըզնու թիւնն ոչ բաւեացն բեւր ծըղիք
 Ի այց եթէ քոյդ՝ վարեւ 'ի բանտ տարտարոսին 'ի յանեւ
 Ի բոց հըրոյ իբրև քլբովք ըզպիղծ խուժանն զանեւ,
 Սինչև թափեալ զյանդուզն ոգիւն և զչրբոտի սեւա մարմին
 Ըրկիցն յատակս անդ անդընդոց, անհետացին 'ի նրմին,
 Օ այս աղօթէ, զի աղօթք են և ոչ անսձք, իմ տաւիղ,
 Ըզսոյն կրկինեն մահկանացուաց բերանք ուամէն խոր բաւիղ,

օ ի ամենայն որ զգեղեցիկ սիրէ, յերկրիս և ըզջնյն
 Լը զվայելուչ կենդանութեան անդորր ըզկեանս զեղ և մոյն,
 օ այս աղերսէ 'ի նուազ պէտպէս 'ի բազմաձայն երգ փափուկ,
 օ հայցուածն առեալ՝ մեծ գոհութիւն տացէ 'ի փող 'ի թըմբուկ:
 Յոր հայեցեալ հայրն 'ի բարձանց հաճեցի նա յայն որեար
 Որ յարարածն ընտրել զիտեն ընդ զեղձ անոյշ և զըղեար:
 Ինչ բրանաւոր յանդիս աստէն իմն ըսպառեալ միտք ըստերջ
 Ղանձից տոհմին ընդ իւր տաղից զըրաւ եղեալ առնէ վերջ:

Ի ՅՕՐԻՆՈՒԱՅ

ԱՓՍԷԻ ԵՒ ՍԿԱՀԱԿԱՑ ՍՐՃՈԹ

Ի ՃԱՐՏԱՐԷ

ՈՐ ՍԱՍՏԻԿ ՎՐԷԺԻՆԴԻՐ ԷՐ ՅՍՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԻՍՍԻԾ

ԶԱԻԵՇՏ

ՓՈՂ, հարկանեմ հրաւիրանաց, զուռնա չալեմ բերկրաձայն,
 Լիկայք 'ի սուրճ, տեսէք մծտա թէփսի ճարտար 'ի սուֆրայն,
 Ո՛վ զիւրքեամնտ նէվազիլիլիք և որ եղեալ էք քօսթիփար,
 Փոխան ծափի թընդուն հաղով սուք գովեստից ըզտիպար,
 Լս որ յանցեալն 'ի մի թապախ մահայլէպի աշխածհամ *
 Կըլայ զՊինդոս և զԿորդոն և ըզՂուսայս համերամ,
 Հետալ փորոյս 'ի մեծ ողւոյ յանկարծ լինիմ փաթիլամիլ,
 Հետ բազմաձայն փողոց տաւղաց թէ գէթ չերգեմ 'ի զամիլ,
 Լսէ՛ որհնեալ սուրբ Լուսաստան ժիր Խորակայ ստազիոն,
 Հայս թանթանայ և գրեզ երգել ահա լինի գրքազեոն,
 Վաղցըր զընչիւնն ըզհայս արար ըզուակիրոյս մաղասկաթ,
 Լսլ յայս կահ յայս ֆօռմալիթան զտահվէզ ըմպել չէ հաճաթ,
 Վուալիթայով էլէլէլէնթէ, սև սուռաթով ժահագէմ,
 Լայց աստիւն թամէնթէ զոր ընտիր չարար բախտ զրժիտեմ,

* Եւ այս խիւս անոչ 'ի նմն ճարտարէ պարզեալ էր բերթողն՝ նկարակեր-
 տեալ 'ի նմա Պինդոս և քնար Ապոզոնի և Մուսայից :

Օ ի հիւնէրլեաց և քուռեօղից մէյտան տացի յասպարէս
 Բանին քորա միշտ ինձինեառ լինել զիւրեանց ինձէրէս :
 Հէզարիֆէնտը թէ 'ի տապալան յորսայս կային զբիւրնիդ ,
 Կամ թէ զնոցա ձէնեօն առնէր յոյժ խափլամիշ զբիւրնիդ ,
 Սօտէննաձև թէփսի ֆիննան զարֆ հիւսիւնլիւ ոյլ շինէր
 Երկայն երկայն զբուրլթըյով Լմպել Ըղղեղ դառնաբեր :
 Կեցցէ ճարտար նոր Հեփեստոս , նեստորասցի Սակճերեան ,
 Հսպա , սև Զուր , զոլեա քան զմեզ , մնթուֆասցի յախտեան ,
 Որու՛մ 'ի փառքս Ժանտաջրոյդ ափսէ կրուել կիրք եռայ .
 Վեզ են շրնորհք , զի մեք թէփսի չուտեմք և ու քիքքէոայ :
 Օ քրդ Հովերոս քերթողահայր չորիւք Յունաց բարբառով ,
 Օ այս երգեցի Հայոց քառեակ տիալէքթից մօտայով ,
 Լ յայտն ծրպտի քերթող երբեմն արբեալ խենթուկ 'ի խազմուզ .
 Գուք թէ զՀայկաւ արկջիք շափղայ ճիլէ խաուխ և պուռնուզ ,
 Կազմ է որ թուք թէքքմէ եռմրուխ որոտընդոտ հարկանէ ,
 Ս արէ զՏրակայն մերկ անբարբառ անփանթալն 'ի տանէ :

ՀՕՐ ԸՐՍԵՆԵՐ Կ՝ ԲՆԳՐԸՏՈՒՆԵՐՈՅ

ՄԻՒԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԳԱՊԵՏԻ

Թ Ա Ր Գ Մ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

Հ Ո Մ Ե Ր Ի

Ի Լ Ի Ա Կ Ա Ն Ի Ն Ճ Ա Շ Ա Կ

ՍԿԻԶԲԵՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱԳՆԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԸՋԲԵՆԸ երգեա, զիցուհի, զպելլիսածինն Մարիլիսեայ
Օ հորուսիւ, և զբիւր ցաւոց արայեցւոցն աղիտաբեր,
Որ զգիւցազանց 'ի դրժոխս արի անձինս ճեպեաց բազումն
Եւ գէշ ընկէց ընդսոսն շանց և հաւուց առհասարակ,
Եւ կամոցն Մամազդայ խորհուրդ 'ի զլուս գայր երաներ,
Յորմէ հետե միանգամ 'ի վէգ եկեալ երկիեղկեցան
Մարիդէս արանց արբայ և Մարիլիւս աստուածազարմ:

Իսկ արդ ո՞ զգոսա 'ի զից արե ընդ միմեանս հեռիւ 'ի մարտ. —
Ղետովայ ճեան որմըղեան, որ բարկացեալ ընդ թագաւորն
Միտ 'ի զօրն եռացոյց ժանտ, և ժողովուրդք տատակէին,
Օ 'ի Մարիդէս ըզՄարիսէսն անարգեալ բուրմ արհամարհեաց,
Որ եկին սա եհաս յերազաթ և նաւս Մարայեանց
Ի զըստերըն գերեզարձ անբաւ բերեալ զին փրրկանակ,
Ոսկի գաւազանաւն ըզքայաղեղն Մարիլիսի
Օ ապարօշն 'ի ձեռս առեալ՝ արայեցւոց յաղերս մատեաւ,
Սանաւանդ առ Մարիդայս՝ կըրկին իշխանս բազմամբօխն:

Մարիդեանք և Համագունդ այլ ամրաբարձ սքայեցիք,
 Տացեն ձեզ աստուածք ոլիմբական յարկաց բընակք
 Վանդէլ գբաղաք Պրիամու և դարձ 'ի տուն առնել բարեաւ .
 Լաճակէք զիմ սիրելի դուստր, ըզփրրկանս ընկալարուք,
 Լին ածեալք յորդոյն Վիայ 'ի գիպածիզն Մարտին :

Լնդ այլք ամենեքին հաւան գրտան սքայեցիք
 Պատկառել 'ի բըրմէն և ընդունել զպայծառ փըրկանսն .
 Բայց ոչ միտաց ատրիդեանն Մգամեմնի թուեցաւ հաճոյ,
 Լալ շարաւ դարձուցեալ՝ յաւել և սաստ ըսպառնալեաց .

Ս'ի ես, ծեր, առ զողաւոր նաւացս ընթեր գըտից ըզբէզ
 Պեգեբեալ աստ այժմիկ կամ միւսանգամ եկեալ այսրէն,
 Պուցէ ոչ օգնեսցէ քեզ ցուպ աստուածոյդ և վարսակալ :
 Ղառնեմ նըմս ես գերեդարձ մինչև հասցէ 'ի ծերութիւն
 Լնդ Մարգոս 'ի տան մերում 'ի գաւառէն իւրմէ հեռի
 Ճոտայնին պարապեալ գործ և անկողնոցըս լեալ հաղորդ .
 Լըթ թ աղէ, մի զիս զըրգուեր, զի ողջանդամ դարձցիս անդրէն :

Օ այս ասաց, և ծերունւոյն զահի հարեալ անսաց բանին .
 Լընեալ գընայր լըռիկ ըզբազմագոչ ծովուն եզերք,
 Լնցեալ սաբա մեկուսի՝ հեղոյր մնողթանս յոյժ ալևորն
 Լա արքայն Մարտին որդի Մեաով վարսագեղին :

Լաւր ինձ, արծաթաղեզն, որ ըզՎրիտէ շուրջ պահարանես
 Լա զգիւցականըն Վիլլա, և Տենեդեայ իշխես հըզօր,
 Օ մինթեանդ, թէ քեզ երբէք պըսակեցի շըբեղ տաճար,
 Կամ թէ բնաւ ցըրուց ուայծից ձենձերեցի քեզ յոյր ազգերս,
 ()ն, դու ինձ ըզոյն կատարեալ զուխտ պաղատանաց .

Տուժեցցին Պանայեցիք զիմ արասաւս քով սըլաբօք :
 Օ այս կացեալ նորա յաղօթս և Մարտին լըւա Վիբոս .
 Լ գագաթանց Ոլիմպեայ յարեաւ և էջ նա սըրտմըտեալ,
 Օ յայնալիճն արկեալ զուսովըն և ըզկապարձըն զամրափակ .
 Շ ալեցին նետք 'ի շարժել անձինն 'ի յուս զայրացելոյն,
 Լա զիմեալ խաղայր գընայր ինք զիշերոյ հանգունասիպ .
 Ղոգաւ նըստաւ բացէ նաւուցն և ըզփըքինն արձակեաց,
 Լա ճայթումն հընչեաց ահեղ յարծաթափայլ աղեղանէն :

Յ Ո Ւ Թ Ե Ր Ո Ր Գ Կ Հ Ա Գ Ն Ե Բ Գ Ո Ւ Թ Ե Ն Է Ն

ԱՅԳԸՆ քրքրմագրեստ լափիւս ծաւալէր ընդ ուրրստ երկրի,
 Օ և սփայլակնազուարճ՝ ակումբ բոլորէր աստուածոց խրմբի
 Յերկնաձեւ՝ գըլուխ սարաւանդախիտն Ալիմկեայ բարձանց,
 Լնրըն բարբառէր, գիբ միահամուս միտ դընեն շըրթանց,
 Ունին ինձ մատուցէք աստուածք համօրէն և աստուածուհիք,
 Սինչև խօսեցայց զոր՝ ի լանջս իմ յիս ազդէն ինձ ողիք.
 Սի որ արդ ՚ի զից ընդդէմ՝ կըքրեացի յիզաց թէ յարուաց
 Հատանել խըզել զիմոց հրամանիս ըզսաստ պատգամաց.
 Լսյլ ամենեքին՝ ՚ի նոյն միաշունչ լերուք ձայնակից,
 Օ ի կարճ՝ ՚ի կարճոց գործոցս այսոցիկ ես յամբողջ հասից,
 Իսկ թէ զոր ՚ի զից անսից ընդվըղեալ յիմոց խորհըրդոց
 Խաղալ թարթաբուր թիկունք՝ Վանայեանց և կամ հրովացոց,
 Կա խոց կարեվէր այսրէն յԱլիմկոս դարձցի կորակոր,
 Եւ կամ բուռն հարեալ ՚ի մապլ՝ տարտարոս գլեցից հեռաւոր,
 Ուր անդընդափոս վըհին խորխորատ ընդ ալուցս երկրի,
 Ուր դրունք երկաթիք ՚ի ձոյլ՝ կարծրակուս և սեամբ պըղընձի,
 Լսյնչափ խորասոյզ ՚ի սանդարամետս՝ որ երկինք յերկրէ,
 Լչա թէ քանի սկայազօր եմ՝ զից նա ՚ի միտ առցէ,
 Հապա ՚ի հանդէս օն արիբ ով զիք ՚ի փորձ ձեզ հանուրց,
 Ընեալ օսիեձոյլ շըղթայ կախեսջիք ՚ի վայր ՚ի յերկնուստ,
 Բուռն ՚ի նա հարէք աստուածք համերամ և աստուածուհիք,
 Լսյլ ոչինչ բընաւ, թէպէտ գուն սաստիկ եղեալ նըկըրտիք,
 Օ հանձարեղն Որմիղդ յերկնից ընդ երկիր բաւեսջիք զըրդէլ,
 Իսկ թէ ես ինձէն յօժարեալ երբէք կամիցիմ՝ ձըգէլ,
 Օ երկիր զըլխովին և զծով միալուծ ձիզ ընդ քարչ ածեմ՝,
 Լչա յԱլիմկեայ կատար ըզըրթայն ոլորեալ պըրկեմ,
 Եւ այն ամենայն օղային եղեալ կախին երկնաբերձ.
 Լսյբանն վեհադոյն եմ՝ զից և մարդկան և բնաւին տարերց,

Ի ՆՈՅՆ ՀԱՊՆԵՐԳՈՒԹԵՆԷ

ԲԱՆԱՆ զրուսք ողջոյն լծափ 'ի գուրս ուտլի հրտակ անբոխն
 Հետի ուայրուծի, և շահնդրն ճնջլծեաց անպրոպ ահագին,
 Սինչ ազգս արարեալ 'ի մի հասնազունդ զըրզէին 'ի վայր,
 Ղակատ առ ճակատ միմեանց 'ի դիմի բախէին գուպար,
 Վիզակ և վահան և սրբամրտու թիւն քաջաց կորովեաց,
 Կրու կարծրածածկոյթ սպառազէն վառեալ բուռն ախոյանաց.
 Լնդէն կրմբաւոր ասպարաց կոփին ընդ իրեար խեթկեր,
 Լը որտընդոտս բամբին խազմարար թընդայր զըղըրդեր.
 Լնդ գոյժ խառնածայն՝ անկելոց մընչին գոռք նահատակաց,
 Լը յատակք երկրին վիժեալ խոխոջէր յապաժոյժ արեանց,
 Հառաւօտին պահ մինչ այն ինչ աճէր ախըն դիւցական,
 Օ երկոսին կողմանս հարկանէին նետք, տապալէր խուժան.
 Իսկ իբրև արևն յերկնից միջակին ելեալ սուտանէր,
 Օ ռակեղէն կըշխան առեալ յայնժամ՝ հայրն ամբառնայր 'ի վեր.

1813

Ծան. Ոչ յընտրութենէ յայդ ոսն թարգմանեալ են երկոցին պատուոց համերականք,
 այլ 'ի հարկէ ինչ հրամանի:

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Գ Ր Ո Յ

Մ Շ Ա Կ Ա Կ Ա Ն Ա Յ Ն Վ Ի Ր Գ Ի Լ Ե Ա Յ

Ի ս Կ ի ն ք ը ն չ ա յ ը ն 'ի ս տ ու եր ծ ո ճ ո յ ամ կ ր ո ս զ ա ճ
 չ ր ա տ ի ա յ լ ա ջ ու լ թ ա փ է շ ա ն թ ի ս կ ա յ ծ ա կ ա ն ո յ .
 Մ չ ե ղ թ ը ն դ ա մ ա ն ք դ ու լ ա յ եր կ ի ր վ ի թ խ ա ր ի ,
 Լ չ Խ ու ճ ա յ կ ա լ ս ու ղ ի ն դ ա զ ա ն ք 'ի մ ո ղ ի .
 Ս ա չ կ ա ն ա ջ ու ս ի ր տ ք 'ի յ եր եր տ ա տ ա ն ի ն ,
 Լ չ Ե յ ար չ ա ր ա ջ ն ա զ ի ն ք բ ու յ ր խ ո մ ա ր չ ի ն ,
 չ ր ա լ ա տ ն ե տ ի ո ն ա կ ա մ զ լ թ ո ս չ ար կ ա ն է
 կ ա մ զ Վ Ե ր աւ ն ե ա ն բ ար ձ ու ն ա և կ ա մ զ Ս ա յ ղ ա յ է .
 Տ ե ղ և տ ար ա փ շ ը չ ա ղ մ Ե ը ը ի կ չ ա ո ա շ ն ,
 Ս եր թ ծ ու լ ա փ ու ն ք և մ եր թ մ ա յ ը ի ք մ ր ու ը ն լ է ն :

1314

Ի Կ Ա Տ Ո Ւ Լ Լ Ո Ս Է

Ո՛վ սիրելիք, սիրուհիք,
 Սարգիսկ ամէն գեղեցիկ,
 Յօղեցէք ցօղ արտասուաց
 Հեծել արխուր սրգազգեաց,
 Սեռաւ ճընձղուկ իմ աղջկան,
 Սիրուն ճընձղուկ իմ աղջկան,
 Օ՛րք քան զաչա իւր սիրէր նա,
 Օ՛խ բարբ քաղցրիկ էր նորա,
 Օ՛տիկին իւր քաջ իմանայր
 Որպէս աղջիկըն զիւր մայր,
 Յիւրմէ զըրկաց ոչ փախնոյր,
 Լս՛լ աստ և անդ թինդ առնոյր .
 Սինչ առ տիկին մենաւոր
 Շուրջ ճրուողէր սքարաւոր,
 Լս՛լ արդ ընդ մութ ճանապարհ
 Վայր իջանէ յայն աշխարհ,
 Ուստի կըրկին վերադարձ
 Ըներեն երբէք մահացուաց,
 Լնեծք հասցեն քեզ 'ի խորս
 Գլբժնեայ խաւար գըծօխոց,
 Որ զամենայն գեղեցիկ
 Վրո չար ժանեաց տաս ռոճիկ .
 Օայնչտի չըքնաղ իմ ճընձղուկ
 Լուեր յինէն վաղվաղուկ,
 Ս՛վ մեծ աղէտ դառնագին,
 Ս՛վ իմ ճընձղուկ ողբալին .
 Լքդ վարն քո իմ աղջկան
 Լչկունք յարտօսր 'ի կական
 Շուրջանակի ուսուցաւ,
 Յարեան վրտակ գունեցաւ .

Ի Փ Ե Դ Բ Ո Ս Է

Մ Բ Զ Ի Մ Ն Ե Ի Ճ Ա Ն Ճ

Մ Բ Զ Ի Մ Ն և ճանճ վաարն փառաց 'ի վեզ գային .
 'Լախ ճանճն այսպէս եբաց ըզդուռն ահեղ մարտին : —
 Լոյխեն դու բնաւ գալ 'ի կըշիւ մերոյ բախտին .
 Եւամ 'ի սպանդից զընդերս ճաշեմ ես դից զոհին ,
 Շ ըրջիմ մեհեանս , երթամ բնակեմ վերայ բազնին .
 Թե՛ ախորժեմ 'ի գլուխ հանգչիմ ես արքային
 Լա համբուրեմ զանբիծ շըրթունս օրիորդին .
 Ը վաստակեմ , և վայելեմ զընտիրս խորտկին :
 Վեզ , ո՛վ գեղջուկ , այսպիսի ինչ երբ պատահեաց : —
 Գառք ես արդեօք դիցըն խրախճան , մըրջինն առաց ,
 հրաւիրելոյն՝ և ոչ նրման քեզ ատելեաց .
 Դու ինձ զարքայս 'ի յուշ ածես , զհամբոյր տիկնաց ,
 Լա ձմերայնոյն մինչ հատ քաղեմ ժիր և հոգած ,
 Օ քեզ տեսանեմ՝ զի ճարակիս յաղբ պարըսպաց .
 Գնաս 'ի բազինս՝ զի նդ հանգչելի անդ վանիս 'ի բաց ,
 Ը վաստակես՝ վասն այն 'ի պէտս սովեալ մընաս .
 Օ որ ամծեօյ պարտ է ծածկել՝ յոխորտ պանծաս ,
 Խրորստաս զամուռն , իսկ ըզձրմեռն լըռեալ կաս .
 Օ ի յորժամ ցուրտն ըզքե անկեալ զրաւէ զքո կեանս ,
 Իմ բարելից տուն ժողովէ զիս անվընաս .
 Շ առ իսկ արդեօք զհրապարտութիւն բաննս կոխէ :
 Դեմք առակիս զազգ կըրկնակի մարդկան յայտնէ ,
 Ըր սուտ պարծանս անձին իւրում առեալ դընէ ,
 Լա որ անշուշտ բարեաց գործովք փառըս նիւթէ :

Ս Ի Ր Ա Մ Ա Ր Գ

Ս Ի յօտարին պանծալ բարիս ցանկալի ,
 Եւրով գոյիւք կեալ միշտ զաւուրրս կենաց ,
 Օ այս Խտուպոս երգեաց մեզ քաջ յարացոյց ,
 Յաւանութեամբ զուր յորացեալ վէսրն ճայ՝
 Սիրամարգի անկեալ փետուրս արկ զիւրեաւ .
 Պըճ՝նեալ զարդուքն յընչաց քերէր զիւրն երամ ,
 Լըթեալ խառնէր սիրամարգաց յաղնիւ տարմ ,
 Կրքա հասեալ Թափեն ըզգարդ լիրք հաւուն
 Եւ չարագան կրտցօք տանջեալ վրտարեն :
 Ճայն անշնորհ յազգ իւր դաւնայր՝ կորակոր ,
 Ուանտի վանեալ լինէր տրխուր նըշաւակ :
 Սի ոմն անդուտ յորոց երբեմն անդոմնեաց ,
 Թէ գոհ ընդ մեր էիր , սսէ , աստիճան ,
 Եւ ըզբնութեան տուրն ըստանձնել ընտրէիր ,
 Ոչ այն ընդ քեզ բասիր ձաղանք անցանէր ,
 Յաղէտարդ ոչ և այս սրսոր գայր գիզոյր :

Գ Ա Յ Լ Ե Ի Կ Ռ Ո Ի Ն Կ Ն

Ո՛ր փառաբէ յանօրինէն վարձըս բարեաց,
Արրկին մեղաւ . զի չարժանւոյն իսկ նախ օգնեաց,
Եւ զի չունի անսրխուրան երթալ 'ի բաց,
Սակր 'ի կրկորդ մըխեալ գայլոյն մինչ կըլանէր,
Ի տանջանաց ցաւոցն յողթեալ նրկուն լինէր .
Բայ սկըսաւ մէն մի առ իւր 'ի սակ ձրգէլ,
Օջն ցաւս ատախն յիւր որկորոյն 'ի բաց խըլեւ,
Հուսկ ապա խորոյն երզմամբ մեծաւ եղեալ 'ի բան,
Եւ զայնչափ ինչ երկայնութիւն իւրում ունան
Հաւատացեալ անդր 'ի յորկորն այն ահագին
Բազմավրտանգ բրժըչկութիւն գործեաց նըմին .
Որում փոխան մինչ թախանձէր ըզսակն 'ի վարձ,
Բարխտաւոր իսկ ես, սակ, չնորհաց 'ի դարձ,
Որ ողջ ըզգլուխդ 'ի բեզ տարեալ 'ի մեր ժանեաց,
Եւ թակաւին վարձըս խընդրես փոխարինաց .

Ի Մ Ի Լ Տ Ո Ն Է

Ե Ր Գ Ա .

Ի ս Կ նա 'ի խոան այն խուժանին
Համբարտակէր զխորտ յանձին .
Ըջօտ նըշոյլ նախնի լուսոյն
Ղեռ առկայծէր յիւր ճակատուն .
Ոչ իւր մրոսյլ նըմին յաղձէր ,
Լոյս ընդ խաւար ահեղ խառնէր ,
Եւ տապալեալ այս աւերակք
Են հոյակապք լուս պահարակք ,
Թե՛ գուշակել աստի առցես ,
Հրանիւթ վեհոյ իշխան ասես ,
Եւ ճառագայթ ահեղ փառաց
Երանացեալ ընդ ըստուերաց ,
Իբրև արփի ծագեալ յեղեր ,
Տարրի զնովա մառախուղ սերտ ,
Ոսկեթել վարս քօղեալ 'ի մէջ
Ինկրեկ շոյտոյ սրգոն հրաշեկ ,
Եւ կամ որպէս երբ քոյր նորս
Թիկնադարձոյց եղեալ առ նա ,
Օրածկէ զերկիր մութ ահաւոր ,
Շառայք լուսոյն ծագեն պղզտօր .
Իրոնաւորաց ձեռն 'ի ծնօտի ,
Սիրտ բազմայոյզ յալիս ծրփի .
Իայց յայն զիշեր յանկարծական
Ըստեղք զիւրեանց պաշտեն իշխան .
Եոյն Լեւիար թէպէտ նրսեմ ,
Փառօք քան զայլն էր նա վրսեմ ,

Յ Օ Ս Ս Ի Ա Ն Է

Որ գէտ մը ապլ մը բրիկք աշնան
Շրջմայազերծ 'ի դուրս սուրան
Յերկուց լեռանց հանդիսակաց,
Խըրոխտ գըրնդմամբ խառնին յիրեարս .
Սապէս երկու այն գիւցազունք
Յջոր սրատին զերգ զալարունք .
Եւ որպէս ուղիք կըրկին սըղտոր
Բարձր 'ի ժայռից գըլին 'ի գլոր,
Բախին յիրեար, ժայլքեն փըրփուր,
Ի մի ձուլեալ վազեն 'ի դուր .
Սեծ գըղըմամբ առ 'ի թաւալ
Նաճկեն ըզմարդ մանուածաւալ .
Ըստպէս 'ի կուռ ահէղասաստ
Սըրըրկալիցք և ստուերամած
Ինխիկելա ուարին Վոկլին
Բհէղ գոմամբ 'ի դաշտ ելին .
Խխան 'գ իշխան հարուած խառնէր,
Եւ այր ընդ այր դարձուած կըլուէր .
Բարար յասար բախեալ թընդայր
Եւ սաղաւարտք իբրև քարայր .
Սուրբ 'ի սըրոյ հարեալ թըռչին,
Պատառ սրատա գըրահը թափին .

Արին 'ի դաշտն խոխոջէ,
 Օտխ բարդ 'ի բարդ յեմեր վրջէ:
 Թըրչին թափին վեր վայր յերկնից
 Շերտք և բեկորք, տարափ նեախց,
 Որպէս գոյէ մեծ ոլկիան
 Լըբ թաւալէ զալեաց խուժան,
 Որպէս ճայլէ շանթ 'ի յերկնէ,
 'Այն էր բոմբին յայնժմ մարտէ:

1314

Պ Ի Ն Դ Ե Մ Ո Ն Տ Ե Ա Յ

Ի ՊԵՐՍԷՆՍՆ ԿԱՆՈՎԱՅԻ

ՅԱՂԹԵՑԵՐ Պերտէ, և քան 'ի խրդեալ կառափ վիրագին
 Արով զարդարեաց զասպար իւր Պալլաս արքածանք 'ի բազկին,
 Վիան 'ի լուսնաձև քոյդ վաղակաւոր և մերկապատեան,
 Ի բում դիտակին հայիմ՝ զըրուագեալ նըշան յաղթութեան,
 Սահայն զոր սպաներ դու 'ի Վիրիա հըրէշ այլանդակ,
 Լա այլ ճանաչեմ ամեհի քան զայն յահուր անազդակ,
 Այլ դէմ 'ի նանիր 'ի հարուստ ամաց ընդ՝ քիրտն մըտեմ,
 Լա թէ առ 'ի քէն եղև ինչ արդեւք նըրկուն՝ ոչ գիտեմ.
 Օյս գիտեմ ես քաջ, թէ յետ հարուածոց ահեղ ճիւաղաց
 Ի զսա, զոր ասեմն, հերակլեան լախտին նըւաճել մընաց.
 Կախանձ անուն է, 'ի գազանըն չար արին Վանուլա
 Վէրըս ետ բազում, բայց 'ի քոյդ քանդակ ընդոտնեաց ըզնա :

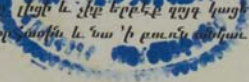
ՎԱՆՔ ՍՐԲՈՅՆ ԴԱԶԱՐՈՒ Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

ՏԱՂ ԴԵՐՄԱՆԱՑԻ

ԼՈՒԳՈՎԻԿՈՍԻ ԿԱՐՈՂՈՍԻ ԱՒԳՈՍՏԵԱՅ

ԱՐՔԱՅԻ ՊԱՒԱՐԻՈՅ

ԼՄԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ, ոչ 'ի յերկրէ միցանակ,
 Լ՝ՅԼ երկնաւոր միայն պարզե քրիստոսեան,
 Լ՝ ցանկապատ սուրբ փարախիս աստ բընակ՝
 Լ՝ քզէ զտեղիս սըրբանուէր գոլ ինքեան,
 Լ՝ ու որ երբեմն յաշխարհի անդ ալէսաստ
 Չիզ զոր կորցան 'ի յոյզ անկեալ խընդրէր զայն,
 Պիրոն ինքնին զնորին ճաշակն եզիտ աստ,
 Բայց ոչ եկաց սակայն 'ի սիրտ 'ի նորայն,
 Լ՝ ստ մէտ 'ի մէտ 'ի ճօճ՝ ճեմին վարդենիք
 Բնդ որս ծաղկէ զեղեցկաւիժ իժ իժ դափնե վարդ .
 Հարաւային շուրջ 'ի ծովէն պարստիկ
 Հանգիտ չնէ աստ փոնայն ինչ 'ի մարդ,
 Տեսանեն աչք 'ի ծովակէն ամբարձեալ
 Օ կրղզի բաղարբն հոյակաւ մեծանիստ,
 Ու՛մ ոչ լիցի և չիք երբէք զոյգ կացեալ,
 Լ՝ ՅԼ օր անօրն և նա 'ի բունն անկաւ խիստ :

Ի մենացեալն յաշխարհական արմիկաց
 Լընի անդ 'ի Սէնետիկ իբր այժմու
 Լընիրաւորին փառաց յողջողդ միշտ ընծաց,
 Լը յարակայ տիպ յաւիտեանցն յիւր ծովու:
 Սաբուր կրօնից ընդ զիտուածեան վերբերիչք,
 Ոչ թէ սուղեալ 'ի տեսութիւն պարապօրդ,
 Բարբինի են վաստակոց արարիչք
 Բայ միանձունք փայլանն 'ի սուրբ վառեալ յորդ:
 Օգգաց ազգաց լոյս խնաստից տալ 'ի սփիւռ
 Լը զկենսատուն բան մինչ 'ի խորս Բոհոյ,
 Բզկեանս աստէն ծախսէն զիւրեանց մշտագիւր
 Յօգուտ անդուլ առանց պարապ զիտելոյ:
 Յանդորրաւէտ ջայտէ կրղզոյս մըշտավատ
 Վենսացընցուղ լի նըշուիցըն ճաճանչ
 Օրւարթաթախի նոր նորոգեալ անըսպառ
 Ս'իշտ թափանցիկ ամենայաղթ աննահանջ:

1841

Վ Ր Ի Պ Ա Կ Ք

Էջ	ՏՈՂ	ՎՐԻՊԱԿ	ՈՒՂԻՂ
7	1	սատուրնեան	սատուռնեան
20	21	'ի կայթ	'ի կայթս
22	3		
44	4	արքունի	արքունի
47	18	ուշ կալ	ուշկալ
67	17	վիժել	վիժեալ
128	12	փոխեալ	փոխեան
148	2	մահացան	մահացան
166	3	ծագեալ	ծագեաց
170	11	լոյք	լոյք
206	24	բըղխեցին	բըղխեցին
255	22	լառայք	լառայլք

